

Regeringens årsberättelse 2020

Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens
uttalanden och ställningstaganden

STATSRÅDETS PUBLIKATIONER 2021:39

vn.fi/sv

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Regeringens årsberättelse 2020

Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Statsrådet

ISBN pdf: 978-952-383-595-5

ISSN pdf: 2490-0966

ISBN tryckt: 978-952-383-576-4

ISSN tryckt: 2490-0613

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2021

Tryckort: PunaMusta Oy, 2021

Regeringens årsberättelse 2020

Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Statsrådets publikationer 2021:39

Utgivare	Statsrådet		
Språk	svenska	Sidantal	265

Referat

Enligt i 46 § i grundlagen ska statsrådet lämna en berättelse till riksdagen om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut. Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988).

I 18 § i lagen om statsbudgeten förutsätts det att de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultat av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, om statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå fastställs årsberättelsens innehåll i synnerhet i förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Regeringens årsberättelse för 2020 består av fem delar:

- Regeringens årsberättelse
- Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter
- Bilaga 2 Bokslutskalkyler
- Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden
- Bilaga 4 Statens bolagsinnehav

Nyckelord statsrådet, regeringens berättelser, bokslut, ägarstyrning

ISBN PDF	978-952-383-595-5	ISSN PDF	2490-0966
ISBN tryckt	978-952-383-576-4	ISSN tryckt	2490-0613
Ärendenummer	VN/24475/2020		

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-860-4>

Hallituksen vuosikertomus 2020

Liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta

Valtioneuvoston julkaisuja 2021:39

Julkaisija Valtioneuvosto

Kieli ruotsi **Sivumäärä** 265

Tiivistelmä

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettyä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:ssä.

Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädöstasolla kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) vaatimukset. Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2020 muodostuu viidestä osasta:

- Hallituksen vuosikertomus
- liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset
- liite 2 Tilinpäätöslaskelmat
- liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta
- liite 4 Valtion yhtiöomistus

Asiasanat valtioneuvosto, hallituksen kertomukset, tilinpäätös, omistajaohjaus

ISBN PDF 978-952-383-595-5

ISSN PDF 2490-0966

ISBN painettu 978-952-383-576-4

ISSN painettu 2490-0613

Asianumero VN/24475/2020

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-860-4>

Innehåll

1	Grundlagsutskottet	11
	Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk	11
	Ändring av självstyrelselagen för Åland.....	12
2	Utrikesutskottet	13
	Godkännandet och sättandet i kraft av det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan Kanada, å ena sidan, och Europeiska unionen och dess medlemsstater, å andra sidan	13
3	Finansutskottet	15
	Beaktandet av riksdagens finansmakt vid reformer av EU-regler	15
	Ändring av bilagorna till lagen om punktskatt på flytande bränslen och till lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen	16
	Bestämmelserna om begränsning av ränteavdrag	16
	Ändring av källskatteförfarandet i fråga om utdelning på förvaltarregistrerade aktier ..	17
	Skattebasen för läskedrycksskatten	18
	Lagstiftningen om rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang i fråga om beskattning	19
	Bestämmelserna om utflyttningsbeskattning	20
	Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2021–2024	21
	Dröjsmålsränta på skatteskuld som omfattas av ett lindrat betalningsarrangemang	22
	Bestämmelserna om förseningsavgifter för skatter som betalas på eget initiativ och automatiserat beslutsfattande.....	24
	Slopande av skatteåterbäringar för energiintensiva företag	24
	Regeringens svar på riksdagens budgetuttalanden	26
	Regeringens proposition om tilläggsbudget för 2017	26
	Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2019	28
	Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2019	28
	Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2020	29
	Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2020	29
	Den andra tilläggsbudgeten för 2020	35
	Komplettering av den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2020	35
	Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2021	36
	Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2021	36

4	Revisionsutskottet	40
	Svart ekonomi	40
	Styrning, tillsyn och rapportering.....	42
	IKT-projektens produktivitetsnytta.....	43
	Marginaliseringen av unga	45
	Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2015	50
	Finavia och riskhantering i statsbolag	51
	Riksdagens skrivelse om regeringens årsberättelse 2016 och Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2016	53
	Erfarenheterna av det nuvarande utkomststödssystemet.....	53
	Riksdagens budget- och tillsynsbefogenheter	53
	Riksdagens skrivelse om utvecklingsbehov i bostadspolitiken	55
	Hur integrationen fungerar.....	59
	Regeringens årsberättelse 2017	70
	Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2018.....	71
	Regeringens årsberättelse 2018.....	72
	Regeringens årsberättelse 2019 och Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2019	78
5	Förvaltningsutskottet	79
	Utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård.....	79
	Ändringar i lagen om hemkommun och socialvårdslagen.....	80
	En långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn	81
	Samarbete mellan myndigheterna för bedömningen av hot eller för förhindrande av en hotande gärning	82
	Behovet av revidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen	83
	Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten.....	84
	Organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet.....	89
	Ändring av lagstiftningen om sotning.....	90
	Uppföljning av lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning.....	91
	Lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	92
	Ändring av lagar som gäller ansvarsområdet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.....	93
	Utveckling av vapenregistersystemet.....	94
	Temporär ändring av utlänningslagen.....	95

6 Lagutskottet	96
Missbruk av inflytande	96
Övervakning av förundersökningsmyndigheternas verksamhet och beslut om hemliga metoder för att inhämta information	96
Avgörande i ärenden där ledamöterna i försäkringsdomstolen är eniga	97
Identitetsstöder.....	98
Reformprogrammet för rättsvården	98
Straffpraxis i fråga om rattfylleri	99
Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter	100
Reformen av domarutbildning.....	101
Uppföljning av konsekvenserna av projektet för utvecklingen av tingsrättsnätverket...	101
Centralisering av summariska tvistemål	102
Uppföljning av konsekvenserna av projektet för att förenkla rättsprocesserna	102
Reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt	103
Inrättande av Domstolsverket.....	104
Ändring av lagstiftningen om bestämmande av förvandlingsstraff för böter.....	105
Ändring av äktenskapslagen.....	105
Revidering av 20 kapitlet i strafflagen.....	106
Miljöansvar vid konkurs.....	107
Temporär ändring av konkurslagen.....	108
7 Kommunikationsutskottet	109
Totalrevidering av lagstiftningen om farledsavgifter	109
Nya förflyttningshjälpmedel	110
Myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik.....	111
Lex Malm, lag om Helsingfors-Malms flygplats	114
Totalreformen av körkortslagen	115
Den nya vägtrafiklagen	116
Effekten av ändringarna i lagen om fordonsbesiktningsverksamhet	117
Tredje fasen av lagen om transportservice.....	118
Tillåtande av tunga snöskotrar på snöskoterleder.....	119
Bestämmelserna om trafik- och patientskadenämnden	119
Begäran om omprövning av beslutet om temporärt körförbud.....	120
Genomförande av ändringar i direktivet om yrkeskompetens i vägtrafik och körkortsdirektivet	120
Stöd för byggande av bredband	121

8	Jord- och skogsbruksutskottet	122
	Landsbygden och ett välmående Finland, statsrådets redogörelse	122
	Försäkringsstöd för kommersiellt fiske	124
	Godkända arealer för jordbruksskiften	125
	Den skogspolitiska redogörelsen	127
	Ändringsbehoven i lagen om samfälligheter	129
	Överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv.....	130
	Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik Mat 2030	
	– Finsk mat för oss och för världen	131
	Ändring av lagen om Finlands skogscentrals system för skoglig information	135
	Övergångsarrangemangen i samband med reformen av bostadsdatasystemet	135
	Fiskerättigheter för strömfallslägenheter.....	136
	Uppföljning av hur växtskyddslagen fungerar	137
	Temporärt stöd för beskogning.....	137
	Ändring av renskötsellagen	138
9	Försvarsutskottet	139
	Ekonomiska förmåner för värnpliktiga.....	139
	Utredning om hur lagstiftningen om militär underrättelseverksamhet fungerar	140
	Beaktandet av den nationella säkerheten i områdesanvändningen	
	och i fastighetsinnehav	140
	Redogörelse om Senatfastigheter och Försvarsfastigheter	141
10	Kulturutskottet	142
	Utövande konstnärers rättigheter i audiovisuella verk.....	142
	Yrkeshögskolelagen och lagen om ändring av 49 § i universitetslagen	143
	Elevhälsotjänster enligt lagen om elev- och studerandevård	144
	Revidering av lagstiftningen om studiestöd	145
	Svenskan som valfritt läroämne på alla utbildningsstadier	147
	Konsekvenserna av att studieavgifter införs och handläggningsavgiften för ansökan	
	slopas.....	148
	Reformen av yrkesutbildningen, verkställighet och uppföljning av konsekvenserna	149
	Universitetens och yrkeshögskolornas högskolekonsortier	152
	Avgiftsfri utbildning på andra stadiet för alla	153
	Den nya lagen om småbarnspedagogik	154
	Statsrådets redogörelse om idrottspolitiken	165
	Statsrådets redogörelse om informationspolitiken och artificiell intelligens.....	167
	Konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen..	172
	Ändring av upphovsrättslagen.....	173
	Reformen av uppdragsutbildningen	174
	Lyftande av studielån som en del av studiestödet.....	175

Museilag och lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	176
Studentexamens nya struktur	177
Papperslösa och asylsökande barns rätt till småbarnspedagogik och rätten till skiftomsorg för barn i småbarnspedagogik	179
Främjande av scenkonst	180
Utvidgad läroplikt	180
11 Social- och hälsovårdsutskottet	182
Ersättning för dosdispensering av läkemedel	182
Totalreform av pensionsfonderna	183
Servicesedlar	184
Totalreform av biobankslagstiftningen	184
Konsekvenserna av reformen av lagen om utkomststöd	185
Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	186
Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper	187
Avbytarservice för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare	188
Effekter av lagen om smittsamma sjukdomar på benägenheten att söka vård	189
Effekter av ändringen gällande specialersättningsklassen för diabetesläkemedel	191
Familjeledigheter på lika villkor	193
Förtäring av alkoholdrycker på allmänna platser och begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker	194
Medborgarinitiativet Eutanasi för en god död	195
Åtgärdande av missförhållandena i systemet med försäkringsläkare Ändring av 41 d § i lagen så att godtyckligheten avskaffas.	197
Barnombudsmannens berättelse till riksdagen 2018	198
Totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål	198
Reform av barnskyddslagstiftningen	199
Bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet	200
Ändring av socialtrygghets- och försäkringslagstiftningen med anledning av EU:s allmänna dataskyddsförordning	201
Temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och lagen om arbetslöshetskassor	202
Temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar	203
Ändringen av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården, 3 § i lagen om servicesedlar och 5 § i lagen om domstolsavgifter	203

12	Ekonomiutskottet	205
	Straffbestämmelserna vid manipulering av energimarknaden	205
	Skattemyndigheternas tillgång till uppgifter	206
	Samlad bedömning av lagstiftningen om ersättningsfonden för investerarskydd	208
	Lagstiftningen om upphandlingsförfarandet.....	210
	Statsrådets redogörelse om en nationell energi- och klimatstrategi fram till 2030	213
	Minska överskuldssättningen och relaterade problem.....	216
	Sluta konkurrensupphandla assistans och stöd som är nödvändiga för personer med funktionsnedsättning.....	222
	Gruvlagen Nu – Initiativ till ändring av gruvlagen	224
	Temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet	227
	Temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen.....	229
	Ändring av 4 § och temporär ändring av 8 § i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet....	231
	Temporärt kostnadsstöd för företag.....	232
	Temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen	233
13	Framtidsutskottet	235
	Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling Hållbar utveckling i Finland – långsiktigt, koherent och inkluderande	235
	Statsrådets framtidsredogörelse, del 2 Lösningar i förändringen av arbete	236
14	Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet	242
	Jämställdhetslagstiftning, arbetsliv och föräldraskap	242
	Jämställdhetsredogörelse.....	243
	Tvångsarbete som liknar människohandel.....	244
	Diskrimineringsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018.....	244
	Jämställdhetsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018.....	247
	Eventuella behov av att revidera lagen om integritetsskydd i arbetslivet	250
	Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen.....	250
	Preciseringar i arbetstidslagen.....	251
	Ändring av lagen om vuxenutbildningsförmåner och 15 § i lagen om studiestöd	252
	Komplettering av regeringens proposition om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen	252
15	Miljöutskottet	253
	Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser.....	253
	Uppföljning av effekterna av bostadsbidragsreformen	253
	Statsrådets redogörelse om en klimatpolitisk plan på medellång sikt fram till 2030.....	254
	Ändring av avfallslagen	264
	Klimatårsberättelsen 2019	265

1 Grundlagsutskottet

Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk

RP 294/2014 rd – RSv 346/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att de språkliga rättigheterna för dem som använder teckenspråk ska tillgodoses i hela landet på det sätt som avsetts när lagstiftningen om rättigheterna utarbetades.

Mandatperioden för den 2019 tillsatta samarbetsgruppen för teckenspråksfrågor gick ut den 31.12.2020. Samarbetsgruppen sammanträdde sammantaget tre gånger under 2020.

Statsrådets förordning om delegationen för teckenspråksärenden (690/2020) utfärdades den 8 oktober 2020 och trädde i kraft den 1 november 2020. Enligt förordningen har delegationen till uppgift att främja en dialog och samarbete mellan dem som använder teckenspråk och myndigheterna, främja tillgodoseendet av likabehandling, delaktighet och andra grundläggande fri- och rättigheter för dem som använder teckenspråk, i egenskap av sakkunnigorgan ge utlåtanden och lägga fram förslag och initiativ samt följa upp och bedöma verkställigheten av teckenspråkslagen och tillgodoseendet av likabehandling, delaktighet och andra grundläggande fri- och rättigheter för dem som använder teckenspråk. Avsikten är att delegationen för teckenspråksärenden ska tillsättas i början av 2021 och den kommer att fortsätta det arbete som samarbetsgruppen för teckenspråksfrågor har utfört.

Under 2020 inledde justitieministeriet en utredning för att utvärdera teckenspråkslagen och arbetet fortgår 2021. Också delegationen för teckenspråksärenden kommer att medverka i utredningsarbetet.

Den första teckenspråksbarometern publiceras i början av 2021. Barometern kan användas för bakgrundsfakta vid beredningen av regeringens nästa språkberättelse 2021, utvärderingen av teckenspråkslagen och genomförandet av teckenspråksåtgärderna i regeringsprogrammet.

Kommunikationen på teckenspråk har ökat efter att statsrådets kansli våren 2019 publicerade en rekommendation om användningen av teckenspråk i statsrådets kommunikation. Under 2020 anlätades tolkning på teckenspråk till exempel vid statsrådets presskonferenser om coronavirusläget och Yles specialsändningar om coronaviruset.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maria Soininen, regeringssekreterare, justitieministeriet

Ändring av självstyrelselagen för Åland

RP 320/2018 rd – RSv 259/2018 rd – RSk 26/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen snarast vidtar åtgärder för att genomföra en totalreform av självstyrelselagen för Åland.

I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram utvecklas och värnas Ålands självstyrelse i gott samarbete med Åland. I regeringsprogrammet konstateras att reformen av Ålands självstyrelse fortsätter. Totalreformen av självstyrelselagen för Åland har beretts vid justitieministeriet sedan hösten 2013. Tjänstemannaberedningen av totalreformen av självstyrelselagen för Åland har under 2020 fortgått i samarbete mellan justitieministeriet och Ålands landskapsregering med beaktande av lagstiftningsordningen för självstyrelselagen. Vid de möten som hållits inom ministeriernas nätverk av kontaktpersoner för Ålandsärenden, som är tillsatt av justitieministeriet, har även andra ministerier engagerats i den fortsatta beredningen av totalreformen. I september 2020 hörde justitieministeriet experter på självstyrelselagen och grundlagen om det preliminära lagutkastet. Avsikten är att lagutkastet ska sändas ut på bred remiss våren 2021. Målet är att riksdagens proposition ska lämnas till riksdagen i maj 2021.

Kristel Englund, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet
Janina Groop-Bondestam, lagstiftningsråd, justitieministeriet

2 Utrikesutskottet

Godkännandet och sättandet i kraft av det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan Kanada, å ena sidan, och Europeiska unionen och dess medlemsstater, å andra sidan

RP 149/2017 rd – RSv 41/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen genast inleder en bedömning av behovet att revidera gruvlagen och lämnar en proposition med behövliga ändringsförslag till riksdagen på så sätt att ändringarna kan sättas i kraft den här valperioden.

”Utrikesministeriet föreslog i sitt betänkande om godkännandet av Ceta-avtalet UtUB 2/2018 följande uttalande som även riksdagen godkände: ”Riksdagen förutsätter att regeringen genast inleder en bedömning av behovet att revidera gruvlagen och lämnar en proposition med behövliga ändringsförslag till riksdagen på så sätt att ändringarna kan sättas i kraft den här valperioden.”

I enlighet med vad som förutsattes i uttalandet har utskottet fått en utredning av arbets- och näringsministeriet om behovet av att revidera gruvlagstiftningen. I utredningen granskas behoven av att revidera gruvlagstiftningen i synnerhet med beaktande av Ceta-avtalets ikraftträdande. Utredningens omfattning avgränsades för att möjliggöra iakttagandet av tidsplanen i uttalandet, och med beaktande av tidsfristerna för budgetlags- och andra propositioner.

Sakkunniga som utskottet har hört har påpekat att utredningen är begränsad och flera av dem har identifierat faktorer som skulle kunna förutsätta att gruvlagen och annan lagstiftning som reglerar gruvdrift ses över. Under hörandena har det inte blivit helt klart huruvida Ceta-avtalet skulle påverka behandlingen av dessa översyner. Utskottet anser att regeringen bör fortsätta bedömningen av behovet av att revidera gruvlagen och annan lagstiftning som reglerar gruvdrift så att alla berörda grupper hörs på bred front och att nästa regering har tillgång till resultaten av bedömningen.

Näringsminister Mika Lintilä bad i februari 2019 JD Pekka Vihervuori bli utredare för att bedöma hur den lagstiftning som styr gruvdriften fungerar. Vihervuoris centrala iakttagelser stod till regeringsförhandlarnas förfogande. Den slutliga rapporten publicerades den 17 juni 2019.”

Gruvlagen förnyas i enlighet med regeringsprogrammet och riksdagens skrivelse om medborgarinitiativet MI 7/2019. Kärnan in detta uttalande ingår i skrivelsen i fråga och kräver i sig således inga åtgärder.

Riikka Aaltonen, gruvöverinspektör, arbets- och näringsministeriet

3 Finansutskottet

Beaktandet av riksdagens finansmakt vid reformer av EU-regler

RP 155/2012 rd – RSv 174/2012 rd

Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att de stegvisa förändringarnas kumulativa verkan på riksdagens budgetmakt och den nationella suveräniteten omsorgsfullt beaktas, om det är meningen att EU-reglerna i fortsättningen ska förstärkas ytterligare på ett sätt som begränsar det nationella beslutsfattandet.

Kommissionen offentliggjorde den 6 december 2017 ett omfattande reformpaket som syftar till att utveckla den ekonomiska och monetära unionen. I kommissionens lagstiftningsförslag ingår ett förslag till rådets direktiv om fastställande av bestämmelser för att stärka det finanspolitiska ansvarstagandet och den medelfristiga budgetpolitiska inriktningen i medlemsstaterna (COM (2017) 824 final). Behandlingen av direktivförslaget inom EU har inte framskridit.

I början av 2020 inledde kommissionen, som ett led i den lagstadgade periodiska översynen av förordningarna om stabilitets- och tillväxtpakten, omfattande konsultationer om hur EU:s nuvarande finanspolitiska regelverk fungerar, men dessa avbröts på grund av coronaviruspandemin. För närvarande finns det inga uppgifter om när konsultationerna fortsätter.

Statsrådet fäster särskild uppmärksamhet vid riksdagens budgetmakt när det gäller beredningen av relaterade EU-lagsförslag.

Niko Ijäs, budgetråd, finansministeriet

Ändring av bilagorna till lagen om punktskatt på flytande bränslen och till lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen

RP 138/2017 rd – RSv 145/2017 rd; RP 191/2018 rd – FiUB 22/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om systemet för återbäring av punktskatt på energiprodukter inom jordbruket är neutralt i relation till de olika bränslen som används inom jordbruket. Utredningen ska väga in den ökande användningen av flytgas och bioflytgas inom jordbruket.

I den hållbara skattereformen enligt regeringsprogrammet ingår en energiskattereform. Reformen omfattar också återbäringen av punktskatt på jordbrukets energiprodukter. Den arbetsgrupp som utrett reformen av energibeskattningen föreslår i sin rapport med förslag till att uppfylla regeringsprogrammets föresatser och mål samt till annan utveckling av energibeskattningen¹ att den återbäring av skatt på energiprodukter inom jordbruket som hör till ansvarsfördelningssektorn stegvis ska slopas helt och hållet. Elskatten inom jordbruket ska dock förbli i den lägre skatteklassen II.

Krista Sinisalo, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Bestämmelserna om begränsning av ränteavdrag

RP 150/2018 rd – RSv 146/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart fortsätter att tillsammans med kommissionen utreda om kraftverksprojekt för att bygga och använda kärnkraft och som genomförts av så kallade Mankala-bolag kan undantas från begränsningarna för ränteavdragen i form av långfristiga offentliga infrastrukturprojekt som avses i direktivet.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen dessutom fortsätter att tillsammans med kommissionen utreda om andra avgränsade infrastrukturprojekt av samhällsrelevans kan undantas från begränsningarna för ränteavdrag.

1.–2. Bestämmelserna om begränsningar i samfunds rätt till ränteavdrag har tillämpats första gången i beskattningen för skatteåret 2014. Till följd av EU:s direktiv mot skatteflykt

¹ <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-299-4>

(EU) 2016/1164 ändrades bestämmelsen genom en ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (1237/2018) som trädde i kraft den 1 januari 2019. Genom ändringarna utvidgades tillämpningsområdet för lagstiftningen. I beredningen av propositionen om ändringarna granskades tillämpningen av lagstiftningen vid beskattningen av företag som genomför samhällliga infrastrukturprojekt och så kallade Mankala-bolag. Regeringen har fortsatt att utreda huruvida kärnkraftverksprojekt som genomförs av Mankala-bolag skulle kunna omfattas av det undantag i bestämmelsen som gäller långsiktiga offentliga infrastrukturprojekt. I detta sammanhang har man på motsvarande sätt fortsatt att utreda om ovannämnda undantag kan utökas till att omfatta även andra samhällliga infrastrukturprojekt. I samband med utredningarna har man flera gånger varit i kontakt med Europeiska kommissionen. Förhandlingarna med kommissionen har framskridit, men pågår fortfarande.

Antti Sinkman, specialsakkunnig, finansministeriet

Ändring av källskatteförfarandet i fråga om utdelning på förvaltarregistrerade aktier

RP 282/2018 rd – RSv 301/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen, före den tidpunkt då ändringarna ska börja tillämpas, ytterligare granskar konsekvenserna av ändringarna och utifrån detta bedömer eventuella ändringsbehov.

Genom lagarna ändrades skatteförfarandet i fråga om utdelning på förvaltarregistrerade aktier. Enligt den nya 4 a § i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) ska en förskottsinnehållning på 50 procent verkställas på utdelning på förvaltarregistrerade aktier som betalats till skattskyldiga som bor i Finland, om inga uppgifter om slutliga mottagare ges om den skattskyldiga. Lagändringen började tillämpas den 1 januari 2020. De ändringar som gäller utdelning på förvaltarregistrerade aktier i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst (627/1978) och som primärt avses i riksdagens uttalande tillämpas på utdelning som betalats den 1 januari 2021 eller senare. De första årsdeklarationerna enligt det nya systemet ska lämnas senast den 31 januari 2022.

I finansministeriets utredning² om ändringar i beskattningsförfarandet för utdelning på förvaltarregistrerade aktier daterad den 16 november 2020 framkom inga negativa konsekvenser som skulle kräva ändringar i lagstiftningen eller anvisningarna. Ett pressmeddelande med en länk till utredningen har publicerats den 2 december 2020³.

Harri Joiniemi, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Skattebasen för läskedrycksskatten

RP 27/2019 rd – RSv 35/2019 rd

Riksdagen förutsätter att finansministeriet gör en sådan utredning som avses i regeringsprogrammet om huruvida strukturen för punktskatten på läskedrycker kan ändras så att bär- och fruktsafter undantas från skatten. Utredningen ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2020.

Finansministeriet utredde möjligheten att ändra strukturen för punktskatten på läskedrycker så att bär- och fruktsafter undantas från skatten. Enligt utredningen skulle en avgränsning av den nuvarande skattebasen för läskedrycksskatten vara problematisk med tanke på EU:s regler om statligt stöd. Finansministeriet har för avsikt att under 2021 utreda olika alternativ för att ändra läskedrycksskatten så att den blir hälsobaserad. Utredningen granskar hälsobaserade skattemodeller för drycker i andra medlemsstater och kartlägger alternativa hälsokriterier för skatten. Dessutom inleds en dialog med kommissionen om genomförbarheten hos den eventuella skattemodellen.

Pia Kivimies, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

² <https://vm.fi/documents/10623/307605/Taustamuistio+Tilannekuva+hallintarekister%C3%B6idyille+osakkeille+maksettujen+osinkojen+verotusmenet-telyn+muutoksesta.pdf/1411a6d0-3201-37f9-15dc-ff51d5d700cd/Taustamuistio+Tilannekuva+hallintarekister%C3%B6idyille+osakkeille+maksettujen+osinkojen+verotusmenet-telyn+muutoksesta.pdf?t=1606913994498>

³ <https://vm.fi/sv/-/reformerna-av-kallskatteforfarandet-for-utdelning-trader-i-kraft-vid-ingangen-av-nasta-ar>

Lagstiftningen om rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang i fråga om beskattning

RP 69/2019 rd – RSv 78/2019 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet senast våren 2022 låter göra och publicera en uppföljningsrapport om erfarenheterna av rapporteringen, om de uppgifter om skattearrangemang som framgått av rapporterna och om de åtgärder som vidtagits utifrån rapporterna.

Anmälningsskyldigheten i fråga om rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang gäller i Finland från och med den 1 juli 2020. Med stöd av övergångsbestämmelsen i lagstiftningen gäller rapporteringen också arrangemang som har genomförts mellan den 25 juni 2018 och den 30 juni 2020. Finland utbyter med stöd av direktivet de upplysningar som ska rapporteras med andra EU-medlemsstater och utbytet av upplysningar sker kvartalsvis. Ursprungligen skulle det första utbytet av upplysningar således ske senast den 31 oktober 2020.

På grund av coronaviruspandemin antog Europeiska unionens råd den 24 juni 2020 direktiv (EU) 2020/876, genom vilket anmälningsskyldigheten i fråga om gränsöverskridande arrangemang och datumet för det första utbytet av upplysningar kunde skjutas upp med sex månader. Enligt direktivet får rådet dessutom enhälligt på förslag av kommissionen fatta ett genomförandebeslut om att förlänga perioden för uppskjutande av tidsfristerna med tre månader, under förutsättning att allvarliga risker för folkhälsan, problem och ekonomiska störningar orsakade av coronaviruspandemin fortfarande föreligger och medlemsstaterna tvingas tillämpa nedstängningsåtgärder.

Största delen av de övriga EU-staterna införde det uppskov som direktiv (EU) 2020/876 möjliggör. Till följd av detta kommer Finland att börja få upplysningar från flera andra medlemsstater om de arrangemang som ska rapporteras och som gäller Finland sex månader senare än vad som föreskrevs i det ursprungliga direktivet, dvs. den nya tidsfristen är den 30 april 2021. Om kommissionen skulle föreslå ytterligare en förlängning på tre månader skulle tidsfristen skjutas upp ytterligare.

Eftersom också det praktiska utbytet av erfarenheter skjuts upp på grund av att utbytet av upplysningar skjuts upp börjar regeringen senare i samarbete med Skatteförvaltningen kartlägga erfarenheter och uppgifter från rapporteringen, när tillräckligt med erfarenheter har insamlats.

Jaana Mikkola, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Bestämmelserna om utflyttningsbeskattning

RP 76/2019 rd – RSv 77/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar konsekvenserna av propositionen och den internationella utvecklingen av utflyttningsbeskattningen samt bedömer om regleringen möjligen bör ändras och vid behov vidtar lagstiftningsåtgärder. Bedömningen ska göras före utgången av 2020 och i den ska regeringen bland annat bedöma om det med tanke på trygghand av skattebasen är möjligt och nödvändigt att utvidga värdestegringskatten till att omfatta personbolags affärsverksamhet vid fast driftställe i Finland.

De reviderade bestämmelserna om utflyttningsbeskattning för företag trädde i kraft den 1 januari 2020 och de tillämpas första gången vid beskattningen för 2020. Uppgifter om skatteåret 2020 för samfund är tillgängliga först efter att beskattningen slutförts. Beskattningen av samfund vars skatteår är ett kalenderår slutförs senast den 31 oktober 2021. Enligt Skatteförvaltningens uppgifter har inga ansökningar om förhandsavgörande om utflyttningsbeskattning inletts under 2020.

Värdestegringskatten enligt rådets direktiv (EU) 2016/1164 mot skatteflykt gäller inte personbolags fasta driftställen. Trots detta har utflyttningsbeskattningen till exempel i Sverige redan innan genomförandet av direktivet kopplats till uppkomsten av skattskyldighet samt till överföring av tillgångar från ett skatteområde oberoende av överförarens juridiska form. Således kan bestämmelserna om utflyttningsbeskattning bli tillämpliga också när personbolags fasta driftställen överför tillgångar som hänför sig till ett fast driftställe från skatteområdet. Det finns ännu inte någon tillämpningspraxis i fråga om de ändringar som trädde i kraft i alla medlemsstater vid ingången av 2020, eftersom det första tillämpningsåret precis har tagit slut.

I de utredningar om beskattningspraxis som inkommit har det inte framkommit något särskilt behov av att med tanke på trygghand av skattebasen utvidga värdestegringskatten till att omfatta utländska personbolags fasta driftställen i Finland. Utvecklingen av situationen och lagstiftningen följs upp nationellt och internationellt 2021 när beskattningen för skatteåret 2020 har slutförts. En internationell jämförelse tyder på att utflyttningsbeskattningen åtminstone i en del medlemsstater är tillämplig också på överföring av tillgångar från personbolags fasta driftställen. Avgörande för tillämpningen är då hur ett fast driftställe och därigenom beskattningsrätt uppkommer och överföringen av de tillgångar som hänför sig till det fasta driftstället bort från skatteområdet, snarare än den överförande enhetens juridiska form. Regeringen följer situationen och fortsätter att utreda om värdestegringskatten bör utvidgas till att gälla också överföringar av tillgångar från personbolags fasta driftställen i Finland.

Meeri Karlsson, specialsakkunnig, finansministeriet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2021–2024

RSk 29/2020 rd – SRR 1/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar målmedvetna åtgärder för att gradvis stabilisera de offentliga finanserna genom att ytterligare stärka förutsättningarna för hållbar ekonomisk tillväxt, sysselsättningen, konkurrenskraften, kompetensen och produktiviteten inom den offentliga förvaltningen.

Statsminister Sanna Marins regering har den 4 februari 2020 förbundit sig att göra upp en plan med långsiktiga åtgärder för att stärka hållbarheten i de offentliga finanserna (färdplan för hållbarhet i de offentliga finanserna). Under den första fasen i färdplanen för hållbarhet fastställde regeringen den 2 juni 2020 målet att stabilisera skuldsättningen inom de offentliga finanserna i förhållande till bruttonationalprodukten före decennieskiftet. Enligt finansministeriets dåvarande uppskattning stabiliseras skuldkvoten till 70–75 procent under 2020-talet om de offentliga finanserna stärks med 5 miljarder euro.

Under den andra fasen i färdplanen, i samband med budgetförhandlingarna den 16 september 2020, preciserade regeringen potentialen när det gäller att stärka de offentliga finanserna och hur den delas in följande helheter :

- Öka sysselsättningen och minska arbetslösheten
- Stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt
- Öka produktiviteten inom den offentliga förvaltningen samt kostnadseffektivitet inom den offentliga förvaltningen
- Social- och hälsovårdsreformen

Genomförandet av färdplanen för hållbarhet följs upp och den uppdateras regelbundet i samband med beslutsfattandet om planen för de offentliga finanserna och budgetpropositionen. För att de offentliga finansernas hållbarhet ska tryggas på lång sikt förutsätts det att åtgärderna fortsätter även efter den pågående valperioden.

Regeringen vidtar under regeringsperioden sysselsättningsåtgärder som stärker ekonomin och som syftar till sysselsättningseffekter som motsvarar 80 000 nya sysselsatta. Genom de sysselsättningsåtgärder som avtalades vid budgetförhandlingarna hösten 2020 och de åtgärder för att förbättra sysselsättningen bland personer över 55 som regeringen fastställde i december 2020 eftersträvas, i kombination med de sysselsättningsfrämjande åtgärder som regeringen redan tidigare vidtagit, sammanlagt 31 000–36 000 nya

sysselsätta fram till år 2029. Beslut om följande uppsättning sysselsättningsåtgärder fattas i samband med regeringens halvtidsöversyn våren 2021.

Regeringen lämnade i december 2020 en proposition till riksdagen om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet (RP 241/2020 rd). I och med reformen överförs organiseringsansvaret för social- och hälsovården och räddningsväsendet från kommunerna till välfärdsområdena.

Målet med social- och hälsovårdsreformen är att bidra till att stävja kostnadsökningen inom de offentliga finanserna. Det ökade kostnadstrycket beror framför allt på att befolkningens stigande medelålder ökar behovet av vård- och omvårdnadstjänster. Genomförandet av reformen sänker dock inte automatiskt social- och hälsovårdsutgifterna eller räddningsväsendets utgifter. För att stävja kostnadsökningen krävs det däremot att välfärdsområdena inte överskrider den finansiering som beviljats dem på förhand. Detta är möjligt om välfärdsområdena leds långsiktigt och skickligt, med en målmedveten strävan efter att kontinuerligt förbättra tjänsternas kostnadseffektivitet. På grund av de betydande ändringskostnader som ingår i reformen och på grund av undantagsbestämmelserna om hur välfärdsområdenas finansiering bestäms åren 2023–2029 är det osannolikt att det uppkommer besparingar på 2020-talet. I bästa fall kan utgiftsökningen börja dämpas först från och med 2030-talet.

Regeringen lämnade i november 2020 en redogörelse till riksdagen om Finlands program för hållbar tillväxt (SRR 6/2020 rd). Den nationella fördelningen av finansieringen i Finlands program för hållbar tillväxt är kopplad till åtgärderna enligt hållbarhetsfärdplanen och stödjer dess genomförande på bred front. Finlands nationella plan för återhämtning och resiliens lämnas till kommissionen i maj 2021.

Jonna Berghäll, budgetråd, finansministeriet

Dröjsmålsränta på skatteskuld som omfattas av ett lindrat betalningsarrangemang

RP 33/2020 rd – RSv 35/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur lagändringen påverkar förutsättningarna för företagsverksamhet och skatteutfallet och vid behov vidtar åtgärder för att förlänga lagens giltighetstid. I det sammanhanget ska regeringen bedöma bland annat olika räntenivåers inverkan på de

skattskyldigas ekonomiska situation och skatteutfallet samt möjligheten att temporärt sänka dröjsmåls- och förseningsräntan mer än vad som nu föreslås.

Med stöd av regeringens proposition RP 33/2020 rd sänktes dröjsmålsräntan på skatter som omfattas av betalningsarrangemang temporärt från sju till fyra procent. Lagändringen trädde i kraft den 1 maj 2020 och gällde till och med den 31 augusti 2020. Räntesänkningen gällde skatter som förföll till betalning 1.3–31.8.2020. Den 20 maj 2020 lämnade regeringen dock en proposition om vissa temporära bestämmelser som gäller skatteuppbörd till riksdagen (RP 74/2020 rd). I propositionen föreslogs det att det lindrade betalningsarrangemanget ska utvidgas till att gälla redan betalda mervärdesskatter som förfallit till betalning i början av 2020. Avsikten är att Skatteförvaltningen ska betala de skatter som omfattas av betalningsarrangemanget till den skattskyldige och den skattskyldige ska betala dem till Skatteförvaltningen enligt ett betalningsprogram. Dessutom föreslogs det att dröjsmålsräntan inom ramen för betalningsarrangemanget sänks ytterligare från fyra procent till tre procent. Vid riksdagsbehandlingen fastställdes dröjsmålsräntan till 2,5 procent. I enlighet med riksdagens uttalande bedömdes nivån på dröjsmålsräntan snabbt efter lagens ikraftträdande, och den sänktes slutligen från fyra procent till 2,5 procent. Utöver ränteändringen luckrade Skatteförvaltningen upp villkoren för betalningsarrangemang.

Lindrade betalningsarrangemang gjordes upp för sammanlagt cirka 36 000 skattskyldiga, av vilka cirka 26 000 var företagskunder. Betalningsarrangemangen omfattade som högst cirka 1,4 miljarder euro i skatter år 2020. I slutet av januari 2021 var antalet gällande lindrade betalningsarrangemang 19 708. I dessa betalningsarrangemang uppgår den återstående skatteskulden till 734 miljoner euro. Antalet betalningsarrangemang som betalats i sin helhet är 8 620 (232 miljoner euro). Det finns 3 745 förfallna betalningsarrangemang (med en obetald skatteskuld på 65,7 miljoner euro). Enligt en preliminär bedömning gjordes lindrade betalningsarrangemang upp för cirka fyra procent av alla företag.

Regeringen följer noga upp inflödet av skatter från de lindrade betalningsarrangemangen. Betalningsprogrammen har generellt sett följts väl. De första betalningsposterna i betalningsprogrammen förföll till betalning i september 2020 och betalas månatligen. Den relativa andelen förfallna betalningsarrangemang har inte ökat sedan tiden före coronaviruspandemin.

Pertti Nieminen, specialsakkunnig, finansministeriet

Bestämmelserna om förseningsavgifter för skatter som betalas på eget initiativ och automatiserat beslutsfattande

RP 54/2020 rd – RSv 112/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med lagberedningen angående automatiskt beslutsfattande bedömer behoven av att revidera bestämmelserna om förseningsavgift i fråga om skatter som betalas på eget initiativ och att regeringen då beaktar de synpunkter som grundlagsutskottet framfört i sitt utlåtande.

Vid justitieministeriet pågår ett projekt för beredning av allmän förvaltningslagstiftning om automatiserat beslutsfattande. Syftet med projektet är att bereda de bestämmelser som behövs i den allmänna förvaltningslagstiftningen för att se till att kraven på förvaltningens lagbundenhet, principerna för god förvaltning, rättssäkerheten, offentlighetsprincipen och tjänsteansvaret iakttas vid automatiserat beslutsfattande. En preliminär utredning om automatiserat beslutsfattande blev klar vid justitieministeriet den 14 februari 2020.

Justitieministeriet tillsatte den 18 januari 2021 en arbetsgrupp för att bereda en regeringsproposition med förslag till allmän lagstiftning om automatiserat beslutsfattande. Arbetsgruppen ska informera de övriga ministerierna om hur arbetet framskrider så att de ändringar som eventuellt behövs i lagstiftningen för olika förvaltningsområden kan beredas vid ministerierna parallellt med beredningen av den allmänna lagstiftningen. Arbetsgruppens mandatperiod löper ut den 31 december 2021.

De reformbehov som mer allmänt gäller skattelagstiftningen och påförandet av förseningsavgifter klarnar i takt med att arbetsgruppens arbete framskrider och förslagen blir klara.

Pertti Nieminen, specialsakkunnig, finansministeriet

Slopande av skatteåterbäringar för energiintensiva företag

RP 167/2020 rd – RSv 196/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noggrant följer hur den graderade nedskärningen av skatteåterbäringen enligt 8 a § i lagförslag 2 påverkar de energiintensiva industriföretagens konkurrenskraft i det osäkra konjunkturläget och för att trygga sysselsättningen och fortsatt produktion vidtar behövliga åtgärder inom ramen för utsläppsminskningssåtagandena.

Bestämmelserna om stegvis slopande av skatteåterbäringen för energiintensiva företag trädde i kraft den 1 januari 2021. Det är fråga om skatteåterbäring som kan fås årligen i efterskott på ansökan. Ansökan om återbäring ska göras sex månader efter räkenskapsperiodens utgång, som i regel är ett kalenderår för företag. Således ska merparten av företagen ansöka om skatteåterbäring för 2021 före utgången av juni 2022. Skatteförvaltningen har i regel behandlat ansökningarna och betalat ut stödet till företagen under hösten under ansökningsåret. I praktiken kan konsekvenserna av de ändringar som gjorts i skatteåterbäringen för energiintensiva företag bedömas på det sätt som riksdagen förutsätter först i början av 2023.

Leo Parkkonen, lagstiftningsråd, finansministeriet

Regeringens svar på riksdagens budgettuttalanden

Regeringens proposition om tilläggsbudget för 2017

RSk 24/2017 rd – RP 60/2017 rd, FiUB 5/2017 rd

Ansvar och eftervården i anslutning till nedläggningen av gruvor

Moment 35.10.20

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att eftervården av gruvor säkerställs redan när driften pågår för att ansvaret i anslutning till nedläggningen inte ska falla på staten och att regeringen också utvärderar den optimala nivån på säkerheter för gruvdrift.

Miljöministeriet och arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

De säkerheter som krävs av den som bedriver gruvdrift består av i miljöskyddslagen (527/2014) avsedd säkerhet för att garantera en adekvat avfallshantering samt av i gruvlagen (621/2011) avsedd säkerhet för avslutande av gruvdriften. Med dessa säkerheter finansieras de i nämnda lagar särskilt angivna åtgärder för avslutande och efterbehandling i situationer där verksamhetsutövaren själv inte kan stå för dem på grund av exempelvis betalningsoförmåga. Säkerheterna täcker endast efterbehandlingsåtgärder som kan förutses vid tillståndsprövningen och som följer av att verksamheten avslutas på ett korrekt sätt. Vid miljöministeriet inleddes i slutet av 2020 beredningen av en proposition om ändring av miljöskyddslagen som bland annat syftar till att i behövlig mån komplettera lagens bestämmelser om säkerheter. Dessutom granskas verkställigheten av bestämmelserna om säkerhet. Europeiska kommissionen antog den 21 februari 2020 ett genomförandebeslut (EU) 2020/248 om fastställande av tekniska riktlinjer för inspektioner i enlighet med artikel 17 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/21/EG (direktivet om utvinningsavfall). Genomförandebeslutet förutsätter bland annat en bedömning av huruvida beloppet och formen för säkerheterna är lämpliga med avseende på de kostnader som skyldigheterna enligt tillståndet medför. Vid arbets- och näringsministeriet pågår en reform av gruvlagen. Ministeriet har låtit göra en utredning om huruvida de säkerheter som avses i gruvlagen är tillräckliga och på vilka grunder de fastställs. Den regeringsproposition och förordning av statsrådet som nu bereds på grundval av utredningen och andra iakttagelser syftar till att specificera de konkreta grunderna för fastställande av säkerheter enligt gruvlagen, det vill säga vilka skyldigheter och därtill hörande åtgärder som säkerheterna måste omfatta.

Lagstiftningen om säkerheter för gruvor granskas som en helhet i samarbete mellan arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet.

Dessutom har miljöministeriet tillsatt ett lagstiftningsprojekt för att utveckla de subsidiära miljöansvarssystemen för miljöskador. Målet är att skapa mer heltäckande ansvarssystem som ökar beredskapen för att hantera miljörisker, kompensera miljöskador och genomföra de restaureringsåtgärder som skadorna kräver när den som orsakat skadan är insolvent, okänd eller onåbar. Som stöd för utvecklingen genomfördes projektet "Jämförelse av finansieringsmodeller för det subsidiära ansvaret för miljöskador" inom ramen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet. Resultaten från projektet blev klara i mars 2020. Det subsidiära ansvaret omfattar inte krav på säkerheter, varför de inte har tagits med i projektet. I samband med projektet utreds dock om de befintliga kraven på säkerheter är tillräckliga och vilka effekter en eventuell utvidgning av säkerheterna skulle få i situationer där subsidiärt ansvar blir tillämpligt. I slutet av 2020 påbörjades en utredning om saken på uppdrag av miljöministeriet.

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2019

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2019

RSk 31/2018 rd – RP 123/2018 rd – RP 232/2018 rd – FiUB 28/2018 rd

Reformen av systemet med kompensationsavgift

Uttalande 2

Moment 29.80.41

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet undersöker vilka alternativ som finns när det gäller att se över systemet med kompensationsavgift på så sätt att frågan kan beaktas i nästa regeringsprogram och den finansiering som systemet kräver i planen för de offentliga finanserna för 2020—2023.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Enligt regeringsprogrammet: "Ett fungerande system för ersättningar för kopiering för enskilt bruk utvecklas." Under 2019 och 2020 utreddes som tjänstemannaberedning olika lösningsalternativ för reformen av systemet för ersättningar för kopiering för enskilt bruk samt andra frågor som bör tas upp i samband med reformen.

I budgeten för 2020 är det sammanlagda ersättningsbeloppet fortfarande 11 miljoner euro.

Reformen av systemet med kompensationsavgift behandlas under moment 29.80.241 Vissa dispositionsrättsersättningar vid beredningen av ramarna för 2022–2025.

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2020

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2020

RSk 24/2019 rd – RP 29/2019 rd – RP 89/2019 rd – FiUB 20/2019 rd

Riksdagens bestående anslagsökning

Uttalande 3

Moment 30.10.50

Riksdagen förutsätter att regeringen beaktar riksdagens anslagsökning under moment 30.10.50 som en bestående ökning. Detta ska således ingå i budgetpropositionen för 2021.

Jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I planen för de offentliga finanserna för 2021–2024 har anslaget under moment 30.10.50 Statsbidrag för utvecklande av landsbygdsnäringarna (reservationsanslag 3 år) i ramförslaget utökats med 1,86 miljoner euro under varje ramår. Anslagsökningen ingår i budgeten för 2021.

Mer hållbar mobilitet samt kollektivtrafikprojekt

Uttalande 4

Moment 31.10.20

Riksdagen förutsätter att andelen färdstätt för hållbara mobilitetsformer höjs och att man i fråga om MBT-avtalen säkerställer satsningar på kollektivtrafikprojekt, gång och cykling i stadsregionerna och huvudstadsregionen samt på utveckling av infartsparkering i stadsregionerna. Riksdagen förutsätter dessutom att planeringen av infartsparkering vid tågstationen i Kervo inleds snabbt, att även andra projekt som gör kollektivtrafiken i huvudstadsregionen mer attraktiv kan inledas utan dröjsmål och att stödet till kollektivtrafiken höjs för att målen ska nås.

Kommunikationsministeriet och miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I budgeten för 2020 anvisades ett anslag på 108,474 miljoner euro för köp och utvecklande av tjänster inom den offentliga persontrafiken. I anslaget ingår en klimatbaserad nivåhöjning på 20 miljoner euro i kollektivtrafikstödet i enlighet med regeringsprogrammet. I den fjärde och sjunde tilläggsbudgeten för 2020 beviljades sammanlagt 200 miljoner euro i tilläggsanslag för köp och utveckling av kollektivtrafiktjänster. År 2020 anvisades i tilläggsbudgeten ett tilläggsanslag på 11 miljoner euro för köp av tjänster inom persontågstrafiken på grund av coronavirusläget.

År 2020 anvisades 10 miljoner euro för åtgärder för främjande av gång och cykling i statens trafikledsnät, varav hälften anvisades inom ramen för MBT-avtalen med Helsingfors, Tammerfors, Åbo och Uleåborgs stadsregioner. År 2020 reserverades 32,9 miljoner euro för understöd för gång och cykling till kommunernas gatunät, varav 4,5 miljoner euro anvisades inom ramen för MBT-avtalen med Helsingfors, Tammerfors, Åbo och Uleåborgs stadsregioner.

I budgeten för 2021 har reserverats 3,5 miljoner euro för främjande av gång och cykling. Vid kompletteringen av budgeten för 2021 reserverades 25 miljoner euro för understöd för gång och cykling. Understöden är avsedda för kommuner och andra aktörer för förbättring av förhållandena för gång och cykling.

Statsrådets avtalsparter har under 2020 förhandlat om MBT-avtal (markanvändning, boende och trafik) med kommunerna i stadsregionerna Helsingfors, Tammerfors, Åbo och Uleåborg. Avtalen undertecknades i oktober 2020. I avtalen fastställs ett flertal åtgärder för att främja en hållbar samhällsstruktur och ett hållbart trafiksystem samt en tillräcklig bostadsproduktion. MBT-avtalen innehåller överenskommelser om bland annat investeringar i kollektivtrafiken, främjande av gång och cykling, kostnadseffektiva projekt för förbättring av trafiksystemet, mål för bostadsproduktionen samt hållbara lösningar för markanvändningen. Genomförandet av avtalen har inletts. I juni 2020 inledde staten också förhandlingar om MBT-avtal med stadsregionerna Kuopio, Jyväskylä och Lahtis.

Enligt Helsingforsregionens MBT-avtal ska staten och kommunerna tillsammans inleda byggandet av en infartsparkering i Kervo. I fråga om statens kostnader ingår genomförandet av infartsparkeringen i Kervo i den andra fasen av projektet för utveckling av huvudbanan på avsnittet Böle–Riihimäki. Beslutet om att inleda fas två fattades i samband med den fjärde tilläggsbudgeten för 2020. Kommunerna ansvarar för genomförandet av infartsparkeringen.

Brådskande trafikledsprojekt och planer som föråldras

Uttalande 5

Moment 31.10.77

Riksdagen förutsätter att regeringen tillsammans med Trafikledsverket granskar hur brådskande de projekt är vars projektplaner blir föråldrade under 2020—2023 och vilka möjligheterna är att starta dem.

Kommunikationsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den samlade helheten av projektplaner som håller på att föråldras samt hur brådskande enskilda projekt är och möjligheterna att starta dem granskades under 2020 i synnerhet i samband med beredningen av den fjärde tilläggsbudgeten för 2020. De vägplaner som blir föråldrade 2020 och 2021 startades upp som utvecklingsprojekt, det vill säga förbättring av riksväg 4 mellan Hartola och Oravakivensalmi (tilläggsbudget IV 2020), utveckling av vägavsnittet Hurus–Hietanen på riksväg 5 (tilläggsbudget VII 2020) och utveckling av vägavsnittet Äänekoski–Viitasaari på riksväg 4 (budgeten 2021). I övrigt blir inga vägplaner föråldrade åren 2021–2022. För projekten gjordes preliminära konsekvensbedömningar i enlighet med målen i den riksomfattande trafiksystemplanen. I fråga om de projekt som väljs ut på basis av konsekvensbedömningen och tidsplanen för genomförandet beaktas i den mån det är möjligt också tidpunkten för när planerna blir föråldrade.

Celiakiersättningar

Uttalande 6

Moment 33.40.60

Riksdagen förutsätter att det snabbt görs en utredning om att återinföra celiakiersättningen och att de kostnader som återinförandet av celiakiersättningen kräver beaktas i nästa plan för de offentliga finanserna 2021—2024.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Servicesystemet, förmånerna och kostnadsersättningarna syftar till att främja och upprätthålla befolkningens välfärd, hälsa, funktions- och arbetsförmåga och sociala trygghet samt att minska skillnaderna i välfärd och hälsa. Utredning av behovet av kostersättningen i

samband med att servicesystemet utvecklas och reformprojekt startas nämns separat i regeringsprogrammet.

Kostersättning betalades fram till slutet av 2015 till personer med celiaki för kostnader för glutenfri kost. Ersättningen betalades ut av FPA, och när den upphörde vid årsskiftet 2015–2016 var ersättningsbeloppet 23,60 euro per månad. Ersättningen var skattefri och den beviljades personer som fyllt 16 år. I samband med beviljandet av handikappbidrag för personer under 16 år beaktas celiaki fortfarande.

Kostersättningen slopades för att balansera upp statsfinanserna, men också av skäl som gäller likabehandling av människor med olika typer av sjukdomar. Utöver celiaki finns det också andra sjukdomar där en del av behandlingen går ut på att följa en viss kost eller undvika ett visst födoämne.

I samband med slopandet av kostersättningen ansågs det i riksdagen att även om celiaki och exempelvis födoämnesallergier inte är likadana sjukdomar, är det ur ett jämlikhetsperspektiv inte oproblematiskt att personer med en viss sjukdom får ersättning för att hålla sig till en viss kost. Personer med celiaki, men också personer med till exempel födoämnesallergi kan komponera kosten utan att de födoämnen som de ska undvika ersätts med dyrare varianter. I stället kan de nödvändiga näringsämnen komma från andra födoämnen.

En utredning om behovet av kostersättning blev klar den 28 oktober 2020. Enligt utredningen har orsakerna till att kostersättningen slopades inte förändrats väsentligt sedan utbetalningen av ersättningen upphörde vid ingången av 2016. De kostnader för specialkost som celiaki orsakar kan beaktas som en del av det kompletterande utkomststödet. Dessutom föreskrivs det om avdrag för nedsatt skattebetalningsförmåga i inkomstskattelagen, och kostnaderna för den kost som celiaki kräver kan utgöra en grund för beviljande av avdrag.

Regeringen har inte förberett sig på att återinföra kostersättningen 2021.

Forskningsfinansiering till hälso- och sjukvårdsenheter och finansieringens tillräcklighet i vårdreformslösningen

Uttalande 7

Moment 33.60.32

Riksdagen förutsätter att statens forskningsfinansiering till hälso- och sjukvårdsenheter för forskning på universitetsnivå stärks och åter bringas att växa för att säkerställa en verkningsfull forskning på hög nivå som främjar befolkningens hälsa och välfärd. Riksdagen förutsätter dessutom att det säkerställs att forskningsfinansieringen är tillräcklig också i den nya social- och hälsovårdsstrukturen.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Nivån på den särskilda, behovsprövade statliga forskningsfinansieringen för klinisk och hälsovetenskaplig forskning och dess framtid bedöms också som en del av vårdreformen och finansieringen till de kommande självstyrande områdena. Som stöd för genomförandet av social- och hälsovårdsreformen behövs ett mer forskningsbaserat och långsiktigt grepp när det gäller att utveckla tjänsterna samt närmare samarbete mellan forskningen, undervisningen och utvecklandet av praxis. Det är nödvändigt att resultaten från den kliniska forskningen i framtiden börjar tillämpas i servicesystemet mer effektivt än tidigare och att praxis baserar sig på forskningsrön.

Forskning och utveckling vid universitetssjukhusen har förutom genom statlig forskningsfinansiering finansierats i sjukvårdsdistrikten i mycket varierande omfattning. Den minskade statliga forskningsfinansieringen har i vissa specialupptagningsområden kompenseras med kommunala skattemedel. En del av finansieringen har kommit direkt från sjukvårdsdistriktets budget genom kommunernas betalningsandelar, från kommunernas skattemedel eller fördelad på kostnaderna samt i form av extern finansiering. Universitetssjukhusen har beräknats använda 5–11 procent av sin totala budget på forskning.

Forskning inom social- och hälsovårdssystemet kan även i fortsättningen ersättas från den särskilda behovsprövade statliga finansieringen, alternativt kan ersättningarna tas med i social- och hälsovårdsreformen och dess framtida finansieringsmodell. Den nuvarande flerkansfinansieringen ger inte någon entydig helhetsbild av den forskning som bedrivs inom servicesystemet, eftersom statens system med särskild ersättning endast utgör en liten del av den totala finansieringen av klinisk och hälsovetenskaplig forskning. Det finns inga helhetsbedömningar av den finansiering som nu fås från kommunerna för forskning och utveckling, eftersom den har kompenseras med skattemedel, betalningsandelar och från sjukvårdsdistriktets budget.

Höjning av bostadsfondens räntestödsfullmakt

Uttalande 8

Moment 35.20.60

Riksdagen förutsätter att Statens bostadsfonds fullmakt att bevilja räntestödslån höjs så att regeringsprogrammets mål för statsunderstödd bostadsproduktion uppnås.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Bostadsproduktionen har hållit sig på en hög nivå under de senaste åren och även 2020 låg den på en relativt god nivå trots coronaviruspandemin. I den fjärde tilläggsbudgeten för 2020 höjdes fullmakten att godkänna bostadsproduktion med räntestöd med 340 miljoner euro och efter höjningen kunde sammanlagt högst 1 750 miljoner euro godkännas som räntestödslån som stöds med bostadsfondens medel. Mängden statligt understödd bostadsproduktion till rimligt pris och antalet lånebeslut har ökat under 2020: ARA-produktionen översteg 9 200 bostäder, vilket var cirka 1 400 fler än ARA-produktionen 2019.

Den andra tilläggsbudgeten för 2020

Komplettering av den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2020

RP 43/2020 rd – RP 52/2020 rd – RSk 22/2020 rd

Uttalande

Huvudtitel 32

Riksdagen förutsätter att statsrådet snabbt bereder ändringar i förordningen och omedelbart i anvisningarna för att företagsstöden i anslutning till coronaviruskrisen ska riktas rättvist så att de kompenserar de ekonomiska konsekvenserna av pandemin, förbättrar möjligheterna att fortsätta och utveckla företagsverksamheten samt främjar sysselsättningen.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde har syftet med företagsstöden i anslutning till coronaviruspandemin varit att lindra de negativa ekonomiska konsekvenserna av pandemin för företagen och samtidigt förbättra företagens möjligheter att utveckla och fortsätta verksamheten även efter krisen och därigenom främja sysselsättningen. Business Finlands coronafinansiering i form av understöd har beviljats på de minimis-villkor med stöd av statsunderstödslagen (688/2001) och statsrådets förordning om finansiering av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (1444/2014). Utöver de stöd för utvecklande av företag som Business Finland och även närings-, trafik- och miljöcentralerna beviljat konstaterades det våren 2020 att det är nödvändigt att införa företagsstöd som direkt kompenserar förluster i företagets affärsverksamhet, i synnerhet det allmänna kostnadsstödet för företag (lagen om temporärt kostnadsstöd för företag 508/2020). Då ansågs det inte nödvändigt att bereda förordningsändringar som gällde villkoren för Business Finlands coronaunderstöd. I anvisningarna om finansieringen och genomförandet av den samt i styrningen av finansieringsverksamheten har det dock fästs särskild vikt vid allokeringen av stöden, inklusive gransknings- och utbetalningsskedet. I förordning 1444/2014 gjordes dessutom en ändring (549/2020) som gjorde det möjligt för Business Finland att bevilja understöd och lån för att stödja företag vid coronaviruspandemin också i form av tillfälligt statligt stöd, som Europeiska kommissionen genom ett separat beslut på basis av en separat anmälan har godkänt som förenligt med den inre marknaden (det så kallade tillfälliga ramstödsprogrammet) samt för företag som har råkat i svårigheter på grund av coronaviruskrisen.

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2021

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2021

RSk 53/2020 rd – RP 146/2020 rd, – RP 227/2020 rd – FiUB 36/2020 rd

Uttalande 1

Resurser för utbildning för invandrare

Moment 29.10.31

Riksdagen förutsätter att regeringen i en tilläggsbudget för 2021 beaktar resursbehoven inom utbildningen för invandrare vid läroanstalterna för fritt bildningsarbete.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Utbildningen i läs- och skrifärdigheter överfördes till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde 2018. En del av verksamheten ordnas för närvarande som en del av den grundläggande utbildningen för vuxna. Till stor del är det dock läroanstalterna för fritt bildningsarbete som ordnar utbildningen. När uppgiften att ordna utbildning i läs- och skrifärdigheter överfördes från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde ändrades lagen om fritt bildningsarbete så att statsandelen för den utbildning som godkänts i integrationsplanen är 100 procent. Detta gjorde det möjligt att ordna avgiftsfri utbildning i läs- och skrifärdigheter som utbildning inom det fria bildningsarbetet. Genom åtgärden öppnades en avgiftsfri utbildningsmöjlighet för bland annat invandramödrar som sköter barnen hemma och för andra invandrare som inte är klienter hos Arbetskraftförvaltningen. Möjligheterna för läroanstalter för fritt bildningsarbete att svara på utbildningsbehoven är dock otillräckliga i synnerhet eftersom behovet ökat under de senaste åren.

Eftersom det i samband med reformen överförs cirka 5 miljoner euro från arbets- och näringsministeriets huvudtitel får cirka 1 700 invandrare per år utbildning inom det fria bildningsarbetet.

Uttalande 2

Stärkande av den finansiella basen för Naturhistoriska centralmuseet

Moment 29.40.20

Riksdagen förutsätter att den finansiella basen för Naturhistoriska centralmuseet stärks så att museets verksamhet står en hållbar grund och museet kan sköta sina uppgifter långsiktigt.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Naturhistoriska centralmuseet har tagits i beaktande som en av Helsingfors universitets riksomfattande uppgifter. Undervisnings- och kulturministeriet beviljar medfinansiering för riksomfattande uppgifter. Utöver detta ska universitetet också på eget initiativ kunna allokera finansiering till sina verksamhetsenheter. Fördelningen av anslag hör till universitetets ekonomiska autonomi.

Undervisnings- och kulturministeriet undertecknade i december 2020 ett avtal med Helsingfors universitet om de centrala målen för 2021–2024 och de målinriktade anslagen. Från och med 2021 anvisas Helsingfors universitet 2,2 miljoner euro per år på grundval av Naturhistoriska centralmuseets riksomfattande uppgift. Dessutom anvisar undervisnings- och kulturministeriet i enlighet med riksdagens beslut ett tilläggsanslag på 600 000 euro för Naturhistoriska centralmuseets verksamhet 2021.

Naturhistoriska centralmuseets kostnader utanför universitetsutbildningen ska i allt högre grad täckas med kompletterande finansiering. I samband med de skyldigheter som åläggs museet av andra förvaltningsområden ska det också sörjas för motsvarande tilläggsfinansiering. Undervisnings- och kulturministeriet följer aktivt hur universitetens ekonomiska ställning utvecklas och strävar efter att trygga förutsättningarna för långsiktig utveckling av verksamheten.

Uttalande 3

Utveckling av trafiksäkerhetsverksamheten och en hållbar finansieringsbas

Moment 31.20.51

Riksdagen förutsätter att behoven att utveckla säkerhetsverksamheten inom vägtrafiken utreds och att man ser till att finansieringsbasen för trafiksäkerhetsarbetet säkerställs på ett långsiktigt hållbart sätt.

Kommunikationsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Vid kommunikationsministeriet bereds en trafiksäkerhetsstrategi. Bakgrunden till strategin är det som sägs om trafiksäkerhet i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering. Syftet med strategin är att förbättra trafiksäkerheten inom alla trafikformer. I vägtrafiken är detta mål särskilt kopplat till EU:s nollvision om att minska antalet dödsolyckor i vägtrafiken till noll. Den trafiksäkerhetsstrategi som bereds är ett verktyg för strategisk styrning på lång sikt. Programmet görs upp för 2022–2026.

I strategiarbetet utreds behoven av att utveckla trafiksäkerhetsverksamheten och den finansiella basen för trafiksäkerhetsarbetet bedöms. Strategiarbetet pågår dock fortfarande och inga åtgärder har ännu fastställts. Målet är att arbetet med trafiksäkerhetsstrategin ska bli färdigt under 2021.

Uttalande 4

Eftersatt vård inom mentalvården

Moment 33.60.39

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder för att hantera vårdskulden inom mentalvården. Det förutsätter att tillgången till mentalvårdstjänster förbättras och att tillgången till vård snabbas upp. Riksdagen förutsätter dessutom att regeringen vid behov inkluderar ett tilläggsanslag för utveckling av mentalvårdstjänsterna i tilläggsbudgetarna för 2021.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Beredningen av ett förslag som förkortar tiden för tillgång till primärvård till 7 dagar pågår. Tillgången till primärvård ska gälla behandling av alla hälsoproblem, såväl fysiska som psykiska. Med sju dagars vårdgaranti avses att patienten får en tid hos en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården inom sju dagar från bedömningen av vårdbehovet.

Inom programmet Framtidens social- och hälsocentral förbättras under 2020–2022 tillgången till psykosociala metoder inom primärvården och elevhälsan i alla regioners projekt. I budgeten för 2020 finns 10 miljoner euro och i budgeten för 2021 20 miljoner euro för genomförandet av en nationell förvaltningsövergripande strategi för psykisk hälsa. I Planen för de offentliga finanserna för 2021–2024 har det reserverats 30 miljoner euro

för motsvarande ändamål. Av finansieringen har 5 miljoner euro anvisats för programmet Framtidens social- och hälsocentral för att förbättra tillgången till psykosociala behandlingar år 2020, och 14 miljoner euro år 2021. För 2022 har det reserverats 24 miljoner euro. I Planen för de offentliga finanserna för 2021–2024 finns det från och med 2023 reserverat ett tillägg på 18 miljoner euro för statsandelarna för basservice för att påskynda tillgången till vård enligt strategin för psykisk hälsa och för att säkerställa att tjänsterna ges i rätt tid och är av god kvalitet. I regeringsprogrammet ingår också en reform av lagstiftningen om mentalvård och missbrukarvård i syfte att stärka servicesystemet.

Universitetssjukhusens sjukvårdsdistrikt ser regionalt till att det inom primärvården och den specialiserade sjukvården finns påvisat effektiva psykoterapeutiska och psykosociala metoder enligt befolkningens behov samt utbildning och arbetshandledning i anslutning till dem.

4 Revisionsutskottet

Svart ekonomi

RSk 42/2010 rd – Ö 8/2010 rd – ReUB 9/2010 rd

4. Samlad bedömning av beställaransvarslagen

Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande bedömning och översyn av beställaransvarslagen. Utvecklingsbehoven ska anges detaljerat utifrån praktiska erfarenheter och i enlighet med lagens syfte.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

En utredning av ändringsbehoven i beställaransvarslagen inleds som en del av projektet för ökad allmän offentlighet i regeringsprogrammets bilaga 4 om åtgärder mot grå ekonomi. Det bör göras en separat utredning av hur fullgörandet av skyldigheterna enligt beställaransvarslagen och ökandet av offentligheten kan genomföras så kostnadseffektivt som möjligt för att förebygga grå ekonomi med hjälp av uppgifter från Företags- och organisationsdatasystemet. Statsrådet godkände den 11 juni 2020 en strategi och ett åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2020–2023. Projektet är ett av projekten i åtgärdsprogrammet. Utredningsarbetet inleddes hösten 2020.

23. Möjligheten till skatteplanering med karaktär av skatteundandragande ska förhindras i lagstiftningen

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att lagar bereds så att lagstiftningen inte ger möjlighet till skatteplanering med karaktär av skatteundandragande.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Inom ramen för ett projekt om urholkning av skattebasen och vinstöverföringar (BEPS), som Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) inledde 2013, har man utrett åtgärder för att förhindra urholkning av skattebasen på grund av företagens skatteplanering. År 2016 godkände Europeiska unionen direktiv (EU) 2016/1164 om förhindrande av skatteflykt. Direktivet utvidgades 2017 genom direktiv (EU) 2017/952 om ändring av direktivet. Skattelagstiftningen har utifrån direktivet ändrats och kompletterats.

År 2021 bereds en proposition för att vid ingången av 2022 sätta i kraft den lagstiftning om så kallade omvända hybrider som skatteflyktsdirektivet förutsätter. Efter detta har skatteflyktsdirektivet genomförts i sin helhet. OECD har meddelat att man sommaren 2021 kommer att lägga fram ett förslag till ett nytt system för internationell beskattning som förutsätts i den digitala ekonomin. Regeringen följer hur projektet framskrider och deltar i genomförandet av dess resultat.

I regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ingår flera åtgärder genom vilka regeringen även i fortsättningen i enlighet med regeringsprogrammet och EU-lagstiftningen ser till att skattelagstiftningen inte möjliggör skatteplanering med karaktär av skatteundandragande.

24. Allokering av resurser för uppföljningen av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot den svarta ekonomin har haft

Riksdagen förutsätter att regeringen allokerar resurser för uppföljning av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot svart ekonomi har. Också lagstiftning som ökar risken för att svart ekonomi breder ut sig måste uppmärksammas. Behövliga åtgärder för att utveckla insatserna mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet måste vidtas utifrån resultatet av uppföljningen.

Inrikesministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådet meddelade den 28 april 2016 ett principbeslut om en nationell strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för 2016–2020.

I åtgärdsprogrammet ingår 20 projekt som senast rapporterades till ledningsgruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet den 26 november 2019. Enligt projektuppdateringarna var antalet slutförda projekt då 15. Enligt bedömningen var dessutom två av projekten klara till 95 procent, ett till 85 procent och två till 70 procent.

I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram av den 10 december 2019 fortsätter åtgärdsprogrammet och strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet också efter 2020. Enligt regeringsprogrammet reserveras det under valperioden tilläggsfinansiering på sammanlagt 20 miljoner euro för att genomföra åtgärdsprogrammet. Statsrådet godkände den 11 juni 2020 en strategi och ett åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2020–2023.

Genomförandegruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet, tillsatt av inrikesministeriet, följer hur åtgärdsprogrammet 2020–2023 framskrider och lägger vid behov fram förslag till nya projekt. Likaså rapporterar genomförandegruppen hur projekten framskrider till arbets- och näringsministeriets styrgrupp för bekämpning av grå ekonomi. I styrgruppen fattas beslut om eventuella nya projekt som genomförandegruppen föreslår. Åtgärdsprogrammet omfattar 23 projekthelheter och sammanlagt 56 projekt (rapporteringsperiod 12/2020). Framstegen i det operativa programmet följs upp tre gånger per år. Genomförandegruppen och styrgruppen fick rapporter 8/2020 och 12/2020. Följande rapporteringsperiod är 4/2021.

I planen för de offentliga finanserna 2021–2024 anvisas sammanlagt 12,45 miljoner euro för 2021–2023 för bekämpning av grå ekonomi under huvudtitlarna för olika ministerier (justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet).

Styrning, tillsyn och rapportering

RSk 26/2015 rd – B 9/2015 rd – B 15/2015 rd – ReUB 5/2015 rd

Utveckling av regeringens årsberättelse

1. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter utveckla årsberättelsen med hänsyn till synpunkterna tidigare i betänkandet. Materialet i berättelsen måste vara mer läsarvänligt och informativt och det måste innehålla analyserade data om resultaten och effekterna av verksamheten och förändringar i verksamheten, särskilt de samhällsliga effekterna och hur de uppställda målen har nåtts. Årsberättelsen måste vara en fungerande del av statsförvaltningens och regeringens planerings- och uppföljningsmekanism. Det i sin tur kräver bland annat tydligare målsättning när budgeten upprättas.

Statsrådets kansli och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Bestämmelserna på lagnivå om regeringens årsberättelse trädde i kraft 2014 och bestämmelserna på förordningsnivå ändrades 2016 så att lagstiftningen om statsbudgeten omfattar årsberättelsens innehåll i dess helhet. Målet med ändringarna har varit att tonvikten i beskrivningarna av ministeriernas resultat i fortsättningen läggs på att visa hur målen för de samhällsliga effekterna har uppnåtts och hur effekterna utvecklats.

Innehållet i regeringens årsberättelse har utvecklats från och med 2016 i enlighet med målet. Strävan är att tydligare presentera och analysera uppnåendet av de samhälleliga effektmålen och verksamhetens resultat. Förvaltningsområdenas rapportering har harmoniserats genom anvisningar, och ambitionen är att i allt större utsträckning använda mätbar, indikatorbaserad information för att visa måluppfyllelsen. Årsberättelsen har blivit mer informativ och läsbar till exempel tack vare tabeller och diagram som åskådliggör framställningen samt relevanta länkar till webbplatser.

Årsberättelseprocessen ska inbegripa rapportering om de mål i budgetpropositionen som inte längre kan ändras inom ramen för berättelseprocessen. Ändringar i de mål som är inskrivna i budgeten ger effekt först på längre sikt. Finansministeriet uppdaterade i april 2020 sin föreskrift om verksamhets- och ekonomiplanering, uppgörande av ramförslag och andra förslag i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna samt om uppgörande av statens budgetförslag (VN/4842/2020). Vid revideringen av föreskriften har också utvecklandet av måluppställningen beaktats.

IKT-projektens produktivetsnytta

RSk 37/2014 rd – B 12/2014 rd – B 16/2014 rd – ReUB 7/2014 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen som ett led i uppföljningen av projektportföljen bedömer resultaten av, kostnaderna för och produktivetsnyttan av de viktigaste ICT-projekten och rapporterar detta till riksdagen.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Inom statsförvaltningen infördes vid ingången av 2020 ett utlåtandeförfarande som baserar sig på lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och den förordning av statsrådet (1301/2019) som utfärdats med stöd av lagen. Förfarandet innebär att statens ämbetsverk och inrättningar i fortsättningen ska begära utlåtande av finansministeriet om projekt som gäller gemensamma IKT-tjänster eller informationslager och vars ekonomiska konsekvenser uppskattas överstiga en miljon euro. Projekt som gäller IKT-tjänster eller datalager avsedda för gemensamt bruk inom en eller flera sektorer sänds för utlåtande när de ekonomiska konsekvenserna uppskattas överstiga fem miljoner euro. På motsvarande sätt ska utlåtande av finansministeriet begäras om ämbetsverkens och inrättningarnas egna projekt när deras ekonomiska konsekvenser uppskattas överstiga fem miljoner euro.

År 2020 gav finansministeriet med stöd av informationshanteringslagen sammanlagt 48 utlåtanden om olika utvecklingsprojekt eller investeringar. Det nya utlåtandeförfarandet, som är bundet till ram- och budgetberedningen, har lett till att flera utvecklingsprojekt än tidigare omfattas av den gemensamma bedömningen och därmed skapat bättre förutsättningar också för att på ett enhetligt sätt bedöma nyttan av utvecklingen. I utlåtandena har finansministeriet lyft fram behoven att komplettera bedömningen av nyttan, tidpunkterna för dem samt de åtgärder som realiseringen av nyttan förutsätter och uppföljningen av hur de genomförs.

Lägesbilden över betydande projekt som innefattar utnyttjande av statsförvaltningens informations- och kommunikationsteknik upprätthålls i en projektportföljtjänst som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Finansministeriet förnyade i slutet av 2020 sina anvisningar om gemensamma principer för rapporteringen om betydande projekt inom statsförvaltningen som inbegriper utveckling av IKT. Genom den nya anvisningen och den reform av de gemensamma klassificeringarna för Projektportföljtjänsten som föregick anvisningen eftersträvas en enhetligare rapportering av projektinformation, vilket bidrar till att den utnyttjas bättre. I projektportföljtjänsten finns för närvarande cirka 400 projekt med ett värde på över 1 miljon euro. I 13 procent av dem har den ekonomiska nyttopotentialen bedömts. Den sammanlagda kumulativa nyttopotentialen för projekten beräknas uppgå till cirka 1,6 miljarder euro fram till 2025.

Av den eftersträlvade ekonomiska nyttan med projekten, som rapporterades i projektportföljtjänsten, går det inte att få en heltäckande bild av nyttopotentialen av IKT-utvecklingen inom statsförvaltningen. Finansministeriet har identifierat behoven att utveckla utnyttjandet av projektportföljinformation och avsikten är att ytterligare precisera behoven under 2021. Som en del av den uppgift att organisera samarbetet inom informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen som ingår i 7 § i informationshanteringslagen strävar finansministeriet efter att främja samarbetet på statsrådsnivå när det gäller utnyttjandet av projektportföljinformation. Avsikten är också att under 2021 säkerställa att uppgifterna i portföljtjänsten överförs för att ingå i de rapporterings- och analystjänster som Statskontoret producerar för statsrådet, vilket ytterligare förbättrar möjligheterna att utnyttja projektinformationen. För Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, som producerar projektportföljtjänsten, har det dessutom uppställts som resultatmål för 2021 att genomföra en utvärdering av användningen av tjänsten inom statsförvaltningen samt att förbättra användbarheten och anvisningarna om användningen av tjänsten uttryckligen för att förbättra de uppgifter som visar nyttan av projekten.

Marginaliseringen av unga

RSk 12/2014 rd – Ö 3/2014 rd – ReUB 1/2014 rd

Fokus på förebyggande arbete

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med reformeringen av systemet för social- och hälsovårdstjänster flyttar tyngdpunkten från korrigerande till förebyggande arbete och ingriper i problem hos barn, unga och familjer på ett så tidigt stadium som möjligt. Med tanke på såväl de mänskliga aspekterna som hållbarheten i de offentliga finanserna är det nödvändigt med en omfördelning av de tillgängliga resurserna. Befintlig god praxis bör i samband med reformen spridas och förädlas systematiskt och nya förfaresätt bör testas.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ministeriet upprepar vad det konstaterade i regeringens årsberättelse 2019:

”Programmet för utveckling av barn- och familjetjänsterna genomförs i samband med programmet för framtidens social- och hälsocentraler. Viktiga tyngdpunkter i utvecklingen är familjecentrum och tidigt stöd i vardagen. Stödtjänsterna med låg tröskel för barn, unga och familjer samt tillgången till tidigt stöd och tidig vård även i samband med småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen stärks. Detta genomförs bland annat genom att utveckla familje- och skilsmässorådgivningen, parrelationsarbetet, stödet i föräldraskapet, hemservicen samt familjesocialarbetet och den sociala handledningen. Tyngdpunkten ligger på att systematiskt intensifiera rådgivningsbyråernas samarbete med socialservicen och småbarnspedagogiken, och därmed även att få fler barn att delta i småbarnspedagogisk verksamhet.”

Den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta arbetsgruppen för reform av barnskyddets krävande vård utom hemmet slutförde sitt arbete sommaren 2020, och dess förslag var på remiss. För närvarande bereds en regeringsproposition med förslag till ändring av barnskyddslagen. Avsikten är att den ska lämnas till riksdagen hösten 2021. Genom att utveckla barnskyddets krävande vård utom hemmet förbättras tjänsterna för de barn och unga som löper störst risk för marginalisering. Kärnan i de statsunderstödsprojekt inom den sektorsövergripande utvecklingen av barnskyddet som genomförs som en del av programmet för utveckling av barn- och familjetjänster är dessutom att främja samarbetet mellan barnskyddet, missbrukarvården och mentalvårdstjänsterna samt bildningsväsendet i syfte att tillgodose barnens och de ungas rättigheter. Åldersgränsen för eftervården

inom barnskyddet steg till 25 år den 1 januari 2020, och innehållet i servicen har utvecklats i samarbete med kommunerna.

Den utvidgade läroplikten, som fortsätter till 18 års ålder, träder i kraft 2021. Målet är att alla som går ut grundskolan ska slutföra utbildning på andra stadiet.

Hjälp till dem som löper störst risk för att marginaliseras

2. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder för att i första hand de som löper störst risk för att marginaliseras och lider av psykisk ohälsa eller drogproblem ska få den hjälp de behöver.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ministeriet upprepar vad det konstaterade i regeringens årsberättelse 2019:

”I enlighet med programmet för statsminister Sanna Marins regering utvecklas tillgången till och kvaliteten på basservicen inom ramen för programmet Framtidens social- och hälsocentral. Samtidigt genomförs också programmet för utveckling av barn- och familjetjänster samt riktlinjerna i strategin för psykisk hälsa. Att flytta tyngdpunkten från korrigerande till förebyggande arbete samt att stödja barn, unga och familjer i ett så tidigt skede som möjligt är centrala mål för programmet. Det är av största vikt att resurserna för psykisk hälsa och personalens kompetens inom psykisk hälsa ökas särskilt inom primärvården och socialvården. Ett ytterligare mål är att säkerställa att psykologer och kuratorer inom elevhälsan samt aktörer inom skol- och studerandehälsovården har tillgång till gemensamma arbetssätt för tidigt stöd och främjande av psykisk hälsa. Olika metoder har utvecklats och testats i skolmiljöer och de sprids till skolor, läroanstalter, familjecentrum och andra serviceställen inom social- och hälsovården.

Även som en del av ungdomsgarantin har olika funktioner och tjänster utvecklats för att man snabbare och bättre ska kunna svara framför allt på de ungas behov av psykosocialt stöd. Navigatorernas tjänster med låg tröskel har med framgång utökats genom projektet för psykosocialt stöd i Navigatorerna (Onni) och utvecklingsinterventionen Arki haltuun.”

Dataskydd och sekretessfrågor samt undanröjande av hinder för multiprofessionellt samarbete

4. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder när det gäller dataskydd och tystnadsplikt i anslutning till tjänsterna för barn, unga och familjer. Beredningen bör anförtros ett enda ministerium. Ministeriet bör ges

förutsättningar och befogenhet att samla och förenhetliga bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt vid myndigheterna till den del de gäller de nämnda tjänsterna. Ministeriet ska vidta behövliga lagstiftningsåtgärder för att undanröja hindren för elektronisk dokumenthantering och multiprofessionellt samarbete i arbetet för att förebygga marginalisering av unga och hjälpa marginaliserade unga.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterar Social- och hälsovårdsministeriet följande:

För att man ska kunna ändra bestämmelserna om informationshantering och dataskydd krävs lagstiftningsändringar som gäller flera olika ministeriers förvaltningsområden och som bör planeras och beredas tillsammans. En modell med en gemensam lägesbild kan vara ett av de praktiska verktygen, men den förutsätter att dataskyddsbestämmelserna för de olika ministerierna förenhetligas. I lagen om klienthandlingar inom socialvården infördes 2015 bestämmelser om multiprofessionellt samarbete, och Institutet för hälsa och välfärd (THL) har publicerat webbhandboken Skapa förtroende – skydda barnet⁴ som stöd för det multiprofessionella samarbetet. Handboken innehåller anvisningar om lagstiftning och dataskydd. Arbetet med att utveckla och sprida anvisningarna fortsätter liksom de tillhörande utbildningarna för chefer.

Informationsutbyte

5. Riksdagen förutsätter med hänvisning till punkt 4 i ställningstagandet att regeringen genom föreskrifter, anvisningar och utbildning säkerställer informationsutbytet och att enhetlig praxis för dataskydd och tystnadsplikt tillämpas i samarbetet mellan myndigheter. Lagstiftningen, det praktiska förmansarbetet och ledningsarbetet måste betona myndighetens skyldighet att ta ansvar för barnets eller den ungas problem och söka lösningar på problemen i samarbete med familjen och andra involverade. Insatserna ska alltid utgå från barnets bästa och från barnets rätt att få hjälp. I osäkra fall får rädsla för att bryta mot bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt eller för följderna av detta inte utgöra ett hinder för ett ansvarsfullt agerande.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ministeriet upprepar vad det konstaterade i regeringens årsberättelse 2019:

4 <https://verkkokoulut.thl.fi/sv/web/skydda-barnet>

”Det är viktigt med ett fungerande informationsutbyte i myndighetssamarbetet för att lösa barns, ungas och familjers problem. I den gällande lagstiftningen finns många sektorsspecifika bestämmelser om behandlingen av personuppgifter som uppkommit i samband med tjänster för barn, unga och familjer, och det finns en stor variation mellan olika sektorer när det gäller rätten att få uppgifter av andra myndigheter. För närvarande finns det ingen omfattande lagstiftning om gemensam lagring eller behandling av uppgifter som uppkommit i olika multiprofessionella verksamheter. I lagstiftningen finns dock exempel på personliga planer som upprättas genom multiprofessionellt samarbete. Sådana uppgifter och planer registreras antingen i den samarbetande organisationens eget informationssystem eller i ett register som inrättats särskilt för multiprofessionellt samarbete. Generellt har de som utför det praktiska arbetet behov av att skapa en mer heltäckande helhetsbild av barnets, den unga personens och familjens situation samt skötseln av deras angelägenheter. I dagsläget kan bilden bli ofullständig, och därför kan man inte alltid erbjuda rätt slags hjälp och stöd. Ibland saknas det också kompetens för att utnyttja den gällande lagstiftningen om informationshantering i tillräcklig utsträckning, och den tolkas i praktiken på många olika sätt. Det multiprofessionella samarbetet kan utökas och förbättras kvalitativt också genom enhetliga anvisningar och utbildningar om dataskydd som skulle främja informationsutbytet mellan olika myndigheter när det gäller att hjälpa unga och förebygga marginalisering.”

Reformen av flerkanalfinansieringen

6. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med översynen av social- och hälsovårdens finansieringssystem, som bygger på ett flerkanalssystem, ser till att finansieringen i fortsättningen styr ordnandet av de förebyggande och korrigerande tjänster som krävs för att motverka marginaliseringen av unga på så sätt att tjänsterna erbjuds på ett enda ställe och i form av en lättillgänglig helhet som utnyttjar multiprofessionellt samarbete.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ministeriet upprepar vad det konstaterade i regeringens årsberättelse 2019:

”Reformen av flerkanalfinansieringen av social- och hälsovården är kopplad till omfattande reformer av social- och hälsovården och den sociala tryggheten. Den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta kommittén för reform av rehabiliteringen har lagt fram förslag till en reform av rehabiliteringssystemet⁵. Kommittén har också lagt fram förslag till

⁵ <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3891-5>

en rehabiliteringsprocess för ungdomar, medicinsk, social och yrkesinriktad rehabilitering, förbättringar i informationssystemen och satsningar på incitament. Till de omfattande reformerna av service- och förmånssystemen hör också en reform av rehabiliteringen.” Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 15 november 2020 beredningsgrupper för avvecklingen av flerkanalsfinansieringen. Grupperna ska utföra beredningsarbete till stöd för den parlamentariska beredning som inleds senare.

Enhetlig praxis för att ingripa i problem

7. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder och inför en förvaltningsövergripande, enhetlig praxis genom vilken man i det praktiska arbetet kan ingripa tidigt och effektivt när barn och unga har problem, sköta informationsutbytet och följa upp åtgärderna samt förhindra att problemen förvärras.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ministeriet upprepar vad det konstaterade i regeringens årsberättelse 2019:

”Förebyggandet av marginalisering bör vara en gemensam uppgift för alla aktörer och alla förvaltningsområden, inte bara social- och hälsovården, som alltför ofta upplevs bära ansvaret. Under de senaste åren har barn, unga och familjer fått allt starkare stöd i sina vardagsmiljöer och tjänsterna har utvecklats så att de är sektorsövergripande och involverar flera aktörer, bland annat genom programmet för utveckling av barn- och familjetjänster och genomförandet av ungdomsgarantin. Tyngdpunkten i ungdomsgarantin har legat på att etablera och utveckla i synnerhet de sektorsövergripande lågtröskeltjänsterna vid Navigatorerna. Genomförandet av de bästa resultaten och verksamhetsmodellerna fortsätter och stärks under innevarande regeringsperiod.”

Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2015

RSk 14/2016 rd – B 10/2016 rd – B 15/2016 rd – ReUB 2/2016 rd

1. Centrala projekt för bekämpning av grå ekonomi

Riksdagen förutsätter att regeringen i åtgärdsprogrammet tar in centrala projekt som har stor betydelse för bekämpningen av svart ekonomi och att regeringen säkerställer att det finns tillräckliga resurser för att genomföra projekten.

Finansministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet och inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådet meddelade den 28 april 2016 ett principbeslut om en nationell strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för 2016–2020. Åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet blev klart den 7 juni 2016.

Åtgärdsprogrammet omfattar 20 projekt. Ett av de viktigaste projekten i åtgärdsprogrammet har varit att skapa en lägesbildsverksamhet för grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Webbplatsen Grå ekonomi & ekonomisk brottslighet med lägesbilder togs i bruk den 12 december 2017. Projektet ansågs vara färdigt och webbplatsen började administreras den 29 juni 2018. Andra projekt med betydande effekter för bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet är utredningar om ökad offentlighet för allmänheten i fråga om uppgifter om fullgörande av skyldigheter, det nationella inkomstregistret, rapporten över typgodkända kassasystems lämplighet i Finland samt utvecklingen av myndigheternas befogenheter och bestämmelserna om informationsutbyte.

I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram fortsätter åtgärdsprogrammet och strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet också efter 2020. Enligt regeringsprogrammet reserveras det under valperioden tilläggsfinansiering på sammanlagt 20 miljoner euro för att genomföra åtgärdsprogrammet. Statsrådet godkände den 11 juni 2020 en strategi och ett åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2020–2023.

Genomförandegruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet, tillsatt av inrikesministeriet, följer hur åtgärdsprogrammet 2020–2023 framskrider och lägger vid behov fram

förslag till nya projekt. Genomförandegruppen rapporterar också om hur projekten framskrider till arbets- och näringsministeriets styrgrupp för bekämpning av grå ekonomi. I styrgruppen fattas beslut om eventuella nya projekt som genomförandegruppen föreslår. Åtgärdsprogrammet omfattar 23 projekthelheter och sammanlagt 56 projekt.

Framstegen i det operativa programmet följs upp tre gånger per år. Genomförandegruppen och styrgruppen fick rapporter 8/2020 och 12/2020. Följande rapporteringsperiod är 4/2021.

I planen för de offentliga finanserna 2021–2024 anvisas sammanlagt 12,45 miljoner euro för 2021–2023 för bekämpning av grå ekonomi under huvudtitlarna för olika ministerier (justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet).

Minister Haatainen tillsatte i mars 2020 en förvaltningsövergripande arbetsgrupp för att bereda förslag för att förebygga utnyttjande av utländsk arbetskraft. Arbetsgruppens mandattid fortsätter till slutet av 2021.

Finavia och riskhantering i statsbolag

RSk 4/2017 rd – EÄ 72/2016 rd – ReUB 1/2017 rd

Allmänna anvisningar om riskhanteringen i statsägda bolag

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och utfärdar allmänna anvisningar om riskhanteringen i statsägda bolag.

Statsrådets kansli har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I statsrådets principbeslut om ägarpolitiken från våren 2020 utfärdades allmänna anvisningar till statsägda bolag om riskhantering. I principbeslutet förutsätter den statliga ägaren att riskhanteringen i bolagen har ordnats på ett sätt som motsvarar deras behov i enlighet med aktiebolagslagen. Likaså förutsätts det i principbeslutet att företagen ska identifiera företagsansvarsriskerna i affärsverksamheten både i sin egen verksamhet och i värdekedjan och integrera företagsansvarsriskerna i riskhanteringssystemet.

Riskhantering är en väsentlig del av styrelsens och ledningens uppgifter och ansvar enligt aktiebolagslagen och god förvaltningssed. Styrelserna och ledningen ansvarar för riskhanteringen och principerna för den samt rapporterar betydande iakttagelser vidare till ägaren.

Precisering av verksamhetsprinciperna för statens ägarstyrning

2. Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2017 preciserar principerna för statens ägarstyrning och särskilt i fråga om bolag som helt ägs av staten.

Statsrådets kansli har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Verksamhetsprinciperna för statens ägarstyrning utvecklas och preciseras regelbundet både som en del av det kontinuerliga ägarstyrningsarbetet och i statsrådets gällande ägarpolitiska principbeslut. Enligt det senaste principbeslutet från våren 2020 fortsätter man bedriva en långsiktig, dynamisk ägarpolitik som tryggar statens strategiska intressen. Innehav ska utvärderas med hänsyn till den totala samhällsekonomiska nyttan, utvecklingen av de ägda bolagens verksamhet och värde samt effektiv resursallokering.

Staten förvaltar sina bolagsinnehav genom att samordna sina ägarstrategiska mål, kraven i lagstiftningen och de övriga ägarnas rättigheter. Statens ägarpolitik är öppen och konsekvent, och staten stöder tillväxten och utvecklingen i de bolag som staten äger genom ansvarsfullt ägarskap och med beaktande av kraven på konkurrensneutralitet. Företagstillgångarna ger upphov till inkomster i statsbudgeten, och förväntningarna på dessa fastställs separat varje år.

Åtskiljandet av ägande och reglering fortsätter och samordnings- och stödfunktionsrollen för avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli stärks. I förvaltningen av statens bolagsegenhet eftersträvas ett så gott samhälleligt och ekonomiskt helhetsresultat som möjligt. Målet är också att näringsstrukturen ska bli mångsidigare och starkare genom att en positiv och hållbar strukturomvandling främjas. Ett ytterligare mål är att de statsägda bolagen ska vara föregångare i övergången till en klimatneutral cirkulär ekonomi, utnyttjande av digitaliseringen och företagsansvar.

Riksdagens skrivelse om regeringens årsberättelse 2016 och Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2016

Erfarenheterna av det nuvarande utkomststödssystemet

RSk 36/2017 rd – B 14/2017 rd – B 9/2017 rd

4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och utvärderar erfarenheterna av det nuvarande systemet där FPA ansvarar för det grundläggande utkomststödet och kommunerna för det kompletterande och förebyggande utkomststödet samt socialarbetet och att regeringen avger rapport till riksdagen före utgången av 2020.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I statsminister Sanna Marins regeringsprogram konstateras att det genomförs en fullständig omarbetning av utkomststödet som syftar till att säkerställa ett tillräckligt skydd för försörjningen i sista hand och tjänster vid rätt tidpunkt för människor som behöver socialt stöd. Den juridiskt sakkunniga arbetsgrupp som social- och hälsovårdsministeriet tillsatte i ärendet avslutade sitt arbete den 30 januari 2020. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 28 maj 2020 en arbetsgrupp för att revidera lagen om utkomststöd. Avsikten är att lagen om utkomststöd ska revideras under innevarande riksdagsperiod.

Riksdagens budget- och tillsynsbefogenheter

RSk 36/2017 rd – B 14/2017 rd – B 9/2017 rd – ReUB 8/2017 rd

Statsfinansiella exponeringar och risker förknippande med stabiliteten i euroområdet

Riksdagen förutsätter att regeringen bekräftar och förtydligar målsättningen om euroområdets framtid och skapar större klarhet i hur riksdagen ska få en samlad bild. Finska statens ansvarsförbindelser och de tillhörande riskerna bör rapporteras i regeringens årsberättelse i alla avseende i uppdaterad form och heltäckande.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I samband med regeringens årsberättelse rapporterar finansministeriet årligen om de statsfinansiella exponeringar och risker som är förknippade med stabiliteten i euroområdet.

Vidare har finansministeriet halvårsvis gett ut en rapport om de av finska statens exponeringar, ansvarsförbindelser och fordringar som beror på de finansiella stödprogrammen i euroområdet. I och med att programmet för finansiellt stöd till Grekland avslutades i augusti 2018 pågår det inte längre något program för finansiellt stöd inom euroländerna. Från och med 2018 publiceras rapporten en gång om året.

I juli 2020 lämnade statsrådet en utredning till riksdagen om Europeiska stabilitetsmekanismens (ESM) årsrapport för 2019 och revisionsnämndens rapport och Europeiska finansiella stabiliseringsfacilitetens (EFSF) bokslut för 2019, ledningens rapport och revisorns rapport (E 92/2020 rd). I utredningen beskrivs läget i euroområdet och de ekonomiska exponeringarna i anslutning till krishanteringen, inbegripet de exponeringar som uppkommer via det europeiska centralbankssystemet. Riksdagens revisionsutskott behandlade utredningen i november 2020 och beslutade att inga åtgärder vidtas med anledning av ärendet.

RSk 37/2017 rd – EÄ 21/2016 rd – ReUB 9/2017 rd

Beslut om ESM-finansierade stödprogram

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder behovet av lagändringar enligt vilka beslut om nya stödprogram som finansieras genom Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) fattas av hela riksdagen, i det fall att Europeiska stabilitetsmekanismens nuvarande roll inte förändras och medlemsländernas ståndpunkter beaktas i dess beslutsfattande.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den 6 december 2017 lade Europeiska kommissionen fram ett förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska valutafonden. Kommissionen föreslog att Europeiska stabilitetsmekanismen, som inrättades 2012, omvandlas till Europeiska valutafonden genom ett avtal mellan regeringarna i euroländerna. Valutafonden föreslås vara en juridisk person underställd unionslagstiftningen och en efterföljare till Europeiska stabilitetsmekanismen, vilket innebär att stabilitetsmekanismens nuvarande ekonomiska och institutionella strukturer bibehålls i allt väsentligt. I rättsligt hänseende skulle valutafonden ha samma status som ett EU-organ.

Förhandlingarna om att vidareutveckla Europeiska stabilitetsmekanismen och omvandla den till Europeiska valutafonden startade i januari 2018. Förhandlingarna grundade sig inte på kommissionens förslag, utan stabilitetsmekanismen utvecklas utifrån det mellanstatliga avtalet. Utvecklingen av Europeiska stabilitetsmekanismen förutsätter att fördraget om inrättande av mekanismen ändras. Den utvidgade eurogruppen nådde den 4 december 2019 samförstånd om en ändring av fördraget om Europeiska stabilitetsmekanismen, med några få undantag. Europeiska rådet bekräftade den slutliga överenskommelsen i november 2020. Ändringarna omfattar frågor som kräver riksdagens godkännande. I samband med detta utvärderas behovet av att ändra förfarandet för att besluta om nya program för finansiellt stöd.

Riksdagens skrivelse om utvecklingsbehov i bostadspolitiken

RSk 26/2018 rd – EÄ 61/2016 rd – ReUB 3/2018 rd

Det åttaåriga utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken som en redogörelse till riksdagen

1. Riksdagen förutsätter att det utarbetas ett övergripande och målinriktat utvecklingsprogram för bostadspolitiken som sträcker sig över åtta år. Programmet ska bygga på en utredning om bostadspolitikens centrala fokusområden och det ska lämnas som en redogörelse till riksdagen före utgången av 2020.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Arbetsgruppen för det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet hade till uppgift att utifrån skrivningarna i regeringsprogrammet, det av riksdagen godkända betänkandet från revisionsutskottet och den parlamentariska uppföljningsgruppens riktlinjer bereda ett bostadspolitiskt utvecklingsprogram för 2021–2028. Arbetsgruppen för det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet överlämnade sitt arbete till miljö- och klimatminister Krista Mikkonen i december. Programmet bereddes i aktivt samråd med aktörer, intresseorganisationer och andra intressentgrupper inom branschen. Till stöd för arbetet beställdes två utredningar. I enlighet med regeringsprogrammet gör Åbo universitet en internationell jämförelse av stöden, lagstiftningen och hyresmarknaden i fråga om boende samt en annan utredning om prissfaktorerna på den regionala bostadsmarknaden. Det praktiska genomförandet av programmet sker bland annat genom lagstiftningsprojekt och genom att de utredningar och andra åtgärder som konstaterats i programmet genomförs.

Genomförandet av programmet följs regelbundet, också som en del av uppföljningen av genomförandet av regeringsprogrammet.

Utveckling av bostadsområden

2. Riksdagen förutsätter att det som en del av det åttaåriga utvecklingsprogrammet utarbetas ett förvaltningsövergripande utvecklingsprogram för bostadsområden som stöd för en positiv utveckling i områdena och för att förebygga segregation. Programmet ska på lång sikt trygga en god nivå på tjänster och boende och stärka livskraften i bostadsområdena.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Förebyggandet av segregation och stärkandet av den positiva utvecklingen i bostadsområdena granskades som en del av det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet. Det förvaltningsövergripande förortsprogrammet för 2020–2022, som baserar sig på regeringsprogrammet, har inletts. Syftet med programmet är att minska segregationen och förbättra välfärden i förorterna. Programmet Hållbar stad främjar hållbar utveckling i städerna och kommunerna både i fråga om praktisk stadsutveckling och strategisk ledning. Programmets huvudteman är koldioxidsnålhet, intelligens, hälsa och social hållbarhet. Syftet med förortsprogrammet är att öka förorternas konkurrenskraft och stärka områdenas identitet genom en positiv image.

Lösning av problem i områden på tillbakagång genom närings-, region- och utbildningspolitik

3. Riksdagen förutsätter att det i samband med det åttaåriga utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken utreds hur man genom närings-, region- och utbildningspolitiken kan förebygga problem med boendet i regioner som går back.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den arbetsgrupp som bereder det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet föreslog i sin rapport att det ska inledas ett separat riktat forskningsprojekt om hur man genom närings-, sysselsättnings- och utbildningspolitiken samt utvecklingen av boendet som attraktionsfaktor kan förebygga problem med boendet i regioner med minskande befolkning. Boenderelaterade utmaningar i regioner och små centrum med minskande befolkning, såsom bostadsmarknadens funktion eller sjunkande prisutveckling, löses

utgående från den sektorsövergripande information som projektet ger upphov till genom att man utnyttjar sysselsättnings-, närings- och utbildningspolitiska metoder och förvaltningsövergripande tillvägagångssätt.

Bedömning av behoven av att utveckla bostadsbidragssystemet

4. Riksdagen förutsätter att behovet att utveckla systemet för bostadsbidrag utvärderas under nästa valperiod i samband med reformen av den sociala tryggheten.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den 19 mars 2020 tillsattes en parlamentarisk kommitté för att bereda totalreformen av den sociala tryggheten för tiden 23.3.2020–31.3.2027. I kommittén ingår en sektion för boende, som ansvarar för att utveckla stöden för boende. Sektionen har till uppgift att utreda behoven att reformera stöden för boende som ett separat stöd, men som en del av systemet för social trygghet och med beaktande av att beroendet av utkomststöd minskar. I arbetet beaktas barnens, de ungas och familjernas försörjningsvillkor.

Offentligt stödd bostadsproduktion

5. Riksdagen förutsätter att det produceras fler överkomliga hyresbostäder med statligt stöd i huvudstadsregionen och i de tillväxtorter där det på lång sikt finns efterfrågan på sådana bostäder. Vid byggandet av bostäder med offentligt stöd är det befogat att beakta konjunkturerna så att det offentliga byggandet kan ökas under lågkonjunkturer.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I tilläggsbudgeten höjdes räntestödsfullmakten för statsunderstödd bostadsproduktion med 340 miljoner euro till 1 750 miljoner euro och i budgeten för 2021 ligger fullmakten på den högsta nivån någonsin, 1 800 miljoner euro. ARA-produktionen år 2020 steg till 9 200 bostäder, vilket är 18 procent mer än året innan. Antalet bostäder ökade i synnerhet i huvudstadsregionen och i andra tillväxtcentrum.

MBT-avtal

6. Riksdagen förutsätter att samarbetsavtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT) görs långsiktigare och mer bindande och att staten är redo att utvidga samarbetsavtalen om markanvändning, boende och trafik också till nya stadsregioner.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådet godkände den 8 oktober 2021 avtal om markanvändning, boende och trafik (MBT) för 2020–2031 med stadsregionerna Helsingfors, Tammerfors, Uleåborgs och Åbo. Förhandlingar har inletts med nya stadsregioner (Jyväskylä, Kuopio och Lahtis) i enlighet med det utredningsprojekt som miljöministeriet har tillsatt.

Statens bostadsfonds självständiga ställning

7. Riksdagen förutsätter att regeringen bevarar Statens bostadsfonds självständiga och oberoende status och att fondens tillgångar används för att främja boende.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statens bostadsfond står för närvarande utanför statsbudgeten och tillgångarna används för att främja boende, i synnerhet för finansiering av den statsstödda bostadsproduktionen. Arbetsgruppen för det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet fastställde i enlighet med regeringsprogrammet att statens bostadsfond fortfarande ska vara en fond som förvaltas av miljöministeriet och som står utanför statsbudgeten. En mer omfattande användning av fondens tillgångar i finansieringen av stödmodeller för boende på ett kostnadseffektivt sätt på lång sikt utreds. Också behovet av en statligt understödd modell för ägarboende till rimligt pris och ett ändamålsenligt sätt att genomföra modellen utreds.

Andelslagsmodell för socialt boende

9. Riksdagen förutsätter att den så kallade andelsmodellen för socialt boende främjas genom lagändringar.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Arbetsgruppen för det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet föreslog att det ska utredas hur man genom lagstiftning om boendegemenskaper kan underlätta ordnandet av kooperativt boende. Dessutom utreds om det vore ändamålsenligt att staten skulle stödja kooperativt boende i framtiden.

Reform av systemet med bostadsrättsbostäder

10. Riksdagen förutsätter att lagstiftningen om systemet med bostadsrättsbostäder ses över under nästa valperiod så att det dess ställning som ett alternativt överkomligt boende förbättras.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Regeringen lämnade proposition om en reform av lagstiftningen om bostadsrättssystemet till riksdagen den 22 oktober 2020. Propositionen syftar till att revidera bostadsrättslagen. Enligt förslaget ska valet av boende förenklas, bestämmelser om boendeförvaltning tas in i bostadsrättslagen och befrielse från begränsningar i fråga om bostadsrättshus med ekonomiska svårigheter främjas.

Hur integrationen fungerar

RSk 35/2018 rd – EÄ 10/2017 – ReUB 6/2018 rd

Åtgärdsprogram för förnyande av integreringsåtgärderna

1. Riksdagen förutsätter att regeringen upprättar ett övergripande åtgärdsprogram om behovet av att se över integreringsåtgärderna och de reformer som ska genomföras. Åtgärdsprogrammet ska lämnas till riksdagen i form av en redogörelse senast 2020.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

1. Beredningen av redogörelsen har inletts och den avses lämnas till riksdagen våren 2021. Redogörelsen utarbetas så att flera olika intressentgrupper delaktiggörs.

Det är viktigt att integrationspolitiken och de integrationspolitiska reformerna baserar sig på så täckande, tillförlitliga och långvariga forskningsrön som möjligt. Som stöd för redogörelsen pågår undersökningar om hur tjänsterna för invandrare fungerar, bland annat en

studie om invandrarnas utbildnings- och sysselsättningsvägar inom ramen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet.⁶

Reform av integrationslagen

2. Riksdagen förutsätter att regeringen omarbetar integrationslagen och övrig lagstiftning vid behov utifrån riksdagsbehandlingen av redogörelsen.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ministeriet upprepar vad det konstaterade i regeringens årsberättelse 2019:

Riksdagen förutsätter att de eventuella behov av lagändringar som framträder i samband med godkännandet av redogörelsen bedöms och bereds efter riksdagsbehandlingen. Ministeriet framhäver därtill att behoven av att revidera lagen måste kopplas till andra strukturella reformer som eventuellt genomförs under regeringsperioden och som väsentligt inverkar på beslut om integration, närmast till beslut om fastställandet av organisationsansvaret för arbets- och näringsstjänsterna och social- och hälso-tjänsterna samt till eventuella reformer av den sociala tryggheten och utbildningen.

Snabbare integrationsprocess

3. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att integreringen snabbas upp betydligt på så sätt att integrationsperioden i regel varar ett år. Verksamheten ska effektiviseras jämfört med nuläget i alla faser så snart invandraren har kommit till Finland.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ministeriet upprepar vad det konstaterade i regeringens årsberättelse 2019:

Arbets- och näringsministeriet anser att förkortandet av integrationsperioden till ett år sannolikt inte påskyndar invandrarnas integration. Ett år är för många inte tillräckligt med tanke på språkkunskaperna och förutsättningarna för sysselsättning. Den behövliga kompetensen fastställs alltid av arbetsgivarna på arbetsmarknaden och i många yrken krävs

⁶ https://tietokayttoon.fi/hankkeet/hanke-esittely/-/asset_publisher/maahanmuuttajien-koulutus-ja-tyollistymispolut-mako-

en specifik yrkeskunskap och kännedom om arbetslivet. Minskningen av befolkningen i arbetsför ålder är ett av de centrala hoten mot den finländska arbetsmarknaden under de kommande åren och redan nu råder det brist på kompetent arbetskraft. Därför är det viktigt att satsa på utvecklandet av kompetensen hos såväl sysselsatta som arbetslösa och personer utanför arbetsmarknaden, inklusive invandrarna. Språk- och samhällskunskaper har också betydelse för hur man hittar sin plats i samhället och för föräldrarnas möjligheter att stödja sina barn.

Integrationslagen föreskriver om integrationsperioden ur en individuell utgångspunkt och innehåller inga specifika bestämmelser om periodens längd. Enligt integrationslagen uppgörs den första integrationsplanen för högst ett år. Varaktigheten av invandrans integrationsplan bestäms individuellt utifrån hens egna mål, arbets- och utbildningshistoria och de åtgärder som planerats och tillhandahållits för hen. Den tid som berättigar till en integrationsplan är dock högst tre år från det att den första integrationsplanen undertecknades. Den kan under förutsättningar som anges i lagen förlängas till högst fem år.

På ovannämnda grunder är målet också att en invandrare övergår till arbetslivet så fort förutsättningarna uppfylls. Integrationsprocessens längd påverkas ändå i hög grad av invandrans utgångspunkter och det är inte möjligt att påverka individuella egenskaper och livssituationer enbart genom att fastställa integrationsperiodens längd i lag. Det bör noteras att också samhällets och arbetsmarknadens strukturer och mottaglighet påverkar integrationen.

Behovet av reformer som gäller integrationsperiodens längd och en snabbare integration behandlas som en del av redogörelsen om reformbehoven i samband med integrationen och totalreformen av integrationslagen.

Överföring av det samlade ansvaret för integrationstjänsterna till kommunerna

4. Riksdagen förutsätter att regeringen för att integreringen ska fungera bättre och snabbare överför det samlade ansvaret för integrationstjänsterna till kommunerna och utreder hur tjänsterna kan tillhandahållas i tillräcklig omfattning också på andra håll än i tillväxtcentra.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den nuvarande utgångspunkten i integrationslagen är att åtgärder och tjänster som främjar integration ordnas som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringstjänsterna samt i form av andra integrationsfrämjande åtgärder. Det är inte ändamålsenligt att bryta ut integrationstjänsterna för invandrare från det allmänna service- och

utbildningssystemet. När integrationstjänsterna ordnas som en del av arbets- och närings-tjänsterna, det nationella utbildningssystemet och social- och hälsotjänsterna kan kompetensen i befintliga strukturer och tjänster utnyttjas på ett kostnadseffektivt sätt. Överlappande och separata system ska undvikas så att man kan skapa en fungerande helhet.

I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram förbättras de integrationsfrämjande tjänsternas kvalitet, förpliktande karaktär och effekt, och för det integrationsfrämjande arbetet införs en modell genom vilken man stöder invandrades etablering i arbetslivet och i det finländska samhället. Modellen utvecklas som en del av det övergripande åtgärdsprogram om behovet av att se över de integrationsfrämjande åtgärderna som just nu utarbetas vid arbets- och näringsministeriet. Åtgärdsprogrammet, som ska överlämnas i form av en redogörelse till riksdagen våren 2021, tar också upp det samlade ansvaret för integrationstjänsterna. I det sammanhanget beaktas även andra relaterade centrala beredningsuppdrag som bland annat tangerar arbetskraftspolitikens servicestruktur, vårdreformen och utbildningspolitiken.

Vid en överföring av det samlade ansvaret till kommunerna ska även verksamhetens finansiering beaktas. Finansministeriet har konstaterat att grundlagsutskottet i sin etablerade praxis har framhållit att när man lagstiftar om uppgifter för kommunen gäller det samtidigt att beakta finansieringsprincipen och se till att kommunerna har faktiska möjligheter att klara av dem. Enligt finansieringsprincipen i 55.2 § i statsandelslagen är statsandelen för nya och mer omfattande statsandelsåligganden 100 procent av de kalkylerade kostnaderna för nya och mer omfattande åligganden, om inte åliggandena minskas i motsvarande utsträckning.

Kommunernas roll som anordnare av sysselsättningstjänster ska stärkas i enlighet med regeringsprogrammet. I mars 2021 inleds kommunförsök inom sysselsättning, som också gäller invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål.

Kommunernas och tredje sektorns roll i integrationen stärks i enlighet med regeringsprogrammet. Arbets- och näringsministeriet har beviljat statsunderstöd för verksamheten vid kommunernas multiprofessionella kompetenscentrum och utvecklingen av dem. Statsunderstöd beviljas kommuner där över 8 000 invånare har ett främmande språk som modersmål. Kommunernas multiprofessionella modell för invandrare kombinerar utbildnings-, sysselsättnings- och social- och hälsovårdstjänster för vuxna invandrare. Vid kompetenscentren bedrivs ett sektorsövergripande samarbete för att identifiera och stärka invandrarnas kompetens och effektivisera styrningen.

I regionstäder och på landsbygden ska man se till att utbudet av integrationstjänster är tillräckligt och stärka det regionala samarbetet. Nya modeller för ordnande av tjänster, till

exempel distansstudier, ska tas i bruk. En fungerande integration är även i regionstäder och på landsbygden kopplad till en välfungerande basservice.

Tjänster som stöder sysselsättningen av invandrare

5. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att de servicesystem och servicestrukturer som stöder sysselsättningen av invandrare börjar fungera bättre så att de också svarar mot behoven hos företag som erbjuder sysselsättning.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

På sin väg mot arbetsmarknaden är invandrarna, liksom andra arbetslösa arbetssökande, kunder hos arbets- och näringsbyrån. Främjandet av sysselsättningen bland invandrarna kan därmed dra nytta av arbets- och näringsbyråernas kunskaper om arbetsförmedlings- och företagstjänster och av deras företagskontakter. Med hjälp av arbets- och närings-tjänsterna kan man också främja företagandet bland invandrarna.

I fortsättningen bör arbets- och näringsbyråerna satsa hårdare på att främja sysselsättningen bland invandrarna, eftersom undersökningar visat att tjänster med nära anknytning till arbetslivet har effekt. Med hjälp av arbets- och närings-tjänsterna kan man skraddarsy flexibla rutter till arbetslivet som bör utnyttjas aktivare än för närvarande vid matchning av invandrarnas och arbetsgivarnas behov.

Vid sidan av tjänstesamordningen behövs modeller för tjänsteintegration, till exempel branschvisa sysselsättningspaket för branscher med brist på arbetskraft samt effektivare anpassning av tjänster för olika grupper. Kontaktytan mellan arbets- och näringsförvaltningen, kommunen och läroanstalterna bör stärkas även i fråga om de grupper som inte är arbetslösa arbetssökande, exempelvis invandrarkvinnor som sköter barn hemma.

Företagssamarbetet mellan arbets- och näringsbyrån, utbildningsanordnarna och läroanstalterna spelar en central roll för genomförandet. Övergångsarbetsmarknaden bör utnyttjas effektivare och nya modeller behövs för att parallellt förvärva kompetens och arbetslivskontakter i syfte att samordna målen för snabb sysselsättning och hållbara yrkesbanor.

Arbets- och näringsministeriet har i samarbete med intressentgrupperna berett ett program för mångfald i arbetslivet med målet att förbättra öppenheten i arbetslivet och utarbeta modeller som kombinerar arbete och kompetensutveckling.

Åtgärder för att främja sysselsättningen bland invandrare och förbättra matchningen på arbetsmarknaden bereddes bland annat i ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen av underarbetsgruppen Arbetskraftsinvandring och integration och som en del av integrationsredogörelsen.

Snabbare handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare

6. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att handläggningen av ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare snabbas upp. Handläggningen får ta högst två månader.

Inrikesministeriet och arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram överfördes invandringen från och med den 1 januari 2020 till arbets- och näringsministeriet för att effektivisera handläggningen. Inrikesministeriet resultatstyr Migrationsverket i samarbete med arbets- och näringsministeriet. Arbets- och näringsministeriet utvecklar i samarbete med inrikesministeriet och övriga ministerier, till exempel utrikesministeriet och undervisnings- och kulturministeriet, och tillsammans med hela förvaltningsområdet handläggningsprocesserna vid ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete med målet att också förkorta handläggningstiderna. I regeringsprogrammet är målet en månad för arbets- och studiebaserade tillstånd. Genom budgetering har regeringen strävat efter att säkerställa att Migrationsverkets resurser är tryggade i relation till de tillståndsärenden som inleds. Migrationsverket har temporärt fått ytterligare anslag för tryggande av beslutsresurserna både i statsbudgeten 2020 och 2021, och finansiering har reserverats för verket i planen för de offentliga finanserna för 2022.

Anslaget för Migrationsverkets temporära tilläggsresurser på 70 årsverken för påskyndande av handläggningen av uppehållstillstånd står till förfogande vid ingången av 2021 år. På grund av rekrytering och introduktion märks effekten av tilläggsresurserna i verksamheten från och med februari-mars. Coronaviruspandemin har försvårat inlämnandet av ansökningar om uppehållstillstånd och de inledande åtgärderna utomlands samt resor på grund av arbete. Handläggningstiderna för uppehållstillstånd på grund av arbete har till en del blivit kortare, bland annat har handläggningstiden för uppehållstillstånd för specialsakkunniga sjunkit från i genomsnitt 45 dygn 2019 till 21 dygn, och i år införs också snabbhandläggning på två veckor för specialsakkunniga och tillväxtföretagare.

Språkstudier inom integrationsutbildningen

7. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att omorganisera språkstudierna inom integrationsutbildningen på så sätt att undervisningskvaliteten garanteras och inlärningsresultaten förbättras så att de uppfyller målen för inläringen och kraven på språkkunskaper i arbetslivet.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Reformer av ordnandet av integrationsutbildning bedöms som en del av den övergripande bedömning av främjandet av invandrarnas sysselsättning och utbildning som genomförs i samarbete mellan arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet. Utvärderingen inleddes i början av 2020⁷.

Förslag som gäller reformen av integrationsutbildningen behandlas som en del av redogörelsen om reformbehoven i samband med integrationen och totalreformen av integrationslagen.

Språkutbildningens förpliktande karaktär

8. Riksdagen förutsätter att regeringen gör språkutbildningen mer förpliktande i integrationsplanen för invandrare som fått uppehållstillstånd på så sätt att utbildningen inbegriper ett språkprov.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ett test för klarläggning av studiefärdigheterna och utgångsnivån i fråga om språkkunskaper (Testipiste) har tagits i bruk så att man bättre ska kunna rikta in integrationsutbildningen och hänvisa invandrarna till utbildning som motsvarar deras behov. Testningen ordnas på olika sätt på olika håll i Finland. Vanligen betalar arbets- och näringsbyrån en serviceproducent för att sköta testningen. I integrationsutbildningen bedöms språkkunskaperna genom hela processen. Det görs inte bara genom test, utan bedömningen är kontinuerlig och grundar sig bland annat på hur den studerande presterar i uppgifter och gör framsteg. I projektet Testipiste framtogs också ett sluttest i finska inom integrationsutbildningen för vuxna invandrare. Målet med det är att producera information om i vilken grad den studerande nått läroplanens mål för kunskaper i finska. Sluttestet är till skillnad

⁷ https://tietokayttoon.fi/hankkeet/hanke-esittely/-/asset_publisher/maahanmuuttajien-koulutus-ja-tyollistymispolut-mako-

från de allmänna språkexamina inget officiellt prov, men uppgifterna har länkats till den europeiska referensramens kunskapsnivåskalor. Till stöd för användare av sluttestet utgavs en guide med anvisningar för hur testet ska ordnas och närmare beskrivningar av deltestens innehåll och bedömningen av språkkunskapernas olika delområden. Läroanstalterna kan beställa sluttestet och guiden från Testipiste, under förutsättning att de deltar i en avgiftsbelagd en dag lång användarutbildning.

Ett test som ingår i integrations- eller språkutbildningen och bedömningen av det kan inte göras utbildarspecifika, i synnerhet inte om testet påverkar personens rättigheter, utan det behövs ett riksomfattande och opartiskt test och en officiell och enhetlig bedömning av det. Utbildarens egna test genererar, även om de är enhetliga, ingen enhetlig bedömning utan den kan variera i hög grad. Även olika hinder för lärande bör kunna beaktas. Hinder för lärande kan vara bland annat inlärningssvårigheter, traumabakgrund, olika hälsoproblem och andra orsaker med anknytning till den individuella livssituationen. Problemet är att testningen av lässvårigheter eller språkliga inlärningssvårigheter bör göras på det egna modersmålet och det inte finns redskap eller verktyg för det. Därför går inlärningssvårigheter ofta obemärkt förbi eller beaktas inte i fråga om invandrare.

I Finland används en riksomfattande allmän språkexamen där man mot en avgift bland annat kan avlägga språkprov i finska och svenska som inkluderar både en muntlig och en skriftlig del. Jyväskylä universitet ordnar provet. Provet har sex nivåer. År 2018 deltog 7 452 personer i provet i finska på medelnivå (nivå 3–4) och 475 personer i provet i svenska. Arrangemangen och principerna för den allmänna språkexamen (enhetlighet, oberoende, validering, säker testning, den egna läraren/samma tjänsteproducent bedömer inte) skulle med fördel kunna tillämpas för att mäta språkkunskaperna i slutet av integrationsutbildningen. Om den allmänna språkexamen ska kunna utsträckas till studerandena inom integrationsutbildningen bör den bättre beakta personer med sämre språkkunskaper. Den som inte godkänns i den allmänna språkexamen på mellannivå får endast meddelandet att resultatet låg under tre, men ingen närmare information om hur nära personen var att bli godkänd. Deltagarna får inte heller någon respons på testet, vilket gör det svårt att utvecklas i studierna.

Invandrarbefolkningen är en mycket heterogen grupp och deras integrations- och språkutbildning genomförs på olika nivåer. Det betyder att ett test som endast mäter en specifik kunskapsnivå inte är tillräckligt utan det behövs en adaptiv lösning för bedömning av språkkunskaperna som kan mäta hur personens språkkunskaper utvecklas. Dessutom bör man beakta att alla invandrare inte deltar i integrations- eller språkutbildning. Ett prov snarlikt den allmänna språkexamen skulle ge alla möjlighet att ta språktestet oberoende av hur de förvärvat sina språkkunskaper.

Förslag som gäller reformen av språktestningen behandlas som en del av redogörelsen om reformbehoven i samband med integrationen.

Studierna inom mottagningstjänsterna

9. Riksdagen förutsätter att regeringen gör studierna inom mottagningstjänsterna för asylsökande mer förpliktande. Det ska förutsättas att den asylsökande ska ha kännedom om hur samhället fungerar och vilka regler och värderingar som finns. För att säkerställa detta ska det ordnas ett prov.

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Varje klient över 16 år som registreras vid en förläggning ska avlägga en kurs om det finländska samhället som en del av studieverksamheten på förläggningen. Kursen om det finländska samhället har uppdaterats under 2019. Dessutom har ett nytt, digitalt kursmaterial tagits fram och tas i bruk på förläggningarna våren 2020. I den nya kursen ingår ett test som alla klienter som fyllt 16 år ska avlägga. Prestationen antecknas i datasystemet Umarek. Mottagningspenningen kan minskas om klienten inte deltar i kursen eller avlägger en nätkurs.

Främjande av sysselsättningen av kvinnor med invandrarbakgrund

10. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste vidtar åtgärder för att främja sysselsättningen av kvinnor med invandrarbakgrund. Kvinnorna ska bli en särskild målgrupp för integreringstjänster.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ministeriet upprepar vad det konstaterade i regeringens årsberättelse 2019:

”Utbildningsmöjligheterna för föräldrar med invandrarbakgrund som sköter barn hemma har förbättrats inom ramen för det fria bildningsarbetets invandrarutbildning. I fortsättningen bör man säkerställa att utbildningen är tillräcklig och att barnpassning ordnas som en del av den. Utbildningen bör bygga upp en arbetsidentitet för föräldrarna redan när barnen är små. En del av föräldrarna är svåra att nå genom tjänsterna och därför bör informationen ges via flera kanaler med utnyttjande av myndighets- och organisationskanaler och även uppsökande arbete. Det bör utredas om det är möjligt att göra utbildningen mer förpliktande.

Med tanke på vidareutbildning och sysselsättning är det viktigt att utbildningsanordnarna har kontakt med arbets- och näringstjänsterna och andra kompetensutvecklingstjänster. Barnen ska ha tillträde till småbarnspedagogiken så att vården av dem kan ordnas när vården i hemmet upphör och så att mammornas övergång till arbetslivet kan stärkas. Föräldrarnas kännedom om nyttan med småbarnspedagogik till exempel med tanke på barnens skolgång bör ökas.

Ett mål med utvecklingen av arbets- och näringstjänsterna och övriga tjänster är i fortsättningen också att stärka könsensitiva och praktiska tillvägagångssätt. Samtidigt blir det aktuellt att utreda behovet av separata tjänstekoncept som skräddarsytt för invandrarkvinnor. Även företagen och organisationerna kan ha en central roll exempelvis när det gäller att utveckla olika arbetslivsinriktade initiativ och modeller för mentorskap.

Det är också viktigt att stärka jämställdheten i familjerna. Den verksamheten kan inte riktas enbart till kvinnorna utan utgångspunkten ska vara att stödja hela familjens integration. Till exempel bör arbetet med invandarmän effektiviseras.

Åtgärder för att främja sysselsättningen bland invandrarkvinnor bereds bland annat i ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen av underarbetsgruppen Arbetskraftsinvandring och integration. Beredningen av en modell för det integrationsfrämjande arbetet har inletts i enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram, och i det sammanhanget försöker man också hitta lösningar för att stärka invandrarkvinnornas integration. Strukturella, finansieringsrelaterade och legislativa reformförslag behandlas som en del av redogörelsen om reformbehoven i samband med integrationen och totalreformen av integrationslagen.”

Större involvering av organisationerna och det fria bildningsarbetet i integrationen

11. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att tredje sektorn, det vill säga organisationerna och det fria bildningsarbetet, tar över en större andel av integreringen och att regeringen vidtar åtgärder för att omdefiniera arbetsfördelningen mellan myndigheterna och tredje sektorn.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Det är viktigt att stärka verksamheten inom den tredje sektorn. Att ta med det civila samhället, organisationerna, de religiösa samfundet och näringslivets aktörer i integrationsarbetet är en förutsättning för att integrationspolitiken ska fungera och kunna genomföras.

Integrationsarbetet präglas av att verksamhetsfältet är brett och av att de olika aktörerna har kompetens på både bredden och djupet, men samtidigt är arbetsfältet också splittrat och samordningen problematisk. En stor del av integrationsarbetet har varit, och är fortfarande, projektbaserat, vilket kräver både officiellt och inofficiellt samarbete och informationsutbyte mellan de olika aktörerna.

Som ett komplement till statens program för integrationsfrämjande 2016–2019 utarbetades 2016 det första partnerskapsprogrammet för integration. Partnerskapsprogrammet ger praktiska möjligheter för nya former och modeller av integrationssamarbete, delaktiggör nya aktörer och stärker verksamheten hos organisationer och sammanslutningar som redan en längre tid arbetat med integration. Målet är också att på lång sikt systematisera partnerskapen inom integration och att höja integrationsarbetets genomslag bland annat genom att öka samordningen mellan finansörerna.

Partnerskapsprogrammet som inleddes 2016 utvecklas kontinuerligt tillsammans med de integrationsfrämjande aktörerna. För programmet utarbetas en handlingsplan för två år i sänder. Målet är en struktur som sammanför aktörer, förbinder dem till integrationsfrämjandet och gör det möjligt att ta fram nya modeller för integrationsfrämjande arbete och finna gemensamma lösningar för teman och utvecklingsbehov på gräsrotsnivå. Utöver det nationella, samordnade nätverksarbetet stöds också samarbetet mellan aktörerna genom informationsutbud och kompetensutveckling. Även regionala och lokala aktörer kan använda partnerskapsvarumärket. Prioriteringen i utvecklingsarbetet är att stärka kopplingen mellan det lokala, det regionala och det riksomfattande integrationsfrämjande arbetet. Därtill utvecklas en systematisk metod för utvärdering av partnerskapsprogrammet och val av teman som behandlas gemensamt, och samhällets mottaglighet stärks genom att starkare integrera målet om goda relationer mellan befolkningsgrupperna i programmet.

Frivilligorganisationernas roll i främjandet av invandrarnas sysselsättning bör stärkas ytterligare. Organisationerna kan främja sysselsättningen bland annat genom att underlätta nätverkandet till exempel med hjälp av mentorskap, genom att stödja handledningen, rådgivningen och det uppsökande arbetet och genom att erbjuda arbete på övergångsarbetsmarknaden.

Det fria bildningsarbetets roll och finansiering inom integrationen av invandrare har stärkts betydligt under de senaste åren, till exempel genom utbildning i läs- och skrivkunnet, utbildning för invandrarkvinnor och utbildning för dem som överskridit integrationsperioden.

Regeringens årsberättelse 2017

RSk 47/2018 rd – B 11/2018 rd, B 17/2018 rd – ReUB 11/2018 rd

Eliminering av matchningsproblemen på arbetsmarknaden

2. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att eliminera matchningsproblemet med arbetskraften, som försvagar den ekonomiska tillväxten.

Arbets- och näringsministeriet konstaterar med anledning av anmärkningarna under denna punkt följande:

Regeringen vidtar under regeringsperioden sysselsättningsåtgärder som stärker ekonomin och som syftar till sysselsättningseffekter som motsvarar 80000 nya sysselsatta. Med de åtgärder som regeringen beslutade om vid budgetförhandlingarna 2020 eftersträvas, i kombination med de sysselsättningsfrämjande åtgärder som regeringen redan tidigare vidtagit, sammanlagt 31 000– 36 000 nya sysselsatta. Beslut om följande uppsättning sysselsättningsåtgärder fattas i samband med regeringens halvtidsöversyn våren 2021. De sysselsättningsåtgärder som fastställdes vid budgetförhandlingarna bemöter också matchningsproblemet och säkerställer tillgången till kompetent arbetskraft på flera olika sätt. Åtgärderna inbegriper en systemisk förändring mot den nordiska modellen för sysselsättningstjänster, åtgärder för att höja sysselsättningsgraden bland personer över 55 år, lönesubventionsreformen, försök med rekryteringsstöd, skapande av en finländsk modell för sysselsättning av partiellt arbetsföra, överföring av sysselsättningstjänsterna till den lokala nivån, utveckling av Navigatorverksamheten, förnyande av det kontinuerliga lärandet, integration och arbetskraftsinvandring, utveckling av läroavtalsutbildningen samt andra åtgärder till stöd för matchningen och tillgången till arbetskraft. Ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen styr genomförandet av regeringsprogrammet till de delar som gäller sysselsättningsfrämjandet, arbetsmarknaden och utvecklingen av arbetslagstiftningen. De viktigaste sysselsättningsåtgärderna har beretts i underarbetsgrupperna för ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen, och beredningen fortsätter fram till vårens ramförhandlingar.

Åtgärderna för att minska matchningsproblemet fortsätter.

Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2018

RSk 43/2018 rd, B 19/2018 rd – ReUB 10/2018 rd

Effektivisering av riskhanteringen

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att förbättra statens riskhantering och före utgången av 2020 fastställer harmoniserade och fungerande riskhanteringsförfaranden på statsrådsnivå, förvaltningsområdesnivå och ämbetsverksnivå samt fastställer de ansvariga ministerierna och övriga ansvarsförhållanden.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den av statsrådet tillsatta delegationen för intern kontroll och riskhantering och finanscontrollerfunktionen har arbetat med att förbättra riskhanteringen och förenhetliga förfarandena. Enligt lagstiftningen om statsbudgeten ligger ansvaret för att organisera den interna kontrollen och den tillhörande riskhanteringen på ämbetsverksnivå. En utvärderingsram för intern kontroll och en modell för riskhanteringspolitik har utarbetats som stöd för ämbetsverkens förfaranden. År 2020 utfärdades statsrådets principbeslut om digital säkerhet inom den offentliga förvaltningen⁸ och genomförandeplanen för digital säkerhet inom den offentliga förvaltningen⁹, vilka innehåller åtgärder för att utveckla riskhanteringen i samband med den digitala säkerheten.

Finansministeriet tillsatte i april 2020 en arbetsgrupp med uppgift att bereda förslag till de viktigaste målen, tillvägagångssätten och avgränsningarna för riskhanteringen på statsrådsnivå samt förslag till principer för samordningen av riskhanteringen på förvaltningsområdesnivå och myndighetsnivå. Arbetsgruppen ska också bereda förslag till ändamålsenliga sätt att styra, organisera och fördela ansvaret för riskhanteringen på statsrådsnivå. Arbetsgruppens utgångspunkt har varit att definiera riskhanteringen på statsrådsnivå dels utifrån de centrala referensramar för riskhanteringen som allmänt tillämpas, dels utifrån gällande bestämmelser, i synnerhet i budgetlagen och budgetförordningen. Arbetsgruppens mandatperiod löper ut den 30 april 2021.

Statsrådets controller har en viktig roll i statsförvaltningens övergripande riskhantering och beredningen av den. Statsrådets allmänna sammanträde har tillsatt tjänsten som statsrådets controller från och med den 1 mars 2021.

8 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-308-3>

9 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-284-0>

Regeringens årsberättelse 2018

RSk 25/2019 rd – B 3/2019 rd – B 13/2019

Informationsutbyte mellan myndigheterna för bekämpning av svart ekonomi

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse rapporterar om vilka åtgärder den har vidtagit för att utveckla informationsutbytet mellan myndigheterna i bekämpningen av svart ekonomi.

Inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, justitieministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna tillsammans under denna punkt konstaterat följande:

RP 18 /2019 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen och till vissa lagar som har samband med den lämnades till riksdagen den 18 september 2019. Lagen trädde i kraft den 21 augusti 2020. I propositionen föreslogs det att fullgöranderapporter utarbetade av Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi utnyttjas som stöd vid handläggning av och beslutsfattande och tillsynsuppgifter i ärenden som gäller utlänningars inresa, utresa, vistelse och medborgarskap.

RP 70/2019 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av foderlagen lämnades till riksdagen den 31 oktober 2019. Foderlagen trädde i kraft den 1 januari 2021. I den nya lagen föreskrivs bland annat om aktörernas tillförlitlighet och om tillsynsmyndigheternas rätt att få information om hur företagaren skött sina offentligtliga förpliktelser, såsom skatter och andra lagstadgade avgifter.

RP 36/2019 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av livsmedelslagen, lagen om växtskyddsmedel och lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2020 (möjlighet att använda en fullgöranderapport den 1 juni 2020) Utvecklandet av bestämmelserna om informationsutbyte mellan myndigheterna gör det möjligt att information som en gång getts till andra myndigheter också skulle kunna vara tillgänglig för livsmedelstillsynsmyndigheterna.

RP 244 /2020 rd Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om offentlig upphandling och koncession, lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster, 47 § i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling och 6 b § i straffregisterlagen 10.12.2020. En central ändring som gäller en upphandlande enhets rätt att få uppgifter är att möjligheten att använda en fullgöranderapport som lämnats av Enheten för utredning av grå ekonomi

utvidgas till en anbudsgivares underleverantörer samt till upphandling som underskrider det nationella tröskelvärdet.

Inom ramen för åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2020–2023 pågår ett flertal projekt för att utveckla bestämmelserna om informationsutbyte mellan myndigheter. De största framstegen har gjorts när det gäller lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet, förvaltning av fonderna inom området för inrikes frågor, avfallslagen, lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten, lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs, statsunderstödslagen och handelsregisterlagen.

I åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet ingår ett projekt om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010). I projektet utreds bland annat om verksamhetsområdet för Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi kan utvidgas till att omfatta privatpersoners verksamhet, vilket i praktiken innebär att den nuvarande organisationskopplingen slopas. Enligt förslaget ska de myndigheter som har rätt att få uppgifter om personer ha möjlighet att utarbeta fullgöranderapporter också om fysiska personer.

Ansvar i byggandet och byggnadsanvändningen

2. Riksdagen förutsätter att kvaliteten på byggande och användning av byggnader förbättras klart och att tillsynen och ansvarsfördelningen görs tydligare.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I detta skede finns inget nytt att rapportera i ärendet. I samband med totalreformen av markanvändnings- och bygglagen, som inleddes sommaren 2018, granskas möjligheten att ordna byggnadstillsynen och ansvarsfrågorna via den huvudsakligt ansvariga aktörens genomförandeansvar. I samband med totalreformen granskas också hur man kan förbättra den planmässiga användningen och underhållet av byggnader under hela deras livscykel.

Det är viktigt att minska byggfelen och de problem de föranleder eftersom det är fråga om ett betydande samhällsekonomiskt och folkhälsorelaterat problem. Miljöministeriets förordningar om byggande har reviderats i enlighet med ändringarna (958/2012) i markanvändnings- och bygglagen så att de reviderade förordningarna trädde i kraft den 1 januari 2018. Den reviderade byggbestämmelsesamlingen beaktar bättre än tidigare bland annat byggnadstillsynen och byggnadernas hälsoaspekter.

Stöd till hushåll som hamnat i en mögelfälla

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder vilken typ av hjälp och stöd de som hamnat i en så kallad mögelfälla behöver.

Social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet har inlett ett utredningsprojekt om hjälp och stöd till personer som lider av problem med inomhusluften. I projektet utreds bland annat vilken typ av hjälp och stöd som behövs. Utredningsprojektet är ett svar på det ovannämnda ställningstagandet och motsvarar också regeringsprogrammets skrivning om mögelfällor. Utredningsprojektet samordnas av Andningsförbundet och genomförs i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd, Förbundet för boendehälsa Asumisterveysliitto AsTe ry och Advokatbyrå Alfa Ab. Projektet pågår fram till slutet av maj 2021.

Sunda lokaler 2028

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse rapporterar om de konkreta resultaten av projektet Sunda lokaler 2028 och utvärderar projektets effekter.

Statsrådets kansli konstaterar med anledning av anmärkningen under denna punkt följande:

Genomförandet av åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028, som samordnas av statsrådets kansli, har framskridit enligt planerna under 2020. Under berättelseåret ordnades i samarbete med regionförvaltningsverken ytterligare fyra workshoppar för kommunerna med temat Sunda lokaler. Vid workshopparna kartlades kommunernas bästa praxis i fråga om förvaltning av fastighetsbeståndet och hantering av problem med inomhusluften.

I oktober publicerades handlingsmodellen Sunda lokaler, vars syfte är att stödja kommunernas föregripande fastighetshållning och fungera som stödmaterial när det gäller att lösa och förebygga problem med inomhusluften. I handlingsmodellen finns samlad information om fyra delområden: förvaltning av fastighetsbestånd, användning och underhåll av fastigheter, byggande och renovering samt utredning av problem med inomhusluften. Delområdena är sammankopplade och det ledande temat för dem är åtgärder och riktlinjer för sunda och säkra lokaler och nöjda användare. I handlingsmodellen poängteras betydelsen av ett omfattande multiprofessionellt samarbete och öppet informationsutbyte och kommunikation, eftersom dessa är väsentliga för att lösa problem med inomhusluften.

Under berättelseåret har kommunikationen om genomförandet av programmet utökats, nyhetsbrevet utkommer ungefär en gång per månad och den nya webbplatsen tilatjaterveys.fi¹⁰ öppnades i oktober.

I slutet av berättelseåret skapades kommunernas nätverk för Sunda lokaler med inbjudna tjänsteinnehavare, arbetstagare och kommunfullmäktige från kommunerna. Medlemmarna i nätverket diskuterar temat inomhusluft, utvecklar tillsammans handlingsmodellen Sunda lokaler så att den fungerar allt bättre, tar lärdom av andra och delar med sig av god praxis och erfarenheter om problem med inomhusluften. Nätverkets första möte hölls i februari 2021.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

År 2020 färdigställdes en kartläggning av kunskaperna om inomhusluft bland aktörer i byggbranschen och kommunernas fastighets- och byggpersone, finansierad av undervisnings- och kulturministeriet. Slutrapporten blev klar våren 2020.

Utbildningsstyrelsen slutförde i juni 2020 en utredning om nuläget i de allmänbildande läroanstalternas byggnader och planeringen av dem. Samtidigt utreddes bland annat styr-effekten av föreskrifter och anvisningar om planeringen och underhållet av skolbyggnader och lärmiljöer samt eventuella behov av författningsändringar och styrning.

Utbildningsstyrelsen inledde i slutet av 2020 en utredning om nuläget för lokaler och byggnader inom yrkesutbildningen och planeringen av dem. Projektet blir färdigt i år.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningen under denna punkt konstaterat följande:

Social- och hälsovårdsministeriets åtgärder gäller huvudsakligen hälso- och välfärdsrelaterade frågor, men ministeriet har också aktivt deltagit i samarbetet med andra ministerier. De flesta åtgärder som hör till ministeriets ansvarsområde genomförs inom ramen för det nationella programmet för inomhusluft och hälsa som samordnas av Institutet för hälsa och välfärd (Det nationella programmet för inomhusluft och hälsa 2018–2028). Programmen framskrider väl och planenligt, och de har gett upphov till en mängd ny information och nya verktyg för att lösa problem med inomhusluften.

10 <https://tilatjaterveys.fi/sv>

Under 2020 har det producerats pressmeddelanden och nyheter om bland annat de många faktorer som påverkar och bidrar till inomhusluftsymptom. Under året har det gjorts utredningar om hur användbara symptomenkäter är när det gäller problem med inomhusluften och jämfört exponeringen för orenheter i inomhusluften i de nordiska länderna. Programmet har producerat översikter över mineralfibrers betydelse i miljöer av kontorstyp samt om användningen av tillfälliga lokaler och särskilt rena utrymmen i situationer med problem med inomhusklimatet på arbetsplatser. Dessutom har man samlat god praxis för handlingsmodellen Sunda lokaler för att lösa problemsituationer i byggnader.

Under 2020 har man producerat information om inomhusluft till stöd för hälso- och sjukvårdspersonalens arbete, utrett kompetensbehoven inom hälso- och sjukvården och inlett utbildningar med temat inomhusluft. För rektorerna har det tagits fram anvisningar om problem med inomhusluften. Dessutom har det producerats information och lösningar för arbetsplatser om samarbetet mellan olika aktörer vid problem med inomhusluften.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Under 2020 fortsatte miljöministeriet de åtgärder som fokuserade på bland annat utveckling av fuktsäkerheten i byggfasen, relaterad rådgivning och ett utbildningsmaterial om byggnadsfysik. Ett läromedel om byggnadsfysik som tas fram för ingenjörsutbildningens behov blev klart våren 2020. I slutet av 2020 bereddes som tjänstemannaarbete ett forskningsprojekt som hänför sig till anpassningen till klimatförändringen och som kartlägger hälsorisker i offentliga byggnader. Dessutom publicerade miljöministeriet som stöd för förordningarna en anvisning om byggnaders fukttekniska funktion. En utredning om besiktningen av ventilationsanläggningar och utarbetandet av anvisningar inleddes i slutet av 2020. Miljöministeriet har aktivt deltagit i utvecklandet av handlingsmodellen Sunda lokaler. En uppdatering av webbplatsen Hometalkoot.fi för att stämma överens med nuvarande uppgifter och föreskrifter förbereddes i slutet av 2020. Vid miljöministeriet pågår totalreformen av markanvändnings- och bygglagen, och i samband med reformen granskas också frågor som gäller kvaliteten och ansvaret i byggandet.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningen under denna punkt konstaterat följande:

Affärsverket Senatfastigheter som hör till finansministeriets förvaltningsområde deltar i genomförandet av åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028. Senatfastigheters nolltoleransprogram överensstämmer med handlingsmodellen Sunda lokaler som utvecklats inom programmet Sunda lokaler 2028. Senatfastigheter har utvecklat underhållspraxis

för fastigheter, till exempel en förutseende byggnadsbesiktningsmodell, som fortfarande utnyttjas i utvecklingen av handlingsmodellen Sunda lokaler.

Statens och kommunernas upphandlingskompetens utvecklas i enlighet med statsrådets principbeslut av den 10 september 2020 om en nationell strategi för offentlig upphandling¹¹. Strategin innehåller åtta strategiska temagrupper, 25 konkreta mål för dessa och indikatorer för uppföljning av framstegen. Fokus i utvecklingen av strategin ligger på strategisk ledning och främjande av upphandlingskompetensen. Temagruppen för upphandlingskompetens leds gemensamt av finansministeriet och Kommunförbundet.

Utrikesministeriets datasäkerhetsarrangemang

5. Riksdagen förutsätter att regeringen går vidare med åtgärderna för att förbättra datasäkerhetsarrangemangen inom utrikesförvaltningen och rapporterar om dem i regeringens årsberättelse.

Statsrådets kansli och utrikesministeriet har med anledning av anmärkningen under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådets kansli har stärkt datasäkerheten i ministeriernas grundläggande it-miljö genom att ta i bruk särskilda datasäkerhetslösningar som omfattar hela statsrådet och ministerierna samt tjänster som tas i bruk i större omfattning vid utrikesministeriet 2020. Användningen fortsätter under ramperioden. Målet är att integrera utrikesförvaltningens datasäkerhetslösningar med statsrådets enhetliga datasäkerhetslösningar och få dem upp till samma nivå som dessa. För att detta ändamål reserverades ett raman-slag för statsrådets kansli som en del av beslutet om planen för de offentliga finanserna 2021–2024. För den högsta statsledningen och de centrala personerna i den utrikes- och säkerhetspolitiska ledningen har man tagit i bruk en separat mobiltelefonlösning med hög datasäkerhetsnivå och ett separat system för distribution av handlingar på EU Restreint-nivå. I början av innevarande valperiod beviljades utrikesministeriet anslag för informationssäkerhet (den s.k. korg I). Dessutom beviljades utrikesministeriet 1,4 miljoner euro (1 400 000 euro för utveckling av utrikesförvaltningens informationssäkerhetslösningar, särskilt för säker informationsförmedling) i budgeten för 2021 (den s.k. korg II andra fasen).

11 <https://vm.fi/hankinta-suomi/sv>

Regeringens årsberättelse 2019 och Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2019

RSk 48/2020 rd – B 1/2020 rd – B 17/2020 rd – ReUB 6/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de ställningstaganden om tidigare uttalanden från riksdagen och andra omständigheter som ingår i detta betänkande och i de bifogade utlåtandena från fackutskotten.

Statsrådets kansli och finansministeriet har med anledning av anmärkningen under denna punkt konstaterat följande:

Regeringen beaktar riksdagsutskottens uttalanden och ställningstaganden.

5 Förvaltningsutskottet

Utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård

RP 90/2005 rd – RSv 94/2006 rd

Riksdagen förutsatte den 5 september 2006 att regeringen utreder möjligheterna att tillsammans med social- och hälsovården och polisen driva på en utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård.

Frågor som anknyter till berusningsmedel och missbrukararbete, bland annat lagstiftning och styrning, hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde. Inrikesministeriet har i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet arbetat för att utveckla verksamheten. Ministeriernas gemensamma arbetsgrupp för att utreda gripande, transport, behandling och vård av berusade arbetade 2009–2011 och utvecklingsarbetet fortsatte inom ramen för programmet för den inre säkerheten. Både arbetsgruppen och ministergruppen för programmet för den inre säkerheten kom till samma slutsatser – att det är motiverat att minska polisens roll i gripandet, transporten och tagandet i förvar och stärka social- och hälsovårdsaktörernas roll. Det är inte motiverat att bygga upp ett nätverk av separata tillnyktringsstationer, utan man bör fortsätta att utveckla det befintliga servicesystemet.

Utvecklingen av servicesystemet och den anslutande strukturreformen pågår fortfarande. I samband med jourreformen den 1 januari 2017 preciserades bestämmelserna om social- och hälsovårdens gemensamma mentalvårds- och missbrukarjour. Jourarbetet förbättrar mentalvårds- och missbruksklienternas lika tillgång till tjänster. I enlighet med regeringsprogrammet ska de social- och hälsotjänster som kommunerna nu ansvarar för att ordna överföras till de nya välfärdsområdena från och med ingången av 2023. Strukturreformen, som förberetts länge, kommer att förbättra regionernas förmåga att uppfylla regionala servicebehov även inom missbrukarvården. I den regionala beredningen stärks som bäst tillgången till sektorsövergripande, interoperabel basservice inom social- och hälsovården. Social- och hälsovårdsministeriet stöder beredningen på många sätt.

Jari Pajunen, polisinspektör, inrikesministeriet

Ändringar i lagen om hemkommun och socialvårdslagen

RP 101/2010 – RSv 261/2010 rd

Den 13 december 2010 förutsatte riksdagen att regeringen

1. noga bevakar hur reformen påverkar bland annat kostnadsfördelningen mellan kommunerna och
2. utreder alla aspekter kring hemkommunen för personer som bor självständigt och omfattas av öppenvården och i förekommande fall tar itu med att bereda ändringar i lagstiftningen.

1 och 2. Konsekvenserna för kommunerna av rätten att välja hemkommun enligt 16 a § i 1982 års socialvårdslag och 3 a § i lagen om hemkommun utreddes efter att den aktuella reformen trätt i kraft. I den rapport av Institutet för hälsa och välfärd som gällde åren 2011–2012 (Ulla Lehtonen, Eeva Nykänen och Marja Pajukoski: Kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain 1.1.2011 voimaan tulleiden muutosten vaikutukset kunnissa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Työpaperi 35/2013) uppgav de 129 kommuner eller samarbetsområden som deltog att strax under 300 personer hade bytt hemkommun. Kommunernas svar visade att ändringarna av socialvårdslagen och lagen om hemkommun, bortsett från vissa undantag, inte haft särskilt märkbara konsekvenser för kommunerna. Byte av hemkommun och överföring av ansvaret för att ordna tjänster har inte förekommit i någon stor omfattning och ändringarnas inverkan på den kommunala ekonomin har inte heller varit särskilt märkbar. Att kostnadsansvaret blir kvar hos den tidigare hemkommunen har också visat sig vara betungande rent administrativt.

Enligt regeringens proposition till riksdagen den 8 december 2020 (RP 241/2020) om social- och hälsovårdsreformen ska ansvaret för att ordna social- och hälsovården överföras från kommunerna och samkommunerna till de välfärdsområden som kommer att inrättas. Den föreslagna lagen om ordnande av social- och hälsovård innehåller en bestämmelse som motsvarar 16 a § i 1982 års socialvårdslag, enligt vilken den som önskar flytta till en kommun som ligger i ett annat välfärdsområdes område, men på grund av ålder eller funktionsnedsättning eller av någon annan liknande orsak inte kan bo där utan familjevård, service på institution eller boendeservice, kan ansöka om dessa tjänster och därtill andra socialtjänster som han eller hon behöver hos det välfärdsområde i vars område kommunen i fråga ligger på samma grunder som om han eller hon var invånare i kommunen. Dessutom innehåller lagen om ordnande av social- och hälsovård en bestämmelse om att ansvaret för att ordna tjänster inklusive kostnadsansvaret överförs till det välfärdsområde i vars område den nya hemkommunen ligger när en person som är placerad i familjevård eller i boende som ordnats som service på institution eller boendeservice

byter hemkommun. I det här avseendet avviker den föreslagna regleringen från bestämmelserna i den gällande 42 b § i socialvårdslagen från 1982, enligt vilken ansvaret för kostnaderna för vården ligger hos den tidigare hemkommunen trots byte av hemkommun. Ändringen som gäller kommunernas kostnadsansvar grundar sig på att förfarandet enligt 42 b § i 1982 års socialvårdslag har visat sig vara en oändamålsenlig lösning, enligt Institutet för hälsa och välfärd ovan beskrivna utredning. Effekterna av överföringar av kostnadsansvaret kommer dessutom att minska eftersom organiseringsansvaret och kostnadsansvaret i och med reformen överförs till ett större befolkningsunderlag än i dag.

Den föreslagna lagen om ordnande av social- och hälsovård medför inga ändringar för personer som bor självständigt (de som inte omfattas av familjevård, boendeservice eller institutionsvård), eftersom dessa personer kan byta hemkommun även utan särskild lagstiftning. Eventuella lagändringsbehov i det avseendet har utretts i den ovan nämnda rapporten av Institutet för hälsa och välfärd. Majoriteten av de kommuner som besvarade enkäten ansåg att inga lagändringar behövs. Efter att organiserings- och kostnadsansvaret i samband med reformen överförts till välfärdsområdena är det sannolikt att byten av hemkommun i de flesta fall inte medför någon ändring i ansvaret för att ordna tjänsterna eftersom välfärdsområdet förblir detsamma.

Pirjo Kainulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

En långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn

RP 224/2010 rd – RSv 371/2010 rd

1. Riksdagen förutsatte att regeringen utarbetar en uppdaterad långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och att det också görs ett åtagande att efterleva den.

1. Utöver åtgärderna från tidigare år fortsatte inrikesministeriet 2019 den interna analysen av hållbarheten på lång sikt inom ämbetsverken inom ministeriets förvaltningsområde (inkl. polisväsendet). Inom polisväsendet kartlades polisens resurser för att utveckla verksamhets- och ekonomiplaneringen. I det sammanhanget granskades polisens resurser och eftersträvade kapacitet utgående från resursallokering och stärkning av verksamheten och de låg i linje med regeringsprogrammet.

År 2020 fortsatte utökningen av personalstyrkan i enlighet med regeringsprogrammet för att uppnå målet på 7 500 årsverken senast 2022. Utvecklingen gör det möjligt att uppnå förvaltningsutskottets (FvUB 5/2017 rd) mål på 7 850 polisårsverken 2025.

Statsrådet har under ledning av inrikesministeriet berett en redogörelse för den inre säkerheten på det sätt som riksdagen förutsätter. Redogörelsen lämnas till riksdagen under vårsessionen 2021. I beredningen har man granskat det långsiktiga resursbehovet för att polisen ska kunna sköta sina uppgifter i den omvärld som prognostiseras för 2030.

Heidi Kankainen, konsultativ tjänsteman, inrikesministeriet

2. Riksdagen förutsatte att regeringen noga ger akt på hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

2. Inget nytt att rapportera.

”Den nya polislagen (872/2011) trädde i kraft den 1 januari 2014. Statsrådet har sedan lagen trädde i kraft bevakat hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och vidtar vid behov åtgärder för att ändra lagstiftningen. Polislagen har varit i kraft i sex år och det har inte hunnit uppstå rättspraxis för polismäns rätt till nödvärn i en sådan utsträckning att man utifrån den skulle kunna bedöma hur bestämmelserna fungerar. Det är ändamålsenligt att fortsättningsvis följa upp ärendet, eftersom det kan anses möjligt att rättspraxis i den uppstår inom en rimlig tid.”

Marko Meriniemi, lagstiftningsråd, inrikesministeriet

Samarbete mellan myndigheterna för bedömningen av hot eller för hindrande av en hotande gärning

RP 333/2014 rd – RSv 268/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2017 lämnar förvaltningsutskottet en sådan skriftlig utredning som avses i 47 § 2 mom. i grundlagen om

1. hur myndigheter och andra aktörer med stöd av den nya lagstiftningen och trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ till polisen har anmält uppgifter som är nödvändiga för bedömning av ett hot mot liv eller hälsa eller för hindrande av en hotande gärning

2. hur de anmälda uppgifterna har utnyttjats och verksamhetens effektivitet har förbättrats tack vare dem och
3. på vilket sätt olika former av samarbete mellan myndigheterna och dess effektivitet har utvecklats i och med reformen.

1.–3. Social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och inrikesministeriet har var för sig lämnat skriftliga utredningar inom den tid som förvaltningsutskottet preciserat före utgången av 2020 (FvUB 46/2018 rd).

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Joni Komulainen, förvaltningsråd, social- och hälsovårdsministeriet
Tomi Halonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Heidi Kankainen, konsultativ tjänsteman, inrikesministeriet

Behovet av revidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

RP 348/2014 rd – RSv 334/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder en totalrevidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Inrikesministeriet tillsatte den 30 mars 2015 en arbetsgrupp med uppgift att göra en förutredning om behovet av att revidera lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006). Projektets mandatperiod upphörde den 31 december 2020. Arbetsgruppen har fortsatt sitt arbete efter att tiden gick ut. Avsikten är att regeringens proposition med förslag till lag om behandlingen av personer i förvar hos polisen och till vissa lagar som har samband med den ska lämnas till riksdagen under höstsessionen 2021.

Jarkko Nieminen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten

SRR 5/2016 rd – RSk 8/2017 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen

1. bättre än för närvarande säkerställer kapaciteten för de för den inre säkerheten centrala myndigheterna, dvs. polisen, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet, nödcentralsverket, Tullen och migrationsverket, och genom att bland annat väsentligt stärka dessa myndigheters finansiella bas ser till att de har de förutsättningar som krävs för att sköta sina lagfästa uppgifter,

1. Statsminister Sipiläs regering lämnade redogörelsen för den inre säkerheten till riksdagen i maj 2016. Sedan redogörelsen blev klar har regeringen verkställt en del av målen i redogörelsen och i riksdagens uttalande om redogörelsen. Under den tiden har resurserna för myndighetstjänsterna inom inrikesministeriets förvaltningsområde kunnat säkerställas så att de inte har försämrats. Inrikesministeriets förslag till planen för de offentliga finanserna och de årliga budgetarna har tagit hänsyn till riksdagens krav på finansieringen av myndigheterna med beaktande av tillståndet och förändringarna i omvärlden och konsekvent eftersträvat höjningar av anslagen till myndigheterna.

Den långvariga minskningen av antalet polisårsverken har kunnat stoppas och vändas. Antalet årsverken har utökats från nivån 2017 (7 150 årsverken) till över 7 300 årsverken vid utgången av 2020. Antalet poliser kommer att utökas till 7 500 årsverken 2020 i enlighet med regeringsprogrammet. Ökningen sker årligen när nya studerande utexamineras, och gör det möjligt att uppnå 7 850 årsverken 2025 som förvaltningsutskottet förutsätter. För de övriga myndigheterna inom den inre säkerheten har man kunnat trygga verksamhetsresurser så att kapaciteten att sköta lagstadgade uppgifter kvarstått på den tidigare nivån eller ökat.

2. säkerställer att också åklagarväsendet, domstolarna och Brottspåföljdsmyndigheten ges väsentligt bättre möjligheter att realisera straffansvar,

2. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram ska rättsvården tryggas tillräckliga resurser och de totala rättegångstiderna förkortas. I syfte att realisera straffansvaret och påskynda behandlingstiderna vid brott ska resurserna utökas för hela den straffrättsliga kedjan, det vill säga polisen, åklagarna och domstolarna, så att behandlingstiderna inom hela den rättsliga processen förkortas. Behandlingen av brottmål ska påskyndas genom att säkerställa ett bättre samarbete mellan åklagaren och poliserna.

Målet är också att minska rättegångskostnaderna och göra processerna smidigare bland annat med hjälp av digitalisering. I rättegångar ska mottagandet av bevis dessutom koncentreras till tingsrätterna så att bevisningen upptas för hovrättsbehandlingen.

Domstolarna, åklagarväsendet och Brottspåföljdsmyndigheten har i budgeten för 2020 och i planen för de offentliga finanserna av den 7 oktober 2019 getts bättre möjligheter att realisera straffansvaret genom att följande tilläggsresurser tilldelats jämfört med den ordinarie budgeten för 2019 och med planen för de offentliga finanserna av den 4 april 2019:

Tabell 1. Tilläggsresurser i planen för de offentliga finanserna för realisering av straffansvaret. Tilläggsresurser i 1 000 euro 7.10.2019 för åklagarväsendet, domstolarna och Brottspåföljdsmyndigheten

Siffrorna i 1 000 euro	2020	2021	2022	2023	2024
Moment 25.10.01 Högsta domstolens omkostnader (reservationsanslag 2 år)					
Säkerställande av resurser för förvaltningsområdet (regeringsprogr. 2019)	22	22	22	22	22
Moment 25.10.03 Omkostnader för övriga domstolar (reservationsanslag 2 år)					
Behandling av brottmål (regeringsprogr. 2019)	800	800	800	800	800
Säkerställande av resurser för förvaltningsområdet (regeringsprogr. 2019)	598	598	598	598	598
Koncentrering av bevis till tingsrätterna (regeringsprogr. 2019) (engångsnatur)	2 000	2 500	0	0	0
Koncentrering av bevis till tingsrätterna (regeringsprogr. 2019)	0	0	1 000	2 000	2 000
Utrustning för rättssalar (regeringsprogr. 2019)	200	200	300	500	500
Moment 25.30.01 Åklagarväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)					
Behandling av brottmål (regeringsprogr. 2019)	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Säkerställande av resurser för förvaltningsområdet (regeringsprogr. 2019)	0	119	119	119	119
Moment 25.40.01 Brottspåföljdsmyndighetens omkostnader (reservationsanslag 2 år)					
Behandling av brottmål (regeringsprogr. 2019)	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100
Säkerställande av resurser för förvaltningsområdet (regeringsprogr. 2019)	0	453	453	453	453

3. rättar till de brister och missförhållanden i anknytning till den inre säkerheten som framgår av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 5/2017 rd och bygger upp beredskap för de hotfaktorer som nämns i betänkandet, satsar på utvecklingsobjekten och vidtar de andra åtgärder som tas upp i betänkandet.

3. Brister och missförhållanden som tas upp i betänkandet om redogörelsen har rättats till under den föregående valperioden i samband med genomförandet av strategin för den inre säkerheten och den särskilda säkerhetsprioriteringen. Målen för dessa åtgärder uppnåddes före utgången av valperioden 2019. Åtgärderna gällde i synnerhet beredskap och utvecklingsbehov som föranleddes av nya hotbilder som cyberhot, hybridhot och hot mot den nationella säkerheten. Utvecklingen har fortsatt och effektiviserats under statsminister Sanna Marins regeringsperiod. Polisen har aktivt utvecklat sin verksamhet. Omfattande utredningar har genomförts om både brottsbekämpningen och ordningspolisverksamheten för att bedöma verksamhetens nuläge och kartlägga de viktigaste utvecklingsåtgärderna. Utifrån rapporterna har utvecklingsplaner utarbetats och genomförandet av dem har inletts. Regeringsprogrammet innehåller följande mål för att rikta polisens verksamhet för bättre genomslag:

- Polisens resurser utökas för att realisera straffansvaret och förkorta behandlingstiderna.
- Myndigheternas närvaro och synlighet förbättras i synnerhet i de områden där servicenivån är sämst.
- Resurserna för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism utökas.
- Undersökning och bekämpning av brottslighet på nätet stärks.
- Resurserna tryggas för systematisk brottsbekämpning och utredning av trafikskador, hot och att någon görs till måltavla.
- En grupp inrättas för att avslöja och undersöka människohandelsbrott.

Polisens kapacitet för fältverksamhet har förbättrats genom att materiel förnyats, och polisens teknik och informationssystem har utvecklats på bred front.

Skyddspolisens kapacitet har förbättrats avsevärt. Lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning uppdaterade skyddspolisens befogenheter betydligt genom att möjliggöra tillämpningen av metoder för civil underrättelseinhämtning i Finland och utomlands. Skyddspolisens personal har vuxit betydligt under de senaste åren till följd av förändringarna i omvärlden och efter att lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning trädde i kraft. Mellan 2016 och 2020 ökade antalet anställda med cirka 200 årsverken.

Lagstiftningen om Gränsbevakningsväsendet har utvecklats som svar på mångfalden av nya hot. Gränsbevakningsväsendet har enligt prioriteringarna i redogörelsen utvecklat sin kapacitet att bemöta både inre och yttre hot. Gränsbevakningsväsendets materiel har utvecklats bland annat genom anskaffning av en ny klass havsgående båtar och genom att ersätta de snabba båtarna. Projekt pågår för att ersätta två utsjöbevakningsfartyg och systemet för bevakning av land- och sjögränsen. Gränskontrollernas säkerhet och smidighet har utvecklats genom ny automatik.

I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram överförs ordnandet av det regionala räddningsväsendet från kommunerna till välfärdsområdena. Reformen kommer särskilt att beakta förbättrad säkerhet för befolkningen, beredskap inför nya säkerhetshot och en stärkt säkerhetskänsla. Den synergifördel som det nära sambandet mellan räddningsväsendet (räddningsverksamheten) och social- och hälsovården (den prehospitала akutsjukvården) för med sig tryggas också i reformen.

Genom att utveckla verksamheten har Nödcentralverket lyckats upprätthålla sin servicenivå trots knappa personalresurser. Verksamhetsutvecklingen har fokuserat på den riksomfattande sammankopplingen av nödcentralstjänsterna genom det nya nödcentralsdatasystemet, som möjliggör en ändamålsenligare användning av personalresurserna. Det nya riksomfattande nödcentralsdatasystemet har framgångsrikt tagits i bruk.

Erfarenheterna av massinvandringen 2015–2016 har analyserats och beaktats i beredningsplaneringen, anvisningarna och inriktningen av övningsverksamheten på riksnivå och regional nivå. Även lagstiftningen och hur den fungerar har utretts. Inrikesministeriet har inlett ett projekt för beredning av lagändringar för att utveckla hanteringen av och beredskapen inför massinvandring. Finland är bättre förberett än tidigare inför en eventuell ny plötslig och omfattande ökning av invandringen.

Målet är att asylprocessen ska förbli smidig så att sökandenas rättssäkerhet tillgodoses och det så kallade förbudet mot återsändande iakttas ovillkorligen med högklassig handläggning. Vid handläggningen av asylansökningar iakttas den lagstadgade handläggningstiden på sex månader. Nya asylansökningar som kommit in efter juli 2018 har kunnat behandlas inom den målsatta tiden. Kvaliteten i asylförfarandet har förbättrats under de senaste åren. Det har blivit svårare att tillgripa systemet med assisterad återresa bland annat på grund av att processen blivit så utdragen. Finland förhandlar med de viktigaste utreseländerna för att främja assisterade återresor och återsändande av sökande som fått avslag på sina ansökningar.

Bekämpningen av terrorism fokuserar på förebyggande åtgärder som kräver omfattande och nära samarbete mellan olika aktörer för att lyckas. Utöver myndighetssamarbete krävs också samarbete med tredje sektorn. Inrikesministeriet har berett en nationell strategi för

bekämpning av terrorism 2018–2021 och ett nationellt åtgärdsprogram för förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism, som uppdaterades i december 2019. Skyddspolisens, Centralkriminalpolisens och polisinsättningarna har under de senaste åren intensifierat sitt samarbete inom det förebyggande arbetet och utvecklingen av en process för hantering av terrorrelaterade tips.

Flera åtgärder har vidtagits för att bekämpa hatbrott och hatretorik. Inrikesministeriet har tillsammans med justitieministeriet genomfört EU-projekt för bekämpning av hatbrott, bland annat lagstridig hatretorik. Projektet Against Hate pågick mellan den 1 december 2017 och den 30 november 2019, och i början av 2020 inleddes projektet Facts against hate – Fakta mot hat.

Inom ramen för projekten har man bland annat utvecklat samarbetsstrukturer och samarbetsnätverk för bekämpning av hatbrott, förbättrat uppföljningen och utbildat olika grupper, till exempel polisen. Projekten har svarat mot nationella utvecklingsbehov och kompletterar varandra.

Samarbetet mellan myndigheter och andra aktörer inom bekämpningen av organiserad brottslighet har uppdaterats 2020 i och med den nya nationella samarbetsmodellen för den inre säkerheten. En av modellens åtta prioriteringar är bekämpning av professionell och organiserad brottslighet och grogrunden för den. Målet är att med hjälp av allt fler aktörer minska den organiserade brottslighetens möjligheter att infiltrera olika samhällsstrukturer i Finland eller orsaka betydande säkerhetsshot. Polisen har också utvecklat den så kallade EXIT-verksamheten för att stödja dem som vill lämna i synnerhet organiserad brottslighet.

4. tar förvaltningsutskottets betänkande FvUB 5/2017 rd till grund för riktlinjerna och åtgärderna i anknytning till den inre säkerheten och följer riktlinjerna i betänkandet också i arbetet med strategin för den inre säkerheten,

4. Strategin för den inre säkerheten blev klar i oktober 2017 och åtgärderna i den har genomförts jämsides med de åtgärder som ingick i redogörelsen. Strategin innehåller åtgärder som berör såväl myndigheterna för den inre säkerheten som tjänster och aktörer som påverkar den inre säkerheten mera allmänt. Strategins forskningsbaserade utgångspunkt är att en fungerande inre säkerhet består av flera olika faktorer och att utvecklingsarbetet därför bör vara övergripande och överskrida sektorsgränserna. Strategin för den inre säkerheten bereddes på det sätt som förvaltningsutskottet förutsatte i sitt betänkande. Åtgärderna i strategin är omfattande och inriktade på ett sådant sätt att man i fortsättningen med deras hjälp bättre kan hantera de aspekter som lyftes upp i förvaltningsutskottets betänkande. Den redogörelse för den inre säkerheten som avges våren 2021 avslutar genomförandet av strategin för den inre säkerheten. En del av åtgärderna i strategin är bestående och kommer att fortsätta även i framtiden.

5. före utgången av 2020 ger förvaltningsutskottet en skriftlig utredning om de åtgärder som vidtagits med anledning av utskottets betänkande FvUB 5/2017 rd, och

5. Den skriftliga utredning om de åtgärder som vidtagits med anledning av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 5/2017 rd och som förvaltningsutskottet förutsatte lämnades till utskottet i november 2020.

6. före utgången av 2021 till riksdagen lämnar en ny övergripande redogörelse för den inre säkerheten och då redogör för lägesbilden för, hot mot och tillståndet för den inre säkerheten, medborgarnas upplevelse av säkerhet och kapaciteten och verksamhetsresultaten hos de myndigheter som har hand om den inre säkerheten, utvecklingsbehov och utmaningar i fråga om verksamheterna, utvecklingsåtgärder som krävs för att olika uppgifter ska kunna skötas ändamålsenligt samt för de mer långsiktiga ekonomiska resurserna och andra resurser som behövs för olika uppgifter.

6. I statsminister Antti Rinnes/Sanna Marins regeringsprogram "Ett inkluderande och kuningt Finland – ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle" och i regeringens handlingsplan beslutades att det utarbetas en ny övergripande och förvaltningsöverskridande redogörelse för den inre säkerheten före utgången av 2021. Inrikesministeriet tillsatte hösten 2019 ett projekt för att utarbeta en ny övergripande och förvaltningsöverskridande redogörelse för den inre säkerheten. Redogörelsen lämnas till riksdagen under våren 2021.

Harri Martikainen, utvecklingsdirektör, inrikesministeriet

Organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet

RP 9/ 2018 rd – RSv 108/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder huruvida organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet bör utvecklas som ett ämbetsverk och vid behov bereder relevanta lagändringar i ärendet. Frågor som bör beaktas när organisationen utvecklas är bland annat bestämmande av administrativa påföljdsavgifter i verkets kollegiala organ och kraven i EU:s dataskyddsförordning om tillsynsmyndighetens självständighet och oberoende.

Dataombudsmannens byrå har sedan den inrättades funnits i anslutning till justitieministeriet. Byrån har skött sin verksamhet och sina avgöranden fullständigt självständigt och ministeriet har inte påverkat byråns arbetsordning eller verksamhetsplanering

överhuvudtaget. Ministeriet har fört årliga resultatförhandlingar om mål och resurser med byrån liksom med sina övriga ämbetsverk.

I samband med omorganiseringen av ministeriet den 1 maj 2019 koncentrerades styrningen av ombudsmän som hör till justitieministeriets förvaltningsområde, exempelvis dataombudsmannen, till en av ministeriets avdelningar. År 2019 gjordes som utredaruppdrag en utredning om sammanslagning av de administrativa uppgifter som sköts av förvaltningsområdets små och funktionellt självständiga fristående myndigheter utan att deras självständiga ställning som bygger på lagstiftning och internationella bestämmelser äventyras eller deras verksamhetsfält i det här sammanhanget ändras.

Sommaren 2020 färdigställdes en utredning om omorganiseringen av stöd- och förvaltningsfunktionerna vid specialmyndigheterna inom justitieministeriets förvaltningsområde¹². I den senare utredningen preciseras konkret hur de administrativa tjänsterna kan ordnas på ett sätt som samtidigt säkerställer aktörernas självständighet och oberoende. Utredningen föreslår en bokföringsenhet och ett ämbetsverk med namnet Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen. Utredningen sändes på remiss den 9 december 2020. Beredningen avses fortsätta under 2021.

Johanna Hautakorpi, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Ändring av lagstiftningen om sotning

RP 64/2018 rd – RSv 110/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer vilka konsekvenser revideringen av lagstiftningen om sotning har särskilt för brandsäkerheten samt för tillgången, kvaliteten och priserna på sotningstjänster. En skriftlig utredning om genomförandet av reformen ska lämnas till förvaltningsutskottet före utgången av 2021. Riksdagen förutsätter dessutom att regeringen utreder om det i framtiden finns behov av ett sotningsregister och hur en kund som anlitar sotningstjänster kan försäkra sig om att tjänsteleverantören uppfyller behörighetskraven för sotare.

De ändringar som gäller sotning i räddningslagen trädde i kraft den 1 januari 2019. Övergångstiden gick ut den 30 juni 2019. Lagändringarna gällde huvudsakligen ordnandet av sotningstjänster efter att distriktssotningssystemet och prisregleringen i det avskaffades.

12 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-887-5>

Inrikesministeriet tillsatte den 18 januari 2019 en grupp för uppföljning av sotningsreformen med företrädare för sotningsbranschen, fastighetsbranschen och centrala myndigheter. Uppföljningsgruppens uppgift är att följa upp genomförandet av lagändringarna, stödja den riksomfattande kommunikationen om sotning och samla in information om genomförandet av sotningsreformen och dess effekter. Uppföljningsgruppens mandatperiod har förlängts med ett år till den 31 december 2021 eftersom uppföljningsdata om sotning genereras långsamt och genomförandet av lagändringarna kräver intensifierad uppföljning.

I slutet av 2020 inledde inrikesministeriet en separat utredning som en del av ministeriets forskningsverksamhet. I projektet bedöms hur avregleringen av sotningsbranschen har påverkat konsumentpriserna, hur sotningsmarknaden fungerar och hur fastigheternas sotningsskyldighet fullgörs. Utredningen om genomförandet av sotningsreformen lämnas till riksdagens förvaltningsutskott före utgången av 2021. Utredningen om registerbehoven har ännu inte inletts.

Jaana Rajakko, överingenjör, inrikesministeriet

Uppföljning av lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning

RP 202/2017 rd – RSv 291/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen

1. noggrant bevakar hur fungerande och effektiv lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning är, vilka resultat den ger och hur rättsskyddet tillgodoses samt tillämpningen av lagstiftningen i övrigt
1. Inrikesministeriet bevakar hur fungerande och effektiv lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning är, vilka resultat den ger och hur rättsskyddet tillgodoses samt tillämpningen av lagstiftningen i övrigt i första hand genom resultatstyrning och tillsyn.
 2. senast före utgången av 2020 lämnar förvaltningsutskottet en i 47 § 2 mom. i grundlagen avsedd skriftlig utredning om den bevakning som avses i 1 punkten och resultaten av den, och
 2. Inrikesministeriet lämnade en i 42 § 2 mom. i grundlagen avsedd skriftlig utredning till riksdagens förvaltningsutskott i december 2020.

3. senast före utgången av 2021 lämnar riksdagen en heltäckande, detaljerad redogörelse för hur lagstiftningen om underrättelseverksamhet fungerar, hur effektiv och framgångsrik den är, hur den behöver utvecklas, hur tillsynen och rättsskyddet utfallit samt för andra omständigheter som är relevanta i ärendet.

3. Inrikesministeriet tillsatte 2020 ett projekt för att bereda redogörelsen för hur lagstiftningen om underrättelseverksamhet fungerar, hur effektiv och framgångsrik den är, hur den behöver utvecklas, hur tillsynen och rättsskyddet utfallit samt för andra omständigheter som är relevanta i ärendet. Redogörelsen lämnas till riksdagen före utgången av 2021. Redogörelsen bereds i samarbete med försvarsministeriet och justitieministeriet.

Johanna Hakala, regeringsråd, inrikesministeriet

Lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

RP 242/2018 rd – RSv 318/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och utvärderar verkställigheten av polisens nya personuppgiftslagstiftning och uppmärksammar bland annat hur den nya på ändamålsbundenhet baserade regleringen fungerar, hur skyddet för personuppgifter genomförs, vilka konsekvenserna blir för polisens och andra myndigheters verksamhet samt hur behandlingen av personuppgifter övervakas, samt avfattar en detaljerad rapport om detta till förvaltningsutskottet före utgången av 2021.

Inget nytt att rapportera.

”Den nya lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) trädde i kraft den 1 januari 2019. Regeringen följer upp och utvärderar verkställigheten av den nya lagstiftningen och avfattar en rapport till riksdagen före utgången av 2021. Inrikesministeriets polisavdelning ansvarar för beredningen av den del av rapporten som gäller Polisstyrelsen och polisförvaltningen som lyder under den. För skyddspolisens del är det inrikesministeriets enhet för nationell säkerhet som bereder rapporten.”

Suvi Pato-oja, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Inrikesministeriets enhet för nationell säkerhet bereder för riksdagens förvaltningsutskott en detaljerad rapport om verkställigheten av den nya personuppgiftslagstiftningen hos Skyddspolisens. Utredningen lämnas före utgången av 2021.

Inrikesministeriets enhet för nationell säkerhet bereder för riksdagens förvaltningsutskott en detaljerad rapport om verkställigheten av den nya personuppgiftslagstiftningen hos Skyddspolisens. Utredningen lämnas före utgången av 2021.

Johanna Hakala, regeringsråd, inrikesministeriet

Ändring av lagar som gäller ansvarsområdet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

RP 10/2019 rd – RSv 20/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan tillhandahålla tjänster av hög kvalitet i hela landet med hänsyn till bland annat behoven av personliga besök hos myndigheten, bristande tillgång till it-utrustning och brister i it-kunskaperna hos en del av befolkningen, nedsatt funktionsförmåga till följd av hög ålder eller sjukdom, vilket försvårar kontakterna med myndigheten, och tillgången till språktjänster på båda nationalspråken och på samiska.

I statsrådets förordning om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, som trädde i kraft den 1 februari 2020, föreskrivs att myndigheten har 36 verksamhetsställen. Möjligheterna till personliga besök är desamma som före organisationsreformen.

För att uppfylla kraven i riksdagens uttalande avtalade finansministeriet och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i resultatavtalet för 2020 att myndigheten utreder åtgärder för att säkerställa tillgängligheten och tillgången till tjänster av hög kvalitet i hela landet. Utredningsprojektet tillsattes för perioden 28.2.2020–30.3.2021. Utgångspunkten var att utarbeta en plan för att utveckla nätet av verksamhetsställen som tar emot personliga besök, och att basera planen på forskningsdata om myndighetsbesök. Planen skulle säkerställa tillgången till tjänster i hela landet och ta hänsyn till pendlingsavstånden och den försämrade ekonomiska situationen. Dessutom skulle planen beakta att myndigheten arbetar multilokalt och utnyttjar intelligent teknik för att vara platsoberoende.

Det första rapportutkastet från utredningsprojektet om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas verksamhetsställen och kundbesök blev klart i slutet av 2020. Resultaten behandlas våren 2021 i samband med andra relaterade delar av strategin för den

offentliga förvaltningen (bland annat reformeringen av regionaliseringen, omstruktureringen av statens service- och lokalnätverk, lokalstrategin, främjandet av multilokalt arbete). Därefter slutförs utredningsrapporten och åtgärdsförslagen, och eventuella fortsatta åtgärder inleds.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata inkluderades också i finansministeriets projekt för utvärdering av ämbetsverk 2020–2021. Resultaten finns tillgängliga senast den 31 maj 2021. Utvärderingen ger information om de kritiska framgångsfaktorerna och utmaningarna i samband med ämbetsverksreformerna och om ämbetsverkens lyckade strukturella och operativa lösningar ur ett lagstiftnings-, ledarskaps- och verksamhetsperspektiv. Utvärderingsinformationen används i den fortsatta utvecklingen av ämbetsverkens verksamhet.

Marjukka Ala-Harja, informationsförvaltningsråd, finansministeriet

Utveckling av vapenregistersystemet

RP 101/2019 rd – RSv 2/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i första hand ser till att det innan 25 § i skjutvapenlagen träder i kraft, med stöd av den nu föreslagna lagen säkerställs att det nuvarande informationssystemet utvecklas och vidtar andra åtgärder så att det inte råder osäkerhet om vapensäkerheten, näringsidkarnas behov och rättssäkerhet, vapenregistersystemets integritet och tillförlitlighet eller andra omständigheter som är av betydelse i ärendet och

1. Elektroniska formulär har tagits fram för anmälningar enligt 25 § i skjutvapenlagen. Med dessa formulär kan näringsidkare i vapenbranschen göra anmälningar i vapenregistersystemet. Polisstyrelsen har infört en elektronisk tjänst där näringsidkare i vapenbranschen kan lämna dessa anmälningar till polisen.

Det nuvarande vapenregistersystemet har utvecklats så att en del av anmälningarna kan matas in i informationssystemet. Inmatningen måste i vilket fall som helst göras manuellt, och i de flesta fall måste korrigeringar av teknisk natur göras i anmälningarna för att uppgifterna ska överensstämma med informationssystemets krav. Utvecklingsarbetet har fortsatt också efter att lagändringen trädde i kraft.

Utvecklingen av informationssystemet Askel avancerar enligt tidsplanen. Målet är att systemet ska vara klart den 1 mars 2024.

Inmatningen av uppgifter från anmälningarna koncentrerades till Polisstyrelsen som har personalresurser anvisade uttryckligen för denna uppgift. Polisstyrelsens vapenförvaltning har utbildat näringsidkarna i vapenbranschen och gett dem anvisningar per brev och på sin webbplats. I vissa fall har näringsidkarna anvisats om anmälningarnas innehåll och anmälningsförfarandet även per telefon och e-post.

Trots de vidtagna åtgärderna var behandlingen av anmälningar överbelastad under november och december.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen i andra hand lämnar riksdagen en proposition om uppskjutande av ikraftträdandet av 25 § i skjutvapenlagen till en tidpunkt efter den 1 november 2020, om den säkerhet som avses i 1 punkten till någon del inte kan uppnås.

2. Regeringen lämnade inte riksdagen någon proposition om uppskjutande av ikraftträdandet av 25 § i skjutvapenlagen.

Seppo Sivula, polisinspektör, inrikesministeriet

Temporär ändring av utlänningslagen

RP 65/2020 rd – RSv 63/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga bevakar konsekvenserna av den temporära lagstiftningen och lämnar en utredning till förvaltningsutskottet under 2020.

1. Utredningen bereddes under 2020 och lämnades till riksdagens förvaltningsutskott den 12 januari 2021.

Jorma Kantola, lagstiftningsråd, inrikesministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur arbetsgivaren mer tillförlitligt kan försäkra sig om att en utlänning som sökt internationellt skydd har rätt att arbeta och att regeringen vid behov vidtar lämpliga lagstiftningsåtgärder.

2. Frågan kommer att granskas separat i samband med genomförandet av åtgärderna i åtgärdsprogrammet mot olaglig inresa och olaglig vistelse i landet när programmet färdigställs i början av 2021.

Jutta Gras, lagstiftningsråd, inrikesministeriet

6 Lagutskottet

Missbruk av inflytande

RP 79/ 2010 rd – RSv 373/2010 rd

Riksdagen förutsatte den 15 mars 2011 att regeringen skyndsamt börjar bereda ett förslag till lagstiftning om kriminalisering av missbruk av inflytande.

Justitieministeriet tillsatte den 25 april 2014 en arbetsgrupp för att utreda bland annat denna fråga (arbetsgruppen för utredning av vissa behov av ändringar i bestämmelserna om mutbrott, JM 7/41/2014). Arbetsgruppens betänkande blev färdigt i februari 2015 och det sändes ut på remiss. Vid den fortsatta beredningen skapades ett utkast till lagstiftning som sändes på remiss den 31 maj 2016. Den fortsatta beredningen av förslaget till lagstiftning pågår vid justitieministeriet. Lagstiftningsförslaget blir klart senast våren 2022.^{13, 14, 15}

Jussi Matikkala, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Övervakning av förundersökningsmyndigheternas verksamhet och beslut om hemliga metoder för att inhämta information

RP 222/ 2010 rd – RSv 374/2010 rd

2. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder och överväger om besluten om hemliga metoder för att inhämta information bör ingå i domstolarnas behörighet.

2. Av riksdagens utskottshandlingar om den nya tvångsmedelslagen (806/2011) som trädde i kraft i början av år 2014 framgår att noteringen gäller beslutsfattande om täckoperationer, bevisprovokation genom köp och skydd av hemligt inhämtande av information. I enlighet med vad som konstateras ovan har det ansetts ändamålsenligt att

13 Lahjusrikoksia koskevien säännösten eräät muutostarpeet
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-431-0>

14 Lahjusrikoksia koskevien säännösten eräät muutostarpeet. Lausuntotiivistelmä
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-467-9>

15 Vaikutusvallan kauppaamisrikos. Lausuntotiivistelmä
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-586-7>

överväga ändringsbehoven i tvångsmedelslagen när det finns tillräckliga erfarenheter av tillämpningspraxis för den nya lagen. Justitieministeriet tillsatte den 10 juli 2020 en arbetsgrupp för att bedöma behoven av att ändra tvångsmedelslagen och bereda behövliga lagstiftningsändringar utifrån granskningen. Vid bedömningen av ändringsbehoven beaktar arbetsgruppen till exempel riksdagens ställningstaganden, såsom den i uttalandet avsedda frågan om huruvida beslut om hemliga metoder för inhämtande av information bör ingå i domstolarnas behörighet. Arbetsgruppens mandatperiod är 1.9.2020–31.12.2021.

Lauri Rautio, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Avgörande i ärenden där ledamöterna i försäkringsdomstolen är eniga

RP 104/2014 rd – RSv 330/2014 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen prövar möjligheterna att ändra förfarandet för utnämning av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden så att förfarandet blir öppnare och att det i förekommande fall ställs upp behörighetskrav för dessa ledamöter.

2. Justitieministeriet har utarbetat ett PM om förfarandet för utnämning av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden. Justitieministeriet har lämnat en utredning till lagutskottet den 17 december 2018. I fortsättningen är avsikten att bedöma om det ska fastställas behörighetsvillkor för sakkunnigledamöter vid försäkringsdomstolen och på vilka grunder intresseledamöter kan utses till domstolarna. Sakkunnigledamöter kan inte avsättas från sitt uppdrag under pågående mandatperiod, varför ändringarna ska genomföras tidigast i slutet av 2024 när den nuvarande mandatperioden löper ut.

Piritta Koivukoski-Kouhia, specialsakkunnig, justitieministeriet

Identitetsstölder

RP 232/2014 rd – RSv 335/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp om metoderna och befogenheterna för att utreda identitetsstölder som förekommer som självständiga brott är tillräckliga och vidtar åtgärder för att effektivisera bekämpningen och utredningen av dessa brott, om det visar sig vara befogat.

Den nya 9 b § om identitetsstöld i 38 kap. i strafflagen (368/2015) har trätt i kraft den 4 september 2015. I enlighet med vad som konstateras ovan har det ansetts ändamålsenligt att funktionen och tillräckligheten av utredningsmetoderna och befogenheterna kan bedömas när ändrings- och kompletteringsbehoven av tvångsmedelslagen (806/2011), som trädde i kraft i början av 2014, ska övervägas. Justitieministeriet tillsatte den 10 juli 2020 en arbetsgrupp för att bedöma behoven av att ändra tvångsmedelslagen och bereda behövliga lagstiftningsändringar utifrån granskningen. Vid bedömningen av ändringsbehoven beaktar arbetsgruppen till exempel riksdagens ställningstaganden, såsom den i uttalandet avsedda frågan om huruvida metoderna och befogenheterna för att utreda identitetsstölder fungerar och är tillräckliga. Arbetsgruppens mandatperiod är 1.9.2020–31.12.2021.

Lauri Rautio, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformprogrammet för rättsvården

RP 246/2014 rd – RSv 308/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt utreder behovet av och möjligheterna att införa ett system där fullföljdsdomstolen tar emot muntlig bevisning med hjälp av ljud- och bildupptagningar som gjorts i tingsrätten.

Enligt regeringsprogrammet koncentreras mottagandet av bevisning vid rättegångar till tingsrätterna så att bevisupptagningen dokumenteras för hovrättsbehandlingen.

Justitieministeriet har utarbetat en bedömningspromemoria om behovet av och möjligheterna att införa ett förfarande där personbevisning vid hovrätterna tas emot som ljud- och bildupptagningar som gjorts i tingsrätten (Justitieministeriets publikationer. Betänkanden och utlåtanden 2019:6). Bedömningspromemorian publicerades den 15 mars 2019 och har varit på remiss.

Justitieministeriet tillsatte den 2 december 2019 en arbetsgrupp för att bereda ett förslag till lagstiftning som gäller mottagande av personbevisning i en fullföljdsdomstol med hjälp av bild- och ljudupptagningar som gjorts i tingsrätten (OM033:00/2018). Arbetsgruppens mandatperiod löpte ut den 30 november 2020.

I betänkandet Mottagande av muntlig bevisning genom en upptagning: Betänkande av arbetsgruppen för videoupptagning¹⁶ föreslås det att muntlig bevisning i fullföljdsdomstolen ska tas emot som en bild- och ljudupptagning som gjorts i tingsrätten. Arbetsgruppens betänkande har sänts på remiss. Remissförfarandet pågår till den 19 februari 2021.

Jukka Siro, specialsakkunnig, justitieministeriet

Straffpraxis i fråga om rattfylleri

Ö 5/2014 rd – RSk 56/2014 rd

5. Riksdagen förutsätter att regeringen effektiviserar kartläggningen av rusmedelssituationen för unga rattfyllerimisstänkta jämte relaterade vidare åtgärder.

5. Regeringens proposition om en reform av social- och hälsovården lämnades till riksdagen den 8 december 2020. I den här situationen är det inte ändamålsenligt att anvisa kommunernas socialväsenden ytterligare särskilda uppgifter som gäller kartläggning av eller samtal om missbruk. Riksdagens uttalande genomförs genom att fortsätta att genomföra de nuvarande modellerna, sträva efter samarbete med andra motsvarande modeller och framför allt genom att se till att modellen Tie selväksi ska genomföras i samband med styrningen av social- och hälsovården.

Katariina Paakkanen, specialsakkunnig, justitieministeriet

16 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-867-7>

Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter

RP 291/2014 rd – RSv 363/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utreder möjligheterna att införa ett lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter och de faser som föregår detta och att regeringen ger riksdagen de behövliga förslagen samtidigt som den lämnar förslaget till lag om införande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot.

År 2020 lämnade regeringen en proposition till riksdagen med förslag till lag om behandling av personuppgifter vid Brottsåtgärdsmyndigheten och till lagar om ändring av fängelselagen och av vissa andra lagar om verkställighet av påföljder (RP 246/2020 rd), där det föreslås ändringar i fängelselagens bestämmelser om beviljande av betalningstid för böter under fängelsestraff. Syftet med bestämmelserna är att förenkla förfarandet för betalning av böter under fängelsestraff.

Under 2021 inleds en bedömning av behovet av att reformera lagen om verkställighet av böter vid justitieministeriet. I detta sammanhang bedöms om förfarandet för förvandlingsstraff för böter ytterligare kan förenklas på basis av förslagen i de tidigare utredningarna.

Som ett led i genomförandet av de åtgärder som ingick i uttalandet trädde vissa ändringar i lagen om verkställighet av böter (RP 200/2017 rd och RSv 31/2018 rd) i kraft vid ingången av 2019. Lagstiftningen möjliggör användning av videolänk vid behandlingen av ärenden som gäller förvandlingsstraff och bestämmelserna om beviljande av betalningstid har förenklats.

Justitieministeriet har dessutom tidigare utrett möjligheten att överföra uppgifterna vid inledande av verkställigheten av förvandlingsstraff från utsködningsväsendet till Brottsåtgärdsmyndigheten. Överföringen ansågs inte vara ekonomiskt motiverad och nyttan i fråga om verkställigheten av straff skulle ha varit liten.

Juho Martikainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformen av domarutbildning

RP 7/ 2016 rd – RSv 99/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen av domarutbildningen fungerar och vilka konsekvenser den har och fäster då särskild uppmärksamhet vid bland annat kostnaderna för reformen, domarutbildningsnämndens resurser, ansöknings- och utnämningssförfarandet i fråga om assessorer och reformens konsekvenser för öppenheten inom domar-karriären, och lämnar en utredning om saken till lagutskottet före utgången av såväl 2020 som 2023.

Utredarens rapport lämnades till lagutskottet den 22 december 2020. Uppföljningen av reformen fortsätter.

Anne Hallavainio, regeringsråd, justitieministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av projektet för utvecklingen av tingsrättsnätverket

RP 270/2016 rd – RSv 126/2017 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar effekterna av omstruktureringen av tingsrätterna och den eventuella reformen av behandlingen av summariska tvistemål med särskilt fokus på den regionala tillgången till rättssäkerhet, fullföljandet av de språkliga rättigheterna, de ekonomiska konsekvenserna och utbudet av juridiska tjänster samt att regeringen lämnar lagutskottet en utredning i de här frågorna senast 2022.

I regeringsprogrammet konstateras att domstolsnätet förblir oförändrat. Justitieministeriet står för uppföljningen och lämnar en redogörelse till lagutskottet i enlighet med vad som förutsätts i uttalandet.

Anne Hallavainio, regeringsråd, justitieministeriet

Centralisering av summariska tvistemål

RP 190/2017 rd – RSv 32/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar effekterna av omstruktureringen av tingsrätterna och reformen av behandlingen av summariska tvistemål med särskilt fokus på den regionala tillgången till rättssäkerhet, tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna, de ekonomiska konsekvenserna och utbudet av juridiska tjänster samt att regeringen lämnar lagutskottet en utredning i de här frågorna senast 2022.

Inget nytt att rapportera.

”Den reform som syftar till att centralisera behandlingen av summariska tvistemål trädde i kraft den 1 september 2019. Justitieministeriet kommer att följa upp reformens konsekvenser och lägga fram en utredning om dem före utgången av 2022.”

Maarit Leppänen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av projektet för att förenkla rättsprocesserna

RP 200/2017 rd – RSv 31/2018 rd

Riksdagen förutsätter att justitieministeriet följer hur reformen för att förenkla rättsprocesserna i de allmänna domstolarna fungerar och vilka konsekvenser den har, särskilt när det gäller bestämmelserna om domstolarnas sammansättningar och om den åtalades personliga närvaro vid rättegången, och att ministeriet lämnar lagutskottet en utredning om de frågorna före utgången av 2023.

Inget nytt att rapportera.

”Hur reformen fungerar och vilka konsekvenser den har följs särskilt när det gäller bestämmelserna om domstolarnas sammansättningar och om den åtalades personliga närvaro vid rättegången, och den utredning som avses i uttalandet kommer att lämnas till riksdagen före utgången av 2023.”

Kirsi Pulkkinen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt

RP 88/2018 rd – RSv 175/2018 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt utreder och bedömer konsekvenserna av växelvist boende och behovet av ändringar i lagstiftningen om förmåner och tjänster samt utan dröjsmål bereder de ändringar som behövs i lagstiftningen och överlämnar dem till riksdagen.

2. Undersökningen av hur växelvist boende påverkar tjänste- och förmånssystemet inleddes planenligt i början av 2019 (TEAS-projekt). Resultaten av undersökningen blev klara hösten 2020.

Marjo Maija, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen stärker och utvecklar stödet för föräldraskap och parrelationer och tjänsterna för separationssituationer i syfte att förebygga och avgöra utdragna och svåra vårdnads- och umgängestvister.

3. Utvecklandet av stödet för föräldraskap och parrelationer och tjänsterna för separationssituationer fortsätter. Användningen av föräldraplanen, som är ett hjälpmedel i föräldraskapet efter en separation, främjas bland annat som en del av familjecentralernas utvecklingsarbete. Beredningen av kompetens- och stödcenter som svarar mot behoven hos de barn, unga och familjer som är mest utsatta har fortsatt. I regeringens program Framtidens social- och hälsocentral spelar basservicen en central roll. Det fästs uppmärksamhet vid förebyggande tjänster och tidigt stöd, exempelvis tjänster vid separation och andra kriser i familjelivet.

Marjo Malja, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

4. Riksdagen förutsätter att det ges riksomfattande anvisningar och utbildning om hur de utredningar om omständigheterna som utarbetas för domstolsbehandlingen av ärenden som gäller vårdnad och umgängesrätt ska göras och att man bedömer behovet av att reglera behörighetskraven för dem som gör utredningarna.

4. Institutet för hälsa och välfärd har tillsatt en expertgrupp för tiden 1.12.2020–30.9.2021 för att bereda nationella anvisningar till stöd för upprättande av utredningar om omständigheterna enligt lagen angående vårdnad om barn. Arbetsgruppen kommer också att bedöma behovet av relaterade utbildningar och nya kompetenskrav.

Marjo Malja, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

5. Riksdagen förutsätter att regeringen noga ger akt på genomförandet och effekterna av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt och att den därvid i synnerhet ägnar uppmärksamhet bland annat åt hur de utvidgade möjligheterna att avtala om vårdnad, boende och umgänge utnyttjas och motsvarande utvidgade befogenheter för de sociala myndigheterna utövas och åt hur det växelvisa boendet fungerar och hur effektiva de metoder är som är avsedda mot föräldraalienation och annat hindrande av umgängesrätten.

5. Inget nytt att rapportera.

”Genomförandet och effekterna av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt följs upp, med särskilt fokus på de faktorer som riksdagen lyft fram. I fortsättningen ger statistiken från Institutet för hälsa och välfärd närmare information om hur vanligt det är med växelvis boende och om innehållet i de avtal som socialnämnden fastställt.”

Outi Kemppainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Inrättande av Domstolsverket

RP 136/2018 rd – RSv 218/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den reform som gäller inrättande av Domstolsverket fungerar och vilka konsekvenser reformen har för domarutbildningen samt för domarutbildningsnämndens och domarförslagsnämndens ställning och uppgifter, och lämnar en rapport om saken före utgången av 2023.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den reform som gäller inrättande av Domstolsverket fungerar och vilka konsekvenser reformen har särskilt med avseende på domstolarnas oberoende och rättssäkerheten, förhållandet och uppgiftsfördelningen mellan justitieministeriet och verket, hur ledningen av verket och direktionens sammansättning fungerar samt hur resurserna räcker till, och lämnar en rapport om detta till lagutskottet före utgången av 2025.

Inget nytt att rapportera.

”Domstolsverket har inlett sin verksamhet den 1 januari 2020. Hur reformen fungerar och dess konsekvenser följs upp.”

Anne Hallavainio, regeringsråd, justitieministeriet

Ändring av lagstiftningen om bestämmande av förvandlingsstraff för böter

RP 178/2018 – RSv 245/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att utveckla och utöka placeringen av personer som dömts till förvandlingsstraff i missbrukarvård i en anstalt utanför fängelset samt möjligheterna att fortsatt få behövliga missbrukartjänster och social- och hälsovårdstjänster under en tillräckligt lång tid efter att placeringen i anstalt och avtjänandet av förvandlingsstraffet har upphört.

1. Justitieministeriet har ställt upp ett resultatmål för 2021–2024 för Brottsförmyndigheten om att öka placeringen av korttids- och bötesfångar i anstalter utanför fängelset. Ett projekt om korttids- och bötesfångar har inletts. Rekryteringen av projektanställda har inletts och placeringar i anstalter utanför fängelset har gjorts så att 16 fångar dagligen var placerade utanför fängelset i slutet av året. Olika intressentgrupper har informerats om projektet och det har skapats regionala projektbeskrivningar där arbetet i olika faser av processen beskrivs. Projektets utfall utvärderas i en undersökning. Målet är att framskrida stegvis genom att öka antalet placeringar i anstalter utanför fängelset så att andelen år 2021 är 10 procent av alla frisläppta bötesfångar och 25 procent 2024.

Under våren 2020 och i början av 2021 sköts verkställandet av korta straff och förvandlingsstraff för böter upp på grund av coronavirusepidemin, vilket har försvårat genomförandet av projektet.

Minna Piispa, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Ändring av äktenskapslagen

RP 211/2018 rd – RSv 256/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste utreder dels hur äktenskap som ingåtts av en minderårig eller trots hinder för äktenskap kan avslutas, upplösas, upphävas eller ogiltigförklaras på något annat sätt än genom äktenskapskillnad, dels vilka konsekvenser detta har för bland annat makarnas och barnens ställning.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt utreder revideringsbehoven och konsekvenserna av bestämmelserna om erkännande av äktenskap som ingåtts av minderåriga utomlands.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste utreder dels hur påtvingade äktenskap kan avslutas, upplösas, upphävas eller ogiltigförklaras på något annat sätt än genom äktenskapsskillnad, dels vilka konsekvenser detta har för bland annat makarnas och barnens ställning.

1.–3. En bedömningspromemoria om de frågor som tas upp i riksdagens uttalanden blev klar som planerat i början av 2020, varefter den var på en omfattande remiss. Regeringen har för avsikt att lämna riksdagen en proposition om de lagstiftningsändringar som ansågs behövliga på basis av utlåtandena om bedömningspromemorian under vårsessionen 2021.

Outi Kemppainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Revidering av 20 kapitlet i strafflagen

RP 212/2018 rd – RSv 305/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt reviderar bestämmelserna om utnyttjande- och våldtäktsbrott mot barn i strafflagens 20 kap. och överlämnar en proposition om saken till riksdagen. I reformen ska straffen för utnyttjande- och våldtäktsbrott mot barn skärpas ytterligare, särskilt ministraraffen, och regleringstekniken och brottsbeteckningarna bedömas. Man bör särskilt granska regleringstekniken i fråga om gärningar i vilka det ingår samlag, betydelsen av barnets ålder och frågan om huruvida dessa gärningar borde överföras till våldtäktsbrotten. Konsekvenserna för jämställdheten ska beaktas i reformen.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt inleder en totalreform av 20 kap. i strafflagen och i det sammanhanget gör en översyn av bestämmelserna om de olika sexualbrotten i kapitlet så att de bildar en tydlig och konsekvent helhet. Dessutom bör man särskilt bedöma rekvisitet för våldtäktsbrott i fråga om andra gärningar än de som riktar sig mot barn. Det är bland annat viktigt att bedöma regleringen om offrets hjälplösa tillstånd och en stärkning av samtyckets ställning i definitionen av våldtäktsbrott och andra sexualbrott. Konsekvenserna för jämställdheten ska beaktas i reformen.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med totalreformen av 20 kap. i strafflagen eller separat bedömer utvecklingsbehoven även i fråga om de straffbestämmelser om sexualbrott som ingår i andra kapitel i strafflagen. Konsekvenserna för jämställdheten ska beaktas i reformen.

1.–3. I regeringsprogrammet konstateras att: ”En totalreform av lagstiftningen om sexualbrott ska genomföras och utgångspunkterna för den ska vara integritet och rätt till sexuell självbestämmanderätt. Strafflagens definition av våldtäkt ska ändras så att den baseras på avsaknad av samtycke och så att rättssäkerheten tillgodoses.” Våren 2019 tillsattes en arbetsgrupp vid justitieministeriet för att bereda totalreformen av sexualbrottslagstiftningen. Målen med reformen har fastställts i enlighet med riksdagens uttalanden i samband med att regeringens proposition 212/2018 rd godkändes.

Arbetsgruppens betänkande¹⁷ publicerades den 7 juli 2020 och det har varit på remiss. Den fortsatta beredningen av totalreformen pågår vid justitieministeriet som tjänstearbete. Avsikten är att regeringen ska lämna en proposition till riksdagen under 2021.

Sami Kiriakos, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Miljöansvar vid konkurs

RP 221/2018 rd – RSv 311/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder bestämmelser om miljöansvar för konkursbon. Bestämmelserna ska balanserat beakta både borgenärernas rätt att få betalt och de grundläggande miljö rättigheterna.

Inget nytt att rapportera.

”Enligt regeringsprogrammet utreder regeringen behoven av ändringar i lagen om skuldsanering för privatpersoner och lagen om företagssanering med målet att göra förfarandena i fråga mer heltäckande. En reform av lagstiftningen om insolvens utreds med målet att stärka verksamhetsförutsättningarna för i synnerhet små och medelstora företag. Risktagningsförmågan främjas genom att skapa bättre möjligheter än tidigare till nystart för företagare bland annat i konkurssituationer. I ärendet beaktas bland annat genomförandet av EU:s så kallade insolvensdirektiv och det bedöms hur insolvenslagstiftningen fungerar som helhet. Enligt regeringsprogrammet utreds även behoven av att ändra utskökningslagstiftningen.

17 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-874-5>

Med beaktande av ovannämnda mål som framgår av regeringsprogrammet och de tillgängliga resurserna för lagberedning inom insolvensrätt kan man inte i det här skedet uppskatta ett möjligt beredningsschema för det ärende som nämns i riksdagens uttalande.”

Mari Aalto, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Temporär ändring av konkurslagen

RP 164/2020 rd – RSv 111/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart utreder och utvärderar på vilka andra sätt man kan underlätta för företag som drabbats av tillfälliga betalningssvårigheter på grund av coronavirusepidemin eller de restriktioner som införts på grund av den än genom att förlänga giltighetstiden för den temporära ändringen av 2 kap. 3 § i konkurslagen efter den 31 januari 2021 och, om dessa andra sätt kräver ändringar i lagstiftningen, förelägger riksdagen de relevanta lagändringarna i god tid så att riksdagen kan behandla förslagen under höstsessionen 2020.

Den 26 november 2020 lämnade regeringen den tredje propositionen om temporär ändring av konkurslagen till riksdagen (RP 233/2020 rd). Syftet med propositionen är att göra det lättare för företagen att klara sig igenom den kris som coronaviruset orsakat. Enligt propositionen utgör underlåtenhet att iaktta en betalningsuppsmaning med hot om konkurs presumtion om insolvens först om gäldenären inte inom 30 dagar från borgenärens betalningsuppsmaning har betalat borgenärens klara och förfallna fordran, när betalningstiden under normala förhållanden är en vecka. Riksdagen godkände lagförslaget den 14 december 2020 (RSv 213/2020 rd). Lagen träder i kraft den 1 februari 2021 och gäller till och med den 30 september 2021.

Mari Aalto, lagstiftningsråd, justitieministeriet

7 Kommunikationsutskottet

Totalrevidering av lagstiftningen om farledsavgifter

RP 65/2011 rd – RSv 53/2011 rd

Riksdagen förutsatte den 30 november 2011 att regeringen inleder en totalrevidering av lagstiftningen om farledsavgifterna, som också beaktar fartygens miljöegenskaper och den faktiska användningen av isbrytartjänster.

Lagen om farledsavgift ändrades i början av 2015 så att farledsavgifterna halverades för 2015–2017, både i fråga om priserna per enhet och maximibeloppen per fartygsanlöp. Genom den sänkta farledsavgiften minskades den kostnadsbelastning näringslivet, i synnerhet industrin, orsakades av svavelregleringen i Östersjön. Farledsavgiftens priser per enhet sänktes med större betoning på lastfartygen och de bästa isklasserna och med mindre betoning på passagerarfartygen och de sämre isklasserna. I samband med detta befriades isbrytarna från farledsavgiften. Riksdagen beslutade hösten 2018 att halveringen av farledsavgiften fortsätter fram till slutet av 2020. Riksdagen beslutade i november 2020 att fortsätta med den halverade farledsavgiften till slutet av 2021.

Kommunikationsministeriet har utrett erfarenheterna av den sänkta farledsavgiften från 2015–2017 och dess effekter. Det finns inte längre något behov av kompensationen för svavelregleringen, efter att IMO:s (International Maritime Organization) globala svavelbegränsning trädde i kraft den 1 januari 2020. Revideringen av systemet med farledsavgift utreddes i en arbetsgrupp ledd av ministeriet. Arbetsgruppens mandatperiod var 6.11.2017– 31.3.2018. Arbetsgruppen konstaterade i sin rapport Farledsavgifter och sjöfart i förändring¹⁸ att det inte finns tillräckligt informationsunderlag för en totalrevidering av farledsavgiftssystemet och att många av de förändringsfaktorer som påverkar sjöfarten förutsätter en bredare utredning för att man ska nå en långsiktig lösning i fråga om farledsavgiften. Som en temporär lösning föreslog arbetsgruppen att halveringen av farledsavgiften ska fortsätta fram till slutet av 2020. I kommunikationsministeriets utredningar har det uppskattats att en prissättning enligt användningen av isbrytartjänster leder till regionalt mycket differentierade och höga avgifter särskilt i Bottenviken. Under 2019 har kunskapsunderlaget för att förnya farledsavgiften utökats genom projektet MERLOG 2030 som skapat en simuleringsmodell av vintersjöfarten. Med modellen kan man bland annat undersöka hur isbrytningsbehovet påverkar kostnaderna för vintersjöfarten. Inom projektet har man också utvärderat utvecklingen av fartygsbeståndets duglighet för vintertrafik enligt villkoren i IMO:s internationella energieffektivitetsåtgärder. IMO och Europeiska

18 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-551-4>

kommissionen bereder var för sig åtgärder för att minska växthusgasutsläppen från handelssjöfarten. Det bör fås klarhet i dessa åtgärder innan det går att beakta fartygens miljöegenskaper i farledsavgifterna.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Juha Tervonen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Nya förflyttningshjälpmedel

RP 24/2015 rd – RSv 110/2015 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur gränsdragningen mellan fotgängare och cyklister i bestämmelserna om användningen av förflyttningshjälpmedel, som stöder eller ersätter förflyttning till fots, och lätta elfordon fungerar och påverkar trafiksäkerheten och att regeringen vid behov vidtar åtgärder för att trygga trafiksäkerheten.

Användningen av lätta elfordon och i synnerhet elsparkcyklar i vägtrafiken har ökat i Helsingfors, Tammerfors och Åbo i och med att uthyrningsverksamhet har inletts. Elsparkcyklarna är redan ett etablerat inslag i smidig stadstrafik. Med den tilltagande användningen har även säkerhetsproblemen ökat. Bestämmelserna om användningen av förflyttningshjälpmedel har preciserats i den nya vägtrafiklagen som trädde i kraft den 1 juni 2020. Problemen med säkerheten handlar emellertid inte om brister i vägtrafiklagens trafikregler eller bestämmelser om trafikanordningar, utan snarare om en allmän likgiltighet inför att följa trafikreglerna.

Regeringen följer fortsatt aktivt användningen av nya förflyttningshjälpmedel i vägtrafiken inom ramen för utvärderingen av den nya vägtrafiklagens konsekvenser och beredningen av en trafiksäkerhetsstrategi med grund i regeringsprogrammet. I beredningen av strategin ingår även en bedömning av åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten för elsparkcyklar. Under inrikesministeriets ledning bereds dessutom en ny strategi för vägtrafikövervakningen där det även fästs uppmärksamhet vid övervakningen av de nya elfordonen.

Kimmo Kiiski, trafikråd, kommunikationsministeriet

Myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik

RP 161/2016 rd – RSv 27/2017 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet ser till att myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik förblir effektiv och att det inte i och med att tillståndsgenereringen lindras uppstår fenomen som är kopplade till svart ekonomi eller marknadsstörningar.

1. Transport- och kommunikationsverket är den allmänna tillstånds- och tillsynsmyndigheten för vägtrafik. Övervakningen av tillstånd för vägtrafik sker i form av den systematiska årstillsynen och i samband med behandlingen av enskilda tillståndsansökningar. Transport- och kommunikationsverket drar också nytta av kundrespons och andra tips från allmänheten, exempelvis misstankar om bristfällig registrering av fordon eller olovligt bedrivande av yrkesmässig trafik. Man har strävat efter att göra tillsynen mer effektiv genom att införa element av riskbaserad tillsyn och bedriva ett allt närmare samarbete med andra myndigheter. År 2020 utförde Transport- och kommunikationsverkets övervakningsteam ingen övervakning av taxi- eller godstrafiken på fältet på grund av restriktionerna till följd av coronaviruspandemin. Fokus i övervakningen låg på soliditeten hos innehavare av gods- och persontrafik tillstånd och kontroller av den ekonomiska situationen för innehavare av taxitrafiktillstånd utifrån de företagskategoriuppgifter som Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi tillhandahållit. Kontrollen ledde till att taxitrafiktillståndet drogs in för 90 företag, persontrafiktillståndet för 10 företag och godstrafiktillståndet för 130 företag. Trafiktillsynsmyndigheterna (polisen, Tullen och Gränsövervakningen) gjorde under 2020 cirka 1 500 anmälningar om överträdelser som innehavare av person- och godstrafiktillstånd gjort sig skyldiga till. Största delen av dessa gällde överträdelser av reglerna för kör- och vilotid.

I beredningen av regeringens proposition om översynen av taxiregleringen har kommunikationsministeriet samarbetat även med Skatteförvaltningen för att utvärdera hur taxiregleringen har fungerat. För skattetillsynen är det väsentliga att myndigheterna har den information som behövs för tillsynen till sitt förfogande och i regeringens proposition till riksdagen som lämnades i oktober 2020 föreslås preciseringar av uppgifter som samlas in om taxiresorna i elektronisk form till stöd för skattetillsynen. Propositionen innehåller även andra förslag till stöd för tillsynen, som till exempel obligatorisk taxilykta, innehav av FO-nummer som förutsättning för att taxitrafiktillstånd ska beviljas och att en kopia av taxitrafiktillståndet ska medföras i taxin. Enligt Skatteförvaltningens beslut från december 2019, som bygger på lagen om beskattningsförfarande, ska utomståendes skyldighet att lämna uppgifter till Skatteförvaltningen utvidgas till att omfatta förmedlade transporter i sådana situationer där transportförmedlaren också förmedlar betalningen. Genom föreskriftsändringen blir det lättare ur skattetillsynsperspektiv att få nödvändiga

jämförelseuppgifter av dem som tillhandahåller förmedlingstjänster i plattformsekonomin. Första gången ges uppgifterna för 2020 före utgången av januari 2021. Någon heltäckande utredning av hur lagen om transportservice påverkar den svarta ekonomin inom taxibranschen har ännu inte gjorts. De ändringar som Skatteförvaltningen hösten 2019 gjorde i mervärdesbeskattningen inom taxibranschen och de begränsade utredningarna om aktörerna inom plattformsekonomin har inte visat någon ökning av den svarta ekonomin inom taxibranschen efter att lagen om transportservice trädde i kraft.

I samband med lagen om transportservice slopades i den inhemska godstrafiken kravet på trafikillstånd för lätta nyttofordon och fordonskombinationer på 2–3,5 ton och i stället föreskrevs för tjänsteleverantörer inom godstrafik en skyldighet att registrera sig hos Transport- och kommunikationsverket. Vid slutet av 2020 uppgick registreringarna till sammanlagt 3 720. Nästan hälften av de registrerade har även taxitrafikillstånd. Cirka en fjärdedel av de registrerade tjänsteleverantörerna har för närvarande inte person-, gods- eller taxitrafikillstånd. Registreringen är inte förknippad med villkor som vid beviljandet av trafikillstånd och som Transport- och kommunikationsverket skulle övervaka. Eftersom verksamheten inte är tillståndspliktig behöver den inte bedrivas i företagsform. I samarbete med Transport- och kommunikationsverket görs en uppföljning hur ändringen påverkar den svarta ekonomin och bekämpningen av den. I samband med genomförandet av EU:s rörlighetspaket, som avser vägtrafik, kommer lätta nyttofordon och fordonskombinationer på 2,5–3,5 ton att åläggas gemenskapens trafikillståndskrav i internationell godstrafik. EU-lagstiftningen medför inte trafikillståndskrav i den inhemska godstrafiken för fordon på 2,5–3,5 ton. Arbetsgruppen som bereder genomförandet av rörlighetspaketet har dock preliminärt bedömt att den nationella registreringsskyldigheten för lätta nyttofordon på 2–3,5 ton kommer att ses över för att bättre motsvara sitt syfte och tillsynens förutsättningar. I beredningen utreds även eventuella krav på trafikillstånd för lätta nyttofordon eller fordonskombinationer i den nationella trafiken. Bestämmelserna för det nationella genomförandet av rörlighetspaketet avses träda i kraft senast i början av februari 2022.

För närvarande känner man inte till att några negativa fenomen eller andra marknadsstörningar i anslutning till svart ekonomi skulle ha ökat i trafikbranschen.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer definitionen av yrkesmässig transport på väg särskilt med avseende på bekämpning av svart ekonomi och vid behov vidtar åtgärder för att garantera sunda och rättvisa villkor på transportmarknaden.

2. I lagen om transportservice definieras yrkesmässig transport som transport av personer eller gods på väg mot ersättning i tydligt förtjänstsyfte. Definitionen har ansetts trygga såväl bekämpningen av svart ekonomi och fortsatt samåkning som andra motsvarande

transporter enligt tidigare praxis. Kommunikationsministeriet har följt och bedömt hur lagstiftningen har fungerat på ett allmänt plan och i det här sammanhanget även följt upp hur definitionen på yrkesmässig trafik fungerar. I ljuset av vad man vet i dag verkar det inte ha uppstått oklarheter varken för aktörer eller tillsynsmyndigheter i bedömningen av yrkesmässigheten och man har inte heller lagt märke till att till exempel samåkningen skulle ha behövt begränsas till följd av lagändringarna i förhållande till vad som tidigare var fallet. Knappheten i resurserna för tillsyn inverkar enligt erhållen information emellertid rent praktiskt på i vilken utsträckning det går att övervaka eventuell yrkesmässig verksamhet som pågår i de sociala medierna. I regeringens proposition i syfte att korrigera taxiregleringen föreslås en precisering av kravet på taxitrafiktillstånd för yrkesmässig persontransport på så sätt att det krävs taxitrafiktillstånd både för yrkesmässig persontransport på väg med i lagen angivna fordon och för att erbjuda dessa tjänster till allmänheten.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet uppmärksamt följer konsekvenserna av de aktuella lagarna och vid behov utan dröjsmål vidtar åtgärder för att ändra regleringen. Statsrådet ska lämna kommunikationsutskottet en skriftlig utredning om lagens konsekvenser och eventuella ändringsbehov före utgången av 2018. En utredning om uppföljning och konsekvenser på längre sikt ska lämnas till utskottet före utgången av 2022.

3. Kommunikationsministeriet lämnade den 19 december 2018 en skriftlig rapport om lagkomplexets första konsekvenser till riksdagens kommunikationsutskott¹⁹ Uppföljningsrapport om lagen om transportservice. Kommunikationsministeriet utvärderade hösten 2019 i en bedömningspromemoria²⁰ tillsammans med flera andra myndigheter hur taxiregleringen har fungerat, och i oktober 2020 lämnade statsrådet till riksdagen en proposition som baserade sig på observerade ändringsbehov och som syftar till att korrigera taxiregleringen.

Hanna Laurila, regeringsråd, kommunikationsministeriet
Veli-Matti Syrjänen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

19 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-560-6>

20 https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/c4077dd3-865e-4b76-af24-5f945361ef18/825f7d48-7ba1-4914-9195-777b898d6e6c/KIRJE_20200522110243.PDF%20;%20https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/c4077dd3-865e-4b76-af24-5f945361ef18/96dd5c9e-fa54-4f2a-8947-9c08a772ab54/MUISTIO_20200415090558.pdf

Lex Malm, lag om Helsingfors-Malms flygplats

MI 1/2017 rd – RSk 5/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa ersättande flygplatsfunktioner så att luftfartsfunktionerna vid Malms flygplats också framöver är lätt tillgängliga med avseende på förbindelser och avstånd.

Kommunikationsministeriet beviljade 2018 sammanlagt 3,34 miljoner euro i statsunderstöd för utveckling av flygplatsinfrastrukturen på olika flygplatser, i huvudsak i södra Finland. Understödsanslaget riktades till allmän luftfart och till verksamhet som stöder professionell allmän luftfart. Målet var att genom stöd för utveckling av det befintliga flygplatsnätverket skapa bättre förutsättningar för att flytta luftfartsfunktionerna från Malms flygplats till flygplatser som ligger på ett rimligt avstånd från huvudstadsregionen. Det har inte hittats något enskilt ersättande alternativ för Malms flygplats och därför har strävan varit att utveckla ett flertal befintliga flygplatser så att de tillsammans kan ta emot de luftfartsfunktioner som finns på Malms flygplats. Den valda verksamhetsmodellen stöder upprätthållandet och utvecklandet av ett omfattande flygplatsnätverk på ett kostnads-effektivt sätt. Luftfarten och upprätthållandet av flygplatser är i princip marknadsmässig verksamhet och baserar sig på avgifter som tas ut av användarna. Ministeriet har inte behörighet att beordra privata företag att flytta verksamhet till vissa flygplatser, utan aktörerna beslutar själva fritt om detta. Ett flertal centrala funktioner har redan flyttats till andra flygplatser.

Kommunikationsministeriet beviljade 2020 totalt 2,0 miljoner euro till stöd för flygplatser för allmän luftfart. Vid bedömningen beaktades riksdagens utlåtande. De projekt som fick stöd 2020 avses bli klara under 2021. Enligt utkastet till den parlamentariskt beredda riksomfattande trafiksystemplanen fortsätter staten med statsunderstöd till flygplatser utanför Finavias nätverk även under de kommande åren. De beviljade understöden skulle på årsnivå uppgå till 1 miljon euro och dessutom bereder sig staten på att finansiera pilotprojekt för att utveckla branschen.

Kommunikationsministeriet inledde i slutet av 2020 en konsekvensbedömning av statsunderstöd beviljade till flygplatser utanför Finavias flygplatsnät. Samtidigt är avsikten att även granska om de stöd staten har beviljat har gjort det möjligt för aktörer på Malms flygplats att flytta till ersättande flygplatser. Bedömningen förväntas bli klar i början av 2021.

Arbetsgruppen för utredning av utvecklingen av digital luftfart granskade den allmänna luftfarten och amatörflygverksamheten hösten 2020. Arbetsgruppen ansåg det vara viktigt att flygplatserna bildar ett nät som gör det möjligt att upprätthålla flygplatser och utbudet av luftfartstjänster på ett företagsekonomiskt lönsamt sätt. Arbetsgruppen ansåg det även vara viktigt att främja nätverkandet bland aktörerna inom digital luftfart för delning av bästa praxis och påskyndandet av utvecklingen i branschen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Emmi Nykänen, överinspektör, kommunikationsministeriet

Totalreformen av körkortslagen

RP 146/2017 rd – RSv 29/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp hur körkortsreformerna utfaller, framför allt i fråga om trafiksäkerhet och lika konkurrensvillkor, och i förekommande fall vidtar åtgärder mot snedvridningar i konkurrensen.

1. Uppföljningen av konsekvenserna av körkortsreformen inleddes omedelbart när lagen trädde i kraft den 1 juli 2018. Transport- och kommunikationsverket (dåvarande Trafiksäkerhetsverket) administrerar en kontinuerlig elektronisk enkät för respons om förarexamenstjänsterna som alla personer som deltagit i teori-, hanterings- eller körprov delges. Resultaten rapporteras kvartalsvis och är kumulativa. Sedan 2001 har Transport- och kommunikationsverket dessutom låtit genomföra uppföljningsundersökningar av nya förare där materialet samlas in via enkäter. Undersökningen ger information om förarundervisningen och hur den fungerar och hur de nya förarnas trafiksäkerhet utvecklas och deras körvanor. Resultaten publiceras på årsnivå. Undersökningen 2020 innehåller en särskild granskning av de 17-åringar som skaffat körkort med dispens. En separat uppföljningsundersökning av konsekvenserna av körkortsreformen började beredas sommaren 2020. Undersökningen bereds av Transport- och kommunikationsverket på uppdrag av kommunikationsministeriet. Uppföljningsundersökningen är flerdelad. År 2020 började kommunikationsministeriet bereda en utredning som behandlar bland annat körförbudsstatistiken över dem som beviljats körkort med dispens i förhållande till andra åldersgrupper och preliminär säkerhetsstatistik på kort sikt. På uppdrag av Transport- och kommunikationsverket inleddes 2020 också en undersökning som granskar reformens ekonomiska konsekvenser för dem som skaffat körkort, bilskolebranschen, transportbranschen och myndigheterna. Avsikten är att undersökningen ska vara klar senast vid utgången av februari 2021. Transport- och kommunikationsverket låter undersöka reformens konsekvenser för trafiksäkerheten och hur trafikolycksfallen bland unga förare utvecklats 2021–2022 när behövlig statistik finns tillgänglig. Att bedöma konsekvenserna

för trafiksäkerheten i ljuset av statistisk information kräver att informationen täcker en tillräckligt lång tid för att man ska kunna skilja de slumpmässiga variationernas eventuella roll från själva ändringens effekt på kompetensutvecklingen och olycksfallssiffrorna. Styrkt olycksfallsstatistik från Statistikcentralen finns tillgänglig drygt ett år efter kalenderårets utgång. Eventuella behov av ändringar i körkortsbestämmelserna kommer att bedömas utifrån resultaten i uppföljningsundersökningen och de observationer som görs om den. Om uppföljningsundersökningen ger anledning till ändringar i lagstiftningen kan de börja beredas under denna regeringsperiod. Den nationella körkortslagstiftningen baserar sig till stor del på EU-bestämmelser. Finland deltar aktivt i ett eventuellt arbete för att förnya EU:s körkortsdirektiv eftersom reformen skulle ha betydande konsekvenser även för den kommande nationella lagstiftningsramen.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet låter göra och till kommunikationsutskottet lämnar en uppföljande undersökning om hur de ändringar som nu föreslås har genomförts och vilka konsekvenserna blivit, i synnerhet med avseende på hur trafiksäkerheten, logistiken och yrkesförarna påverkas av de framtida förfaringsätten inom transportområdet.

2. Kommunikationsutskottet kommer att tillställas en uppföljningsstudie när ett tillräckligt statistiskt material har sammanställts för att ändringarna tillförlitligt ska kunna bedömas.

Sini Wirén, enhetsdirektör, kommunikationsråd, kommunikationsministeriet
Sami Pekola, överinspektör, kommunikationsministeriet

Den nya vägtrafiklagen

RP 180/2017 rd – RSv 65/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att information om reformerna i den nya vägtrafiklagen ges effektivt och med god täckning till vägtrafikanterna och att lagens effekter följs upp och utvärderas i synnerhet i fråga om säkerhet och smidighet i trafiken.

1. Kommunikationsplanen för den nya vägtrafiklagen genomförs under ledning av Transport- och kommunikationsverket. Kommunikationsprojektet inleddes sommaren 2019 och i det deltar förutom Transport- och kommunikationsverket även Trafikledsverket, Trafikskyddet, polisen och kommunikationsministeriet. Civilsamhällesorganisationerna inom vägtrafiken har också ombetts att delta i projektet. Kommunikationen kan följas exempelvis på projektets webbplats eller via sociala medier (#tieliikennelaki2020).

Kommunikationsministeriet följer hur den nya lagen fungerar och dess effekter efter att den trädde i kraft den 1 juni 2020. Uppföljning i form av projekt har även getts i uppdrag till Transport- och kommunikationsverket. Konsekvenserna rapporteras mer omfattande under 2022 och 2023.

Kimmo Kiiski, trafikråd, kommunikationsministeriet

Effekten av ändringarna i lagen om fordonsbesiktningens verksamhet

RP 86/2018 rd – RSv 230/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer hur reformen fungerar och vilka effekter den får och även hur kvaliteten på besiktningens verksamhet utvecklas, särskilt när det gäller hur tillsynen fungerar, och att statsrådet vidtar åtgärder om kvaliteten på besiktningens verksamhet inte blir bättre än i dag.

Ändringarna i lagen om fordonsbesiktningens verksamhet trädde i kraft den 1 november 2019. Transport- och kommunikationsverket har vidareutvecklats sin tillsyn över besiktningstationerna under 2020. Tillsynen på stationerna var mindre omfattande än planerat mellan mars och augusti till följd av coronavirusläget. Trots det utförde verket tillsyn på 134 besiktningstationer där 195 besiktigade fordon kontrollerades. Utifrån iakttagelserna vid tillsynen och en analys av observerade fel som registrerats vid besiktningen förefaller besiktningens verksamhetens ha förbättrats under 2020. Tillsyn inriktades på stationer där det identifierats risker i verksamheten. Iakttagelsen var att dessa stationers kvalitet utvecklades snabbare än den allmänna nivån. Utifrån iakttagelserna 2020 förefaller det som att man med Transport- och kommunikationsverkets nuvarande tillsynsmodell, resurstilldelning och andra åtgärder kan påverka kvaliteten på besiktningens verksamhet i en positiv riktning. Transport- och kommunikationsverket följer regelbundet besiktningens verksamhets kvalitet i rapporten Katsastusalan tilannekatsaus. Nästa rapport blir klar våren 2021.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jenni Rantio, regeringsråd, kommunikationsministeriet

Tredje fasen av lagen om transportservice

RP 157/2018 rd – RSv 251/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för fortsatt beredning i arbetsgrupp av utbildningen för yrkeskompetens inom den tunga trafiken.

1. Paragraferna 27–41 och 193 § i lagen om transportservice som gällde ändringar av uppnående av yrkeskompetens för förare av tunga fordon i vägtrafik och som sattes i kraft genom lagen om ändring av lagen om transportservice trädde i kraft den 1 januari 2020. Ändringen innebar att det parallellt med utbildningen och den utbildning som genomgås i ett snabbare tempo togs i bruk ett så kallat provalalternativ som mäter samma kompetens som utbildningssystemet. Genom statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (762/2020) utfärdades bestämmelser som kompletterar provmodellen den 12 november 2020. Ändringarna trädde i kraft den 16 november 2020. Kommunikationsministeriet beredde ändringarna i förordningen i samarbete med Transport- och kommunikationsverket. Under beredningen ordnades möten även med undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen och försvarsmakten. Det ordnades ett öppet diskussionsmöte om ändringarna i förordningen den 12 november 2019. I mötet deltog förutom ovannämnda myndigheter också representanter för 20 olika berörda organisationer. Därtill ordnades en separat remissbehandling om ändringarna. Förslag till lagändringar inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde (RP 174/2020 rd) lämnades till riksdagen den 15 oktober och de trädde i kraft den 1 januari 2021.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet inför löpande kapitelnumrering i lagen om transportservice.

2. Lagen om ändring och temporär ändring av lagen om transportservice (1256/2020) trädde till alla delar i kraft den 1 februari 2021. Genom ändringen blev kapitelnumreringen löpande och laghänvisningar ändrades till följd av den ändrade kapitelnumreringen.

Monika Mutanen, överinspektör, kommunikationsministeriet
Amanda Mäkelä, överinspektör, kommunikationsministeriet

Tillåtande av tunga snöskotrar på snöskoterleder

RP 185/2018 rd – RSv 172/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer utvecklingen när det gäller att öppna upp snöskoterleder för tunga snöskotrar och tar fram anvisningar för dem som ansvarar för lederna om hur bedömningar av ledernas lämplighet för tunga snöskotrar ska göras och tillställer kommunikationsutskottet och miljöutskottet en utredning om öppnandet av leder för tunga snöskotrar senast i maj 2022.

Författningsändringarna om tunga snöskotrar trädde i kraft den 31 december 2018. Kommunikationsministeriet och miljöministeriet anlidade en utomstående tjänsteleverantör för anvisningarna till dem som ansvarar för lederna om hur ledernas lämplighet för tunga snöskotrar ska bedömas. Ett avtal om utarbetandet av anvisningarna ingicks med Maastotieto Oy och anvisningarna publicerades i oktober 2020. Ministerierna har också planerat att följa upp öppnandet av snöskoterleder för tunga snöskotrar. De ansvariga för lederna har informerats om uppföljningen och om rapporteringsskyldigheten till följd av att deras leder öppnas för tunga snöskotrar när anvisningen publicerades.

Mikko Karhunen, överingenjör, kommunikationsministeriet

Bestämmelserna om trafik- och patientskadenämnden

RP 299/2018 rd – RSv 293/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer och noga utvärderar hur målen med bestämmelserna om trafik- och patientskadenämnden nås och konsekvenserna av bestämmelserna i synnerhet när det gäller anmälan om bindningar, öppenheten och opartiskheten i nämndens arbete, behandlingstiderna och myndighetsövervakningen samt vid behov vidtar åtgärder för att uppfylla målen.

Lagen om trafik- och patientskadenämnden trädde kraft den 1 januari 2021 när också den nya nämnden inleder sin verksamhet. Därför är det ännu inte aktuellt med en utvärdering av hur målen med bestämmelserna om trafik- och patientskadenämnden nås och konsekvenserna av bestämmelserna.

Hannu Ijäs, direktör, social- och hälsovårdsministeriet

Begäran om omprövning av beslutet om temporärt körförbud

RP 91/2019 rd – RSv 75/2019 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet snarast utvärderar och ser över bestämmelserna om rätt att begära omprövning och anföra besvär över beslut om körförbud så att körrättsinnehavarens rättssäkerhet tillgodoses utan att bestämmelserna medför överlappande behandling av omprövnings- eller besvärssärenden som belastar myndigheternas resurser i onödan.

Enligt Polisstyrelsen är förfarandet för att begära omprövning av beslut om körförbud för närvarande smidigt på polisinstanserna, även om det ur polisens synvinkel sett finns överlappningar i förfarandet för att söka ändring i körförbud. Förfarandet har korrigerats och gjorts smidigare hos polisen genom tydligare anvisningar. Det är emellertid motiverat att bestämmelserna om rätten att begära omprövning och anföra besvär bedöms i samverkan med kommunikationsministeriet och inrikesministeriet i samband med att körkortslagen förnyas. Avsikten är att körkortslagen ska öppnas upp för revideringen under denna regeringsperiod utifrån resultaten från den pågående uppföljningsundersökningen.

Monika Mutanen, överinspektör, kommunikationsministeriet

Genomförande av ändringar i direktivet om yrkeskompetens i vägtrafik och körkortsdirektivet

RP 50/2020 rd – RSv 68/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer tillämpningen av undantag från yrkeskompetenskrav för lastbils- och bussförare och tillsynen över att bestämmelserna följs, och säkerställer att de fungerar i praktiken samt vid behov vidtar åtgärder för att precisera undantagen.

Lagen om ändring av lagen om transportservice (562/2020) och lagen om ändring av körkortslagen (563/2020) trädde i kraft den 13 juli 2020. Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (588/2020) trädde i kraft den 27 juli 2020. Kommunikationsministeriet följer i samarbete med Transport- och kommunikationsverket hur undantagen som gäller yrkeskompetensen för lastbils- och bussförare fungerar och hur bestämmelserna övervakas. Ministeriet känner tillsvidare inte till några missförhållanden i praktiken och varken ministeriet eller Transport- och

kommunikationsverket har hittills fått någon respons i ärendet. Avsikten är att genomföra en efterbedömning av lagstiftningsändringarna 2022.

Monika Mutanen, överinspektör, kommunikationsministeriet

Stöd för byggande av bredband

RP 221/2020 rd – RSv 195/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer upp hur målen med lagen nås, och i synnerhet att kommunernas betalningsandelar inte blir oskäliga, och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagen och förordningen.

Lagen om stöd för byggande av bredband (1262/2020) trädde i kraft den 1 januari 2021. Beredningen av statsrådets förordning som utfärdas med stöd av den lagen pågår fortfarande. Avsikten är att statsrådets förordning om kommunens betalningsandel om minimihastigheten för en snabb bredbandsförbindelse i bredbandsprojekt ska utfärdas i februari 2021. Kommunikationsministeriet avser att inleda uppföljningen av hur målen i lagen utfaller och av vilka konsekvenserna av kommunernas betalningsandelar blir i samarbete med Transport- och kommunikationsverket efter att ansökningarna om stöd för bredband och projektgenomförandena har kommit igång.

Aino Koskinen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

8 Jord- och skogsbruksutskottet

Landsbygden och ett välmående Finland, statsrådets redogörelse

RP 5/2009 rd – RSV 7/2010 rd

Riksdagen godkände den 28 april 2010 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen, där det förutsätts att:

1. Regeringen ser till att utveckla infrastrukturen och tjänsterna på landsbygden utifrån invånarnas och näringarnas behov och så att landsbygden behandlas på lika villkor som resten av landet
2. Regeringen bidrar till att näringslivet på landsbygden utvecklas så att det vid sidan av traditionella näringar satsas framför allt på sektorer med särskilda starkheter tack vare globala förändringar, såsom decentraliserad förnybar energi och rena livsmedel.
3. Regeringen ser till att såväl den landsbygdsinriktade grundforskningen och den tillämpade forskningen som utbildningen läggs upp så att de kan ge ett svar på de nya utmaningar som bland annat globala förändringar ställer oss inför.
4. Regeringen i planeringen av statsfinanserna beaktar de resursbehov som utvecklandet av landsbygden förutsätter och vidtar åtgärder för att förbättra samarbetet mellan myndigheterna inom olika förvaltningsområden och inför konsekvensutvärderingar för landsbygden som ett föregripande element i allt sådant nationellt beslutsfattande som har regionala konsekvenser.

1–4. Jord- och skogsbruksministeriet har berett ett principbeslut om utveckling av landsbygden tillsammans med arbets- och näringsministeriet. Principbeslutet godkändes den 24 februari 2011 av statsrådet på föredragning från arbets- och näringsministeriet.

De centrala utmaningarna med tanke på landsbygdens framtid som principbeslutet ska ge svar på är följande:

1. Beredskap inför att andelen äldre i befolkningen växer snabbare på landsbygden än i städerna

2. Tryggande av tillgången till service på landsbygden
3. Säkerställande av att landsbygdens transport- och telekommunikationsinfrastruktur är tillräckligt täckande och att den hålls i skick
4. Främjande av livskraften hos näringarna på landsbygden.

I enlighet med Katainens regeringsprogram överfördes skötseln av de nationella landsbygdspolitiska uppgifterna i början av år 2012 från jord- och skogsbruksministeriet till arbets- och näringsministeriet. Enligt en gemensam överenskommelse mellan de ovan nämnda ministerierna överflyttades de nationella landsbygdspolitiska uppgifterna (bland annat landsbygdspolitiska rådet MANE, tidigare den landsbygdspolitiska samarbetsgruppen YTR) och skärgårdsdelegationens uppgifter samt de tillhörande resurserna från början av år 2016 till jord- och skogsbruksministeriet. Samtidigt överflyttades även ansvaret för uppföljningen av statsrådets redogörelse.

Statsminister Sanna Marins regering främjar de åtgärder för att förbättra landsbygdens infrastruktur och näringsliv och förverkliga behovet av forskning, utveckling och innovationer som förutsätts enligt utlåtandet, framför allt med stöd av landsbygds- och kohe-sionspolitiska program som genomförs regionalt och lokalt. Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 (landsbygdsprogrammet) innehåller resurser och möjligheter för att genomföra regionala och lokala strategier för förbättring av landsbygdsområdenas livskvalitet, miljö och näringsliv. Regionalt sett är målet att framför allt främja näringslivet och sysselsättningen på landsbygden. Även under övergångsperioden 2021–2022 står åtgärderna i landsbygdsprogrammet 2014–2020 för att främja regionernas livskraft till förfogande. Den nya jordbruks- och landsbygdsutvecklingspolitiken införs efter en övergångsperiod från och med 2023. Den nationella strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP-planen) för 2023–2027 bereds vid jord- och skogsbruksministeriet. Närings-, trafik- och miljöcentralerna utarbetar regionala utvecklingsplaner för landsbygden. De som ansöker om att bli Leader-grupper bereder lokala strategier för utveckling av landsbygden.

Också en betydande del av finansieringen ur strukturfonderna (Europeiska regionala utvecklingsfonden, EJFLU och Europeiska socialfonden, ESF) riktas till åtgärder för utveckling av framför allt landsbygdsområdena i östra och norra Finland.

Bemyndigandet för användningen av och beslutsfattandet om de ovannämnda fonderna och den nationella utvecklingsfinansieringen har i huvudsak delegerats till regionerna och till lokal nivå. Verksamheten sker enligt regionala strategier och mål och genomförs som samarbete mellan olika förvaltningsområden och landskapsförbund. Regionalt samarbete mellan förvaltningsområden har en nyckelställning i alla landsbygdsutvecklingsåtgärder vilket också betonas i styrningen av regionförvaltningen.

I budgeten 2021 anvisas två miljoner euro för genomförande av projektet Bybutiker som mångservicecenter. Med anslaget fortsätter och utvidgas 2019 års försöksprojekt för bybutiker i glesbygdsområden, som har gett goda erfarenheter, till alla landsbygdsområden. Målet är alltså att bromsa upp den trend som under de senaste decennierna har lett till att många bybutiker har tvingats stänga.

Statsrådet tillsatte hösten 2020 en parlamentarisk arbetsgrupp för glesbygdsområden för perioden 12.10.2020– 30.6.2023 i syfte att förbättra förutsättningarna för Finlands glesbefolkade områden. Den parlamentariska arbetsgruppen har bland annat till uppgift att följa upp särskilda frågor som gäller glesbygdsområden och att stärka livskraften i dessa områden. Arbetsgruppens arbete baserar sig på förslagen i slutrapporten från den första parlamentariska arbetsgruppen för glesbygdsområden 2017–2019 samt på föresatserna om utveckling av glesbygden i statsminister Sanna Marins regeringsprogram.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Christell Åström, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Försäkringsstöd för kommersiellt fiske

RP 129/2012 rd – RSv 151/2012 rd

2. Riksdagen förutsatte att förvaltningsplanen för sälstammar uppdateras.

2. För att göra säljakten smidigare har jord- och skogsbruksministeriet berett ett förslag om att övergå till att begränsa jakten på östersjövikare genom en regional kvot. Avsikten är att förslaget ska träda i kraft vid ingången av följande jaktsäsong. Med anledning av det som sägs ovan har jord- och skogsbruksministeriet för avsikt att färdigställa och sända ett utkast till förvaltningsplan på remiss och godkänna den slutliga planen under 2022.

Maija Mela, äldre regeringssekreterare, jord- och skogsbruksministeriet
Janne Pitkänen, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Godkända arealer för jordbruksskiften

RP 156/2012 rd – RSv 7/2013 rd

1. Riksdagen förutsatte den 12 februari 2013 att Finland, i syfte att förhindra de orättvisa konsekvenserna av att godkända arealer för jordbruksskiften förändras när stödansökan behandlas eller efter behandlingen, i samband med EU:s jordbruksreform arbetar för att de förhandsifyllda (digitaliserade) skiftesuppgifterna i stödansökningarna ska få officiell ställning som den areal som myndigheterna godkänner.
2. Riksdagen förutsatte att regeringen vidtar alla de nationella åtgärder som är möjliga för att jordbruksproducenternas rättssäkerhet garanteras vid uppdatering av arealerna och att producenternas ställning också i övrigt tryggas vid tillämpningen av bestämmelserna.

1.–2. Jord- och skogsbruksministeriet har på många olika sätt försökt bidra till att bestämmelserna om arealer som myndigheterna har godkänt ska återinföras i EU-förordningarna. Med kommissionen har man i flera sammanhang tagit upp problemen kring digitalisering och arealändringar.

Jord och skogsbruksministeriets ledning har lyft upp frågan också i samband med annan brevväxling om behovet att minska den administrativa bördan samt på möten med kommissionens tjänstemannaledning.

Det utredningsprojekt för åkerskiftesregistret som landsbygdsförvaltningen har tillsatt (MMM031:00/2014) lyfter i sina slutsatser fram utvecklingsverktyg i processerna i anslutning till arealerna och många åtgärder har också redan vidtagits.

Enligt slutsatserna i utredningen är utvecklandet av Europeiska unionens lagstiftning av central betydelse när det gäller att minska arealändringarna, eftersom det inte kan fastställas absolut en enda rätt areal för åkerskiften. På mätningen inverkar alltid många olika faktorer, bland annat jordbrukarens odlingsåtgärder, olika mätredskap och metoder, hur den som mäter tolkar odlingsarealens omfattning och dylikt. Den marginal på 2 procent som i samband med den gemensamma jordbrukspolitiken har tagits in i EU-rättsakterna i syfte att minska behovet av att ändra arealerna i uppdateringen av registret bör vara högre med beaktande av storleken på åkerskiftena i Finland. Samtidigt måste man komma ihåg att uppenbara fel fortfarande måste korrigeras utan toleranser. Synliga icke stödberättigade områden ska slopas ur åkerskiftesregistret, eftersom kvaliteten på registret annars försämras med tiden.

Åkerskiftesregistret är ett centralt redskap utifrån vilket kommissionen bedömer tillförlitligheten i medlemsstatens administrations- och tillsynssystem och förmåga att skydda EU:s fonder för risker. Enligt utredningen finns det därför ingen anledning att pruta på åkerskiftesregistrets kvalitet och tillförlitlighet. Flera medlemsländer har fått finansieringskorrigeringar på upp till flera tiotals miljoner euro på grund av brister i registret i fråga. Det innebär att kommissionen kan låta bli att betala ut ett stort belopp av EU-finansieringen till ett medlemsland till följd av brister och fel i registret. Utgångspunkten i EU-författningarna är att jordbrukarna själva ansvarar för de arealer som har anmälts och författningarna känner inte till arealer som godkänts av administrationen.

I den senaste reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken har man i EU-förordningarna infört en gemensam gräns för återkrav på 100 euro i alla stöd- och ersättningsformer. Också detta är till hjälp för administrationen av små arealförändringar så att också jordbrukarnas arbetsbörda i återkravsutredningarna kan lättas. I utredningen ansågs utbildningen för aktörerna vara ett viktigt element för att höja och förenhetliga kompetensnivån samt förbättra kvaliteten. Det är nödvändigt att fortsätta och effektivisera utbildningen för dem som är delaktiga i arealtillsyns- och digitaliseringsprocesserna.

Samarbetet mellan jordbruksförvaltningen och lantmäteriverket i frågor som rör anskaffningen av bilder, mätning och mättekniken har haft en central roll och dess betydelse är viktigt även i framtiden. Lantmäteriverket utvecklar bland annat en mera noggrann höjdmödel som baserar sig på laserskannat material. I Livsmedelsverkets utredningsarbete om utnyttjande av laserskannat material i åkerskiftesregistret har det gjorts framsteg i fråga om punktmolnsmaterial och metoder. När det gäller metoder stannade man för att använda terrängskuggningsraster.

Livsmedelsverket hör till det nationella flygfotograferingsprogrammet, som tillgodoser Lantmäteriverkets, Finlands skogscentrals, Forststyrelsens och Livsmedelsverkets samlade fotograferingsbehov. Målet med programmet var att effektivisera anskaffningen av ortofotografier inom förvaltningsområdet och förbättra tillgången till uppdaterat flygbildsmaterial. I programmets initialskede delades Finland in i områden som flygfotograferades med fem års mellanrum. Från och med 2020 delas landet in i områden som flygfotograferas med tre års mellanrum. Tack vare förändringen får Livsmedelsverket bättre möjligheter att hålla åkerskiftesregistret aktuellt.

Som alternativ övervakningsmetod föreslår kommissionen redan för den innevarande perioden att åkerövervakningarna kunde förenklas med hjälp av ny teknik. I övervakningen utnyttjas material som levereras av Sentinelsatelliter eller annat motsvarande material och maskinell analys och kategorisering av detta material. Man hoppas att denna övervakningsmetod också kan öppna upp för en mer helhetsbetonad och riskbaserad analys av huruvida stöd villkoren uppfylls, i stället för observation av små brister i fråga om

bland annat arealer. I reformen av EU: s gemensamma jordbrukspolitik framhävs utnyttjandet av satellitmaterial ytterligare som ett redskap för uppföljning av jordbrukspolitiken och i den mån det är möjligt också som ett verktyg för övervakning.

Mirja Kiviranta, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Den skogspolitiska redogörelsen

SRR 1/2014 rd – RSk 13/2014 rd

Riksdagen godkände den 20 maj 2014 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

1. Finlands ställning som världsledande skogsnation stärks genom att vi effektivare utnyttjar våra naturliga förutsättningar och vår kompetens inom skogssektorn.
2. Genom hållbar vård och användning av våra skogar ökas virkesanvändningen och vi anpassar oss till klimatförändringen, och samtidigt motverkas de negativa effekterna av klimatförändringen vård och användning av skog måste vara ett godtagbart och eftersträvansvärt mål.
3. Aktivt företagande med utgångspunkt i diversifierad användning av skogen främjas bland annat genom underlättad generationsväxling och fler samfällda skogar. Dessa åtgärder ska samtidigt förhindra att skogsfastigheter splittras.
4. Förutsättningar för nya investeringar och ökad virkesanvändning skapas genom att vi förbättrar konkurrenskraften inom skogssektorn.
5. Den multidisciplinära forskningen måste stärkas för att stödja förnyelse och diversifiering inom skogssektorn och
6. Finland ska mer kraftfullt och målmedvetet satsa på initiativtagande, samordning, konsekvens och omfattande påverkansarbete, när skogsfrågor förbereds inom skogs- och miljöpolitiken i EU och på det internationella planet. Det behövs för att garantera diversifierad användning av skogarna.

1–6. Den nationella skogsstrategin 2025 innehåller de viktigaste riktlinjerna för Finlands skogspolitik. Riktlinjerna i skogsstrategin innehåller de mål som anges i den skogspolitiska redogörelsen och riksdagens ställningstagande till redogörelsen. Målen i strategin är att

skapa en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för skoglig affärsverksamhet, att reformera och diversifiera skogsbranschen och dess strukturer samt att skogarna ska användas på ett aktivt, mångsidigt och ekonomiskt, ekologiskt, socialt och kulturellt hållbart sätt. Strategin innehåller en vision, strategiska mål, mål med indikatorer och en projektportfölj med strategiskt viktiga projekt.

Den ursprungliga Nationella skogsstrategin 2025 godkändes genom statsrådets principbeslut den 12 februari 2015. Den nationella skogsstrategin 2025 som uppdaterats utifrån ett brett samarbete med intressegrupperna antogs av skogsrådet i december 2018. Statsrådet fastställde den genom ett principbeslut av den 21 februari 2019.

Ett särskilt fokus i uppdateringen av skogsstrategin var att förnya projektportföljen. Den uppdaterade strategin innehåller tio strategiska projekt och den lyfter nu tydligare fram bland annat metoder för att trygga klimatsäkringen och skogsnaturens biologiska mångfald. Nya projekt är klimatsmart skogsbruk, nya träbaserade produkter och tjänster samt skogspolitiken på internationell och EU-nivå. Projekten i skogsstrategin genomförs under ledning av jord- och skogsbruksministeriet inom ramen för den budget som riksdagen godkänt.

Den nationella skogsstrategin är förenlig med innehållet i regeringsprogrammet från 2019. Regeringsprogrammets mål om ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden innebär dock nya prioriteringar i de skogspolitiska målen och genomförandet av dem. När nya principbeslut fattas eller befintliga strategier uppdateras utgående från regeringsprogrammet uppdateras åtgärderna i den nationella skogsstrategin på det sätt som ändringarna förutsätter, med beaktande av de olika hållbarhetsmålen.

Den avstannade tillväxten i den globala ekonomin och handeln 2019, som försämrades ytterligare av coronavirusepidemin 2020, minskade efterfrågan på skogsindustriprodukter jämfört med högkonjunkturen 2018. Den försvagade konjunkturen och sjunkande produktionen resulterade också i minskad handel med industrivirke och marknadsavverkning. Regeringen har målmedvetet och konsekvent påverkat bland annat beredningen av EU:s biodiversitets- och klimatpolitik, lagstiftningen om hållbar finansiering och den nya skogsstrategin.

I enlighet med prioriteringarna i statsminister Sanna Marins regeringsprogram låg tyngdpunkten i genomförandet av den nationella skogsstrategin 2025 på projekthelheterna Klimatsäkert skogsbruk, Naturvård i ekonomiskogor och skogarnas biologiska mångfald samt Skogsdata och plattformsekonomi. Flera projekt utgjorde samtidigt en del av de nya samlade klimatåtgärderna inom markanvändningssektorn som bygger på regeringsprogrammet.

Marja Kokkonen, förstråd, jord- och skogsbruksministeriet

Ändringsbehoven i lagen om samfälligheter

RP 192/2014 rd – RSv 353/2014 rd

1. Riksdagen ser det som nödvändigt att bedöma ändringsbehoven i lagen om samfälligheter (758/1989) i fråga om att främja delägarnas inbördes likvärdighet och utveckla delägarlagens verksamhet.

1. Inget nytt att rapportera.

”Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar att det på basis av ministeriets tidigare utredning inte har ansetts finnas något särskilt behov av eller särskilda förutsättningar för en mer omfattande revidering av lagen om samfälligheter. Lagens grundstruktur kan på basis av utredningen fortfarande bedömas innebära likabehandling av delägare på det sätt som förutsätts och för delägare med effektiv delägarlagsverksamhet ge möjlighet att utnyttja deras gemensamma egendom och trygga dess värde.”

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Pentti Lähteenoja, generaldirektör, jord- och skogsbruksministeriet.

2. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur tillståndssystemet enligt 13 § i lagen om fiske fungerar i praktiken i fråga om de kommersiella fiskarnas tillgång till fiskevatten och utbudet av inhemsk fisk. En utvärdering av konsekvenserna ska lämnas till jord- och skogsbruksutskottet tre år efter det att lagen har trätt i kraft.

2. Enligt den nya lagen om fiske ska fiskeriområdena utarbeta och ta i bruk en plan för nyttjande och vård för sitt område. Planerna för nyttjande och vård ska bland annat innehålla uppgift om vilka områden som lämpar sig väl för kommersiellt fiske och fisketurism samt uppgift om de fångstredskap som lämpar sig för kommersiellt fiske i fråga om varje område som lämpar sig väl för kommersiellt fiske. Närings-, trafik- och miljöcentralen godkänner planen för nyttjande och vård. Regionalt tillstånd att bedriva kommersiellt fiske enligt 13 § i lagen om fiske kan under vissa villkor beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralen i syfte att trygga en uthållig avkastning och ett hållbart nyttjande av fiskresurserna samt genomförandet av planen för nyttjande och vård. Fiskerimyndigheterna vid närings-, trafik- och miljöcentralerna i Lappland, Norra Savolax och Egentliga Finland beslutade i december 2017 om gränserna för nya fiskeriområden. De nya fiskeriområdena är i färd med att inleda sin verksamhet och utarbetandet av planer för nyttjande och vård. På grund av de begränsningar av sammankomster som coronaviruset medför ändrades 130 § i lagen om fiske och fiskeriområdena gavs tid till december 2021 att utarbeta planer för nyttjande och vård. Regionala tillstånd enligt 13 § i lagen om fiske kan beviljas först när de

nya planerna har godkänts. Därför är det ännu inte möjligt att utreda hur tillstånd enligt 13 § fungerar i praktiken.

Orian Bondestam, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv

RP 239/2016 rd – RSv 16/2017 rd

1. Riksdagen förutsätter att det för Lantmäteriverket reserveras tillräckliga ekonomiska och personella resurser för att verket skyndsamt ska kunna slutföra de gamla ersättningsförrättningarna enligt lagen om ersättande av förluster på grund av vissa bestämmelser i överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv och i den därtill anslutna fiskeristadgan (501/1991).

1. Inget nytt att rapportera.

”Lantmäteriverket har på det sätt som riksdagen förutsätter ökat resurserna för att påskynda slutförandet av ersättningsförrättningarna för fisket i Tana älv sedan 2018. Ersättningsförrättningarna fortsätter i takt med att fiskerättigheterna avgjorts enligt lagen.”

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Pentti Lähteenoja, generaldirektör, jord- och skogsbruksministeriet.

2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet i samråd med Norge senast tre år efter det att avtalet har trätt i kraft granskar hur avtalet fungerat i allmänhet och hur fiskbestånden utvecklats. Likaså ska omfattningen av och utnyttjandet av de fiskerättigheter som innehas av samer och av fastighetsägare som bor någon annanstans granskas. Samtidigt ska det utredas om det finns förutsättningar att övergå till dags- och säsongsspecifika fiskekvoter.

2. År 2020 färdigställdes Akordi Oy:s utredning som utvärderade hur fiskeavtalet för Tana älv fungerar ur olika parterers synvinklar: Konsekvenserna av fiskeavtalet för Tana älv – utvärdering av hur avtalet fungerar ur olika parterers synvinkel²¹. I samband med utvärderingen ordnades också två workshoppar på temat i Utsjoki. Det material om hur avtalet fungerar som utredningen och workshopparna har resulterat i har utnyttjats vid förhandlingarna om ändring av den tidsbegränsade fiskestadga som ingår i fiskeavtalet för Tana

21 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-021-2>

älv. Avsikten är att förhandlingsprocessen med Norge ska slutföras under våren 2021. Vid dessa förhandlingar har man också utgående från material från lantmäteriverket granskat omfattningen av de fiskargrupper som äger olika fiskerättigheter. Vid förhandlingarna har man dessutom hört företrädare för fastighetsägare som bor på andra orter.

Vid förhandlingarna har man också granskat möjligheterna att utnyttja dags- och säsongspecifika fiskekvoter vid regleringen av fisket i Tana älv utifrån material som baserar sig på fångstanmätningar från fiskare. Granskningen har visat att dagliga fiskekvoter inte skulle ha kunnat ersätta den nuvarande avsevärda reduceringen av fiskedödligheten, men användningen av dem utreds som en del av den framtida regleringen. Användningen av kvoter har dock mött starkt motstånd. Hur avtalet med Norge fungerar har utvärderats årligen i en process som gäller anpassningsmöjligheter enligt artiklarna 6 och 7 i fiskeavtalet. Den finsk-norska uppföljnings- och forskningsgruppen för Tana älv har årligen följt statusen för laxbestånden i Tana älv och hur de har utvecklats. År 2020 var laxens vandring till Tana älv exceptionellt svag. Laxbeståndets tillstånd ger för närvarande inte någon biologisk grund för att tillåta en ökad fiskedödlighet.

Tapio Hakaste, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik Mat 2030 – Finsk mat för oss och för världen

SRR 2/2017 rd – RSk 21/2017 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. effektivare främjar en genuint fungerande och konkurrensutsatt livsmedelsmarknad och genom behövliga lagstiftningsåtgärder ser till att konkurrensvillkoren är lika,

1. Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte våren 2017 en utredare vars uppgift var att utarbeta åtgärdsförslag för att öka livsmedelskedjans mervärde och förbättra företagens samarbete inom livsmedelsexporten. I arbetet kartlades också vilka behov det eventuellt finns för att utveckla lagstiftningen och vidta andra åtgärder som krävs för att nå målen. Utredningen som blev klar i juni 2017 utnyttjades vid beredningen av redogörelsens verkställighetsplan, i planeringsarbetet deltog ett stort antal aktörer från livsmedelskedjan. Åtgärdena i redogörelsen genomförs i ett brett samarbete mellan livsmedelskedjans olika aktörer i enlighet med verkställighetsplanen.

I juni 2018 tillsattes bergsrådet Reijo Karhinen som utredare av jord- och skogsbruksministeriet, med uppdraget att ta fram förslag på hur jordbrukets lönsamhet kan förbättras. Hela livsmedelskedjan engagerades i utredningsarbetet bland annat genom en omfattande webbdiskussion och regionala och nationella workshopar. I ett samråd med intressentgrupper samlade man in deltagarnas synpunkter och konkreta utvecklingsidéer för att främja det finländska jordbruket och hela livsmedelskedjan samt synpunkter på vilken typ av livsmedelsproduktion vi borde ha i framtiden. Utredningen blev klar i februari 2019. En del av förslagen från utredningen har tagits in i statsminister Sanna Marins regeringsprogram. Arbetet fortsätter också inom ramen för diskussionsforumet Gemensamt matbord som tillsattes i november 2019. Forumet sammanträdde sex gånger år 2020. Det fastställde en gemensam framtidsvision 2030 för livsmedelssystemet och diskuterade strategiska prioriteringar.

Livsmedelsmarknadslagen (1121/2018) trädde i kraft vid ingången av 2019. Genom livsmedelsmarknadslagen garanterades producenterna en möjlighet att få avtalen om försäljning av jordbruksprodukter skriftligen, förbjöds oskäliga villkor och förfaranden som strider mot god affärssed i handeln med jordbruksprodukter och livsmedel samt infördes bestämmelser om livsmedelsmarknadsombudsmannen, som övervakar att krav och förbud iakttas. Livsmedelsmarknadsombudsmannens byrå inledde sitt arbete hösten 2019 och fokuserade under coronaåret 2020 på extern kommunikation och att göra ombudsmannen känd bland allmänheten.

Regeringens proposition (RP 199/2020 rd) med förslag till ändring av livsmedelsmarknadslagen lämnades till riksdagen den 29 oktober 2020. Riksdagen godkände propositionen den 18 december 2020 (RSv 223/2020 rd) och lagen stadfästes i januari 2021. I samband med reformen av livsmedelsmarknadslagen infördes i lagen de förbud mot god affärssed som förutsätts i det EU-direktiv som antogs i april 2019 (direktivet om otillbörliga handelsmetoder). Förbuden tillämpas på all försäljning av jordbruksprodukter och livsmedel när köparen har en större omsättning än säljaren och köparens omsättning överstiger två miljoner euro. Den nya lagen förbjuder bl.a. alltför långa betalningstider, annullering av beställningar i sista minuten, ensidiga ändringar av avtalsvillkor, betalningar som inte är kopplade till försäljningen, kommersiella repressalier samt olaglig användning av företagshemligheter. I lagen föreskrivs också om övervakningen av att förbuden iakttas och om påföljderna för brott mot förbuden. Lagreformen ökar också livsmedelsmarknadsombudsmannens befogenheter. De nya bestämmelserna tillämpas från ingången av november 2021.

2. uppställer numeriska mål för ett minskat matsvinn i olika delar av livsmedelskedjan och utreder behoven av att se över datummärkningen av livsmedel för att bidra till ett minskat matsvinn,

2. Jord- och skogsbruksministeriet föreslår att det numeriska målet för minskning av matsvinnet ska vara -50 procent från 2012 års nivå. Målet uppfyller målen för hållbar utveckling enligt FN:s Agenda 2030, som kommissionen och EU-parlamentet siktar på att nå. Från år 2012 finns nationella uppgifter om svinnet från hela livsmedelskedjan. För hushållens och matservicens del har mät- och uppföljningsuppgifter om matsvinnet 2017–2018 samlats in inom Naturresursinstitutets projekt Wastestimator. Insamlingen av uppgifter om svinnet i hela matkedjan och minskningen av matsvinnet styrs av den nationella avfallsplanen (VALTSU). I kommissionens genomförandeförordningar för avfallsdirektivet bestäms om den lagstadgade minimikvalitetsnivå för uppföljning och statistikföring av matsvinn som medlemsstaterna ska iaktta, datainsamlingens omfattning och referenstidpunkter samt om offentliggörande av uppgifter och överlämnande av dem till kommissionen. I Finland kommer Naturresursinstitutet att svara för genomförandet av förordningen inom ramen för jord- och skogsbruksministeriets, arbets- och näringsministeriets, miljöministeriets och livsmedelsbranschens samarbetsprojekt för uppföljning och minskning av matsvinn 2018–2020. Naturresursinstitutets färdplan för matsvinn för att halvera matsvinnet fram till 2030 publicerades den 19 januari 2021. Också kommissionen tar tag i datummärkningarnas roll som en del av arbetet inom Food waste and loss platform, där Finland deltar aktivt. Minskningen av matsvinnet har lyfts fram i statsminister Sanna Marins regeringsprogram.

Statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhets (VN TEAS) projekt "Översyn av lagstiftningen kan minska matsvinnet – projekt Lexfoodwaste" granskade även det datummärkningarna och påminner om aktörens ansvar för att använda märkningens sista användningsdatum endast för produkter som lätt förskäms. Insatserna ska gälla invanda handlingsmönster, inte lagstiftningen.

3. systematiskt ökar och effektiviserar Finlands arbete för att i ett tidigt skede påverka beredningen av EU-lagstiftningen i frågor som rör livsmedelssektorn,

3. Jord- och skogsbruksministeriet har deltagit i EU:s arbetsgrupp som på hög nivå arbetar för en mer fungerande livsmedelskedja (HLF) och deltagit i expertarbetsgruppsmötena under HLF. Ministeriet bidrog också aktivt till behandlingen av direktivet om otillbörliga handelsmetoder (UTP-direktivet) i rådet.

Det påverkansarbete som jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde bedriver gentemot EU:s institutioner och medlemsstater har effektiviserats. Fokus ligger särskilt på kommissionens förslag om en reform av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Kommissionen lade fram förslaget den 1 juni 2018 och behandlingen av det fortsatte under 2020. Man har i olika sammanhang mångsidigt lyft fram Finlands ståndpunkter (i framställningar, tal, skriftligt). Den nationella beredningen inför nästa fondperiod har fortsatt

och beredskapen inför olika resultat har främjats. Dessutom deltar man aktivt i utvecklandet av EU-rättsakter om djurhälsa och växtskydd och av internationella standarder samt i annat samarbete på EU- och internationell nivå. På initiativ av Finland utlystes 2020 till det internationella året för växtskydd. Växtskyddets betydelse för växtproduktionen, försörjningsberedskapen och den globala livsmedelstryggheten har lyfts fram på ett mångsidigt sätt, även om den internationella konferensen i Helsingfors flyttades till 2021 på grund av coronavirusläget.

4. avsätter tillräckligt stora ekonomiska och operativa resurser för att exporten av livsmedel och vatten ska kunna främjas långsiktigt och systematiskt, och

4. Jord- och skogsbruksministeriet och arbets- och näringsministeriet finansierar Business Finlands tillväxtprogram Food from Finland, som fokuserar på att främja exporten av livsmedel och drycker. Under Sipiläs regering riktades spetsprojektfinansiering till Livsmedelsverket för projekt om marknadsinträde som öppnar nya exportmöjligheter, utveckling av exportövervakningssystem, rådgivning till och förbättring av exportberedskapen hos små och medelstora livsmedelsföretag samt utveckling av ett sådant elektroniskt system för djurläkemedelsintyg som Kinas myndigheter kräver. Finansieringen av dessa åtgärder har fortsatt också under statsminister Sanna Marins regeringsperiod. Jord- och skogsbruksministeriet har också gett resurser för anställning av en attaché som fokuserar på livsmedellexport till Kina, Sydkorea och Sydafrika. Jord- och skogsbruksministeriet har anvisat medel för ett flertal utbildningar om kunnande inom livsmedellexport, ett utbildnings- och samordningsprojekt för livsmedellexport, förbättrad exportberedskap för spannmålsprodukter, en utredning om produktion och export av förpackat vatten och en profilhöjning för den inhemska produktionens särdrag i förhållande till konkurrentländernas produkter. Jord- och skogsbruksministeriet har också anvisat medel för internationalisering av vattensektorn bland annat genom att finansiera Finlands vattenforum rf. Jord- och skogsbruksministeriet har främjat öppnandet av exportmarknaden även som tjänsteuppdrag såväl på EU-nivå som internationellt.

5. underlättar småskalig förädling av inhemsk mat och närproducerad mat.

5. Jord- och skogsbruksministeriet har gjort talrika lagstiftningsändringar med vilka direktförsäljningen från gårdarna och marknadstillträdet för småskaligt förädlade livsmedel underlättats. Bestämmelserna kommer att göras ännu mer flexibla i samband med totalreformen av livsmedelslagstiftningen. Livsmedelsverket har tagit fram ett stort antal instruktioner inom spetsprojektet Rådgivning till små och medelstora företag i livsmedelsbranschen, och även anordnat kurser och gett rådgivning om ämnet samt effektiviserat framtagandet av enhetliga myndighetstolkningar och införandet av en ny servicemodell. Medel från landsbygdsutvecklingsprogrammet används för att finansiera företagsverksamhet inom livsmedelssektorn på landsbygden.

Anna-Leena Miettinen, enhetschef, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av lagen om Finlands skogscentrals system för skoglig information

RP 170/2017 rd – RSv 173/2017 rd

Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2020 tillställs en utredning om konsekvenserna av den lagstiftning som nu införs.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

”Lagändringen trädde i kraft den 1 mars 2018. En utredning om lagstiftningens konsekvenser har lämnats till jord- och skogsbruksutskottet den 9 december 2020”.

Niina Rissanen, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Övergångsarrangemangen i samband med reformen av bostadsdatasystemet

RP 127/2018 rd – RSv 168/2018 rd

Riksdagen förutsätter att det noga bevakas hur reformen kommer i gång och hur övergångsarrangemangen fungerar och att det vid behov vidtas korrigerande åtgärder samt att jord- och skogsbruksministeriet lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning i frågan före utgången av 2022.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

”Jord- och skogsbruksministeriet lämnar en utredning om hur övergångsarrangemangen fungerar till riksdagen före utgången av 2022.”

Susanna Paakkola, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Fiskerättigheter för strömfallslägenheter

RP 309/2018 rd – RSv 300/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet så snart som möjligt utreder behovet av lagändringar i fråga om rätten för strömfallslägenheter med fiskerätt att delta i fiskeriområdenas verksamhet och att statsrådet bedömer behoven av lagändringar för att stärka rättigheterna för minoritetsdelägarna i delägarlagen, framför allt med hänsyn till situationen i övre Lappland.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

”Jord- och skogsbruksministeriet har i enlighet med riksdagens ståndpunkt utrett oklarheterna kring fiskerättigheter enligt särskilda grunder i norra Finland och bedömt behoven av lagändringar i samband med dem. Utredningen ”Laxregale och fiskerättigheter enligt särskilda grunder i norra Finland – nuläge och bedömning av eventuella behov av ändringar” publicerades den 21 november 2019²². I kapitel 2 och 3 i utredningen behandlas frågor om fiskerättigheter för strömfallslägenheter.

Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar att det oklara läget kring strömfallslägenheternas användning av fiskerättigheter och deras företrädares deltagande i fiskeriområdets verksamhet hänför sig till vilken betydelse villkoren i köpebrev i samband med strömfallsförvärv har i dag, inte till bestämmelserna i lagen om samfälligheter (758/1989) eller lagen om fiske (379/2015). Ministeriet ser inga behov av att ändra dessa lagar. Enligt huvudregeln i 5 § i lagen om fiske tillkommer fiskerättigheterna för strömfallslägenheter vattenområdets ägare som en del av ägarens äganderätt, om inte något annat fastslås någon annanstans i lag eller följer av någon annan rättslig grund. I strömfallslägenheter har vattenområdenas ägare eller andra som enligt någon annan rättslig grund har ostridig rätt att utöva rösträtt i strömfallslägenheten rätt att delta i fiskeriområdenas verksamhet.

Om det skulle gälla en situation där också andra än vattenområdets ägare har fiskerätt på strömfallslägenhetens område, skulle dessa utgöra ett delägarlag för en gemensam särskild förmån enligt 3 § 2 mom. i lagen om samfälligheter. I nämnda bestämmelse föreskrivs att i strömfallslägenheter på vars område också andra än ägaren har rätt att fiska uppstår direkt med stöd av lagen ett så kallat delägarlag för den särskilda förmånen, i vilket delägarskapet bestäms enligt delägarnas fiskerätt. Delägarlaget för den särskilda förmånen har med stöd av lagen om fiske rätt att delta i fiskeriområdets verksamhet.

22 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-022-9>

Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar att det på basis av ministeriets tidigare utredning inte har ansetts finnas något särskilt behov av eller särskilda förutsättningar för en mer omfattande revidering av lagen om samfälligheter. Lagens grundstruktur kan på basis av utredningen fortfarande bedömas innebära likabehandling av delägare på det sätt som förutsätts och för delägare med effektiv delägarlagsverksamhet ge möjlighet att utnyttja deras gemensamma egendom och trygga dess värde.”

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Eija Kirjavainen, fiskeriråd, jord- och skogsbruksministeriet

Uppföljning av hur växtskyddslagen fungerar

RP 11/2019 rd – RSv 17/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar hur lagstiftningen fungerar samt lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning i ärendet före utgången av 2021.

Växtskyddslagen (1110/2019) trädde i kraft den 14 december 2019. Jord- och skogsbruksministeriet följer och utvärderar i samarbete med Livsmedelsverket hur lagstiftningen fungerar samt lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning i ärendet före utgången av 2021.

Pirjo Tomperi, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Temporärt stöd för beskogning

RP 150/2020 rd – RSv 171/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheten att senare utsträcka stödordningen till sådana områden på minst 0,5 hektar som består av separata områden på minst 0,2 hektar, när den genomsnittliga bredden på varje område är minst 20 meter och när alla arealer i övrigt uppfyller villkoren för att bli godkända för stödordningen och godkännande av mindre arealer inte medför onödig extra administrativ börda.

Lagen om temporärt stöd för beskogning (1114/2020) bereddes 2020 och trädde i kraft vid ingången av 2021. Lagen är temporär och gäller till utgången av 2023. Det är fråga om en ny stödordning och utifrån erfarenheterna av genomförandet av lagen bedömer jord- och skogsbruksministeriet senare möjligheten att utsträcka stödordningen till att omfatta

också områden som är mindre än den nuvarande minimiarealen på 0,5 hektar så att det är ändamålsenligt att minska den fastställda minimiarealen och att detta inte medför onödig extra administrativ börda för Finlands skogscentral och närings-, trafik- och miljöcentralerna. En naturlig tidpunkt för en översyn är i slutet av 2022 när genomförandet av beskogning och fortsättningen på stödordningen ses över som en helhet.

Kaisa Pirkola, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av renskötsellagen

RP 152/2020 rd – R Sv 170/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar hur lagstiftningen fungerar och hur verksamheten i renskadenämnden bedrivs samt lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning om saken före utgången av 2023.

Bestämmelserna om renskadenämnden i renskötsellagen (848/1990) utfärdades genom lag 1135/2020 och trädde i kraft den 1 januari 2021. Jord- och skogsbruksministeriet följer hur nämndens verksamhet bedrivs och hur lagstiftningen fungerar samt lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning om saken före utgången av 2023.

Johanna Wallius, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

9 Försvarsutskottet

Ekonomiska förmåner för värnpliktiga

RP 37/2007 rd — RSv 110/2007 rd

Riksdagen förutsatte den 11 december 2007 att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöringen ska beaktas i pensionen och hemförlovningspenning betalas till dem som hemförlovas. Vidare förutsatte riksdagen att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förbättras.

Regeringen har strävat efter att långsiktigt och planmässigt förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala villkor. Utvecklingen av de värnpliktigas förmåner samordnas av försvarsministeriets tväradministrativa samarbetsforum, som i sitt arbete systematiskt betonat vikten av att förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner och uppskattningen av deras samhälleliga ställning (arbetsliv, studier).

Grunderna för reservistlönen reviderades 2008, varigenom lönen bands till försvarsministeriets lönetabell. I enlighet med det höjdes reservistlönerna senast den 1 augusti 2018. År 2019 fattades ett beslut om att höja dagpenningen för beväringar och reservister från och med den 1 januari 2020. Dessutom höjdes från och med den 1 augusti 2020 det dagtraktamente som betalas som ersättning för förlorad arbetsförtjänst till dem som rekryteras utanför Försvarsmakten och som genomgår krishanteringsutbildning.

År 2020 fattades också ett beslut om att reservister som tjänstgör i militära krishanteringsuppdrag från och med den 1 januari 2021 ska börja få ersättning för kostnaderna för läkarundersökningar och tandläkarundersökningar som behövs för att påvisa god hälsa.

Försvarsministeriet har utfärdat en förordning om temporär ändring av försvarsministeriets förordning om de förmåner som avses i värnpliktslagen och i lagen om hälsovården inom försvarsmakten. I den temporära förordningen föreskrivs att det till värnpliktiga betalas 13,50 euro i matpenning för de dagar då de på grund av specialarrangemang till följd av coronavirusepidemin är befriade från annan tjänstgöring.

Beaktandet av beväringstiden vid fastställandet av pensionen och ett eventuellt återinförande av hemförlovningspenningen hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Med beaktande av de ekonomiska förmånerna som helhet har social- och hälsovårdsministeriet tills vidare inte ansett det vara nödvändigt att återinföra hemförlovningspenningen.

Sami Roikonen, avdelningsstabsofficer, försvarsministeriet

Utredning om hur lagstiftningen om militär underrättelseverksamhet fungerar

RP 203/2017 rd – RSv 290/2018 rd

Riksdagen förutsätter att försvarsministeriet före utgången av 2020 lämnar försvarsutskottet en utredning om hur den nya lagstiftningen om militär underrättelseverksamhet fungerar.

Försvarsministeriet lämnade försvarsutskottet en redogörelse om saken i december 2020.

Lagen om militär underrättelseverksamhet trädde i kraft den 1 juni 2019. Granskningsperioden på cirka ett och ett halvt år kan anses vara relativt kort, men det finns redan en del erfarenheter om hur lagstiftningen fungerar. I redogörelsen föreslås inga ändringar i lagstiftningen utifrån de synpunkter som framförs.

På basis av redogörelsen har lagstiftningen i stort fungerat väl. Några utvecklingsobjekt har identifierats och i synnerhet ändringar av teknisk natur kan beaktas när det görs ändringar i övrig lagstiftning.

Av redogörelsen framgår också att man ännu inte nödvändigtvis har identifierat alla former av myndighetssamarbete och övrigt samarbete för att samhället ska kunna dra full nytta av underrättelsesystemet. I vissa fall försvåras samarbetet också av resursfrågor.

Inrikesministeriet har tillsatt ett projekt för att bereda en heltäckande, detaljerad redogörelse för hur lagstiftningen om underrättelseverksamhet fungerar, hur effektiv och framgångsrik den är, hur den behöver utvecklas, hur tillsynen och rättsskyddet utfallit samt för andra omständigheter som är relevanta i ärendet (RSv 291/2018 rd). Redogörelsen ska lämnas till riksdagen före utgången av 2021. Försvarsministeriet har en central roll i beredningen av redogörelsen.

Kosti Honkanen, äldre regeringssekreterare, försvarsministeriet

Beaktandet av den nationella säkerheten i områdesanvändningen och i fastighetsinnehav

RP 253/ 2018 rd – RSv 268/2018 rd

Riksdagen förutsätter att försvarsministeriet före utgången av 2021 lämnar försvarsutskottet en rapport om hur de nya bestämmelserna fungerar med beaktande av den nationella säkerheten vid områdesanvändning och i fastighetsinnehav.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

”Försvarsministeriet kommer att lämna en rapport till riksdagen före utgången av 2021.”

Anu Sallinen, konsultativ tjänsteman, försvarsministeriet

Redogörelse om Senatfastigheter och Försvarsfastigheter

RP 31/ 2020 rd – RSv 194/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen före ingången av höstsessionen 2022 lämnar en övergripande redogörelse om Senatfastigheter, dess dotteraffärsverk Försvarsfastigheter och hela Senatkoncernen. Redogörelsen ska bland annat

1. granska bland annat statens lokalförvaltning i dess helhet, dess organisation, verksamhetsprinciper, reglering, kundens ställning, kostnader, serviceavtal med eventuella anknytande meningsskiljaktigheter, systemets konsekvenser för myndigheternas förutsättningar att sköta sina lagstadgade uppgifter och lokalförvaltningens ansvar bland annat för brister i lokalernas skick,
2. mer generellt bedöma affärsverksmodellens lämplighet som organisationsform för statens lokalförvaltning och
3. bedöma hur den nya lagstiftningen om Försvarsfastigheter fungerar, särskilt i fråga om genomförandet av styrningsbehörigheten mellan finansministeriet och försvarsministeriet, och hur personalens ställning utvecklas.

Republikens president stadfäste lagen om Senatfastigheter och Försvarsfastigheter och vissa lagar som har samband med lagen den 18 december 2020. Finansministeriet inleder beredningen av den redogörelse som riksdagen förutsätter under våren 2021.

Tero Meltti, finansråd, enhetschef, finansministeriet

10 Kulturutskottet

Utövande konstnärers rättigheter i audiovisuella verk

RP 73/2013 rd – RSv 120/2013 rd

Riksdagen förutsatte den 5 november 2013 att regeringen ser till att utövande konstnärer som uppträder i audiovisuella verk bemöts jämbördigt med andra konstnärer.

Undervisnings- och kulturministeriet har börjat bereda en utredning om skydd för audiovisuella framträdanden inom Europeiska unionen. Utredningen ger en grund för att bedöma behovet av nationell lagstiftning i samband med att man inom Europeiska unionen bereder unionens och dess medlemsstaters anslutning till Pekingfördraget från 2012 om skydd för audiovisuella framträdanden. En delutredning färdigställdes 2016.

I rådets arbetsgrupp för upphovsrättsfrågor inleddes hösten 2014 diskussioner om processen för ikraftsättande av Pekingfördraget.

Förberedelserna inför Europeiska unionens och dess medlemsstaters tillträde till Pekingfördraget har pågått under ledning av kommissionen och har ännu inte slutförts. Tidtabellerna för de nationella förberedelserna och utredningsarbetet i Finland har av ändamålsenlighetsskäl samordnats med förberedelserna inom Europeiska unionen.

Utredningen om skyddet för audiovisuella framträdanden i Pekingfördraget och i lagstiftningen i Europeiska unionen och i vissa medlemsstater i Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har offentliggjorts²³.

I samband med beredningen av det nationella genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/790 om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden och om ändring av direktiven 96/9/EG och 2001/29/EG (DSM-direktivet) har upphovsrättslagen också granskats med fokus på skådespelarnas rättigheter. En legislativ lösning övervägs eventuellt under 2021.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

23 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-612-6>

Yrkeshögskolelagen och lagen om ändring av 49 § i universitetslagen

RP 26/2014 rd – RSv 134/2014 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer de sammantagna verkningarna av finansieringsreformen för yrkeshögskolorna och lämnar kulturutskottet en utredning om det under 2018.

”Inget nytt att rapportera.

1 Den 20 december 2018 lämnade undervisnings- och kulturministeriet till riksdagens kulturutskott den utredning om de sammantagna verkningarna av finansieringsreformen för yrkeshögskolorna som utskottet krävt. Den utredning om konsekvenserna av yrkeshögskolereformen som undervisnings- och kulturministeriet låtit Owl Group Oy genomföra blev klar hösten 2018. Den innehöll också en bedömning av finansieringsreformen.²⁴

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.”

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att yrkeshögskoleutbildningen ska vara arbetslivsorienterad och stödja den regionala utvecklingen. Regionalt och lokalt beslutsfattande ska vara yrkeshögskoleutbildningens styrka också i fortsättningen.

2. Undervisnings- och kulturministeriets styrning främjar yrkeshögskolornas profil som arbetslivsnära högskolor som stöder den regionala utvecklingen. Yrkeshögskolornas profil har beaktats bland annat i arbetet för att utveckla yrkeshögskolornas finansieringsmodell och i målen för högskolornas avtalsperiod 2021–2024.

Den finansieringsmodell som trädde i kraft vid ingången av 2017 tryggar möjligheterna till långsiktig utveckling av yrkeshögskolorna och sporrar dem till att profilera sig, utveckla kvaliteten och agera på ett produktivt och ekonomiskt sätt. Finansieringsmodellen stärker de nationella högskole- och vetenskapspolitiska målen samt yrkeshögskolesektorns profil i det finländska högskolesystemet. Den uppmuntrar samtidigt de nya yrkeshögskolorna till strategiskt utvecklingsarbete.

Liksom tidigare poängteras utbildningen, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten samt de utbildnings-, forsknings- och utvecklingspolitiska målen. Forsknings-

²⁴ <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-588-4>

utvecklings- och innovationsverksamhetens vikt har ökat i den finansieringsmodell som trädde i kraft vid ingången av 2021, vilket accentuerar yrkeshögskolornas centrala roll i en arbetslivsnära FUI-verksamhet som stöder den regionala utvecklingen.

Beredningen av målen för yrkeshögskolorna för avtalsperioden 2017–2020 har grundat sig på utvecklingsriktlinjerna i regeringsprogrammet, behoven av att förnya högskoleväsendet samt yrkeshögskolornas strategiska mål. Undervisnings- och kulturministeriet och yrkeshögskolorna har avtalat om examensmålen utifrån regeringsprogrammets mål att höja kompetensnivån och utifrån arbetslivets prognostiserade behov.

Styrningen och finansieringen av yrkeshögskolorna har utvecklats för att stärka yrkeshögskolornas profil som en arbetslivsorienterad högskolesektor som stöder den regionala utvecklingen. I samband med bedömningen av yrkeshögskolereformens effekt utredes också yrkeshögskolornas roll inom arbetslivsutvecklingen och den regionala utvecklingen samt yrkeshögskolornas växelverkan med olika samhällsaktörer. Som en del av de fortsatta åtgärderna utifrån visionen för högskoleutbildningen 2030 förnyas styrpraxisen. Statsrådet godkände i januari 2019 den nya finansieringsmodellen för yrkeshögskolorna för avtalsperioden 2021–2024. I den nya finansieringsmodellen betonas i högre grad än tidigare bland annat finansieringsandelarna för examina som betjänar arbets- och näringslivet i regionen, sysselsättning, kontinuerligt lärande samt forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Elevhälsotjänster enligt lagen om elev- och studerandevård

RP 189/2014 rd – RSv 224/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med servicestrukturen av social- och hälsovården ser till att elevhälsa enligt lagen om elev- och studerandevård också i fortsättningen kan ordnas som närservice i skolorna.

I regeringens proposition (RP 241/2020 rd) till riksdagen om social- och hälsovårdsreformen föreslås att elevhälsotjänsterna ordnas av välfärdsområdet som social- och hälsotjänster. Enligt propositionen ska tjänsterna ordnas som närservice på skolor och läroanstalter. Utbildningsanordnarna ska tillhandahålla lämpliga lokaler i skolorna, läroanstalterna eller deras omedelbara närhet.

Social- och hälsovårdsministeriet bereder en proposition som ska komplettera den ovan nämnda social- och hälsovårdsreformen och där samarbetet mellan kommunerna och välfärdsområdena preciseras och säkerställs för att elevhälsotjänsterna ska fungera smidigt i den nya situationen. I den kompletterande propositionen som är under beredning preciseras också bestämmelserna om dokumentation och registerföring inom elevhälsan. Anvisningarna för elevhälsan kommer också att preciseras i samband med att social- och hälsovårdsreformen implementeras. Institutet för hälsa och välfärd och Utbildningsstyrelsen fortsätter följa upp elevhälsan.

Arja Ruponen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet
Maire Kolimaa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Revidering av lagstiftningen om studiestöd

RP 210/2014 rd – RSv 360/2014 rd

Riksdagen förutsätter att det under nästa valperiod görs en totalrevidering av lagstiftningen om studiestöd. Revideringen ska säkerställa de ekonomiska möjligheterna för heltidsstudier och även beakta aspekter som gör systemet tydligare, genomskinligare, smidigare och mer sporrande samt förbättrar likabehandlingen av de studerande.

Studiestödet har utvecklats i den riktning som riksdagen förutsätter.

Utifrån utredaren professor Roope Uusitalos förslag verkställdes den studiestödsreform som förutsatts i regeringsprogrammet i huvudsak genom lag 4/2017 om ändring av studiestödslagen, som trädde i kraft den 1 augusti 2017, så att stödtiden för högskolestuderande förkortades, nivåerna på studiepenningen för olika utbildningsstadier förenhetligades och beloppet av statsborgen för studielånet steg. I samband med reformen har också den studerandes egna inkomstgränser justerats enligt det ändrade inkomstnivåindexet, och höjningen av det belopp av studiestödet som återkrävs har sänkts från den 1 januari 2018. Från den 1 januari 2018 minskar inte heller föräldrarnas inkomster längre studiepenningen för 18–19-åringar som studerar på andra stadiet och bor självständigt.

Stödets nivå blev betydligt bättre när statsborgen höjdes. Villkoren för studielånskompensationen och studielånsavdraget kvarstår på nuvarande nivå, vilket sporrar till att avlägga examen inom den målsatta tiden. Dessutom har lånets användbarhet förbättrats genom att anteckningar om betalningsanmärkningar inte längre utgör ett hinder för att bevilja statsborgen, och på andra stadiet kan lånet för en termin lyftas på en gång.

De studerande överfördes i huvudsak till det allmänna bostadsbidraget den 1 augusti 2017, och det innebär att deras boende stöds på samma grunder som boendet för alla andra med små inkomster. Ändringen förbättrade den ekonomiska situationen för i synnerhet ensamstående studerande som har de minsta inkomsterna och höga boendegifter. Reformen innebär att studiestödet och bostadsbidraget tillsammans tryggar förutsättningarna för heltidsstudier på ett bättre sätt än tidigare.

Dessutom kan den som är vårdnadshavare för ett barn under 18 år få studiepenningens försörjarförhöjning från den 1 januari 2018. Från den 1 augusti 2019 kan studerande i gymnasieutbildning eller yrkesutbildning som är yngre än 20 år och från en familj med små inkomster få läromaterialstillägg, och föräldrarnas inkomster sänker inte studiepenningens grundbelopp eller bostadstillägget för en studerande som är yngre än 18 år och bor självständigt.

I enlighet med Antti Rinnes regeringsprogram höjdes studiepenningens försörjarförhöjning från och med den 1 januari 2020 med 25 euro och studiepenningens belopp indexbands. Den första indexhöjningen gjordes den 1 augusti 2020 då studiepenningarna höjs med en procent. Den 1 augusti 2021 är höjningen 0,4 procent. Bostadstilläggets belopp är från och med den 1 januari 2020 210 euro i månaden för alla studerande som studerar utomlands eller på Åland. Systemet förenklades eftersom bostadstilläggen i länder med låg hyresnivå slopades.

Villkoren för studielånskompensation ändrades den 1 januari 2020 så att studielåntagare som avlagt en examen utomlands har rätt till studielånskompensation trots att tiden för att avlägga examen överskridit den föreskrivna tiden med högst tre månader, om orsaken är den utländska högskolans avvikande definition av termin eller praxis för beviljande av examensbetyg.

Dessutom ändrades tidsfristen för återbetalning av studiepenning och bostadstillägg för en stödmånad den 1 januari 2020 så att återbetalningen ska göras före utgången av april kalenderåret efter stödåret.

I villkoren för studielånskompensation beaktas situationer där studierna fördröjts eller inte kunnat inledas på grund av coronavirusepidemin. Fördröjningar i studierna beaktas också i villkoren för studielånsavdraget från och med den 1 januari 2021 (lag om ändring av lagen om studiestöd 1045/2020).

Rätten till skolresestöd utvidgas och läromedelstillägget slopas huvudsakligen den 1 augusti 2021 som ett led i att studierna på andra stadiet görs avgiftsfria i samband med läropliktsreformen. Skolresorna för studerande inom avgiftsfri utbildning kan ersättas utan självrisk när skolresans längd är minst sju kilometer.

Följande gång kommer behovet av att utveckla studiestödet att tas upp i samband med den utbildningspolitiska redogörelsen och totalreformen av den sociala tryggheten.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Svenskan som valfritt läroämne på alla utbildningsstadiet

Ö 2/2014 rd – RSk 54/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande kartläggning av den allmänna politiken för språkstudier i Finland och av hur den bör utvecklas inför kommande utmaningar i fråga om språkkunskaper och med beaktande av det allt större och mångsidigare behovet av kunskaper i främmande språk i samhället och inom näringslivet.

Spetsprojektet för att tidigarelägga språkundervisningen genomfördes i samarbete med Utbildningsstyrelsen genom fortsatt aktiv utvidgning av verksamheten under 2018. I den andra utlysningen beviljade Utbildningsstyrelsen 3 427 000 euro i spetsprojektunderstöd till 81 projekt som inleddes 2017 och 873 000 euro till 37 nya projekt. Regeringens beslut vid ramförhandlingarna 2018 om att språkundervisningen från och med 2020 ska inledas i årskurs ett medförde att spetsprojektverksamheten blev strategisk verksamhet för att stödja genomförandet av lagstiftningen och grunderna för läroplanen. Inom ramen för spetsprojektet bereddes under 2018 en omfattande fortbildningshelhet inom språkundervisningen till stöd för tidigareläggningsen av språkundervisningen. Via spetsprojektet har man också låtit göra undersökningar och utredningar till stöd för ordnandet av tidig språkundervisning. Spetsprojektet har varit mycket effektivt eftersom det möjliggjort regeringens beslut om tidigarelagd språkundervisning och ett snabbt genomförande av tidigareläggningsen.

En ny nationalspråksstrategi som ska trygga allas rätt att få service på nationalspråken och förbättra språkklimatet kommer att utarbetas i enlighet med regeringsprogrammet. Strategin är ett svar på Institutet för de inhemska språkens oro för nationalspråkens ställning i en föränderlig språkmiljö. Därtill ska ett språkpolitiskt program utarbetas som beaktar de andra språk som talas i Finland, särskilt de samiska språken, romani, det karelska språket och teckenspråken. Målet med det språkpolitiska programmet är att bemöta de utmaningar som identifierats för olika språkgrupper, till exempel språkets livskraft, tillgodosendandet av de språkliga rättigheterna samt möjligheterna att använda språket. Utöver de språk som nämns i regeringsprogrammet kan programmet också ta upp andra språk, exempelvis invandarspråk.

Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt FM Gun Oker-Blom som utredare. Hon ska utreda särdragen, utmaningarna och utvecklingsbehoven i den svenskspråkiga småbarns-pedagogiken och utbildningen och utarbeta ett åtgärdsprogram utifrån de utvecklings-behov som framkommer i utredningen. Utredningen omfattar hela utbildningsfältet från småbarnspedagogiken till utbildningen på högskolenivå.

För närvarande saknas en samlad bild av den svenskspråkiga utbildningen. Viktiga fak-torer i en samlad bild är läget för nätet av skolor och läroanstalter, tillgången på behörig arbetskraft, ekonomiska och administrativa utbildningsrelaterade lösningar, ansökningen till utbildning, antagningen och genomströmningen, läroämnena i gymnasieutbildningen och valmöjligheterna i yrkesexamina, utbudet inom det fria bildningsarbetet och den övriga vuxenutbildningen, universitetens och yrkeshögskolornas utbud av examens- och övrig utbildning samt svenskspråkig forskning, i synnerhet om utbildning och det svenska språket.

Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt en styrgrupp till stöd för utredaren. Styr-gruppens mandatperiod är den 1.1.2020–28.2.2021.

Anna Mikander, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Konsekvenserna av att studieavgifter införs och handläggningsavgiften för ansökan slopas

RP 36/2016 rd – RSv 61/2016 rd

Riksdagen förutsätter att man noggrant följer och bedömer vilka kon-sekvenser det har för antalet sökande till högskolorna, de sökandes genomsnittliga utbildnings- och kompetensnivå och högskolornas inter-nationalisering att handläggningsavgiften för ansökan slopas och att studieavgifter införs. När handläggningsavgiften slopas måste Utbildnings-styrelsen få tillräcklig tilläggsfinansiering för att utveckla högskolornas ansöknings- och antagningstjänster. Undervisnings- och kulturministeriet ska lägga fram en utredning om frågan för kulturutskottet senast hösten 2018.

Universiteten och yrkeshögskolorna är skyldiga att ta ut studieavgifter av studerande från länder utanför Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som inleder sina studier den 1 augusti 2017 eller därefter i utbildning på främmande språk som leder till lägre eller högre högskoleexamen. År 2017 tillsatte undervisnings- och kultur-ministeriet en arbetsgrupp för att följa och bedöma konsekvenserna av att studieavgifter

införs vid högskolorna och handlägningsavgiften för ansökan slopas. Arbetsgruppen bedömer vilka konsekvenser det har för högskolornas internationalisering och tillströmningen av studerande att studieavgifter införs och handlägningsavgiften för ansökan slopas, följer hur högskolornas stipendiepraxis fungerar och vilket genomslag den har. Arbetsgruppens mellanrapport om läsåret 2017–2018 publicerades på undervisnings- och kulturministeriets webbplats i november 2018.

Den 28 december 2018 lämnade undervisnings- och kulturministeriet, utifrån de uppgifter som ovannämnda uppföljningsgrupp samlat in, en utredning till riksdagen om konsekvenserna av att handlägningsavgiften för ansökan slopas och studieavgifter införs.

Efter att handlägningsavgiften för ansökan slopades har utvecklingen av tjänsten Studieinfo.fi helt finansierats via statsbudgeten och anslaget ingår i resultatavtalen mellan Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet.

På grund av fördröjningar i datainsamlingen har mandatperioden för den arbetsgrupp som undervisnings- och kulturministeriet tillsatte för att följa upp och bedöma införandet av studieavgifterna förlängts till utgången av 2021 för att säkerställa att tillräckligt heltäckande uppföljnings- och bedömningsdata samlas in. Coronavirusläget har på ett oförutsägbart sätt påverkat högskolornas verksamhet och den internationella mobiliteten bland studerande 2020.

När det gäller uppföljningen av konsekvenserna av att handlägningsavgiften för ansökan slopas föranleder ärendet inga ytterligare åtgärder.

Maija Innola, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Reformen av yrkesutbildningen, verkställighet och uppföljning av konsekvenserna

RP 39/2017 rd – RSv 86/2017 rd

2. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet under övergångsperioden för finansieringsreformen följer upp vilka konsekvenser finansieringssystemet inom yrkesutbildningen har på villkoren för att ordna yrkesutbildning och lämnar en rapport till kulturutskottet för kännedom årligen i början av höstsessionen. Samtidigt ska ministeriet också bedöma om basfinansieringen är tillräcklig.

2. Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändrades (17.12.2020/1050) så att basfinansieringens, den prestationsbaserade finansieringens och genomslagsfinansieringens andelar finansåret 2021 och framåt kvarstår på samma nivå som 2020. Av den kalkylerade finansieringen är 70 procent basfinansiering, 20 procent prestationsbaserad finansiering och tio procent genomslagsfinansiering. Finansåren 2018 och 2019 beviljades 95 procent av den kalkylerade finansieringen som basfinansiering och fem procent som prestationsbaserad finansiering.

Från 2017 som var det sista året med det gamla finansieringssystemet till 2021 minskade eller ökade finansieringen för 45 procent av anordnarna mindre än tio procent jämfört med den genomsnittliga förändringen. De här anordnarnas andel av den totala finansieringen 2021 var 67 procent. Under den granskade perioden minskade finansieringen med åtminstone tio procent för 36 procent av anordnarna. Deras andel av finansieringen 2021 var 18 procent. De som förlorade mest finansiering (minst 20 procent) var i huvudsak så kallade övergångsanordnare med tillstånd att ordna utbildning endast till utgången av 2021. För de flesta anordnare som ordnar utbildning inom flera branscher – cirka en tredjedel av anordnarna och 80 procent av den totala finansieringen – ökade eller minskade finansieringen med mindre än tio procent under uppföljningsperioden. Hos dem som ökat sin finansiering mest var den prestationsbaserade finansieringens och genomslagsfinansieringens andelar större än genomsnittet.

I början av 2010-talet avlades årligen cirka 66 000–70 000 yrkesexamina. Innan reformen 2017 avlades drygt 76 000 examina och efter att reformen trätt i kraft 2018 drygt 79 000. År 2019 avlades knappt 72 000 examina. Åren 2014–2017 vidtogs betydande sparåtgärder inom yrkesutbildningen och då minskades också antalet nybörjarplatser. Den minskningen kan anses ha påverkat antalet avlagda examina 2019 i synnerhet när det gäller grundexamina. Läroavtalsutbildningens andel av alla examina var på 2010-talet i regel något under 20 procent. Från 2017 till 2019 ökade andelen från 18 till 21 procent. Enligt de bestämmelser som trädde i kraft 2018 ligger finansieringen för läroavtalsutbildningen på samma nivå som för andra former av yrkesutbildning. Detta avviker från det tidigare finansieringssystemet där finansieringen för läroavtalsutbildning klart understeg finansieringen för utbildning på läroanstalter. Andelen yrkes- och specialyrkesexamina av alla examina var i regel knappt 30 procent under 2010-talet. Från 2017 till 2019 ökade deras andel från 28 till 33 procent.

När uppgifter från flera år har samlats in kan en mer omfattande bedömning göras av det nya finansieringssystemets konsekvenser för anordnandet av yrkesutbildning.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kari Korhonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

4. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet stöder och följer upp och utifrån det bedömer hur reformen av yrkesutbildningen har utfallit. Ministeriet ska bland annat bedöma konsekvenserna för tillgången till utbildning i regionalt och språkligt hänseende, för en nedgång i antalet studerande som avbryter studierna, för utbildningsgarantin och för en ökning av antalet läroavtals- och utbildningsavtalsplatser inom respektive branscher i överensstämmelse med målen för reformen. Om det kommer fram ändringsbehov som kräver att bestämmelserna preciseras eller ändras, ska regeringen skyndsamt vidta åtgärder, bereda behövliga ändringar och lägga fram dem för riksdagen. Regeringen bör noga följa vilka faktiska konsekvenser bestämmelserna får för de grundlagsfästa kulturella rättigheterna.

4. År 2017 inledde undervisnings- och kulturministeriet ett omfattande stödprogram för genomförandet av reformen av yrkesutbildningen, som pågår till slutet av 2020. Finansieringen av programmet uppgår till totalt cirka 60 miljoner euro. Genom stödprogrammets utvecklingsprojekt förnyas yrkesutbildningens kärnprocesser och verksamhetsmodeller omfattande för att säkerställa att målen för reformen uppnås. Stödprogrammets åtgärder genomfördes till stora delar inom ramen för det omfattande utvecklingsprogrammet Bästa. I programmet utvecklades särskilt handlingsmodeller och en serviceprocess för utbildning och handledning på arbetsplatsen, handlingsmodeller och stödmaterial för lärarnas och handledningspersonalens kompetensutveckling, handlingsmodeller och digitala verktyg för individanpassning, kundorienterat arbete och individuella studievägar samt ledningsmodeller för kompetensinriktning, kundrelationer och partnerskap. Dessutom bereddes ett förslag till kvalitetsstrategi för yrkesutbildningen 2030. Programåtgärderna avslutades i slutet av 2020.

Statistikföringen, uppföljningsindikatorerna och datainsamlingen om yrkesutbildningen förnyas för att utbildningen enligt den nya lagstiftningen och konsekvenserna av reformen ska kunna följas och bedömas. Genomförandet av reformen av yrkesutbildningen kommer att följas i huvudsak utgående från årliga statistiska uppgifter med anknytning till finansiering, kostnader för anordnande av utbildning samt studerande och studier. Utbildningsstyrelsens riksomfattande studie- och examensregister (Koski) som infördes 2018 och den förnyade insamlingen av kostnadsuppgifter är viktiga informationskällor. Under andra punkten finns statistik om avlagda examina före och omedelbart efter reformen.

Kostnadsuppgifterna enligt det nya finansieringssystemet har samlats in för 2018 och 2019. Utifrån dessa kostnadsuppgifter bedömer undervisnings- och kulturministeriet den kostnadsbaserade finansieringen och gör under våren 2021 behövliga ändringar i förordningen om finansieringsgrunderna när det gäller innehållet i olika utbildningsars kostnadsgrupper och deras koefficienter. Undervisnings- och kulturministeriet justerade minimiantalet studerande i utbildningsanordnarnas tillstånd att ordna utbildning

utifrån utfallet 2018 och 2019. I det sammanhanget bedömdes utifrån tillgängliga uppgifter också bland annat den regionala tillgången till utbildning. Ändringarna i tillstånden att anordna utbildning trädde i kraft vid ingången av 2021. Arbetet med att utveckla genomströmnings- och studieavbrottsindikatorer utifrån uppgifterna i Koski och utveckla statistikföringen om utbildning och läroavtalsutbildning har inletts. Indikatorer och statistik tas fram i takt med att uppgifterna som behövs samlas i Koski-systemet och kunskapsunderlaget växer. Under det pågående året kan reformens effekter bedömas utifrån uppgifter för 2018–2020.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kari Korhonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Universitetens och yrkeshögskolornas högskolekonsortier

RP 73/2017 rd – RSv 172/2017 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen försäkras sig om att beslutsfattande som gäller en yrkeshögskola inom högskolekonsortier som innefattar universitet och yrkeshögskolor fattas i yrkeshögskolan, oberoende av dess ägarstruktur. Regeringen bör dessutom se till att finansiering i enlighet med statsfinansieringssystemet används inom högskolekonsortiet på det sätt som avses i finansieringslagstiftningen och att den ekonomiska vinst eller andra fördelar som uppkommer genom samarbetet fördelas jämnt mellan alla högskolor inom konsortiet. Regeringen ska före utgången av 2021 lämna en rapport till kulturutskottet om hur samtliga konsortiers förvaltningsmodeller och finansieringssystem fungerar.
1. Undervisnings- och kulturministeriet har genomfört en enkät för att kartlägga utgångsläget vid yrkeshögskolorna och kunna ge de svar som riksdagen förutsätter. Ministeriet kommer att lämna en utredning till riksdagen inom den utsatta tiden.
 2. Riksdagen förutsätter att högskolornas undervisningssamarbete sker på ett sätt som garanterar undervisningens kvalitet och lösningar som fungerar för de studerande samt att de studerandes rättssäkerhet tillgodoses. Undervisnings- och kulturministeriet ska noga följa hur undervisningssamarbetet genomförs och utvärdera framgångarna samt lämna en rapport om detta till kulturutskottet före utgången av 2021.

2. Undervisnings- och kulturministeriet kommer att lämna en utredning till riksdagen inom den utsatta tiden.

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Avgiftsfri utbildning på andra stadiet för alla

MI 5/2018 rd – RSk 42/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet ser till att utbildningsanordnarna på andra stadiet tillhandahåller anvisningar där det pekats på behovet av att gå ut med information om de beräknade läromedelskostnaderna och om de sätt på vilka kostnaderna kan täckas eller möjligen undvikas.

1. Lagen om yrkesutbildning (531/2017, 123 §) förutsätter att utbildningsanordnaren ser till att information om möjligheterna att avlägga examina och om utbildningen samt om hur man söker sig till utbildningen finns allmänt tillgänglig. Närmare bestämmelser om de frågor som det ska lämnas information om finns i statsrådets förordning om yrkesutbildning. Enligt förordningen (673/2017, 23 §) ska utbildningsanordnaren informera bland annat om de avgifter som enligt 105 § i lagen om yrkesutbildning tas ut av de studerande. Avgifter kan tas ut för till exempel läromedel och material som den studerande får behålla efter avslutad utbildning eller för höjning av ett godkänt vitsord. Vid ingången av 2019 inleddes 18 projekt (3,1 miljoner euro) finansierade av Utbildningsstyrelsen där man utvecklade öppna digitala läromedel och materialbanker och såg över undervisningen så att kostnaderna för de studerande sjunker. Pilotprojekten var omfattande och nätverksbaserade samarbeten mellan flera utbildningsanordnare. Sex projekt gällde yrkesutbildning och elva projekt gymnasier. Åbo stads projekt som omfattade både yrkesutbildning och gymnasier samordnade hela det riksomfattande projektnätverket vid sidan av sitt eget pilotprojekt. Projekten genomfördes i regel under 2019. I den kompletterande utlysningen våren 2019 inleddes dessutom tre nya gymnasieprojekt som pågick fram till slutet av 2020. Den totala projektfinansieringen uppgick till fyra miljoner euro. Projektverksamheten fokuserade på fyra prioriteringar: utveckling av öppna digitala läromedel och materialbanker, förnyande av pedagogiska processer och tillvägagångssätt, utveckling av utbildningsanordnarnas gemensamma upphandlingsförfaranden samt utveckling av återanvändnings- och utlåningsverksamhet. Digitala läromedel och materialbanker för gymnasie- och yrkesutbildning har utvecklats och producerats i pilotprojekt finansierade av Utbildningsstyrelsen. Hela kurser eller material för kursdelar har producerats eller kommer att produceras för 56 olika kurser i 14 läroämnen i gymnasieutbildningen. Dessutom produceras kursoberoende material, såsom ett test av utgångsnivån, en kurs i digitalt lärande och en kurs i företagsamhet. När det gäller yrkesutbildningen har man producerat

eller producerar material för alla gemensamma examensdelar och 19 olika examensdelar i yrkesinriktad grundexamen eller yrkesexamen. I materialproduktionen ligger tonvikten på gemensamma examensdelar (45 olika materialhelheter) och på grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen (13 materialhelheter). Läromedlen för såväl yrkesutbildningen som gymnasieutbildningen publiceras i första hand i det riksomfattande biblioteket för öppna lärresurser.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer och bedömer utvecklingen av de studiekostnader som betalas av de studerande på andra stadiet med hänsyn till läromaterialstillägget enligt lagen om studiestöd (65/1994) och de projekt som startats för att minska de studerandes läromedelskostnader samt utifrån resultaten av uppföljningen och bedömningen gör en utredning och vid behov lägger fram förslag till fortsatta åtgärder. Utredningen ska innehålla en utförlig bedömning av konsekvenserna för barn.

2. Undervisnings- och kulturministeriet gjorde hösten 2019 tillsammans med Utbildningsstyrelsen en småskalig utredning av läromedelskostnaderna i yrkesutbildningen och utbildningsanordnarnas olika försök att minska kostnaderna för de studerande. Utredningen genomfördes som ett led i beredningen av en utvidgad läroplikt och höjd läropliktsålder, som ingår i regeringsprogrammet, och utnyttjades i beredningen av regeringens proposition och i informationsstyrningen för anordnarna av yrkesutbildning.

Läropliktslagen (1214/2020) stadfästes den 30 december 2020. Den utvidgade läroplikten är också förknippad med den avgiftsfria utbildningen på andra stadiet från och med den 1 augusti 2021, som innebär att de läromedel, arbetsredskap, arbetskläder och material som behövs i utbildningen kommer att vara avgiftsfria för studerande som omfattas av läropliktslagen. De studerande som inte omfattas av avgiftsfriheten enligt läropliktslagen har fortfarande rätt till läromaterialstillägg enligt lagen om studiestöd.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Den nya lagen om småbarnspedagogik

RP 40/ 2018 rd – RSv 67/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar och bedömer vilka konsekvenser den nya lagen om småbarnspedagogik har för säkerställandet av tillräcklig och jämlik småbarnspedagogisk service och för beaktandet av barnets bästa överallt i landet och i alla befolkningsgrupper och att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att uppfylla målen för lagen om småbarnspedagogik.

1. I egenskap av tillsynsmyndighet för småbarnspedagogiken styr och övervakar regionförvaltningsmyndigheterna enligt 51 § i lagen om småbarnspedagogik genomförandet av småbarnspedagogiken i den egna regionen.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) och regionförvaltningsverket har utarbetat ett nationellt tillsynsprogram för att säkerställa kvaliteten i småbarnspedagogiken och en enhetlig styrning 2019–2020. Tillsynsprogrammet beskriver prioriteringarna och arbetsfördelningen i Valviras och regionförvaltningsverkens tillsyn. Under 2020 gäller tillsynen särskilt personaldimensioneringen och utvecklingen av egenkontrollen. Genomförandet av tillsynsprogrammet följs upp under hela programperioden.

Det nationella tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken

Enligt statsminister Antti Rinnes och därefter statsminister Sanna Marins regeringsprogram (Förhandlingsresultat om regeringsprogrammet den 3 juni 2019) införs "en subjektiv rätt till småbarnspedagogik på heltid".

Den 7 oktober 2019 lämnade regeringen till riksdagen en proposition (RP 34/2019 rd) med förslag till lagar om ändring av lagen om småbarnspedagogik och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. Republikens president stadfäste lagen om ändring av lagen om småbarnspedagogik (1395/2019) och lagen om ändring av lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1396/2019) den 19 december 2019 och lagändringarna träder i kraft den 1 augusti 2020.

Ändringen i lagen om småbarnspedagogik ökar jämlikheten mellan barnen och familjerna. Efter lagändringarna har alla barn lika rätt till småbarnspedagogik och familjens socioekonomiska ställning eller bostadsort påverkar inte längre omfattningen av barnets rätt till småbarnspedagogik.

Ändringarna i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn säkerställde att familjens socioekonomiska ställning eller bostadskommun från och med ingången av augusti 2020 inte längre påverkar nivån på det lagstadgade stödet för privat vård. Stödet för privat vård är högre om barnet deltar i småbarnspedagogiken på heltid och lägre om barnet deltar i småbarnspedagogik som ordnas utöver förskoleundervisningen.

Avsikten är att i enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram göra jämställdhets- och likabehandlingsplanerna på de olika utbildningsstadierna förpliktande och även föreskriva om dem i småbarnspedagogiken. Beredningen av de motsvarande ändringarna i diskrimineringslagen (1325/2014) och lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) har inletts. Justitieministeriet ansvarar för beredningen av

ändringarna i diskrimineringslagen och social- och hälsovårdsministeriet för beredningen av ändringarna i jämställdhetslagen.

Inom ramen för genomförandet av regeringsprogrammet utredde undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen våren 2020 med en enkät till kommunerna hur småbarnspedagogiken ordnas för papperslösa och asylsökande barn. Enligt enkäten ordnar 15 procent av kommunerna småbarnspedagogik för asylsökande barn. Dessutom uppgav elva procent av kommunerna att de ordnar småbarnspedagogik för asylsökande barn om den genomförs som stödåtgärd inom barnskyddets öppenvård. Av de kommuner som svarade uppgav 2,5 procent att de ordnar småbarnspedagogik också för papperslösa barn. Dessutom var sex procent beredda att ordna småbarnspedagogik för papperslösa barn som stödåtgärd inom barnskyddet²⁵. Undervisnings- och kulturministeriet har i enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram inlett utvecklingsprogram för kvaliteten och jämlikheten i småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen 2020–2022. De utvecklingsprogram som ingår i konceptet Utbildning för alla utgör tillsammans regeringsperiodens viktigaste utvecklingsprojekt inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen och sammanför bland annat följande teman: stärkandet av närskolans och närdaghemmets betydelse för att säkerställa jämlika utbildningsvägar, det regionala och administrativa samarbetet för att stoppa den ökande ojämlikheten, etableringen av en jämlikhetspeng, minskningen av skillnaderna i lärande, stärkandet av läsförmågan och läskulturen samt en flexiblere start för lärandet. Programmet ska stärka stödet för lärandet och skolgången och stödet till elever med invandrabakgrund. Det utvecklar inklusionen och satsar på ett högklassigt genomförande av läroplanerna samt på lärarnas kontinuerliga lärande. Försöket med 20 timmar avgiftsfri småbarnspedagogik för femåringar fortsätter under perioden 1.8.2020–31.7.2021. Under denna period som är den tredje i ordningen deltar 26 kommuner i försöket. Ett försök med tvåårig förskoleundervisning för barn födda 2016 respektive 2017 genomförs 2021–2024 inom ramen för Utbildning för alla. Försöket med den första kohorten inleds den 1 augusti 2021. Försöket styrs av försökslagen 1046/2020, som trädde i kraft den 23 december 2020. Försökskommunerna, försöksverksamhetsställena och barnen i försöks- och kontrollgrupperna väljs randomiserat i enlighet med försökslagen.

I utbildningsprogrammets projekt förnyas lagstiftningen, de permanenta finansieringsarrangemangen samt effektiv praxis och verksamhetssätt som stärker jämlikheten. Under tre års tid reserveras 125 miljoner euro för kvalitets- och jämlikhetsprogrammet i småbarnspedagogiken. Mer information om målen och utvecklingsprojekten som helhet:

25 <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/turvapaikka-hakevat-ja-paperittomat-lapset-seka-s2r2-opetus>

Utvecklingsprogrammet för kvalitet och jämlikhet inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen.²⁶

2. Riksdagen förutsätter att man i fortsättningen bevakar och bedömer hur bestämmelsen om avvikelser från dimensioneringen av personal vid daghemmet fungerar och får genomslag och vid behov skyndsamt gör de lagstiftningsändringar som behövs för att garantera barnets bästa.

2. Enligt statsminister Antti Rinnes och därefter statsminister Sanna Marins regeringsprogram (Förhandlingsresultat om regeringsprogrammet den 3 juni 2019) ska "gruppstorleken för barn över 3 år minskas (1/7)".

Inget nytt att rapportera. "Statsrådet ändrade 1 § i statsrådets förordning om småbarnspedagogik (753/2018) om relationstalet mellan personal och barn på daghemmen (ändring 1586/2019). Efter ändringen finns på daghemmen sju barn för varje pedagog. Det nya relationstalet gäller barn som fyllt tre år och tillbringar över fem timmar per dag på daghemmet.

Ändringen uppfyller regeringsprogrammets krav på mindre gruppstorlekar för barn över tre år. Det gällande relationstalet 1/8 har varit i kraft sedan den 1 augusti 2016. Ändringen i förordningen om småbarnspedagogik träder i kraft den 1 augusti 2020."

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder samlade bestämmelser om de olika former av stöd som erbjuds inom den småbarnspedagogiska verksamheten.

3. Statsminister Antti Rinnes och därefter statsminister Sanna Marins regeringsprogram (Förhandlingsresultat om regeringsprogrammet den 3 juni 2019) innehåller åtgärder för att utveckla organiseringen av stödet till barnen i både småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen.

Ett starkare stöd för lärandet är ett av målen i undervisnings- och kulturministeriets program Utbildning för alla för att utveckla kvaliteten och jämlikheten inom den grundläggande utbildningen och småbarnspedagogiken i enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram. Undervisnings- och kulturministeriet har för mandatperioden 19.5.2020–30.8.2022 tillsatt en arbetsgrupp som bereder åtgärder för att främja stödet för lärande, stödet till barnet och inkludering inom småbarnspedagogiken samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Arbetsgruppen är indelad i sektioner

²⁶ <https://minedu.fi/laatuohjelmat>

för småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Arbetsgruppens uppgift är bland annat att lägga fram förslag till lagändringar och utveckling av tillgången till stöd för lärandet. För småbarnspedagogiken utvecklar arbetsgruppen också en modell för kontinuerligt stöd allt från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och vidare till den grundläggande utbildningen.

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa rätten för teckenspråkiga att delta i småbarnspedagogisk verksamhet på sitt modersmål, antingen på finskt eller finlandssvenskt teckenspråk.

4. 13 § i förordningen om småbarnspedagogik (753/2018, som trädde i kraft den 1 september 2018) förtydligas behörigheten hos kommunikations- och teckenspråkshandledare och hos teckenspråkshandledare att utföra uppgifter inom småbarnspedagogik.

Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram kommer det att göras en utredning av behovet av att uppdatera lagstiftningen om småbarnspedagogik och grundläggande utbildning i enlighet med teckenspråkslagen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmet för revitalisering av det finlandssvenska teckenspråket fortsätter bland annat genom tilldelningen av forskningsansvar för språket.

Som bakgrund för åtgärden i regeringsprogrammet och ett led i utvärderingen av basserVICEN 2019 utredde regionförvaltningsverken i vilken omfattning teckenspråkiga samt hörande barn till döva föräldrar (så kallade coda-barn) deltar i småbarnspedagogik och förskoleundervisning och hur mycket teckenspråkskunnig personal som finns inom småbarnspedagogiken. Rapporten publicerades i juni 2020 i regionförvaltningsverkens system Patio²⁷.

5. Enligt regionförvaltningsverkets rapport finns det få barn på det finländska fastlandet som använder teckenspråk. I småbarnspedagogiken deltar 30 och i förskoleundervisningen 15 barn som använder teckenspråk. De motsvarande siffrorna för coda-barn är 31 och 8. I Finland arbetar emellertid 221 teckenspråkskunniga personer inom pedagogik, undervisning och omsorg eller i biträdande uppgifter inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar och bedömer hur den till reformen anknyttande stora förändringen av personalstrukturen framskrider, hur väl utbildningsplatserna räcker till och hur många som fullgör sina studier under den långa övergångsperioden samt hur förändringen påverkar småbarnspedagogiken.

27 <https://www.patio.fi/web/pepa-2019-valtakunnallinen/varhaiskasvatus-ja-esiopetus>

5. Lagen om småbarnspedagogik (540/2018) trädde i kraft den 1 september 2018. Från och med hösten 2020 sparas uppgifter om personalen inom småbarnspedagogiken i Informationsresursen inom småbarnspedagogiken (Varda). Uppgifter sparas av kommunerna, samkommunerna och de privata serviceproducenterna inom småbarnspedagogiken. Med hjälp av informationen i Varda kan man i fortsättningen bland annat förutse det kvantitativa utbildningsbehovet och följa upp personalstrukturen inom småbarnspedagogiken. Utbildningsstyrelsens informationsresurs (Koski) producerar information om antalet studerande inom de olika kompetensområdena när det gäller examina som ger behörighet som barnskötare inom småbarnspedagogik samt familjedagvårdare. Uppgifterna finns i Koski från 2018 och framåt. Via informationsresursen Virta får man information om antalet som utbildas till lärare, speciallärare eller socionom inom småbarnspedagogik vid högskolorna. Informationen omfattar antalet personer som fått studierätt och antalet avlagda examina. I regel finns uppgifter från 1995 och framåt tillgängliga.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte Utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken för mandatperioden 14.2.2019–31.12.2020. Utvecklingsforumets program för utveckling av utbildningarna²⁸ innehåller sammanlagt 22 utvecklingsförslag kopplade till den starka yrkeskompetens som den snabbt föränderliga omvärlden förutsätter, framförhållning och flexibla utbildningsvägar för att tillgodose behovet av arbetskraft inom småbarnspedagogiken, utveckling av samarbetet mellan utbildningarna samt stärkande av småbarnspedagogikens attraktions- och kvarhållningskraft genom utveckling av utbildningarnas och arbetsmiljöernas standard och samarbete. Arbetet i Utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken avses fortsätta. Under våren 2021 tillsätts en arbetsgrupp som bereder en genomförandeplan för utvecklingsförslagen. Sedan tillsätts ett nytt utvecklingsforum för utbildningar inom småbarnspedagogiken.

6. Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) har i sin plan för 2020–2023 inkluderat en utvärdering av utbildningarna inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kommer att ge information om utvecklingsbehoven när det gäller innehållet i utbildningar som ger behörighet att arbeta med pedagogik, undervisning, ledning och omsorg inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kommer dessutom att utreda om utbildningen av lärare och övrig personal inom småbarnspedagogiken håller jämn kvalitet i olika regioner. Utvärderingen kommer att granska universitetens, yrkeshögskolornas och yrkesläroanstalternas utbildningar inom småbarnspedagogiken. Riksdagen förutsätter att statsrådet sörjer för att utbildningsutbudet för lärare inom småbarnspedagogik är tillräckligt och håller jämn kvalitet och att fördelningen av platserna är regionalt och språkligt balanserad i alla delar av landet.

28 https://minedu.fi/-/varhaiskasvatuksen-koulutusten-kehittamissuosituksset-julkaistiin?languageId=sv_SE

6. Tillgången till lärarutbildning inom småbarnspedagogik är för närvarande god ur ett regionalt perspektiv, eftersom utbildning på finska erbjuds vid sex universitet och på svenska vid två universitet. År 2018 inleddes en fyraårig ökning med 1 000 utbildningsplatser (2018–2021, 28 miljoner euro) vid alla sju universitet som utbildar lärare inom småbarnspedagogik. Utöver de avtalade platserna enligt resultatavtalen utökas antalet utbildningsplatser gradvis: Fem miljoner euro 2018 och 2019 och nio miljoner euro 2020 och 2021. Genom fler utbildningsplatser bemöts bristen på lärare inom småbarnspedagogiken på olika håll i Finland. Såväl 2018 som 2019 ökade antalet nybörjarplatser med tvåhundra. Både 2020 och 2021 ökade antalet nybörjarplatser med trehundra. En utbildning riktad till Steinerdaghemspersonal inleddes med särskild finansiering hösten 2019 för att ge personalen den behörighet som lagen om småbarnspedagogik kräver. Cirka hundra personer sökte sig till utbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet stödde 2019 också universitetens gemensamma, riksomfattande och flerformiga planeringsprojekt för lärarutbildning inom småbarnspedagogiken (1 000+ -projektet, 154 900 euro) där man tagit fram läromedel samt planerat och utvecklat flerformiga studier och studiemiljöer för utbildning som leder till examen och ger yrkesfärdigheter inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. Cirka tre miljoner euro beviljades till projektet för att genomföra flerformig utbildning som ger lärarbehörighet inom småbarnspedagogik och som riktas specifikt till vuxna i arbetsför ålder. Projektet leder till 180 kandidatexamina i småbarnspedagogik och antagningen sker 2021.

I sina projekt med 100 nybörjarplatser ger Åbo och Helsingfors universitet pedagogie kandidater/magstrar med invandrarbakgrund, utländsk examen eller examen i något annat huvudämne möjlighet att avlägga studier som ger behörighet att arbeta som lärare inom småbarnspedagogik.

Undervisnings- och kulturministeriet har förhandlat med yrkeshögskolorna och universiteten om examensmålen inom småbarnspedagogiken och social- och hälsovården i avtalsförhandlingarna för 2021–2024. Flera universitet har inlett tilläggsantagningar hösten 2020 och ökat antalet nybörjarplatser på engångsbasis hösten 2020 i lärarutbildningen inom småbarnspedagogiken (cirka 60 extra platser).

UKM stödde utvecklingen av den praktik som ingår i studierna i småbarnspedagogik genom att bevilja de sju universitet som ordnar lärarutbildning inom småbarnspedagogik totalt 1,2 miljoner euro för utveckling av övningsdaghemsverksamhet. Målet var att 2019–2020 genomföra innovativa försök och modeller för att utveckla den praktik som ingår i lärarutbildningen inom småbarnspedagogik och stärka den handledningskompetens och expertis som behövs vid universiteten och övningsdaghemmen för att handleda praktikanterna.

Yrkeshögskolorna bedömer att antalet socionomer med inriktning på småbarnspedagogik kommer att minska framöver eftersom de som inlett sina studier efter den 1 september 2019 inte får behörighet som lärare inom småbarnspedagogik. De blir behöriga socionomer inom småbarnspedagogik.

Utbildning av lärare inom småbarnspedagogik på samiska ordnas inte regelbundet. Lärarutbildning inom småbarnspedagogik där samiska språkets och kulturens särskilda behov tas upp har ordnats på projektbasis. Uleåborgs universitet genomförde 2016–2019 med särskild finansiering från undervisnings- och kulturministeriet och i samarbete med Saamelaisalueen koulutuskeskus ett projekt för utbildning av lärare inom småbarnspedagogik där samiska språket, kulturen och den traditionella kunskapen beaktades. Det finns en plats kvoterad för en samiskspråkig studerande i utbildningen i småbarnspedagogik vid Uleåborgs universitet. Studierna har ändå ordnats på finska.

Undervisnings- och kulturministeriet kommer inom de närmaste åren på nytt att förhandla om en samiskspråkig lärarutbildning i småbarnspedagogik.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 6 februari 2020 en arbetsgrupp för utvecklingen av de samiska språken samt undervisningen i och på samiska med uppgift att bland annat granska den samiskspråkiga småbarnspedagogikens och undervisningens tillstånd²⁹. Arbetsgruppens mandatperiod har förlängts till den 31 mars 2021. Arbetsgruppen har låtit utreda bland annat tillgången på undervisningspersonal och personal inom småbarnspedagogiken på samiska (Laura Arola, Utredning av tillgången på och utbildningsvägarna för samiskspråkig undervisningspersonal och samiskspråkig personal inom småbarnspedagogiken). Arbetsgruppen lägger fram förslag bland annat för att utveckla de samiska språken, undervisningen i och på samt utbildningen på samiska, stärka tillgången på dessa i hela landet samt stärka tillgången på samiskspråkig undervisningspersonal, utveckla småbarnspedagogiken på samiska och samernas kultur- och språkboversamhet samt stärka tillgången på samiskspråkig personal inom småbarnspedagogiken.

I samband med lärarutbildningsforumet har universiteten samordnat utvecklingsprojekt som används för att utveckla fortbildning för personalen inom småbarnspedagogiken.

Undervisnings- och kulturministeriet utlyste hösten 2020 specialunderstöd för högskolorna för utveckling av kompetensen hos personalen inom småbarnspedagogiken och undervisningsväsendet och för nätverksbaserad utveckling av högskoleutbildningen. Finansieringen syftar till att öka högskolornas utbildningsutbud för personalen inom

29 <https://minedu.fi/sv/projekt?tunnus=OKM015:00/2020>

småbarnspedagogiken och undervisningsväsendet. Finansiering beviljades för både studier som leder till lärarexamen inom småbarnspedagogik och fristående studier som ger yrkesfärdigheter för uppgifter inom småbarnspedagogik och förskoleundervisning (lagen om småbarnspedagogik 540/2018, 26 §). De sökande uppmanades också beakta behovet av svenskspråkiga och samiskspråkiga lärare inom småbarnspedagogik. Fem universitet beviljades specialunderstöd till ett sammanlagt belopp av 2 819 324 euro. Finansieringen används för att utbilda över 200 lärare inom småbarnspedagogik på både finska och svenska under de kommande tre–fyra åren.

Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt en utredare för mandatperioden 1.1.2020–28.2.2021 som ska utreda särdragen, utmaningarna och utvecklingsbehoven i den svenskspråkiga småbarnspedagogiken och utbildningen och utarbeta ett åtgärdsprogram utifrån de utvecklingsbehov som framkommer i utredningen. Utredningen omfattar hela utbildningsfältet från småbarnspedagogiken till utbildningen på högskolenivå. För närvarande saknas en samlad bild av den svenskspråkiga utbildningen. Viktiga faktorer i en samlad bild är läget för nätet av skolor och läroanstalter, tillgången på behörig arbetskraft, ekonomiska och administrativa utbildningsrelaterade lösningar, ansökningen till utbildning, antagningen och genomströmningen, läroämnen i gymnasieutbildningen och valmöjligheterna i yrkesexamina, utbudet inom det fria bildningsarbetet och den övriga vuxenutbildningen, universitetens och yrkeshögskolornas utbud av examens- och övrig utbildning samt svenskspråkig forskning, i synnerhet om utbildning och det svenska språket.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte Utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken för mandatperioden 14.2.2019–31.12.2020. Utvecklingsforumets program för utveckling av utbildningarna³⁰ innehåller sammanlagt 22 utvecklingsförslag kopplade till den starka yrkeskompetens som den snabbt föränderliga omvärlden förutsätter, framförhållning och flexibla utbildningsvägar för att tillgodose behovet av arbetskraft inom småbarnspedagogiken, utveckling av samarbetet mellan utbildningarna samt stärkande av småbarnspedagogikens attraktions- och kvarhållningskraft genom utveckling av utbildningarnas och arbetsmiljöernas standard och samarbete. Utvecklingsforumet har tagit fram kvantitativ prognostiseringsinformation och förslag till regionala och nationella utbildningsbehov i sektorn. Ett utvecklingsförslag är att fortsätta forumets arbete genom att upprätta en separat långsiktig plan för utbildningen av svenskspråkiga och samiskspråkiga personer och personer med invandrarbakgrund. Arbetet i Utvecklingsforumet

30 https://minedu.fi/-/varhaiskasvatuksen-koulutusten-kehittamissuosituksset-julkaistiin?languageld=sv_SE

för utbildningar inom småbarnspedagogiken avses fortsätta. Under våren 2021 tillsätts en arbetsgrupp som bereder en genomförandeplan för utvecklingsförslagen. Sedan tillsätts ett nytt utvecklingsforum för utbildningar inom småbarnspedagogiken.

7. Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) har i sin plan för 2020–2023 inkluderat en utvärdering av utbildningarna inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kommer att ge information om utvecklingsbehoven när det gäller innehållet i utbildningar som ger behörighet att arbeta med pedagogik, undervisning, ledning och omsorg inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kommer dessutom att utreda om utbildningen av lärare och övrig personal inom småbarnspedagogiken håller jämn kvalitet i olika regioner. Utvärderingen kommer att granska universitetens, yrkeshögskolornas och yrkesläroanstalternas utbildningar inom småbarnspedagogiken. Riksdagen förutsätter att det utvecklingsforum för utbildningen inom småbarnspedagogik som ska inrättas av statsrådet kommer att samordna den framtida yrkesutbildningen, yrkeshögskoleutbildningen och universitetsutbildningen inom småbarnspedagogik på såväl finska som svenska. Målet är att utveckla nya utbildningar och karriärvägar som grundar sig på målen för den nya lagen om småbarnspedagogik och en helhetsbedömning av barnets bästa och som upptäcker och erkänner varje utbildnings särskilda kompetensområden och styrkor. Under ändringsprocessens gång och därefter ska det också säkerställas att personalen inom småbarnspedagogiken har möjlighet till avancemang med stöd av omfattande och tidsmässigt effektiv fortbildning och vidareutbildning.

7. Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte Utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken för mandatperioden 14.2.2019–31.12.2020. Utvecklingsforumets program för utveckling av utbildningarna³¹ innehåller sammanlagt 22 utvecklingsförslag kopplade till den starka yrkeskompetens som den snabbt föränderliga omvärlden förutsätter, framförhållning och flexibla utbildningsvägar för att tillgodose behovet av arbetskraft inom småbarnspedagogiken, utveckling av samarbetet mellan utbildningarna samt stärkande av småbarnspedagogikens attraktions- och kvarhållningskraft genom utveckling av utbildningarnas och arbetsmiljöernas standard och samarbete. Utvecklingsforumet har tagit fram kvantitativ prognostiseringsinformation och förslag om det regionala och nationella utbildningsbehovet i sektorn. Ett utvecklingsförslag är att fortsätta forumets arbete genom att upprätta en separat långsiktig plan för utbildningen av svenskspråkiga och samiskspråkiga personer och personer med invandrarbakgrund. Utvecklingsforumet

31 https://minedu.fi/-/varhaiskasvatuksen-koulutusten-kehittamissuosituksset-julkaistiin?languageld=sv_SE

beskrev de befintliga utbildningsvägarna och lade fram förslag för att utveckla dem. I sin slutrapport föreslår utvecklingsforumet också kompetensprofiler som de olika utbildningarna (andra stadiet, yrkeshögskola, universitet) ger inom yrkesgruppspecifik och gemensam kompetens. När det gäller kontinuerligt lärande föreslår forumet att tillgången till och systematiseringen av fortbildningen utvecklas. Arbetet i Utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken avses fortsätta. Under våren 2021 tillsätts en arbetsgrupp som bereder en genomförandeplan för utvecklingsförslagen. Sedan tillsätts ett nytt utvecklingsforum för utbildningar inom småbarnspedagogiken.

Utvecklingsforumet producerar kvantitativ och kvalitativ prognostiseringsinformation och förslag om utbildningsbehovet i sektorn och föreslår åtgärder för att utveckla kompetensen inom småbarnspedagogiken och säkerställa kontinuerligt lärande. En av forumets uppgifter är också att stödja verkställigheten av lagen om småbarnspedagogik när det gäller utbildning och att främja genomförandet av den personalstruktur som anges i lagen om småbarnspedagogik. Utbildningsforumets uppgift är att främja samarbetet mellan olika utbildningar samt att lägga fram förslag som främjar kontinuitet mellan den grundutbildningen och fortbildningen och förslag till vilka teman fortbildningen bör omfatta och hur den ska genomföras. Vidare har forumet i uppgift att lägga fram förslag till hur kompetensen hos personalen inom småbarnspedagogiken kan utvecklas samt förslag till utbildningsvägar.

Utvecklingsforumet föreslår lösningar för utbildningsvägarna inom småbarnspedagogiken och för att ta tillvara tidigare kunskaper. Det lägger också fram förslag för att utveckla kompetensen inom småbarnspedagogiken och stödja det kontinuerliga lärandet. Utvecklingsforumet utarbetar ett utvecklingsprogram för utbildningarna inom småbarnspedagogik som innehåller strategiska riktlinjer och rekommendationer samt en koncis översikt över nuläget och närhistorien inom den samlade utbildningen i småbarnspedagogik. Utvecklingsprogrammet redogör för aktörerna och ansvarsfördelningen inom utvecklingen av utbildningen, det kvantitativa och kvalitativa utbildningsbehovet, utbildningsprocesserna och utvecklingen av dem, kontinuiteten mellan grundutbildningen och fortbildningen (kompetensutveckling i arbetslivet, kontinuerligt lärande), samarbetet mellan utbildningarna, utbildningarnas samarbete med lärarutbildningen och social- och hälsoutbildningarna samt förhållandet mellan utbildningarna och omvärlden.

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) har i sin plan för 2020–2023 inkluderat en utvärdering av utbildningarna inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kommer att ge information om utvecklingsbehoven när det gäller innehållet i utbildningar som ger behörighet att arbeta med pedagogik, undervisning, ledning och omsorg inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kommer dessutom att utreda om utbildningen av lärare och övrig personal inom småbarnspedagogiken håller jämn kvalitet i olika regioner.

Utvärderingen kommer att granska universitetens, yrkeshögskolornas och yrkesläroanstalternas utbildningar inom småbarnspedagogiken.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Tarja Kahiluoto, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets redogörelse om idrottspolitiken

SRR 6/2018 rd – RSk 52/2018 rd

Riksdagen förutsätter att

1. regeringen säkerställer styrningen och verkställandet över förvaltningsgränserna av den idrottspolitiska redogörelsen (SRR 6/2018 rd); i sammanhanget ska regeringen överväga koordinering av idrottsfrämjande på statsrådsnivå och att stärka ställningen för Statens idrottsråd, exempelvis för att effektivisera utvärderingen av genomslaget, och att placera idrottsrådet i samband med statsrådets kansli; dessutom ska regeringen överväga lämpligheten av temaorienterad budgetering, som utskottet stöder, för förvaltningsövergripande främjande av fysisk aktivitet,
2. regeringen bedömer över förvaltningsgränserna systemet för styrning av motionsidrott och hälsofrämjande motion och dess funktion och förtydligar som del av det exempelvis de regionala organisationernas roll för att öka den fysiska aktiviteten,
3. regeringen främjar en ökning och förbättring av kompetens och medvetenhet om den fysiska aktivitetens betydande hälsoeffekter och ökad fysisk aktivitet inom social- och hälso- och sjukvårdens tjänster på alla nivåer av tillhandahållande av tjänster från rådgivning till äldreomsorgen,
4. regeringen främjar i allt väsentligt de praktiska möjligheterna till fysisk aktivitet för befolkningsgrupper som på grund av begränsad funktionsförmåga eller annan motsvarande orsak har begränsade möjligheter att jämlikt och på lika villkor ägna sig åt motion och idrott, bland annat genom att säkerställa tillgången till assistenttjänster, hjälpmedel och transporttjänster som behövs inom paraidrott och specialidrott,

5. regeringen överväger möjligheten att genom ett nytt extra penningstöd motivera grenförbund inom idrott och andra medborgarorganisationer som får statsunderstöd att med större genomslag än nu verka för tillgänglighet, jämställdhet och likabehandling inom motion och idrott,
6. regeringen satsar tillräckligt på att utvidga Skolan i rörelse-verksamheten till alla skolstadier och småbarnspedagogiken, för att främja fysisk aktivitet särskilt inom de elev- och studerandegrupper som är allra mest inaktiva, och för att förbättra kvaliteten och genomslaget i fråga om motion och idrott i skolor och läroanstalter,
7. regeringen främjar aktivt klubb- och fritidsverksamhet som ordnas efter skoldagen i samarbete med skolor, idrottsföreningar med flera och andra aktörer inom tredje sektorn och genomförandet av hobbygarantin för alla barn och unga oavsett familjens ekonomiska situation,
8. regeringen bedömer behovet av att stifta en separat lag om elitidrott för att stödja Olympiska kommitténs breda ledningsansvar för att leda och utveckla elitidrotten,
9. regeringen efterlyser metoder för att utveckla och förbättra idrottarnas och de professionella och frivilliga tränarnas ekonomiska ställning,
10. regeringen klargör momspraxis för idrottstjänster genom att utöver de hälso- och välfärdstjänster som hör till nollskatteklassen sammanföra alla idrottstjänster i en bred momssats vars nivå motiverar till att motionera och idrotta,
11. regeringen vidtar åtgärder för att trygga Veikkaus Ab:s verksamhet genom att aktivt ingripa i utländska spelbolags olagliga verksamhet på det finländska fastlandet och på så sätt effektivare minska skadeverkningarna av penningspel, och genom lagstiftning och på andra sätt tillförsäkra Veikkaus Ab en stabil verksamhetsmiljö där spelandet bättre än förr kanaliseras till bolagets spelverksamhet, och
12. regeringen säkerställer en tillräcklig finansiering för det omfattande arbetet för att främja motion och idrott och finansierar det så långt möjligt i fortsättningen utöver med avkastning från penningspel också med medel ur den egentliga budgetekonomin och genom att rekapitalisera Olympiafonden.

1–12. Riksdagens uttalanden har beaktats i regeringsprogrammet i den utsträckning som statsfinanserna tillåter. Det förvaltningsövergripande samordningsorganet för idrottspolitiken har inlett sitt arbete och består av företrädare för nästan alla ministerier samt i egenskap av sakkunniga många av civilsamhällets organisationer, forskare och experter. Samordningsorganet kommer att behandla de frågor i samband med redogörelsen som kräver samarbete mellan förvaltningsområdena. Under sitt första verksamhetsår har samordningsorganet i synnerhet satt sig in i de riksomfattande motionsprogrammen, motionsrekommendationerna för olika befolkningsgrupper, idrottarnas sociala trygghet samt utvecklingen av förvaltningsövergripande handlingsätt. Flera program för att främja idrott och motion i olika livsskederna pågår som bäst (småbarnspedagogiken i rörelse, studier i rörelse, vuxna i rörelse och ett motionsprojekt för äldre) och har anvisats resurser i statsbudgeten. Kriterierna för statsunderstöd för idrottsorganisationer har förnyats och de nya kriterierna som lägger stor vikt vid etiska aspekter och jämlikhet införs i samband med besluten om statsunderstöd 2021. En finländsk modell för att delta i hobbyer i anknytning till skoldagen har beretts och pilottestas för närvarande. Fler än 100 kommuner deltar i pilottestningen. En utredning om behovet av en elitidrottslag blev klar 2020 och visade att det inte behövs någon separat elitidrottslag i Finland. Ett förslag till revidering av lotterilagen har utarbetats.

Esko Ranto, överdirektör, undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets redogörelse om informationspolitiken och artificiell intelligens

SRR 7/2018 rd – RSk 53/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet i samarbete med olika förvaltningsområden och expertorganisationer fortsätter behandlingen av informationspolitikens och den artificiella intelligensens etiska aspekter för att konkretisera de principer som läggs fram i redogörelsen.

1. Undervisnings- och kulturministeriet främjar behandlingen av den artificiella intelligensens etiska aspekter och principer i arbetet för att utveckla en gemensam referensram för lärandeanalys för alla utbildningsstadierna i den nationella sektionen för lärandeanalys³². Referensramen offentliggörs våren 2021.

Jonna Korhonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

32 <https://wiki.eduuni.fi/display/CSC/TIES/Analytiikkajaosto>

1. Den riksomfattande expertgrupp för forskning om artificiell intelligens och digitalisering som tillsatts av finansministeriet har i uppgift att granska framtiden för forskningen kring intelligent teknik, i synnerhet artificiell intelligens, och bedöma teknikens konsekvenser inom olika samhällssektorer. Expertgruppens mandatperiod är 1.2.2020–31.12.2022.

Gruppen väcker diskussion om och debatterar nationella och internationella forskningsrelaterade och etiska frågor i anslutning till användningen av intelligent teknik. Expertgruppen analyserar bland annat utveckling av intelligent teknik ur ett klimatperspektiv, diskuterar kompetensutvecklingen i Finland och lyfter fram frågan om teknikens inverkan på demokratifrågorna. För att uppnå målen har expertgruppen ordnat flera seminarier och sammankomster. Gruppen har aktivt deltagit i både den nationella och den internationella debatten i synnerhet om EU:s nya ramprogram.

År 2020 publicerades nätkursen Ethics of AI. Kursen hjälper den offentliga förvaltningen, företagen och allmänheten förstå vad en etisk användning av artificiell intelligens innebär och kräver av såväl samhället som individen. Kursen vid Helsingfors universitet har utvecklats i samarbete med städerna Helsingfors, Amsterdam och London samt finansministeriet. Det nationella programmet för artificiell intelligens AuroraAI publicerade i september 2020 den öppna nätkursen «Människan, artificiell intelligens och samhället» i lärmiljön eOppiva.

”Mot hållbar informationspolitik – Framåt i en brytningstid”³³ är en handbok som finansministeriet publicerade den 4 december 2020 för att stödja utarbetandet och genomförandet av informationspolitiken. Handboken beskriver informationspolitikens olika delområden, nuläge och framtid. Syftet är att förklara olika aspekter av information och informationspolitik och kopplingarna mellan dem samt hjälpa med att identifiera frågor där det behövs riktlinjer och politiska åtgärder.

Olli-Pekka Rissanen, ledande sakkunnig, finansministeriet

2. vidtar behövliga åtgärder för att främja medborgarnas förståelse för digitalisering och artificiell intelligens och stärka den kompetens som behövs för att utveckla branschen och höja den internationella konkurrenskraften på olika utbildningsstadier och inom olika vetenskapsgrenar.

2. Utvecklingsprogrammet Nylitteracitet främjar en jämlik implementering av grunderna för planen för småbarnspedagogik, grunderna för förskoleundervisningens läroplan och grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen när det gäller

33 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-531-5>

digitala färdigheter och kompetens. Det är en del av programmet Utbildning för alla som hör till statsminister Sanna Marins regeringsprogram och syftet är att stärka den digitala kompetensen, medieläskunnigheten samt programmeringsfärdigheterna bland barn och unga inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet har fortsatt genomföra visionen för högskoleutbildningen och forskningen 2030 för att säkerställa kompetens och hög utbildning. Högskolornas strategiska finansiering har allokerats till kontinuerligt lärande och till att åtgärda bristen på kompetent arbetskraft i bland annat AI-, robot- och IKT-branschen.

Under ledning av undervisnings- och kulturministeriet genomförs ett utvecklingsprogram för datahantering och avancerad beräkning 2017–2021. Dessa investeringar stöder Finlands deltagande i det europeiska samarbetet inom högpresterande datorsystem, artificiell intelligens och digitalisering. Undervisnings- och kulturministeriet stöder högskolornas gemensamma digitala vision 2030 med specialunderstöd och styr dessutom högskolornas strategibaserade programfinansiering till genomförandet av den digitala visionen under avtalsperioden 2021–2024. Det här görs för att säkerställa en stark nationell digital kompetens också i det internationella samarbetet.

Finlands Akademis flaggskeppsprogram finansierar Aalto-universitetets, Helsingfors universitetets och VTT:s kompetenscenter för artificiell intelligens FCAI (Finnish Centre for Artificial Intelligence), som bedriver grundforskning inom artificiell intelligens i samarbete med företag och offentliga aktörer och utvecklar praktiska tillämpningar av artificiell intelligens.

Undervisnings- och kulturministeriets årliga särskilda finansiering till yrkeshögskolorna för FUI-projekt har använts för projekt inom artificiell intelligens. Helsingfors universitet och Reaktor bidrar till allmänhetens insikter i artificiell intelligens genom att erbjuda den avgiftsfria nätkursen Elements of AI³⁴. Helsingfors universitet och teknologibolaget Reaktor har publicerat en uppföljare till kursen Elements of AI.

Undervisnings- och kulturministeriet har på sitt förvaltningsområde stärkt växelverkan mellan AI-forskningen och det omgivande samhället.

Tero Huttunen, utvecklingschef, undervisnings- och kulturministeriet
Jonna Korhonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

34 <https://www.elementsofai.com/fi>

Examensstrukturen i yrkesutbildningen och examensgrunderna utvecklas kontinuerligt enligt arbetslivets behov. Utbildningsstyrelsen ser över grunderna för yrkesinriktade examina, reglerna för examensuppbyggnaden, examensdelarna samt kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt behov och med hänsyn till de förändringar som pågår och förutses i arbetslivet i respektive bransch. I samband med att examensgrunderna revideras stärks också den digitaliserings- och AI-relaterade kompetensen i yrkesinriktade examina enligt behoven i respektive bransch. De grundläggande kunskaperna när det gäller digitaliseringen och utnyttjandet av den har stärkts också i de gemensamma examensdelarna för yrkesinriktade grundexamina. De nya gemensamma examensdelarna trädde i kraft den 1 augusti 2018.

Gymnasiestuderandenas digitaliseringskunskaper har stärkts genom att algoritmer och talteori tagits in i de läroplaner som utarbetats enligt den nya gymnasielagen och gymnasieförordningen. De nya grunderna för gymnasiets läroplan tas i bruk den 1 augusti 2021.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Tomi Kytölä, specialsakkunnig, undervisnings- och kulturministeriet (yrkesutbildning)
Aki Tornberg, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (gymnasieutbildning)

2. Med hjälp av digitalt stöd försöker man stödja allas möjligheter att använda offentliga digitala tjänster. Digital service gör vardagen enklare – du kan sköta ärenden var som helst och när som helst. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har fortsatt utvecklingsarbetet i enlighet med modellen för digitalt stöd på både regional nivå och riksnivå. Målet är att garantera tillgången till digitalt stöd i Finland för att hjälpa dem som inte har kunskaper eller möjlighet att använda digitala tjänster.

Utvecklingen av det digitala stödet ska hjälpa kunderna övergå till digitala tjänster. Ett annat mål är att säkerställa lika möjligheter att sköta myndighetsärenden digitalt oavsett tid och plats. Sammanlagt 17 landskapsförbund har regionalt samordnat och utvecklat det digitala stödet under regeringsperioden. För närvarande pågår det regionala samordnings- och utvecklingsarbetet med statsunderstöd i 14 landskapsförbund. Målet är att utveckla och etablera modellen för digitalt stöd under regeringsperioden. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har dessutom börjat utveckla det digitala stödet för näringsidkare som ett led i programmet för främjande av digitalisering.

Olli-Pekka Rissanen, ledande sakkunnig, finansministeriet

4. vidtar åtgärder för att definiera ansvarsfördelningen för utvecklingen av informationspolitiken inom statsrådet så att gränserna mellan ministeriernas behörighet inte förorsakar hinder för utvecklingsarbetet och ledningen av det, som bör stärkas betydligt.

4. Lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och de lagar som har samband med den trädde i kraft den 1 januari 2020. Lagen främjar enhetligare informationshantering, informationssäkerhet och digitalisering i myndigheternas verksamhet. Finansministeriets uppgift är enligt 7 § i informationshanteringslagen att ordna samarbetet kring den offentliga förvaltningens informationshantering och produktionen av informations- och kommunikationstekniska tjänster. Målet för samarbetet är enligt informationshanteringslagen att främja genomförandet av lagens syften och att utveckla den offentliga förvaltningens förfaranden och metoder för tjänsteproduktion genom utnyttjande av informationslager samt informations- och kommunikationsteknik. Det centrala målet för växelverkan och samarbetet är att sammanföra och rikta utvecklingsinsatserna och åtgärderna enhetligt för att minska bland annat överlappande arbete och kostnader och öka kunskapen om till exempel reformernas konsekvenser. Samarbetsarbetsgrupper tillsattes och inledde sitt arbete under berättelseåret.

Finansministeriets uppgift är enligt 6 § i informationshanteringslagen att allmänt styra interoperabiliteten mellan den offentliga förvaltningens gemensamma informationslager. I detta syfte ska finansministeriet ombesörja uppdateringen av den offentliga förvaltningens informationshanteringskarta och upprätthålla de allmänna riktlinjerna för utveckling av informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen i syfte att främja interoperabiliteten mellan de gemensamma informationslagren och informationssystemen. Varje ministerium ska inom sitt eget ansvarsområde sköta uppdateringen av innehållet i den offentliga förvaltningens informationshanteringskarta och upprätthålla de allmänna riktlinjerna i syfte att främja interoperabiliteten mellan gemensamma informationslager och informationssystem. Finansministeriets allmänna styrningsuppgifter och ministeriernas uppgifter inom sina ansvarsområden hänger samman. Informationshanteringskartan som beskriver den offentliga förvaltningens informationshantering och organiseringen av den ska framöver utgöra en bättre utgångspunkt för att bedöma omfattande administrativa eller strukturella reformers konsekvenser för de myndigheter som ansvarar för informationshanteringen. Denna beskrivning och riktlinjerna för interoperabiliteten kan också användas i det ovan nämnda samarbetet och i styrningen av utvecklingsprojekt.

Projektet för att utnyttja och öppna information, som tillsatts av finansministeriet, uppfyller regeringsprogrammets mål genom att främja en bredare och effektivare användning av offentlig information i hela samhället. Projektets mandatperiod är 30.4.2020–31.12.2022. Projektet konkretiserar de informationspolitiska målen. Det omfattar fyra åtgärds paket som handlar om strategiska mål, tillgång till information, informationens kvalitet samt informationens semantiska och tekniska interoperabilitet. Den offentliga sektorn är brett företrädd i beredningen och för en dialog med andra sektorer.

Olli-Pekka Rissanen, ledande sakkunnig, finansministeriet

Konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen

RP 41/ 2018 rd – RSv 57/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen.

Sedan hösten 2019 har det varit möjligt att utan begränsning ta om godkända prov. Tidigare kunde ett godkänt prov tas om endast en gång.

I studentskrivningarna hösten 2019 anmälde sig 939 personer för att ta om ett godkänt prov för andra gången med stöd av den nya lagstiftningen. Hösten 2020 anmälde sig 4 450 personer som tog om ett godkänt prov för andra, tredje eller fjärde gången.

Våren 2020 anmälde sig 2 535 personer som tog om ett godkänt prov för andra eller tredje gången.

Studentskrivningarna hösten 2020 var exceptionella eftersom Coronavirusläget våren 2020 och tidigareläggningen av realprovet ledde till frånvaro och behov av omtagning på grund av kortare förberedelsestid. Examinanderna kunde också avgiftsfritt anmäla sig för att ta om de prov som ordnades under den komprimerade provveckan våren 2020.

Tabell 1. Anmälda för omtagning av godkänt prov

	2019H	2020V	2020H
Första omtagning av godkänt prov	9831	15853	22440
Andra omtagning av godkänt prov	939	2334	3818
Tredje omtagning av godkänt prov	.	201	566
Fjärde omtagning av godkänt prov	.	.	66

*Omtagningar som möjliggörs av den nya lagstiftningen. Källa: Studentexamensnämnden

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Ändring av upphovsrättslagen

RP 92/2018 rd – RSv 90/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att ändra lagen så att den blir mer teknikneutral och rättsinnehavarnas rätt till en skälig ersättning för användningen av verk säkerställs så att den bättre motsvarar den faktiska användningen av verken. Regeringen bör noga följa och utvärdera lagens konsekvenser för berättigade personer och rättsinnehavare och lägga fram en utredning om saken för kulturutskottet våren 2021.

Undervisnings- och kulturministeriet har utrett en ändring av ersättningsrätten på det sätt som uttalandet förutsätter genom att följa och utvärdera lagens konsekvenser för berättigade personer och rättsinnehavare. Utredningen har särskilt fokuserat på hur strömningstjänsten för ljudböcker via de synskadades bibliotek Celia ekonomiskt påverkar den kommersiella ljudboksmarknaden. Enligt 17 b § 7 mom. i upphovsrättslagen (404/1961) har upphovsmannen rätt att få ersättning av den behöriga sammanslutningen, om ett exemplar av ett verk som framställts genom ljudupptagning i Finland varaktigt får behållas av en person med läsnedsättning. Utifrån enkäter och intervjuer med branschaktörer och rättsinnehavare och en bedömning som gjorts på basis av dem anser undervisnings- och kulturministeriet att det saknas grunder för att utvidga den gällande ersättningsrätten till strömningstjänster, även om de flesta med läsnedsättning i praktiken får behålla sina exemplar i tillgängligt format genom strömningstjänsten. Ersättningens nuvarande omfattning kan anses stå i rätt proportion till den inskränkning av upphovsrätten som läsnedsättningsdirektivet förutsätter.

Tills vidare finns i Finland endast en tjänst baserad på en bestämmelse om inskränkning av upphovsrätten, Celias ljudbokstjänst, där personer med läsnedsättning kan strömma ljudböcker. Man kan lyssna på ljudböckerna via Celianet på dator eller med appen Pratsam Reader på mobiltelefon eller pekplatta. Den kommersiella ljudboksmarknaden erbjuder i regel inga format som lämpar sig för personer med läsnedsättning. Tillgången till verk i form av ljudböcker som är tillgängliga för personer med läsnedsättning förbättras dock ständigt. Finlands förlagsförening bedömer att de exemplar som producerats med stöd av inskränkingsbestämmelsen tills vidare inte orsakat några problem på marknaden.

Med stöd av det som anförs ovan kan strömningstjänster med ljudböcker för personer med läsnedsättning inte anses skada den kommersiella marknaden för ljudböcker. Det finns inte heller någon anledning att utvidga ersättningsrätten till andra materialtyper såsom e-böcker eller punktskriftsmaterial eftersom de har en ytterst liten effekt på rättsinnehavarnas inkomster från användningen av verken.

Inom ramen för anslagen i statsbudgeten är det möjligt att tillämpa ersättningsrätten enligt de nuvarande bestämmelserna i situationer där personer med läsnedsättning behåller ett exemplar permanent. I oktober 2023 kommer kommissionen med stöd av artikel 10 i läsnedsättningsdirektivet (EU) 2017/1564 att utvärdera hur direktivet fungerat och om det behöver ses över, och i synnerhet inverkan av medlemsstaternas ersättningsystem på tillgången till exemplar i tillgängligt format för berättigade personer och på utbytet av dem över gränserna. Enligt ministeriet kan en ny granskning av utvecklingen i Finland bli aktuell tidigast efter att kommissionen utvärderat läsnedsättningsdirektivet.

Anna Vuopala, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Reformen av uppdragsutbildningen

RP 152/2018 rd – RSv 198/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser reformen av uppdragsutbildningen har för kvaliteten på denna utbildning, högskolornas grundläggande verksamhet och utvecklingen av möjligheterna till kontinuerligt lärande och att den ger en rapport om resultatet av uppföljningen.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer reformen och säkerställer att de nya uppgifterna inte äventyrar högskolornas möjligheter att sköta sina grundläggande uppgifter inom examensutbildning och forskning.

1–2. Inget nytt att rapportera

”Konsekvenserna av reformen av uppdragsutbildningen följs som ett led i den allmänna insamlingen av information om högskolestudierna och om att studera vid högskolorna. Undervisnings- och kulturministeriet samlar in statistik om antalet studerande i uppdragsutbildning och utvecklar den övriga informationsinsamlingen för att följa hur möjligheterna till kontinuerligt lärande utvecklas.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.”

Maija Innola, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Lyftande av studielån som en del av studiestödet

RP 171/2018 rd – RSv 141/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att det görs en utredning av kravet på att studerande på andra stadiet som kommer från familjer med låga inkomster är skyldiga att lyfta studielån innan de kan få utkomststöd. Ingen får råka ut för att studievägen bryts redan på andra stadiet på grund av penningbrist eller lyftande av lån.

1. Studielånet är en del av studiestödet. Utkomststödet är inte avsett för långvarig finansiering av studierna, varför studerande som fyllt 18 år i allmänhet förutsätts ansöka om studielån. Detta krävs dock inte av personer som är under 18 år. Både yrkesstuderande och gymnasiestuderande förutsätts ansöka om studielån. En myndig person förutsätts dock inte ansöka om studielån om det kan leda till en oskälig situation. Det kan vara fallet om en studerande till exempel omfattas av eftervården inom barnskyddet eller har en allvarlig sjukdom eller om utbildningen syftar till rehabilitering eller förebygger marginalisering. Utkomststöd inom familjen kan beaktas. Gränssnitten mellan studiestöd och utkomststöd måste undersökas vid en eventuell totalreform av den sociala tryggheten.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

2. Riksdagen förutsätter att ministeriet följer hur bestämmelserna om läromaterialstillägget sammantaget fungerar och vilka konsekvenser de får och lämnar en utredning om detta och om behovet av en total översyn av lagen om studiestöd till kulturutskottet 2021.

2. Läsåret 2019–2020 betalades cirka 12,9 miljoner euro läromaterialstillägg. I december 2021 fick 28 819 studerande läromaterialstillägg. Av dem studerade 16 519 på yrkesläroanstalter, 12 178 på gymnasier och 122 på andra skolor. De flesta (25 488) bodde hos sina föräldrar. Andelen 19-åriga mottagare var sju procent, andelen 18-åriga 31 procent, andelen 17-åriga 41 procent och andelen 16-åriga 21 procent. Några tiotal mottagare var 15-åringar.

Enligt FPA som betalar ut studiestödet har läromaterialstillägget fungerat som avsett och kunderna har inte gett någon respons på tillägget. Läromaterialstilläggets funktion och effekter har inte undersökts.

Enligt regeringsprogrammet ska utbildningsanordnarna se till att studierna på andra stadiet är avgiftsfria, och i samband med detta kommer en ny läropliktslag och relaterade lagändringar att träda i kraft den 1 augusti 2021. De nya studerande som omfattas av

läroplikten och den avgiftsfria utbildningen till följd av reformen kommer att få avgiftsfritt läromaterial från och med den 1 augusti 2021. De studerande som inte omfattas av avgiftsfri utbildning kommer fortsättningsvis att få läromaterialstillägg. Det innebär att studerande som inlett sina studier på andra stadiet före den 1 augusti 2021 och som har rätt till läromaterialstillägg enligt 11 a § i studiestödslagen kan få läromaterialstillägg enligt de nuvarande grunderna. När reformen som gör utbildning på andra stadiet avgiftsfri träder i kraft fullt ut inom utbildning under offentlig tillsyn omfattar läromaterialstillägget fortfarande under 20-åriga studerande från familjer med låga inkomster som avlägger studier som berättigar till studiestöd utomlands eller i utbildning som inte står under offentlig tillsyn.

Reformbehov som gäller studiestödet bedöms följande gång i samband med regeringens halvtidsöversyn i april 2021. Undervisnings- och kulturministeriet har berett en utbildningspolitisk redogörelse som lämnas till riksdagen i början av 2021 och innehåller förslag för att utveckla studiestödssystemet. De långsiktiga behoven av att utveckla studiestödet kan också tas upp i samband med den pågående totalreformen av den sociala tryggheten.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Museilag och lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

RP 194/2018 rd – RSv 266/2018 rd

Riksdagen förutsätter, i fråga om museerna med riksansvar och museerna med regionalt ansvar, att regeringen som ett led i den bredare utvärderingen av reformen bedömer om finansieringen är tillräcklig i förhållande till de lagfästa uppgifterna och samtidigt bedömer antalet museer med regionalt ansvar i förhållande till landskapets eller landskapsdelens behov och särdrag. En utredning i ärendet ska lämnas till kulturutskottet före utgången av nästa valperiod.

Reformen av museilagen och museernas finansieringssystem trädde i kraft vid ingången av 2020. Hösten 2019 utsåg undervisnings- och kulturministeriet museerna som är berättigade till statsandel samt museerna med riksansvar och regionalt ansvar. Samtidigt fattade ministeriet beslut om finansieringen för 2020 och fastställde en finansieringsplan för årsverken 2020–2023. Förhandlingar mellan museerna med regionalt ansvar och Museiverket fördes våren 2019 enligt 12 § i lagen. Verksamhetsområdena för museerna med regionalt ansvar täcker hela landet i fråga om alla tre uppgiftsområdena (utvecklingen av den regionala museiverksamheten, kulturmiljöuppgiften och uppgiften som regionalt

konstmuseum). I statsbudgeten anvisades tilläggsfinansiering på fyra miljoner euro för genomförandet av reformen, varav största delen användes för att stärka resurserna för de regionala uppgifterna. Förhandlingarna enligt 12 § mellan Museiverket och museerna med regionalt ansvar fördes enligt lagens övergångsbestämmelser våren 2020. Hösten 2020 fattade ministeriet beslut om tilläggsfinansiering för riksomfattande uppgifter 2021 och en finansieringsplan för 2022–2023.

Undervisnings- och kulturministeriet följer genomförandet av reformen och bereder sig på att lämna en utredning till kulturutskottet i slutet av valperioden om finansierings tillräcklighet och antalet museer med regionalt ansvar.

Joni Hiitola, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Studentexamens nya struktur

RP 235/2018 rd – RSv 242/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och bedömer hur studentexamens nya struktur inverkar på avläggande av gymnasiestudier och studentexamen, med speciell fokus på de som avlägger två examina samt på vuxenstuderande, och lämnar kulturutskottet en utredning när det finns tillräckligt med information om hur reformen verkställts.
1. Examinander som börjat avlägga sin studentexamen medan den upphävda lagen var i kraft fortsätter avlägga examen med stöd av den lagen. Bestämmelsen om den nya examensstrukturen för studentexamen, där examinanden ska avlägga fem prov, tillämpas på de examinander som börjar avlägga sin examen våren 2022. Ministeriet kommer att följa upp konsekvenserna av ändringarna i examensstrukturen.
 2. Riksdagen förutsätter att regeringen överväger att bereda en ny proposition för att möjliggöra anordnande och avläggande av studentexamen på engelska. Propositionen ska beakta nationalspråkens ställning och grundlagens krav.
2. I statsminister Sanna Marins regeringsprogram ingår inga lagändringar för att möjliggöra anordnande eller avläggande av studentexamen på engelska.
 3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder en ändring av systemet med gymnasiediplom så att det blir förpliktande för alla utbildningsanordnare och därefter vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder.

3. Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 19 december 2019 utredare för att utreda en ändring av systemet med gymnasiediplom på det sätt som riksdagen i sitt uttalande förutsätter, så att det blir förpliktande för alla utbildningsanordnare. I det sammanhanget utreddes bland annat hur systemet med gymnasiediplom bör organiseras som en del av gymnasieutbildningen så att alla studerande har samma möjligheter att avlägga diplommet, och hur diplomet bör vara för att på bästa möjliga sätt tjäna fördjupningen av den studerandes kunskaper och kunna utnyttjas i högskolornas studentantagning. Utredningen blev klar den 12 januari 2021³⁵.

Utredarna rekommenderar bland annat att systemet vidareutvecklas, fördjupas och starkare integreras i gymnasieundervisningen. Utbildningsstyrelsen skulle vara rätt myndighet att leda och samordna arbetet. Gymnasiediplom i de färdighets- och konstämnen (musik, bildkonst och gymnastik) som nämns i dokumentet Grunderna för gymnasiets läroplan (Utbildningsstyrelsens Föreskrifter och anvisningar 2019:2b) skulle göras förpliktande för alla anordnare av gymnasieutbildning. Det skulle fortsättningsvis vara frivilligt att ordna möjlighet att avlägga övriga gymnasiediplom. Ett avlagt gymnasiediplom skulle kunna ersätta det femte provet i studentexamen. Den examinand som avlägger studentexamen skulle i det fallet avlägga provet i modersmål och litteratur samt tre prov inom matematik, det andra inhemska språket, ett främmande språk eller ett realämne samt gymnasiediplomet. Bedömningen av gymnasiediplomen måste utvecklas markant om diplomerna ska kunna göras till en del av studentexamen. De föreslagna ändringarna skulle förutsätta en riksomfattande modell för bedömningen av gymnasiediplom. Utvecklingen av bedömningen bör göras i samarbete mellan studentexamensnämnden, högskolorna och utvecklargymnasierna under ledning av Utbildningsstyrelsen. Gymnasiediplomet i huslig ekonomi skulle ersättas med ett gymnasiediplom i entreprenörskap och arbetslivskompetens. Gymnasiediplomet i handarbete skulle göras om till ett gymnasiediplom i teknik. Åtgärdsförslagen i utredningen skapar förutsättningar för att bättre utnyttja gymnasiediplomet i högskolornas antagning. Förslaget skulle ha konsekvenser för lagstiftningen, grunderna för läroplanen samt kostnaderna.

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

35 <https://minedu.fi/documents/1410845/21837726/Lukiodiplomiselvitys+2020.pdf/dab0fd85-d73b-e107-8472-e0ebe615a8fb?t=1610371141990>

Papperslösa och asylsökande barns rätt till småbarnspedagogik och rätten till skiftomsorg för barn i småbarnspedagogik

RP 34/2019 rd – RSv 43/2019 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet under denna valperiod utreder och förtydligar hur rätten till småbarnspedagogik kan tryggas på lika grunder för de barn som avses i 6 § 3 mom. i lagen om småbarnspedagogik, exempelvis asylsökande barn, samt vidtar behövliga åtgärder utifrån utredningen.

1. Inom ramen för genomförandet av regeringsprogrammet utredde undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen våren 2020 med en enkät till kommunerna hur småbarnspedagogiken ordnas för papperslösa och asylsökande barn. Enligt enkäten ordnar 15 procent av kommunerna småbarnspedagogik för asylsökande barn. Dessutom uppgav elva procent av kommunerna att de ordnar småbarnspedagogik för asylsökande barn om den genomförs som stödåtgärd inom barnskyddets öppenvård. Av de kommuner som svarade uppgav 2,5 procent att de ordnar småbarnspedagogik också för papperslösa barn. Dessutom var sex procent beredda att ordna småbarnspedagogik för papperslösa barn som stödåtgärd inom barnskyddet³⁶.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet under denna valperiod utreder behovet av skiftomsorg för barn i småbarnspedagogik och för små skolelever och hur den förverkligas samt utifrån utredningen vidtar behövliga åtgärder för att ändra lagstiftningen på ett sådant sätt att skiftomsorgen säkerställs.

2. Inget nytt att rapportera. "Enligt 13 § i lagen om småbarnspedagogik har barn som behöver det på grund av en förälders eller en annan vårdnadshavares arbete eller studier rätt till skiftomsorg. Enligt 1 § i lagen har också unga skolelever rätt till småbarnspedagogik om särskilda omständigheter kräver det. Uppgifter om barn i skiftomsorg kommer framöver att finnas i informationsresursen inom småbarnspedagogiken, Varda. En utvidgning av den subjektiva rätten till småbarnspedagogik så att den även gäller skiftomsorg och unga skolelever skulle emellertid kräva betydande nya resurser."

Marjaana Larpa, regeringssekreterare, undervisnings- och kulturministeriet

36 <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/turvapaikka-hakevat-ja-paperittomat-lapset-seka-s2r2-opetus>

Främjande av scenkonst

RP 132/2020 rd – RSv 164/2020 rd

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet följer genomförandet av lagändringen och dess konsekvenser med beaktande av de olika områdena inom den performativa konsten samt i synnerhet villkoren för aktörerna inom det fria fältet och att ministeriet lämnar en utredning till kulturutskottet två år efter lagens ikraftträdande.

Lagen om främjande av scenkonst träder i kraft vid ingången av 2022. För att lagen ska kunna verkställas har en reform av finansieringen för de fria grupperna slutförts och finansieringen ökats med fyra miljoner euro, och tillsättandet av statsandelsnämnden för scenkonst samt anvisningar och blanketter för ansökan om statsandelar har förberetts. Ministeriet förbereder sig för att lämna kulturutskottet en utredning över lagändringens konsekvenser om två år.

Katri Santtila, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Utvidgad läroplikt

RP 173/2020 rd – RSv 218/2020 rd

Riksdagen förutsätter att man vid sidan av läropliktsreformen även fortsättningsvis ska vidta åtgärder som syftar till att förnya och stärka hela utbildningsvägen, eftersom åtgärderna också stöder och är en förutsättning för att målen för och genomförandet av läropliktsreformen ska lyckas.

De olika utbildningsformerna har egna och gemensamma utvecklingsprogram som stöder utvidgningen av läroplikten i den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Våren 2020 inleddes Utbildning för alla, utvecklingsprogrammet för kvalitet och jämlikhet inom den grundläggande utbildningen 2020–2022, med målet att förbättra inlärningsresultaten och minska ojämlikheten. Några av utvecklingsåtgärderna är att minska skillnaderna i lärandet, förbättra de grundläggande färdigheterna, stärka stödet till barnen och stärka lärarnas kompetens. Dessa åtgärder förbättrar den grundläggande utbildningens möjligheter att ge var och en tillräckliga färdigheter för att avlägga studier på andra stadiet, vilket bidrar till målen för den utvidgade läroplikten. Utvecklingsprogrammet inbegriper under tre år en satsning på 180 miljoner euro för den grundläggande utbildningen och 125 miljoner euro för småbarnspedagogiken.

Utvecklingsprogrammet för kvaliteten och jämlikheten inom yrkesutbildningen, Rätt att kunna, har också inletts 2020 och fortsätter till utgången av 2022. Målet är att förbättra lärandet och studieresultaten bland yrkesstuderandena, minska ojämlikheten och stärka studerandenas välbefinnande, samhörighet och delaktighet. Utvecklingsprogrammet stöder utvidgningen av läroplikten genom mer undervisning och handledning av bättre kvalitet med stöd av tidsbestämd tilläggsfinansiering och genom att undervisningen och handledningen med hjälp av personlig tillämpning riktas i synnerhet till de studerande som behöver mest stöd. Under tre års tid utvecklas yrkesutbildningen med totalt över 270 miljoner euro. Dessutom riktas strategisk finansiering för att stödja utvecklingsprogrammets mål.

Som ett led i utvidgningen av läroplikten riktas tilläggsresurser till handledningen av läropliktiga i den grundläggande utbildningen, utbildningar i övergångsskedet, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Undervisnings- och kulturministeriet inledde 2020 ett gemensamt program för utveckling av studiehandledningen inom den grundläggande utbildningen och på andra stadiet för att säkerställa att dessa resurser används effektivt och att kvaliteten är god. Bestående finansiering på cirka 24,3 miljoner euro per år har reserverats för utvecklingsprogrammet, varav cirka 20 miljoner euro reserverats för utvidgningen av läroplikten. Därtill har 6,3 miljoner euro i projektfinansiering reserverats för 2020—2022. Utvecklingsprogrammet har som mål att stödja och stärka en systematisk studiehandledning i den grundläggande utbildningen och på andra stadiet. Ett annat mål är att stärka kontinuiteten mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

11 Social- och hälsovårdsutskottet

Ersättning för dosdispensering av läkemedel

RP 134/2008 rd – RSv 106/2008 rd

Riksdagen förutsatte den 4 november 2008 att den utredning som gäller regleringen av dosdispenseringen av läkemedel innefattar en utvärdering av hur ändamålsenliga och totalt sett lönsamma de begränsningar är som gäller ersättningen för dosdispensering, såsom kravet på minst sex ersättningsgilla läkemedel, och att behövliga förslag för ändring av lagstiftningen läggs fram.

Det finns inget nytt att informera riksdagen om i detta ärende.

”Enligt 5 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har en försäkrad som fyllt 75 år rätt till ersättning för kostnaderna för dosdispensering om han eller hon när dosdispenseringen inleds har minst sex läkemedel som ska ersättas enligt sjukförsäkringslagen och som lämpar sig för dosdispensering. Dessutom ska hans eller hennes medicinering ha kontrollerats i syfte att eliminera onödig medicinering, dubbel medicinering och medicinering med oönskade interaktioner, och en övergång till dosdispensering vid långvarig läkemedelsbehandling ska vara medicinskt motiverad.

En arbetsgrupp som har utrett utvecklingen av apoteksverksamheten har sett över även dosdispenseringen av läkemedel och lämnat hithörande utvecklingsförslag.

Det är lämpligt att utvärdera frågorna om dosdispensering i samband med att social- och hälsovårdssystemet förnyas och som ett led i den samlade utvecklingen enligt riktlinjerna i färdplanen för läkemedelsförsörjningen i social- och hälsovårdsministeriets rapport (2019:5). ”

Kirsi Päiväsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av pensionsfonderna

RP 152/2008 rd – RSv 8/2009 rd

Riksdagen förutsatte den 25 februari 2009 att regeringen omedelbart bereder en övergripande reform av pensionsfonderna som innefattar nya tilläggspensionsarrangemang, tillgodoser de försäkrades och arbetsgivarnas rättigheter och skyldigheter och tryggar pensionsstiftelsernas och pensionskassornas villkor på lämpligt sätt.

Bakom uttalandet ligger riksdagens tidigare uttalande RP 156/2005 rd – RSv 34/2006 rd med nästan samma innehåll och med anledning av vilket social- och hälsovårdsministeriet i februari/mars 2008 beslutade att i första hand bereda en internationellt konkurrenskraftig reform om tilläggspensioner som skulle gälla premiebaserade tilläggspensionsarrangemang vid de nuvarande pensionsstiftelserna och pensionskassorna. Behövliga bestämmelser skulle tas in i en särskild lag, och gällande lag om pensionsstiftelser (1774/1995) och lag om försäkringskassor (1164/1992) skulle fungera som bakgrundslagar för den särskilda lagen.

De lagar som ingick i reformen, det vill säga lagarna 173/2009, 174/2009 och 175/2009, antogs den 27 mars 2009 och trädde i kraft den 1 april 2009.

Ministeriets bedömningspromemoria över totalreformen av lagen om pensionsstiftelser och försäkringskassor var ute på remiss våren 2013. Ministeriet tillsatte den 30 maj 2013 en brett upplagd arbetsgrupp med uppgift att bereda totalreformen. Arbetsgruppens mandatperiod löpte ut den 31 januari 2016, varefter slutrapporten var ute på remiss. Rapporten sändes till rådet för bedömning av lagstiftningen. Rådets utlåtande från den 8 mars 2017 medförde ett behov av att komplettera propositionen. Ministeriet har inte haft möjlighet att omedelbart fortsätta beredningen av totalreformen under berättelseåret på grund av Europaparlamentets och rådets direktiv 2016/2341/EU (IORP II-direktivet) om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut, vilket tillämpas på pensionsfonder och pensionskassor med tilläggspensionsverksamhet. Direktivet genomfördes nationellt den 1 januari 2019. Planen är att regeringens proposition om totalreformen ska lämnas till riksdagen våren 2021. För förslagen om pensionsstiftelser och pensionskassor bör det avgörande anses vara att socialskyddet verkställs effektivt och säkert. Även skillnaderna mellan arbetspensionsanstalterna och de pensionsanstalter som har hand om tilläggspensioner i en konkurrenssituation kommer att beaktas vid beredningen av lagstiftningen.

Riitta Kokko-Herrala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Servicesedlar

RP 20/2009 rd – RSv 67/2009 rd

2. Riksdagen förutsätter att det i samband med en reform av avgiftstaket utreds på vilket sätt självriskerna för servicesedlar beaktas i avgiftstaket.

2. Lagen om klientavgifter har förnyats under den innevarande regeringsperioden. Regeringens proposition om förnyandet av lagen om klientavgifter (RP 129/2020) lämnades till riksdagen den 17 september 2020 och lagen om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (1201/2020) antogs av riksdagen, och stadfästes den 30 december 2020. Lagändringen innehåller emellertid inga ändringar som gäller beaktandet av självriskerna för servicesedlar i avgiftstaket. Revideringen av lagen om klientavgifter fortsätter som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. I det här sammanhanget och vid en fortsatt revidering av lagen om servicesedlar är det även möjligt att se över beaktandet av självriskerna för servicesedlar i avgiftstaket.

Marjo Kekki, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet
Pirjo Kainulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av biobankslagstiftningen

RP 86/2011 rd – RSv 78/2012 rd

Riksdagen förutsatte den 2 oktober 2012 att regeringen följer upp och utvärderar hur biobankslagstiftningen fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.

Biobankslagen (688/2012) stadfästes den 30 november 2012 och trädde i kraft den 1 september 2013. Social- och hälsovårdsministeriet (SHM) har meddelat allmänna anvisningar för genomförandet av lagen. Fram till slutet av 2019 ansvarade Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) för det operativa genomförandet av biobankslagstiftningen. Från början av 2020 överfördes en del av Valviras uppgifter, inbegripet styrningen och tillsynen av biobankerna, på Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea. Tillsynsmyndigheten fäster uppmärksamhet bland annat vid biobankernas verksamhetsplaner, riskbedömning och riskhantering, kvalitetssystem, personalens kompetens och erfarenhet, de personuppgiftsansvarigas skyldigheter och rättigheter, provgivarnas rättsskydd samt stödet till forskningen. Verksamhetens öppenhet och transparens samt allmänhetens förtroende för biobanksverksamheten är av utomordentlig betydelse.

I det nationella biobanksregistret som administreras av Fimea finns för närvarande elva biobanker, varav tre, Hematologiska biobanken (FHRB), Blodtjänsts Biobank och Terveystalo Biobank Finland, är privata. Senast lades Arctic Biobank (ägare Uleåborgs universitet) till i april 2020. Dessutom grundade Mellersta Finlands sjukvårdsdistrikt, Norra Savolax sjukvårdsdistrikt, Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt, Norra Österbottens sjukvårdsdistrikt och Birkalands sjukvårdsdistrikt samt Tammerfors universitet, Östra Finlands universitet, Helsingfors universitet, Jyväskylä universitet, Uleåborgs universitet och Åbo universitet 2017 Finska biobanksandelslaget (FINBB).

Styrgruppen lämnade en mellanrapport den 2 juni 2015 (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:26). Rapportens syfte är att ge en helhetsbild av den inledda biobanksverksamheten ur lagstiftningens, myndigheternas och biobankernas synvinkel. Den tar upp följande frågeställningar:

Social- och hälsovårdsministeriet inledde utgående från styrgruppens mellanrapport beredningen av ändringar i biobankslagen som tjänstemannaarbete. Ändringsarbetet utmynnade i en totalreform av lagen. Lagändringarna är starkt knutna till lagen från den 1 maj 2019 om sekundär användning av personuppgifter inom social- och hälsovården (552/2019) för det nationella genomförandet och samordnandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG. Dessutom har det ansetts vara lämpligt att göra och sammanjämka ändringarna i lagstiftningen i samband med att Genomcentret inrättas (Förslaget till lag om Genomcentret och behandling av genomdata). Planen är att regeringens proposition om en reform av biobankslagen ska lämnas till riksdagen under hösten 2021.

Kristiina Kaski, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenserna av reformen av lagen om utkomststöd

RP 358/2014 rd – RSv 374/2014 rd

1. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser reformen har för antalet personer som får utkomststöd, stödperiodernas längd och kostnaderna för stödet och att det också bedöms om reformen befrämjar utkomststödet karaktär av temporär ekonomisk förmån som hjälper stödtagarna att klara sig på egen hand och motverkar marginalisering.

1. Ansvaret för det grundläggande utkomststödet övergick till Folkpensionsanstalten från början av 2017. Social- och hälsovårdsministeriet har följt och utvärderat konsekvenserna av reformen i samarbete med Folkpensionsanstalten och Finlands Kommunförbund samt Institutet för hälsa och välfärd.

2. Riksdagen förutsätter att lagen om utkomststöd ses över i sin helhet. Översynen bör fokuseras på att stärka utkomststödet karaktär av förmån i sista hand och för temporära behov. Målet bör vara att Folkpensionsanstalten och kommunerna bedriver multidisciplinärt samarbete och inför arbetsätt som hjälper stödtagarna att klara sig på egen hand och som motverkar marginalisering.

2. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram ska en reform av den sociala tryggheten inledas och även utkomststödet förnyas. Den juridiskt sakkunniga arbetsgrupp som social- och hälsovårdsministeriet tillsatte i ärendet avslutade sitt arbete den 30 januari 2020. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 28 maj 2020 en arbetsgrupp för fortsatt beredning av lagen om utkomststöd. Avsikten är att lagstiftningen om utkomststöd ska förnyas under den här riksdagsperioden.

Susanna Rahkonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

RP 96/2015 rd – RSv 57/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur utvecklingsstördas rättigheter påverkas av lagstiftningen och fortsätter att förbättra regleringen av självbestämmanderätten.

Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda trädde i kraft den 10 juni 2016. I regeringsprogrammet finns inskrivet att självbestämmanderätten för personer som anlitar social- och hälsovårdstjänster ska stärkas genom lagstiftning. Det var inte möjligt att aktivt arbeta på beredningen under 2020 på grund av anhopningen av covid-19-relaterade lagar. Beredningen fortsätter under 2021.

Regeringens proposition med förslag till ny lag om funktionshinderservice (RP 159/2018 rd) lämnades till riksdagen den 27 september 2018. Avsikten var att den föreslagna lagen skulle upphäva lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Regeringens proposition förföll när vård- och landskapsreformen strandade och

regeringen Sipilä lämnade sin avskedsbegäran den 8 mars 2019. Beredningen av den nya lagen om funktionshinderservice fortsätter under den pågående regeringsperioden.

Det föreslås att bestämmelserna om service i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda flyttas till den nya lagen om funktionshinderservice. Bestämmelserna om specialomsorger som är oberoende av en persons vilja och begränsningsåtgärderna i specialomsorgen bereds separat, men dock så att de träder i kraft samtidigt som den nya funktionshinderslagen.

Sirkka Sivula, jurist, social- och hälsovårdsministeriet
Kirsi Ruuhonen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper

RP 107/2015 rd – RSv 103/2015 rd

Riksdagen förutsätter att det vid verkställigheten av lagen följs upp hur kravet på språkkunskaper fungerar och om det finns ett behov av att utvidga skyldigheten för yrkesutbildade personer från EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper. Samtidigt bör det utredas hur direktivet genomförs i andra medlemsstater.

"I ärendet finns det inget nytt att rapportera till riksdagen."

"Enligt 18 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ska arbetsgivaren för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården säkerställa att personens språkkunskaper är på en tillräcklig nivå för de uppgifter han eller hon sköter. En utredningsrapport om nuläget för lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och dess behov av revidering gavs ut i januari 2018. I samband med revideringen av lagstiftningen granskas också hur kravet på språkkunskaper uppfylls och hur direktivet genomförs i andra medlemsländer. I detta sammanhang bedöms även om de gällande bestämmelserna om språkkunskaper är tillräckliga eller om de behöver preciseras."

Eila Mustonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Avbytar-service för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare

RP 112/2015 rd – RSv 108/2015 rd

1. Riksdagen förutsätter att befogenhetsfrågorna i tillsynen över arbetarskyddet utreds inom ramen för den genomgripande reformen av avbytar-service och att bestämmelserna om avbytarens säkerhet på arbetsplatsen och tillsynen över säkerheten revideras för att motsvara nivån enligt arbetarskyddslagstiftningen. Dessutom bör en samordning av lantbruksföretagarnas behov och avbytarens arbetstider tas upp i reformen med målet att färre avbytare ska ha deltidsanställning.

1. Lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare och lagen om avbytar-service för pälsdjursuppfödare har, när det gäller den avbytar-tjänst som den lokala enheten ordnar, kompletterats med bestämmelser om arbetsledning samt om säkerheten i arbetet och övervakningen av den i fråga om avbytare. Dessa ändringar trädde i kraft den 1 januari 2017.

2. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser avgiftsbeläggningen av beredskap har för hur avbytar-service anlitas och tillämpas och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytar-service.
3. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur timantalet för subventionerad avgiftsbelagd avbytar-service räcker till och vilka konsekvenser inskränknin-gen har för lantbruksföretagarnas möjligheter att orka med sitt arbete och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytar-service.

2 och 3. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte en arbetsgrupp för att reformera genomförandet av lantbrukets avbytar-system för tiden 15.8.2016–31.3.2017. Arbetsgruppen beredde en total omarbetning av avbytar-systemet med hänsyn särskilt till statsminister Sipiläs regerings landskapsreform och de faktorer som avses i de ovan nämnda uttalandena 2 och 3. Arbetsgruppens slutrapport, som utarbetades i form av en proposition, offentliggjordes den 21 april 2017 och var ute på remiss sommaren 2017. Därefter fortsatte beredningen av propositionen vid social- och hälsovårdsministeriet med beaktande av bland annat inlämnade utlåtanden, nya politiska riktlinjer och hur statsminister Sipiläs regerings landskapsreform gick vidare. I och med att landskapsreformen föll och statsminister Sipiläs regering avgick i mars 2019 avbröts totalreformen av avbytar-systemet tillfälligt.

En reform av avbytarlagstiftningen ingår emellertid även i statsminister Sanna Marins regeringsprogram. Social- och hälsovårdsministeriet har planer om hur reformen av avbytarlagstiftningen förs vidare. Reformen av lagstiftningen om avbytarservice kommer sannolikt att genomföras i två steg, det vill säga två regeringspropositioner. Till reformen hör även en eventuell ändring av modellerna för förvaltning av avbytarsystemen. SHM har tillsatt en separat arbetsgrupp som granskar alternativa förvaltningsmodeller för lantbruksavbytar-systemets del (mandatperiod 7.9.2020–26.3.2021). Tidsschemat för när regeringens propositioner lämnas preciseras senare.

Anne Vänskä, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Effekter av lagen om smittsamma sjukdomar på benägenheten att söka vård

RP 13/2016 rd – RSv 168/2016 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen senast under 2018 utreder hur lagen påverkar utlänningars benägenhet att söka sig till Finland för behandling av smittsamma sjukdomar och vilka kostnader detta medför samt hur den regionala enhetligheten i fråga om behandling av smittsamma sjukdomar utfallit. Utifrån uppföljningen ska regeringen vid behov utan dröjsmål lämna riksdagen en proposition om ändring av lagstiftningen.

1. Det finns inget nytt att informera riksdagen om i detta ärende.

”Institutet för hälsa och välfärd följer upp antalet fall av vissa allmänfarliga smittsamma sjukdomar, såsom tuberkulos, och vissa övervakningspliktiga smittsamma sjukdomar, såsom hiv, hos utlänningar och personer utan formell personbeteckning på nationell nivå och per sjukvårdsdistrikt. Det har inte skett några betydande förändringar i antalet tuberkulosfall och andelen personer utan formell personbeteckning av alla tuberkulosfall har inte stigit. Beträffande hiv har det inte skett några betydande förändringar i antalet eller andelen personer utan formell personbeteckning. Det finns inga belägg på att man skulle söka sig till Finland för att få behandling för tuberkulos eller hiv.

Det finns inget nytt att informera riksdagen om i detta ärende.”

2. Riksdagen förutsätter att regeringen senast under 2018 utreder behovet av att mer heltäckande än i dag registrera utlänningar som behandlats för smittsamma sjukdomar.

2. Finansministeriet tillsatte en arbetsgrupp för mandatperioden 1.9.2017–31.12.2019 som bland annat utredde huruvida man kan tilldela en allmänt användbar identifieringskod åt utländska medborgare som använder sig av det finländska samhällets tjänster, men som inte bor i Finland.

Arbetsgruppens mål var att göra en framställning om ett förslag till en nationell verksamhetsmodell för identifiering av personer i Finland och att beskriva olika myndigheters roll vid behandlingen av grundläggande personuppgifter. Arbetsgruppens ledningsgrupp lägger i sin mellanrapport fokus på en beskrivning av nuläget och en specificering av lösningsalternativ på ett övergripande plan. Rapporten publicerades i december 2018. Arbetsgruppen som utredde revideringen av personbeteckningen har färdigställt sin slutrapport. I den ingår arbetsgruppens förslag om hur en finländsk personbeteckning kunde registreras för utländska personer smidigare än nu.

Om revideringen av identifieringen av en person görs utifrån beslut som fattas senare, kunde en bredare lösning för att identifiera en person göra det möjligt att bland annat smidigare registrera personuppgifterna för utländska medborgare som vårdas på finländska sjukhus och i anslutning till registreringen skapa en identifikationskod för personen i fråga.

Arbetsgruppen föreslog i sin slutrapport från våren 2020 att man från och med 2027 i Finland ska ta i bruk en ny personbeteckning som inte längre visar personens ålder, födelsedatum, kön eller annan personrelaterad information. Vidare föreslog arbetsgruppen att en större grupp än för tillfället skulle kunna få en finländsk personbeteckning. Med grund i erhållna yttranden och det fortsatta tjänstemannarbetet vid finansministeriet kan arbetsgruppens förslag inte som sådant anses vara möjligt att genomföra. Utifrån yttranderesponsen beslutade finansministeriet fortsätta arbetet genom att bereda snävare reformer som bevarar personbeteckningen i dess nuvarande form.

För revidering av finländska personbeteckningar och identitetshantering garanterad av staten tillsattes ett projekt för perioden 1.12.2020–31.12.2022. Ett av projektets mål är att hitta en lösningsmodell där registreringen av utländska personer i befolkningsdatasystemet blir smidigare. Målet är avskaffa behovet av artificiella personbeteckningar, som påminner om de faktiska personbeteckningarna, i myndigheternas informationssystem.

Liisa Katajamäki, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Effekter av ändringen gällande specialersättningsklassen för diabetesläkemedel

RP 184/2016 rd – RSv 187/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen direkt när lagstiftningen har trätt i kraft följer upp hur användningen av diabetesläkemedel och utkomststöd påverkas av ändringen i ersättningsklassen för diabetesläkemedel och vidtar de åtgärder som uppföljningen eventuellt ger anledning till.

Statsrådets förordning om sjukdomar som på medicinska grunder bedöms som svåra och långvariga och i fråga om vilka kostnader för behandling med läkemedel ersätts med 65 eller 100 procent (25/2013) har ändrats genom en förordning (1149/2016) som utfärdades den 21 december 2016. Vid ingången av 2017 överfördes andra diabetesläkemedel än insulin till den lägre ersättningsklassen och nivån på ersättningarna för dem sjönk från 100 procent till 65 procent.

Efter att ändringen trädde i kraft har social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten följt upp ändringar i användningen av diabetesläkemedel och ändringar i ersättningarna, liksom också ändringar i användningen av utkomststöd för utgifterna för diabetesläkemedel med den noggrannhet som statistiken medger. Folkpensionsanstalten har gjort en studie av konsekvenserna av de ändrade ersättningarna på individnivå och finansierat ett forskningsprojekt om konsekvenserna av ändringar i specialersättningsstatus. Det finns inte tillgänglig forskning om de långvariga effekterna av reformen eller dess inverkan på sjukdomsbilden vid diabetes och relaterade organskador.

I en studie vid Östra Finlands universitet³⁷ utreddes effekterna av den sänkta ersättningsnivån för typ 2-diabetesläkemedel på patienternas blodsockernivå i Norra Karelen (Siun sote). Informationskällorna var sjukvårdens patientjournaler och FPA:s information om ersatta läkemedelsinköp. De komprimerade resultaten av studien visade att patienternas blodsockerhalt steg något, 0,8 mmol/mol genast efter att ersättningsnivån hade sänkts. Den största förändringen i blodsockerhalter observerades hos patienter som använde andra diabetesläkemedel än metformin eller insulin. Efter att ersättningsnivån ändrades köpte patienterna mindre förpackningar och oftare än före ändringen.

37 Lavikainen P, Aarnio E, Jalkanen K m.fl. Impact of co-payment level increase of antidiabetic medications on glycaemic control: an interrupted time-series study among Finnish patients with type 2 diabetes. *BMC Health Serv Res* 2020; 20:1095.

doi: [10.1186/s12913-020-05952-6](https://doi.org/10.1186/s12913-020-05952-6)

I en annan studie vid Östra Finlands universitet³⁸ ombads i november 2016 patienter med typ 2-diabetes att på apoteket fylla i en elektronisk enkät om diabetesmedicinering. Enkäten upprepades efter 6 och 12 månader (i maj 2017 och november 2017). I den första enkäten hade 17 procent av patienterna upplevt åtminstone vissa ekonomiska svårigheter att skaffa diabetesläkemedel. I de uppföljande enkäterna var andelarna 30 och 33 procent. Låga inkomster och användning av nyare diabetesläkemedel ökade sannolikheten att man upplevde ekonomiska problem. Hos äldre var sannolikheten för ekonomiska problem mindre. Tolkningen av resultaten försvåras av att alla som svarade på den första enkäten inte svarade på uppföljningsenkäterna.

Från Folkpensionsanstaltens aktuella registerstudie (tidsperiod 2014–2018) för att utreda inverkan av den sänkta ersättningsnivån på förbrukningen av diabetesläkemedel och utnyttjandet av utkomststöd står preliminära, ännu inte referentgranskade resultat till förfogande. Enligt dem har förbrukningen av typ 2-diabetesläkemedel (ATC klass A10B) minskat stadigt från 2014 och den sänkta ersättningsnivån har inte påverkat bastrenden. Med den sänkta ersättningsnivån sjönk dock den köpta genomsnittliga läkemedelsmängden per person per månad med cirka 5,6 DDD (defined daily dose, definierad dygnsdos) jämfört med det föregående månatliga genomsnittet (cirka 105 DDD). Utifrån resultaten går det dock inte att säga om den totala förbrukningen har minskat eller om man köper mindre satser av läkemedlet. Vid den preliminära granskningen observerades ingen nivåhöjning i insulinförbrukningen jämfört med nivån före ändringen³⁹. Samtidigt som ersättningsnivån för diabetesläkemedel sänktes övergick beräkningen och utbetalningen av det grundläggande utkomststödet från kommunerna till Folkpensionsanstalten. I och med övergången har det blivit avsevärt vanligare att läkemedel köps med utkomststödet betalningsförbindelse. Folkpensionsanstalten har granskat inköp av typ 2-diabetesläkemedel med utkomststödet betalningsförbindelse. Som referensgrupp valdes köp av hjärt- och kärlsjukdomsläkemedel med specialersättning med stöd av blodtryckssjukdom och kranskärlssjukdom. Enligt ännu inte publicerade resultat ökade andelen av typ 2-diabetesläkemedel som köptes med betalningsförbindelse lite mer än för hjärt- och kärlsjukdomar och denna skillnad är statistiskt signifikant.

Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram är avsikten att reformera läkemedelsförsörjningen på ett långsiktigt sätt i enlighet med de riktlinjer som ingår i färdplanen i

38 Lavikainen P, Aarnio E, Niskanen L, m.fl. Short-term impact of co-payment level increase on the use of medication and patient-reported out-comes in Finnish patients with type 2 diabetes. *Health Policy* 2020; 124:1310–1316

39 Rättö H, Kurko T, Martikainen JE, Aaltonen K. The impact of a co-payment increase on the consumption of type 2 antidiabetics – A nationwide interrupted time series analysis. Insänd för publicering

social- och hälsovårdsministeriets rapport (2019:5). I färdplanen konstateras att utvecklingsbehoven och utvecklingsmöjligheterna bör bedömas inom ramen för den samlade vården och finansieringen. Det är lämpligt att granska erhållna forsknings- och uppföljningsdata över effekterna av den ändrade specialersättningsklassen för diabetesläkemedel i arbetet med att utveckla läkemedelsfrågorna i enlighet med färdplanen.

Kirsi Päiväsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Familjeledigheter på lika villkor

RP 232/2016 rd – RSv 242/2016

Riksdagen förutsätter att regeringen utifrån utredningsarbetet i social- och hälsovårdsministeriet fortsätter att utveckla familjeledigheterna för olika typer av familjer och den tillhörande lagstiftningen för att varierande livssituationer i familjerna ska kunna beaktas på lika villkor.

En arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet har utrett stjärnfamiljernas lika rätt till föräldraledigheter (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:45). Ändringar i sjukförsäkringslagen (1224/2004) som gäller rättigheterna till föräldrapenning för barnets moders kvinnliga maka eller sambo, registrerade partner, adoptivföräldrar av samma kön samt en far som ansvarar för vården av barnet trädde i kraft den 1 mars 2017. Regeringen följer effekterna av lagen på olika slags familjer och deras ställning.

Vissa ändringar i sjukförsäkringslagen som förbättrar föräldradagpenningen för adoptiv- och flerlingsfamiljer samt mammor som ensam har hand om barn trädde i kraft den 1 april 2019.

Bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen utgör en lagtekniskt och terminologiskt inkonsekvent helhet som är svårtolkad och svårbegriplig. Med hänsyn till vidareutvecklingen av jämlika familjeledigheter är det därför ändamålsenligt att som en helhet utreda och utvärdera lagstiftningen om familjeledigheter och behoven att utveckla den.

I statsminister Sanna Marins regeringsprogram har det avtalats om en reform av familjeledigheterna. Reformen ska genomföras så att den behandlar alla slags familjer på ett jämlikt sätt. Reformen har beretts i trepartsarbetsgrupper under ledning av social- och hälsovårdsministeriet och arbets- och näringsministeriet. Avsikten är att regeringen ska lämna en proposition till riksdagen under höstsessionen 2021.

Eva Ojala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Förtäring av alkoholdrycker på allmänna platser och begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker

RP 100/2017 rd – RSv 186/2017 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen klarlägger bestämmelserna om distansförsäljning med beaktande av kraven enligt EU-rätten och högsta domstolens kommande avgörande i fallet Visnapuu. Det är social- och hälsovårdsministeriet som ansvarar för beredningen och i den ska de EU-rättsliga villkoren beaktas och särskilt också att lösningarna i fråga om distansförsäljning inte får utgöra en risk för att detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker med en alkoholhalt över den föreskrivna gränsen försvinner eller för att det finländska näringslivet inte längre kan fungera på lika villkor som sina utländska konkurrenter. Beredningen ska också beakta de krav som ställs på flexibelt uttag av punktskatter.

2. Efter att uttalandet godkändes har högsta domstolen gett ett förhandsbeslut HD:2018:49 som behandlar straffbarheten av försäljning av alkoholdrycker på internet och hemtransport i ljuset av strafflagens bestämmelser. Efter det har social- och hälsovårdsministeriet bitt statsrådets justitiekansler om ett utlåtande om huruvida det är nödvändigt att förtydliga bestämmelserna om distansförsäljning av alkoholdrycker efter högsta domstolens förhandsavgörande. Enligt det erhållna utlåtandet är det inte nödvändigt att ändra bestämmelserna eftersom det i övervakningen av distansförsäljning handlar om en sedvanlig tolkning av begreppet försäljning i den gällande alkohollagen och strafflagen och det regionala tillämpningsområdet.

Vissa fall, där alkoholdrycker har marknadsförts och olovligt sålts från utlandet till Finland så att försäljaren ordnar hemtransport av alkoholdryckerna till köparen, har redan gått till förundersökning. Enligt justitiekanslerns utlåtande möjliggör dessa rättsprocesser en ytterligare precisering av rättsläget.

Enligt social- och hälsovårdsministeriets uppfattning ska de juridiska frågor som gäller distansförsäljning av alkohol i första hand utredas genom myndighetstillsyn över efterlevnaden av den gällande alkohollagen. Av denna anledning har det inte lämnats några författningsförslag om distansförsäljning till riksdagen.

Ismo Tuominen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Medborgarinitiativet Eutanasi för en god död

MI 2/2017 rd – RSk 9/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet tillsätter en brett sammansatt expertgrupp för att utreda behovet av lagstiftning om god vård i livets slutskede, självbestämmanderätten samt vård i livets slutskede och eutanasi och att statsrådet vid behov och utifrån utredningen lämnar förslag till lagstiftningsändringar till riksdagen.

Efter att riksdagen den 4 maj 2018 förkastade medborgarinitiativet men godkände social- och hälsovårdsutskottets uttalande ovan tillsatte social- och hälsovårdsministeriet två arbetsgrupper:

1. En expertarbetsgrupp som ska utreda vården i livets slutskede, självbestämmanderätten och behovet av lagstiftning om palliativ vård och eutanasi (mandatperiod 8.5.2018–30.6.2021) och
2. En underarbetsgrupp för utveckling av palliativ vård och vård i livets slutskede (s.k. styrgrupp, mandatperiod 8.5.2018–30.6.2021).

Expertarbetsgruppen som ska utreda vården i livets slutskede, självbestämmanderätten och behovet av lagstiftning om palliativ vård och eutanasi har i uppgift att

1. utreda nuläget och den lagstiftning som gäller i Finland för vården i livets slutskede, självbestämmanderätten samt den palliativa vården och terminalvården,
2. utreda om det behöver definieras vad god vård i livets slutskede och palliativ vård är eller om ordnandet behöver styras genom lagstiftning,
3. utreda lagstiftning och praxis i anslutning till eutanasi och assisterat självmord i andra länder och bedöma deras tillämplighet i finländska förhållanden,
4. bedöma hur självbestämmanderätten tillgodoses när döden närmar sig och behovet av ändringar i lagstiftningen om självbestämmanderätten om eutanasi skulle tillåtas, och
5. vid behov lämna förslag till ändringar i lagstiftningen och omständigheter som bör beaktas i motiveringen till ändringen av lagstiftningen.

Expertgruppen utnyttjar i sitt arbete information som underarbetsgruppen (s.k. styrgruppen) för utvecklande av den palliativa vården och terminalvården producerar. Arbetsgruppen sammanträdde fem gånger under 2020. Arbetsgruppen har färdigställt en utredning om internationell reglering av eutanasi. Under arbetsgruppen verkar en författningsarbetsgrupp som har färdigställt ett preliminärt förslag över behovet av ändringar i lagstiftningen som gäller palliativ vård och terminalvård. Arbetsgruppen har inrättat en så kallad kostnadsarbetsgrupp med uppgiften att ta fram en kalkyl över de kostnader och besparingar som de föreslagna ändringarna i lagstiftningen skulle föranleda. Kalkylen blir klar i början av 2021. Författningsarbetsgruppen har börjat diskutera lagförslag i anslutning till påskyndad död med medicinsk hjälp (assisterat självmord och eutanasi) i dialog med expertgruppen.

Underarbetsgruppen (s.k. styrgruppen) för utveckling av den palliativa vården och terminalvården har i uppgift att planera och styra användningen av det anslag på 1 miljon euro (budget 2018 mom. 33.03.63) som riksdagen beviljat i enlighet med de angivna ändamålen

1. genom att stödja och följa genomförandet av social- och hälsovårdsministeriets avtal med universitetssjukvårdsdistrikten och användningen av de beviljade statsunderstöden inom specialupptagningsområdena,
2. genom att bereda och följa hur kartläggningen av nuläget för den palliativa vården och terminalvården framskrider och dess resultat,
3. genom att förbereda och följa genomförandet av en riksomfattande utbildnings- och kommunikationskampanj för god palliativ vård och terminalvård samt
4. genom att planera och genomföra en utvärdering av de resultat som uppnåtts med hjälp av anslaget.

Styrgruppen har sammanträtt sex gånger under 2020. Styrgruppen har bland annat behandlat det pass för vård av patienter i livets slutskede som planerats för yrkespersoner inom social- och hälsovården som kommer att genomföras som en webbutbildning. THL samordnar planeringen av det praktiska upplägget. Passet presenterades preliminärt på vårdvetenskapliga dagarna. Styrgruppen har även behandlat en utredning om palliativ vård av personer med funktionsnedsättning som har beretts vid THL. Styrgruppens mandatperiod gick ut den 31 december 2020.

Maija Miettinen, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Åtgärdande av missförhållandena i systemet med försäkringsläkare Ändring av 41 d § i lagen så att godtyckligheten avskaffas.

SRR 4/2018 rd – RSk 39/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en proposition för att åtgärda missförhållandena i systemet med försäkringsläkare och lämnar riksdagen förslag till ändringar i lagstiftningen under vårsessionen 2020. Samtidigt ska det utredas om formkraven på utlåtanden från försäkringsläkare ska tas in i lagstiftningen.

Statsrådet beslutade den 21 mars 2019 att vidta åtgärder som föranleds av skrivelsen.

Social- och hälsovårdsministeriet har utrett olika sätt för att vidareutveckla systemet med försäkringsläkare och minska det misstroende och missnöje med systemet som förekommer i den offentliga debatten.

Det är inte möjligt att ändra de grundläggande principerna i försäkringssystemet utan betydande kostnadskonsekvenser. Med avseende på rättssäkerheten och likabehandlingen av dem som får ersättning är det inte heller möjligt att ersättningsbeslut som avser medicinskt orsakssamband eller bestående arbetsoförmåga till följd av sjukdom skulle grunda sig endast på den behandlande läkarens utlåtande eller bedömning. Försäkringsläkarens uppgift är att utifrån anteckningarna i patienthandlingarna göra en medicinsk bedömning av om de lagliga förutsättningarna för beviljandet av den förmån den sökande ansöker om uppfylls och att se till att de centrala medicinska omständigheter som inverkat på beslutet inkluderas i motiveringarna korrekt och grundligt.

Regeringen lämnade sin proposition RP 213/2020 till riksdagen under höstsessionen 2020. Öppenheten i försäkringsverksamheten och förståelsen av skillnaden mellan behandlade läkare och sakkunnigläkare samt den försäkringsmedicinska bedömningens ställning i behandlingsprocessen kan förbättras genom att det i socialförsäkringslagarna läggs till mer detaljerade bestämmelser om sakkunnigläkarens ställningstagande. Enligt propositionen ska sakkunnigläkarens ställningstaganden utarbetas tydligt och på ett enhetligt sätt. Dessutom ska sakkunnigläkarens ställningstagande bestyrkas med det separata uttalandet ”i enlighet med befintlig information, min sakkunskap och mitt samvete”. Bestämmelsen att en sakkunnigläkare kan anteckna sin bedömning utan att följa vad som i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården bestäms om formkraven för medicinska intyg och utlåtanden, som ingår i de lagar som anknyter till förslaget, skulle därmed bli onödig.

Kirsi Terhema, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Barnombudsmannens berättelse till riksdagen 2018

B 5/2018 rd – RSk 34/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet utarbetar en nationell barnstrategi.

Med strategin skapas en vision om ett barn- och familjevänligt Finland som sträcker sig över regeringsperioderna och sammanför olika förvaltningsområden. Grunden för beredningen är FN:s konvention om barnets rättigheter och i den utnyttjas det förberedande arbete som inleddes 2018.

Strategin bereddes under 2020 som ett parlamentariskt kommittéarbete. Ordförande för kommittén var familje- och omsorgsminister Krista Kiuru och vice ordförande undervisningsminister Li Andersson. Strategin publiceras i februari 2021 varefter den genomförs i enlighet med en genomförandeplan som utarbetas per regeringsperiod.

Johanna Laisaari, projektchef, statsrådets kansli
Anna Cantell-Forsbom, direktör, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål

RP 54/2018 rd – RSv 201/2018 rd

Riksdagen godkände den 15 januari 2019 ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsätter att regeringen börjar bereda en totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål.

Lagen om användning av mänskliga organ och vävnader för medicinska ändamål (101/2001) innehåller många bioetiskt viktiga bestämmelser. I samband med behandlingen av regeringens proposition RP 54/2018 rd ansåg grundlagsutskottet att organtransplantationsverksamheten har undergått en avsevärd utveckling efter att lagen trädde i kraft. Flera centrala konventioner mot organhandel har ingåtts på 2000- och 2010-talen efter att lagen trädde i kraft. Relevant med avseende på den föreslagna regleringen är också unionens allmänna dataskyddsförordning som tillämpas sedan maj 2018. Dessutom behöver regleringen av ställningen och företräddandet av personer med funktionsnedsättningar bedömas på nytt och de grundlagsenliga bristerna i anknytning till konstaterandet av en människas död korrigeras. Utifrån grundlagsutskottets utlåtande upprättade social- och hälsovårdsutskottet ett förslag till uttalande som riksdagen sedermera godkände om att statsrådet bör inleda en beredning för en totalreform av den aktuella regleringen.

Under de senaste åren har social- och hälsovårdsministeriet utvecklat organtransplantationsverksamheten i synnerhet via arbetet i expertgrupper och delegationer. År 2014 publicerades en nationell handlingsplan om organdonation och organtransplantation 2015–2018 inom social- och hälsovårdsministeriets publikationer. Delegationen för organdonationsverksamhet hade i uppgift att under tiden 1.2.2016–31.12.2018 utveckla och följa organdonationsverksamheten i Finland. Lagändringen i enlighet med RP 54/2018 rd trädde i kraft den 1 mars 2019.

Vid social- och hälsovårdsministeriet utvärderar man som bäst det mest ändamålsenliga sättet för fortsatt utveckling av organtransplantationsverksamhet, verksamhet med mänskligt material och mer allmänt biobranschverksamhet tillsammans med aktörer i branschen. För Finlands del närmar sig organdonationen EU:s mål med 30 donatorer/en miljon invånare. År 2020 hade Finland 21,93 donatorer/en miljon invånare.

Social- och hälsovårdsministeriet inser behovet av en totalreform av lagen och dess många gränssytor mot nationell och EU-lagstiftning. Kroatien har i egenskap av EU:s ordförandeland under sin mandatperiod 1.1–30.6.2020 tagit in utredningen av ett tätare samarbete inom organdonation och organtransplantation mellan medlemsstaterna som ett mål i sitt program. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar att regeringsprogrammet av den 10 december 2019 inte inkluderar något uttryckligt omnämnande av en totalreform av lagen.

Sini Tervo, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Reform av barnskyddslagstiftningen

RP 237/2018 rd – RSv 317/2018 rd

Riksdagen förutsätter att rätten till balanserad utveckling och välfärd i fråga om barn som är placerade i vård utom hemmet samt användningen av begränsningar enligt barnskyddslagen utvärderas och förtydligas som ett led i beredningen av lagstiftning om klienters och patienters självbestämmanderätt.

Slutrapporten från arbetsgruppen för barnskyddets krävande vård utom hemmet med förslag till regeringens proposition till lagstiftning om barnskyddets krävande vård utom hemmet (social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2020:28) innehåller förslag för att förtydliga hur begränsningarna i 11 kap. i barnskyddslagen förhåller sig till målen i 4 a § i samma lag. Lagens 4 a § handlar om barnets rätt till en balanserad utveckling och välfärd. Regeringen avser att lämna sin proposition utifrån arbetsgruppens förslag till regeringen under 2021.

I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram ska självbestämmanderätten för personer som anlitar social- och hälsovårdstjänster stärkas genom lagstiftning och patient- och socialombudsmannens verksamhet förbättras under den här regeringsperioden. För den egentliga propositionsberedningen torde det tillsättas en brett upplagd arbetsgrupp under 2021 och avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen 2022. Beredningens syfte är att stärka klientens och patientens självbestämmanderätt genom att i förväg förebygga och reducera uppkomsten av situationer där man blir tvungen att tillämpa begränsningsåtgärder inom social- och hälsovården. Ett annat syfte är att det ska finnas adekvata bestämmelser om självbestämmanderätten och begränsningar av den beträffande alla klienter och patienter inom social- och hälsovården, vilket även förbättrar klienternas och personalens rättssäkerhet. Tillämpningen av begränsningarna i barnskyddslagen och deras förhållande till barnets rätt till en balanserad utveckling och välfärd kommer att bedömas mer omfattande inom ramen för den nämnda helheten.

Tiina Muinonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet

RP 71/2019 rd – RSv 80/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder en bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet och vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder.

Rätten att söka ändring vid omhändertagande mot klientens vilja förblev oförändrad. Till övriga delar har man ännu inte hunnit inleda bedömningen och beredningen av behovet av ändring i ändringssökandet och beslutsfattandet eller schemalägga det. Ärendet i sin helhet anknyter även till det lagstiftningsprojekt om självbestämmanderätten som kommer att inledas.

Tiina Muinonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av socialtrygghets- och försäkringslagstiftningen med anledning av EU:s allmänna dataskyddsförordning

RP 87/2019 rd – RSv 12/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder de ändringar som det automatiserade beslutsfattandet kräver i den allmänna lagstiftningen så att författningsändringarna när det gäller det automatiserade beslutsfattandet kan göras inom de olika förvaltningsområdena på det sätt som grundlagsutskottet har förutsatt.

Vid justitieministeriet har det upprättats en bedömningspromemoria över de ändringar i den allmänna lagstiftningen som automatiserade beslut kräver. Bedömningspromemorian granskar de förutsättningar genom vilka man säkerställer att lagbundenheten, principerna för god förvaltning, rättsskyddet, offentlighetsprincipen, tjänsteansvaret och dataskyddet inom förvaltningen fullföljs när automatiserade förvaltningsbeslut fattas. Bedömningspromemorian föreslår en reglering av i synnerhet det tillåtna användningsområdet för automatiserade förvaltningsbeslut och om kraven på informationssystemen och bedömningen av överensstämmelsen med kraven. Myndigheterna ska ordna tillräcklig övervakning av systemet.

Justitieministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för att bereda de behövliga ändringarna i den allmänna lagstiftningen. Arbetsgruppens mandatperiod är 18.1.2021–31.12.2021. Arbetsgruppen ska bereda bestämmelser på den allmänna lagstiftningens nivå om tillämpandet av automatisering vid behandlingen av förvaltningsärenden, i synnerhet när förvaltningsbeslut fattas och bereds. Regleringen ska innehålla behövliga bestämmelser om det tillåtna användningsområdet för automatisering, kraven på informationssystemen, godkännande och övervakande av informationssystem, tillgodoseendet av öppenheten och handlingars offentlighet samt övriga behövliga bestämmelser för att säkerställa god förvaltning, rättssäkerhet och övriga grundläggande fri- och rättigheter.

Dessutom ska arbetsgruppen utreda om det är ändamålsenligt att utvidga regleringen till att omfatta även användningen av automatisering i den faktiska förvaltningsverksamheten eller om bestämmelserna om det ska beredas separat med beaktande av bland annat behovet av särskilt skydd för de grundläggande fri- och rättigheterna och behovet av rättsskydd i den faktiska förvaltningsverksamheten.

Arbetsgruppen ska informera de övriga ministerierna om hur arbetet framskrider så att eventuella ändringar i den lagstiftning som gäller de olika förvaltningsområdena kan beredas vid ministerierna samtidigt med den allmänna lagstiftningen.

Kirsi Päiväsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och lagen om arbetslöshetskassor

RP 38/2020 rd – RSv 32/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart utreder hur behandlingen av utkomstskyddsförmåner kan göras smidigare och säkerställer att arbetslöshetskassorna och Folkpensionsanstalten kan verkställa förmånerna på så sätt att förmånerna kan betalas ut med en gång.

Med lagen om temporära undantag från lagen om utkomstskydd för arbetslösa på grund av covid-19-epidemin (315/2020), som trädde i kraft den 11 maj 2020 och som avsågs vara i kraft till den 31 oktober 2020, föreskrevs om vissa temporära undantag från bestämmelserna om utbetalning av arbetslöshetsförmåner i syfte att i enlighet med uttalandet göra behandlingen av förmånsansökningarna smidigare och säkerställa omedelbar utbetalning av förmånerna. Lagen ändrades första gången genom lag 492/2020, då det till lagen fogades vissa temporära undantag från lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Undantagen var avsedda att utgöra stöd för att ta mot arbete. Giltighetstiden för den på det här sättet ändrade lagen har förlängts två gånger, först genom lag 725/2020 då giltigheten förlängdes till den 31 december 2020, och därefter genom lag 1023/2020 då giltigheten förlängdes till den 31 mars 2021.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Marjaana Maisonlahti, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

RP 101/2020 rd – RSv 92/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet ägnar mobilapplikationens och bakgrundssystemets utveckling och funktion en mycket tät uppföljning, i synnerhet med tanke på integritetsskyddet och informationssäkerheten, och upprätthåller beredskap för att vid behov snabbt göra ändringar i regleringen eller på systemnivå. Statsrådet ska lämna en utredning om saken till riksdagen senast under höstsessionen 2021.

Lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) ändrades temporärt genom en lag (582/2020) som trädde i kraft den 31 augusti 2020 och som var avsedd att gälla till den 31 mars 2021. Genom ändringen fogades det till lagen om smittsamma sjukdomar ett nytt 4 a kap. där det föreskrivs om ett informationssystem för att effektivare bryta smittkedjor för covid-19 och spåra upp personer som eventuellt exponerats för coronavirus. Informationssystemet, det vill säga mobilapplikationen Coronablinkern och det bakomliggande systemet, togs i bruk den 31 augusti 2020. Lagen om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar ändrades genom en lag (1186/2020) som trädde i kraft den 1 januari 2021. Lagändringen syftade till att möjliggöra mobilapplikationens Coronablinkerns interoperabilitet med mobilapplikationer som utvecklats i andra EU- och EES-länder. Samtidigt förlängdes lagens giltighetstid till den 31 december 2021. Cybersäkerhetscentralen har bedömt Coronablinkerns informationssäkerhet innan mobilapplikationen togs i bruk och innan interoperabiliteten inleddes. Inga brister har upptäckts i informationssäkerheten. Statsrådet lämnar en mer ingående utredning till riksdagen senast under höstsessionen 2021.

Outi Äyräs-Blumberg, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Ändringen av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården, 3 § i lagen om servicesedlar och 5 § i lagen om domstolsavgifter

RP 129/2020 rd – RSv 197/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder möjligheten att överföra ansvaret för att följa upp avgiftstaket för klientavgifter från klienten till en myndighet.

1. I den andra fasen av revideringen av lagstiftningen om klientavgifterna utreds även utvecklingsbehoven som gäller avgiftstaket, bland annat överföringen av uppföljningsansvaret från klienten till en myndighet. Avsikten är att utredningen ska inledas redan under våren 2021.

Marjo Kekki, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att förtydliga skillnaden mellan serviceboende med heldygnsvård och annat serviceboende och för att precisera bestämmelserna om klientens behov av vård och omsorg dygnet runt.

2. I den andra fasen av revideringen av lagstiftningen om tjänster för äldre utvecklas boendetjänster och förtydligas lagstiftningen om dem samt stärks hemvårdens tillräcklighet och kvalitet. Detta förutsätter ändringar i äldreomsorgslagen samt även i socialvårdslagen som är den tillämpliga allmänna lagen inom socialvården. Avsikten är att regeringen ska lämna en proposition till riksdagen hösten 2021.

Laura Terho, jurist, social- och hälsovårdsministeriet
Jaana Huhta, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

12 Ekonomiutskottet

Straffbestämmelserna vid manipulering av energimarknaden

RP 50/2014 rd – RSv 75/2014 rd

Riksdagen förutsatte den 23 juni 2014 att statsrådet vidtar åtgärder för att göra de ändringar i lagstiftningen som behövs för att de straffbestämmelser som gäller manipulering av energimarknaden ska bringas i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser om finansmarknaden.

Inget nytt att rapportera.

”Bestämmelser om förbudet mot manipulation av energimarknaden och sanktionerna vid brott mot förbudet finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi. Enligt artikel 18 i förordningen ska medlemsstaterna införa bestämmelser om sanktioner som ska tillämpas vid överträdelser av förordningen och vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att de tillämpas. De föreskrivna sanktionerna ska vara effektiva, avskräckande och proportionerliga. Sanktionerna ska även återspegla överträdelsernas art, varaktighet och allvarlighetsgrad, den skada som åsamkats konsumenterna och de vinster som aktörerna hade kunnat uppnå genom att handla med insiderinformationen eller genom den otillbörliga marknadspåverkan.

Bestämmelser om sanktionerna vid manipulation av energimarknaden, om Energimyndighetens utredningsbefogenheter och om säkringsåtgärderna infördes genom en ändring av lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (649/2014), som trädde i kraft den 1 september 2014. Enligt lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) kan en påföljdsavgift påföras för manipulation av energimarknaden. Avgiftens belopp får vara högst 10 procent av en juridisk persons omsättning för det sista året som förseelsen eller försummelsen omfattar, och för en fysisk person högst 10 procent av inkomsten enligt den senast verkställda inkomstbeskattningen, dock högst 100 000 euro. Dessutom kan en ordningsavgift påföras eller en offentlig varning meddelas för mindre förseelser.

Efter riksdagens uttalande diskuterade arbets- och näringsministeriet och justitieministeriet beredningen av de straffrättsliga påföljder som avses. På grund av justitieministeriets negativa ståndpunkt inleddes beredningen emellertid inte.

Inga fall som gäller manipulation av energimarknaden har gått vidare till utredning i Finland under den tid som förordningen (EU) Nr 1227/2011 varit i kraft. Enstaka fall på den nordiska elmarknaden har utretts, och även Finlands Energimyndighet har deltagit i den samnordiska utredningen av dem. Fallen har behandlats i enlighet med den lokala lagstiftningen.

Manipulation av energimarknaden i Finland har visat sig vara mer sällsynt än man uppskattade när lagstiftningen bereddes.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.”

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Skattemyndigheternas tillgång till uppgifter

RP 28/2016 rd – RSv 44/2017 rd

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet gör en övergripande analys av de på nationell prövning baserade påföljdsbestämmelserna inom finanssektorn och lämnar ekonomiutskottet en utredning i ärendet.

3. En stor del av påföljdsbestämmelserna inom finanssektorn baseras på EU-lagstiftning. EU-lagstiftningen anger i allmänhet en miniminivå för såväl påföljdsbestämmelsernas tillämpningsområde som deras art och de maximala ekonomiska påföljderna. I det nationella genomförandet av EU-bestämmelserna har man så gott som utan undantag följt de miniminivåer som EU-lagstiftningen tillåter. I de ytterst exceptionella situationer då man beslutat att avvika från denna premis har lösningen exempelvis motiverats med att bestämmelsen är ytterst viktig med tanke på förebyggande av missbruk, avslöjande av missbruk och för att finansmarknaden ska fungera på ett tillförlitligt sätt (EkUB 7/2017 rd, sidan 11).

En del av påföljdsbestämmelserna inom finanssektorn baseras i högre grad på nationell prövning antingen för att det saknas EU-lagstiftning inom den aktuella finanssektorn eller för att påföljderna enligt EU-lagstiftningen avgörs nationellt. De maximala ekonomiska administrativa påföljderna som bestämts helt nationellt är betydligt lägre än påföljdsnivåerna enligt EU-lagstiftningen. Den nationella ordningsavgift (38 § i lagen om Finansinspektionen) som kan påföras en juridisk person är minst 5 000 euro och högst 100 000 euro. Ordningsavgiften för en fysisk person är minst 500 euro och högst 10 000 euro. Påföljdsavgiften, som också fastställs nationellt och är strängare än ordningsavgiften (41 § i lagen om Finansinspektionen) får uppgå till högst tio procent av en juridisk persons omsättning, dock högst tio miljoner euro. Påföljdsavgiften för en fysisk person får vara

högst tio procent av personens inkomster enligt den senast verkställda beskattningen, dock högst 100 000 euro. Påföljdsavgifter som baseras på EU-bestämmelser kan däremot för juridiska personer vara upp till 15 procent av hela koncernens omsättning och för fysiska personer till fem miljoner euro.

Det administrativa sanktionssystemets effekt bygger huvudsakligen på den eventuella sanktionens storlek och på att tillräckligt kännbara påföljder påförs så snabbt som möjligt. I vissa ovanligare situationer innehåller unionslagstiftningen i stället för detaljerade bestämmelser en skyldighet för medlemsstaterna att försäkra sig om att påföljderna för brott mot skyldigheter enligt unionslagstiftningen är effektiva, proportionerliga och avskräckande. Vid valet av nationell påföljd har man då följt den så kallade likvärdighetsprincipen, som innebär att påföljderna för överträdelse av unionslagstiftningen ska motsvara påföljderna vid likadana och lika allvarliga överträdelse av nationell lagstiftning när det gäller grunderna för påföljden och förfarandet för att påföra den. I sådana situationer har de administrativa påföljderna vanligen bestämts så att de faller under tillämpningsområdet för nationella ordningsavgifter och påföljdsavgifter, som har måttfullare maximibelopp.

Bestämmelsernas proportionalitet har särskilt uppmärksammats för administrativa påföljder som föreskrivs nationellt. I lagen är det administrativa påföljdssystemet graderat enligt överträdelsens klandervärde så att bestämmelsen om påföljdsavgifter kan tillämpas på de mest klandervärda överträdelseerna när villkoren i lagen uppfylls, medan ordningsavgifter och offentliga varningar är avsedda för mindre överträdelse. Dessutom innehåller lagen om Finansinspektionen omfattande bestämmelser om bland annat de grunder som ska beaktas i den samlade bedömningen av ordnings- eller påföljdsavgiftens belopp. Administrativa påföljder förutsätter också alltid att överträdelsen har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Detta villkor baserar sig också på nationell prövning.

De straffrättsliga påföljderna, som är avsedda att vara allvarigare än administrativa påföljder, baserar sig huvudsakligen på 51 kap. i strafflagen. Med undantag för bestämmelsen om informationsbrott som gäller värdepappersmarknaden (51 kap. 5 §) baseras straffbestämmelserna om värdepappersmarknadsbrott i det kapitlet på EU-rätt. Fängelsestraffens maximala längd följer minimikraven i EU-lagstiftningen. Dessutom innehåller sektorslagstiftningen för finansbranschen vissa lindrigare straffbestämmelser som baserar sig på nationell prövning, och där det ansetts motiverat att frångå den straffrättsliga koncentrationsprincipen.

En arbetsgrupp tillsatt av justitieministeriet har också utrett utvecklingen av lagstiftningen som gäller administrativa påföljder⁴⁰. Arbetsgruppen bedömde att det åtminstone tills vidare saknats tillräckliga grunder och förutsättningar för allmän lagstiftning om administrativa sanktioner. Arbetsgruppen utarbetade ändå ett förslag till principer för administrativa sanktioner. Finansministeriet bedömer att finansbranschens samlade nationellt baserade påföljdsregler uppfyller kraven i dessa principer på ett bra sätt.

Enligt finansministeriet föranleder ärendet inga ytterligare åtgärder.

Janne Häyrynen, lagstiftningsråd, enhetschef, finansministeriet

Samlad bedömning av lagstiftningen om ersättningsfonden för investerarskydd

RP 46/2016 rd – RSv 98/2016 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet omedelbart inleder beredningen av nödvändiga ändringar i lagstiftningen för att bestämmelserna om ersättningsfonden för investerarskydd ska motsvara den förändrade omvärldens krav på ett sätt som tryggar investerarskyddet och som beaktar i synnerhet tjänsteleverantörens rättsliga struktur samt verksamhetens art, omfattning och risker.

Regeringens proposition med förslag till lag om gräsrotsfinansiering (RP 46/2016 rd) lämnades till riksdagen den 7 april 2016. Lagen trädde i kraft den 1 september 2016. I sitt utlåtande om lagförslaget fäste riksdagens ekonomiutskott uppmärksamhet vid de i lagen avsedda tjänsteleverantörernas skyldighet att tillhöra ersättningsfonden för investerarskydd, behovet av investerarskydd och behovet av att likställa olika aktörer.

EU-kommissionen lade den 8 mars 2018 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument. Förordningen om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag (EU) 2020/1503 och andra nödvändiga ändringar i EU-lagstiftningen i samband med den antogs den 7 oktober 2020 och börjar tillämpas den 10 november 2021. Samtidigt antogs direktiv (EU) 2020/1504 om ändring av direktiv 2014/65/EU som anknuter till förordningen. Förordningen innehåller

40 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-731-1>

harmoniserade bestämmelser om förmedlingen av gräsrotsfinansiering i EU. Den kräver att alla leverantörer av gräsrotsfinansiering har ett särskilt tillstånd. Förordningen innehåller närmare bestämmelser om tillåtna tjänster. En sådan leverantör av gräsrotsfinansiering förväntas inte tillhöra ersättningsfonden för investerarskydd eller insättningsgarantifonden när det gäller gräsrotsfinansieringstjänster som avses i förordningen.

Den europeiska regleringen om gräsrotsfinansiering påverkar inte direktivet (97/9/EG) från 1997 om system för ersättning till investerare, där skyldigheten att ansluta sig till ett ersättningssystem för investerare är uttryckligen förknippad med värdepappersföretagets auktorisation och tillhandahållandet av investeringstjänster. Enligt 11 kap. 1 § i lagen om investeringstjänster behöver värdepappersföretag vars investeringstjänster endast består av förmedling av order, investeringsrådgivning eller ordnande av multilateral handel och som inte innehar eller förvaltar kundmedel inte höra till ersättningsfonden för investerarskydd. Enligt 11 kap. 4 § 2 mom. i lagen ska ersättningsfondens garantiavgift för investeringstjänster som omfattas av ersättningsfondens skydd ha sin grund i karaktären av de investeringstjänster som värdepappersföretagen tillhandahåller och fondens investerarskydd gäller, i antalet kunder som omfattas av investerarskyddet och i värdepappersföretagets konsoliderade kapitalbas. Garantiavgiften för värdepappersföretag som tillhandahåller samma typ av investeringstjänster ska bestämmas på enahanda grunder i enlighet med ersättningsfondens stadgar. Enligt 11 kap. 2 § 2 mom. 2 punkten i lagen ska stadgarna för ersättningsfonden för investerarskydd innehålla bestämmelser som kompletterar lagen om hur och på vilka grunder ersättningsfondens garantiavgifter bestäms.

På basis av finansministeriets utredning behöver man inte inleda någon beredning av lagändringar om ersättningsfonden för investerarskydd för att uppnå det mål om riksdagen avser. Leverantörer av gräsrotsfinansiering omfattas av egen ny EU-lagstiftning som redan har trätt i kraft och börjar tillämpas den 10 november 2021. Den förutsätter inte att leverantörer av gräsrotsfinansiering hör till ersättningsfonden för investerarskydd. Lagen om investeringstjänster innehåller bestämmelser om värdepappersföretagets skyldighet att tillhöra ersättningsfonden för investerarskydd. Bestämmelserna baserar sig på EU-direktivet. Grunderna för garantiavgiften, som anges i ersättningsfondens stadgar, ska ta hänsyn till investeringstjänstens karaktär och värdepappersföretagets storlek.

Enligt finansministeriet föranleder ärendet inga ytterligare åtgärder.

Janne Häyrynen, lagstiftningsråd, enhetschef, finansministeriet

Lagstiftningen om upphandlingsförfarandet

RP 108/2016 rd – RSv 239/2016 rd

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att precisera lagstiftningen inom de olika sektorerna och då särskilt beaktar verksamhetsförutsättningarna för avfallshanteringsbranschen och social- och hälsovården.

3. I de lagstiftningsprojekt i de olika sektorerna som svaret på det första uttalandet hänvisar till beaktas också kvaliteten på de köpta tjänsterna och andra omständigheter i anslutning till upphandlingarnas innehåll. När det gäller avfallslagen är miljöministeriet det ansvariga ministeriet. I 3 kap. i den föreslagna lagen om ordnande av social- och hälsovård, som ingår i den reform för att inrätta välfärdsområden som just nu behandlas i riksdagen (RP 241/2020), finns omfattande bestämmelser om upphandling av tjänster från privata tjänsteproducenter som är mer bindande än den gällande upphandlingslagens bestämmelser. De föreslagna bestämmelserna gäller i synnerhet tjänsternas kvalitet och tjänsteproducenternas ansvar att producera tjänster som uppfyller kvalitetskraven. I fråga om lagen om välfärdsområden bär finansministeriet ansvaret och i fråga om lagen om ordnande av social- och hälsovård bär social- och hälsovårdsministeriet ansvaret. På föredragning av arbets- och näringsministeriet lämnade regeringen den 8 december 2020 en proposition (RP 244/2020) om ändring av lagen om offentlig upphandling och koncession, lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster, 47 § i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling och 6 b § i straffregisterlagen. I synnerhet förslaget om ramavtal kommer att underlätta tjänsteupphandling i form av omfattande samordnade upphandlingar.

Riikka Hietanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

3. Den 8 december 2020 lämnade regeringen riksdagen en proposition (RP 241/2020) om en reform av ordnandet av social- och hälsovården. Enligt propositionen ska välfärdsområden i stället för kommuner, sjukvårdsdistrikt och specialomsorgsdistrikt ha ansvaret för att ordna social- och hälsovården. Välfärdsområdena är större aktörer än kommunerna och har därför bättre möjligheter att se till att kunderna får tillräckliga tjänster på lika villkor. På samma sätt som kommunerna i dag kan välfärdsområdena själva eller i samarbete med andra välfärdsområden producera de tjänster som omfattas av deras organiseringsansvar, eller också kan de enligt avtal skaffa tjänsterna av andra tjänsteproducenter. Dessutom kan välfärdsområdet införa servicesedlar för bestämda tjänster i enlighet med lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009). Utgångspunkten är att gällande avtal om köp av tjänster och förbindelser som gäller servicesedlar överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Förslaget till lag om ordnande av social- och hälsovård innehåller bestämmelser om anskaffning av social- och hälsovårdstjänster från

privata tjänsteproducenter. Bestämmelserna i den lagen tillämpas utöver bestämmelserna i upphandlingslagen. I lagen om ordnande av social- och hälsovård föreskrivs om förutsättningarna för anskaffning av tjänster och arbetskraft inom social- och hälsovården och om kraven på producenterna av köpta tjänster när de producerar tjänster för välfärdsområdena.

Pirjo Kainulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

3. I 145 a § i avfallslagen, som trädde i kraft vid ingången av 2019, föreskrivs det med avvikelse från lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) att den andel försäljning till utomstående som begränsar verksamhet som bedrivs på marknadsvillkor och som tillämpas på anknutna enheter och upphandlande enheter inom den kommunala avfallshanteringen ska vara tio procent till och med den 31 december 2029 och från och med den 1 januari 2030 en fast andel på fem procent. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram ska avfallslagen ändras så att gränsen för försäljning till utomstående när det gäller kommunala avfallshanteringsaktörer är fortsatt 10 procent även efter den 1 januari 2030.

Avsikten var att regeringens proposition om ändring av avfallslagen och vissa andra lagar, som gällde genomförandet av EU:s avfallslagstiftningspaket, skulle lämnas till riksdagen i början av 2021. Propositionen innehåller många förslag med betydande konsekvenser för kommunernas uppgifter inom avfallshanteringen och de kommunala avfallshanteringsbolagens omsättning. Dessa ändringar bör beaktas vid bedömningen av konsekvenserna av ovannämnda åtgärd i regeringsprogrammet. Miljöministeriet avser att göra konsekvensbedömningen så snart som möjligt efter att innehållet i den pågående reformen av avfallslagen har fastställts. Målet är att de behövliga lagändringarna ska kunna beredas utifrån konsekvensbedömningen senast under 2022.

Riitta Leinen, miljøråd, miljöministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i lagstiftningen om social- och hälso-tjänster ser till att boendeservice för äldre och för personer med funktionsnedsättning ordnas på ett mänskligt och kundorienterat sätt.

4. Bestämmelserna för att säkerställa kvaliteten i social- och hälso-tjänsterna har bedömts i samband med de pågående reformerna av servicen för personer med funktionsnedsättning och äldre. Det centrala målet med den nya lagen om funktionshinderservice skulle ha varit att trygga ändamålsenliga och högklassiga tjänster för personer med funktionsnedsättning. Social- och hälsovårdsministeriet var det ansvariga ministeriet i ärendet. Regeringens proposition förföll den 8 mars 2019 men reformen ingår i regeringsprogrammet och beredningen har fortsatt. Avsikten är att en ny proposition ska lämnas till riksdagen senast hösten 2022.

Under 2019 samarbetade många olika aktörer om att genomföra ett informations- och utbildningsprojekt om ordnandet och upphandlingen av service för personer med funktionsnedsättning. Projektet styrs av social- och hälsovårdsministeriet och genomförandet samordnas av Institutet för hälsa och välfärd.

Riikka Hietanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

4. Socialvårdslagstiftningen innehåller ett flertal lagar som betonar en tjänsteprocess där kundens individuella behov beaktas, det vill säga en ändamålsenlig utredning och bedömning av behovet av tjänster, upprättande av en tjänsteplan utgående från denna bedömning samt ordnande och praktisk produktion av tjänster enligt det beslut som fattats utgående från bedömningen. De centrala bestämmelserna om dessa skyldigheter finns i socialvårdslagen, lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, äldreomsorgslagen och lagen om service och stöd på grund av handikapp. Genom dessa lagar tryggas förutsättningarna för ett människovärdigt liv och lika deltagande som grundar sig på 19 § i grundlagen också i situationer där någon av olika orsaker har krävande behov av hjälp och stöd. Då beslut och avgöranden som gäller socialvården fattas och socialvården tillhandahålls måste man i första hand ta hänsyn till klientens intresse på det sätt som föreskrivs i 4 och 5 § i socialvårdslagen. Denna skyldighet gäller också beslut och avgöranden om upphandlingen av boendeservicen för personer med funktionsnedsättning och äldre, inklusive beslut om längden på upphandlingsavtalen. Enligt 108 § i upphandlingslagen ska upphandlingsenheten beakta lagstiftningen om den aktuella tjänsten vid upphandling av social- och hälsovårdstjänster. Funktionshinderservicen är ofta livslång, vilket bör beaktas enligt klientens intresse och individuella behov när tjänsterna ordnas. Bestående tjänster är alltså en central faktor när den samlade servicen planeras. På motsvarande sätt ska kommunen enligt 14 § 3 mom. i lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012) säkerställa att arrangemangen för långvarig vård av äldre personer är bestående, om det inte är befogat att ändra dem för att personen själv önskar det eller hans eller hennes servicebehov har förändrats eller av någon annan särskilt vägande och grundad anledning.

Bestämmelserna för att säkerställa kvaliteten i social- och hälsotjänsterna har bedömts i samband med de pågående reformerna av servicen för personer med funktionsnedsättning och äldre. Det centrala målet med den nya lagen om funktionshinderservice skulle ha varit att trygga ändamålsenliga och högklassiga tjänster för personer med funktionsnedsättning. Regeringens proposition förföll den 8 mars 2019 men reformen ingår i regeringsprogrammet och beredningen har fortsatt. Avsikten är att en ny proposition ska lämnas till riksdagen senast i början av hösten 2022.

Under 2019 samarbetade många olika aktörer om att genomföra ett informations- och utbildningsprojekt för kommunerna, tjänsteproducenterna och klienterna om ordnandet och upphandlingen av service för personer med funktionsnedsättning. Målet var

att stärka kommunernas kompetens i att ordna service för personer med funktionsnedsättning och ta i bruk olika organiseringsätt, göra klienterna delaktiga i praktiken och tillämpa upphandlingslagstiftningen. Utbildningen ordnades på sex orter 2019 och samlade totalt cirka 1 000 deltagare. Projektet styrs av social- och hälsovårdsministeriet och genomförandet samordnas av Institutet för hälsa och välfärd. Under utbildningsturnén har ett omfattande materialpaket utarbetats om ordnande och upphandling av tjänster, och temat har delvis också utsträckts till andra tjänster till exempel för äldre. En modell för personlig budget har också varit under beredning. Personlig budget är ett sätt att ordna individuell skräddarsydd hjälp och stöd där personen själv planerar, väljer och ordnar den samlade hjälpen, stödet och tjänsterna. Det försök med personlig budget för personer med funktionsnedsättning som kommer att inledas syftar till att ta fram rikstäckande principer och handlingsätt för det praktiska genomförandet. Äldre och personer med funktionsnedsättning skulle kunna vara potentiella användare av modellen.

Jaana Huhta, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Sirkka Sivula, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Statsrådets redogörelse om en nationell energi- och klimatstrategi fram till 2030

SRR 7/2016 rd – RSk 12/2017 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

5. utreder verkställandet av energi- och klimatstrategin särskilt i fråga om exporten och den internationella värdeökningen för att Finlands konkurrensfördelar och innovationspotential ska utnyttjas på marknaden för cirkulär ekonomi, smarta elsystem, energieffektivitet och lösningar som främjar möjligheterna för konsumenterna att medverka,

Inget nytt att rapportera till riksdagen.

5. "Målsättningarna i den nationella energi- och klimatstrategin kräver betydande ändringar i både energiproduktionen och hela energisystemets verksamhet. Energiförbrukningens effektivitet bör dessutom öka samtidigt som flexibiliteten i efterfrågan utnyttjas med nya, intelligenta lösningar för utjämning av fluktuationer i produktionen av förnybar energi, som är beroende av vädret. Behovet av flexibilitet i den nya tekniken och de nya energisystemen accentueras på ett helt annat sätt i vår energipolitik när vi övergår till utsläppsfria eller utsläppsnåla energikällor.

Arbets- och näringsministeriets energistöd till rena och effektiva energilösningar och programmet Intelligent energi som Business Finland lanserade 2017 stöder Finlands roll som föregångare inom intelligenta energilösningar och som testplattform. Programmet finansierar företagens innovationer som är avsedda för export samt utveckling av företagets förmåga att agera på den internationella marknaden. Programmet bistår därtill företagen vid introduktion på de internationella marknaderna, identifiering av kunder och ansökningar om internationell finansiering. Programmet bistår även med skapandet av företagsnätverk. Dessa instrument för att utveckla, testa och demonstrera intelligenta energilösningar används fortsättningsvis.

Avsikten är att inom dessa ramar, i den mån det är möjligt även genom att utnyttja Finlands Akademi, Sitras, EU:s och övriga organisationers projekt och finansiering, skapa tillräckligt stora ekosystem och utvecklingsplattformar där man testat och prövat hållbara och intelligenta energisystem som lämpar sig för de globala exportmarknaderna samt den utrustning och tjänster som de kräver. Dyliga utvecklings- och testningsmiljöer för intelligenta energisystem håller på att byggas upp bland annat på Åland och i Otnäs. Innovativa offentliga upphandlingar främjas med finansiering från arbets- och näringsministeriet och Business Finland bland annat med hjälp av tjänster som produceras av Kompetenscentrum för hållbar och innovativ offentlig upphandling (KEINO). De planerade utvecklings- och försöksmiljöerna har inlett sin verksamhet och satsningarna på omfattande ekosystem för att skapa och utveckla innovationer har fortsatt.

Arbetsgruppen för intelligenta nätverk, som tillsattes av arbets- och näringsministeriet, färdigställde sitt betänkande hösten 2018. I betänkandet föreslår arbetsgruppen flera konkreta åtgärder som förbättrar kundens möjligheter att delta på elmarknaden och som samtidigt förbättrar leveranssäkerheten för el. Förslagen har fått ett positivt mottagande och lagstiftningsarbetet utifrån dem har inletts. Även EU-kommissionen har konstaterat att Finland är det första landet i Europa som är på väg att verkställa en så omfattande strategi för intelligenta nätverk.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.”

Pentti Puhakka, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet
Tatu Pahkala, överinspektör, arbets- och näringsministeriet

6. inleder åtgärder för att förbereda en elektrifiering av trafiken och för att bedöma konsekvenserna av denna utveckling med avseende på bioekonomin och elmarknaden.

6. Viktiga åtgärder inom elektrifieringen av transportsektorn 2020 var anskaffningsstödet för helt eldrivna bilar och stöden för offentlig laddningsinfrastruktur och bostadsaktiebolagens laddningsinfrastruktur. Totalt sex miljoner euro reserverades 2020 för stödet för anskaffning av elbilar och konverteringsstöden. Dessutom fanns reservationsanslag från det föregående året att tillgå. Fram till den 31 december 2020 hade totalt 3 499 statsstödda elbilar köpts eller långtidshyrts (247 elbilar 2018, 1 046 bilar 2019 och 2 206 bilar 2020). Vid utgången av 2020 hade endast 35,87 procent av det fyraåriga anslaget för 2018–2021 (24 miljoner euro) använts. Elbilsstödet och konverteringsstöden betalas också ut 2020–2021.

År 2020 ingick totalt tre miljoner euro i arbets- och näringsministeriets budget för byggande av den offentliga infrastrukturen för laddning av elbilar och distributionsnätet för biogas. Summan höjdes till 5,5 miljoner euro i en tilläggsbudget 2020. Energimyndigheten ordnade i oktober 2020 det tredje anbudsförfarandet för infrastrukturstöd gällande användning av el och biogas i trafiken. De sökande lämnade anbud för stödbelopp med vilka de skulle vara beredda att genomföra investeringsprojekt för tankningsstationer för biogas, laddningspunkter för kollektivtrafik eller snabbbladdning. Ett rekordantal anbud, totalt 213, lämnades. Av anbuderna gällde 35 biogastankning, 14 laddningspunkter för bussar och 164 laddningspunkter för snabbbladdning av elbilar.

I budgeten för miljöministeriet 2020 reserverades 5,5 miljoner euro för projekt som främjar laddningen av elbilar i bostadsaktiebolag. I tilläggsbudgeten i juni 2020 beviljades dessutom ytterligare två miljoner euro. Samtidigt höjdes stödandelarna för återstoden av 2020. Stöden delas ut av Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA. Stödet var mindre populärt i början av året, men efterfrågan ökade till det trefaldiga hösten 2020 till följd av de höjda stödandelarna och uppskjutna bolagsstämmor som ordnades först på hösten på grund av Coronavirusläget. Anslaget 2020 räckte därför inte till för alla stödansökningar, och beviljandet av en del ansökningar flyttades fram till 2021 och det årets anslag.

I det stora hela har ökningen av antalet elbilar och övrig alternativ teknik tagit fart i Finland. Andelen personbilar med alternativ drivkraft (el, gas, laddningsbara hybrider och flexfuel) av alla första registreringar var cirka 20 procent 2020. Motsvarande tal 2019 var nio procent. I december 2019 nådde andelen laddningsbara hybrider, gasbilar och elbilar av alla första registreringar rekordsiffran 14,5 procent.

Mängden el som behövs för den elbilsmålsättning som uppställts för 2030 (250 000 helt eldrivna bilar och laddningsbara hybridbilar) är cirka 0,8 terawattimmar årligen. Detta utgör endast en procent av elkonsumentionen i Finland och effekterna på årsnivå på elmarknaden och elsystemet är små. Utan intelligent laddning kan elbilarna dock orsaka tillfälliga problem med effektbrist samt det lokala distributionsnätets överföringsförmåga. I bästa fall erbjuder elbilarna flexibilitet i efterfrågan på elmarknaden.

För närvarande förefaller dock elbils målet för 2030 alltför anspråkslöst. I utkastet till färdplan för fossilfria transporter föreslås att målet höjs till 700 000 elbilar. I politikscenariot i färdplanen för fossilfria transporter granskas också effekterna av elektrifieringen inom trafiken på konsumtionen av el och biodrivmedel. Om antalet elbilar i trafiken 2030 är 700 000 och trafikarbetet ökar långsammare än för närvarande minskar konsumtionen av bensin och fossil diesel med cirka 20 procent. Då behövs cirka 2,4 terawattimmar mindre biodrivmedel i vägtrafiken jämfört med en situation där antalet elbilar är 250 000 och trafikarbetet ständigt ökar. Allt som allt behövs cirka 10 terawattimmar biodrivmedel 2030 (cirka 9,17 terawattimmar förnybar diesel och cirka 0,73 terawattimmar etanol) om energieffektiviteten i transportsektorn utvecklas på det sätt som färdplanen beskriver. Det behövs 2,35 terawattimmar el. Kalkylen kommer att justeras i samband med beredningen av energi- och klimatstrategin och den klimatpolitiska planen på medellång sikt.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Saara Jääskeläinen, trafikråd, kommunikationsministeriet
Petteri Katajisto, miljöråd, miljöministeriet
Jukka Saarinen, överingenjör, arbets- och näringsministeriet

Minska överskuldssättningen och relaterade problem

RP 230/2018 rd – RSv 284/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer hur regleringen av priserna på konsumentkrediter inverkar på utbudet och priserna på konsumentkrediter med oskäliga kostnader och vid behov vidtar omedelbara åtgärder.

1. Statsminister Sanna Marins regeringsprogram innehåller brett upplagda åtgärder för att ingripa i överskuldssättningen bland privatpersoner. Justitieministeriet samordnar dessa åtgärder.

En ny permanent prisreglering trädde i kraft den 1 september 2019. I samband med bedömningen av prisregleringens konsekvenser har justitieministeriet gjort en utredning om effekterna av prisregleringsreformen 2019 på konsumentkreditavtalen i ljuset av individsdomarna⁴¹. Utredningen blev klar i slutet av 2020. Hösten 2020 gjorde dessutom Institutet för kriminologi och rättspolitik på beställning av statsrådet en översikt över de senaste årens utveckling i fråga om överskuldssättning⁴².

41 <https://hankeikkuna.vnv.fi/app#/lainsaadanto/61327/asiakirjat>

42 <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20201221101608>

Till följd av coronavirusepidemin ändrades prisregleringen tillfälligt först genom en lag som gällde från den 1 juli till den 31 december 2020 (lag om temporär ändring av konsumentskyddslagen, 512/2020) och sedan med en ny temporär lag som gäller från den 1 januari till den 30 september 2021 (lag om temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen, 1194/2020).

Vid justitieministeriet kommer ett projekt att inledas för att göra permanenta ändringar i lagstiftningen om konsumentkrediter våren 2021 så snart resurserna tillåter. I beredningen beaktas särskilt resultatet av de utredningar som gjorts.

Sofia Aspelund, lagstiftningsråd, justitieministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt bedömer utvecklingsbehoven i fråga om det skyddade beloppet vid utsökning och nivån på de nödvändiga levnadskostnader för gäldenären som ska beaktas i bedömningen av gäldenärens betalningsförmåga vid skuldsanering för privatpersoner, och att statsrådet bereder de lagändringar som behövs.

2. En utredning i enlighet med regeringsprogrammet om en höjning av det skyddade beloppet vid utsökning och alternativa sätt att förbättra ställningen för gäldenärer med små inkomster har inletts som ett projekt inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet. Avsikten är att den ska vara klar senast den 15 mars 2021. Efter att utredningen slutförts är det möjligt att bedöma vilket som är det bästa sättet att underlätta situationen för utsökningsgäldenärer med små inkomster.

En arbetsgrupp tillsatt av justitieministeriet bedömer behovet av ändringar i lagen om skuldsanering för privatpersoner, inklusive nivån på gäldenärens nödvändiga levnadskostnader. Arbetsgruppens mandatperiod går ut den 31 april 2021.

Mari Aalto, lagstiftningsråd, justitieministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet snabbt vidtar behövliga legislativa och andra åtgärder för att effektivisera förebyggandet och minskandet av problemet med skuldsättning bland konsumenterna bland annat genom att bedöma om tiden för lagring av uppgifter om betalningsstörningar är lämplig, genom att utreda möjligheterna att begränsa reklam för konsumentkrediter utan säkerhet med höga räntor och genom att utreda möjligheterna att förbättra tillgången på social kreditgivning.

3. I regeringsprogrammet står bland annat att ett positivt kreditregister kommer att införas under regeringsperioden. Samtidigt förkortas den tid som betalningsanmärkningar är i kraft.

Justitieministeriet tillsatte i mars 2020 en styrgrupp och två arbetsgrupper under den för att bereda ett positivt kreditregister och den lagstiftning det kräver. Justitieministeriet har huvudansvaret för projektet, och beredningen görs i nära samarbete med finansministeriet. I arbetsgrupperna är många olika myndigheter representerade och därtill kommer intressentgrupper att höras under beredningen.

Projektets styrgrupp föreslår att Skatteförvaltningens Inkomstregisterenhet ska bygga upp registret och vara personuppgiftsansvarig. Arbetsgruppens betänkande väntas i början av 2021 och lagstiftningen om registret bereds enligt det ursprungliga målet under regeringsperioden. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen hösten 2021. Till skillnad från regeringsprogrammets ursprungliga mål skulle registret dock kunna tas i bruk först våren 2024 eftersom Skatteförvaltningen som ska skapa registret bedömer att det inte kan upprättas före 2023.

När det gäller tiden för lagring av uppgifter om betalningsstörningar har riksdagen efter sitt uttalande som refereras ovan i det fjärde uttalandet i sitt svar RSv 69/2020 rd förutsett att statsrådet påskyndar lagstiftningen om registret över betalningsanmärkningar så att de som på behörigt sätt har betalat de belopp som ligger till grund för en anmärkning ska avföras ur registret inom en månad efter betalningen. Justitieministeriet har utarbetat en promemoria om ärendet, som har varit ute på remiss från den 10 juli till den 21 augusti 2020. Beredningen av de lagändringar som uttalandet kräver har inletts vid justitieministeriet. Ett förslag som utarbetas i form av en proposition väntas bli klart före utgången av februari 2021 och skickas sedan ut på remiss. Målet är att i enlighet med uttalandet lämna propositionen till riksdagen under vårsessionen 2021.

Vad gäller marknadsföringen av konsumentkrediter förbjöds direktmarknadsföringen av krediter som omfattas av tillämpningsområdet för 7 kap. i konsumentskyddslagen tillfälligt till följd av coronavirusepidemin, först genom en lag som gällde från den 1 juli till den 31 december 2021 (lag om temporär ändring av konsumentskyddslagen, 512/2020) och sedan med en ny temporär lag som gäller från den 1 januari till den 30 september 2021 (lag om temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen, 1194/2020).

Vid justitieministeriet kommer ett projekt att inledas för att göra permanenta ändringar i lagstiftningen om konsumentkrediter våren 2021 så snart resurserna tillåter. I detta sammanhang kommer permanent lagstiftning att beredas också om marknadsföringen av konsumentkrediter (se även RSv 69/2020 rd, femte uttalandet).

3. Möjligheterna att införa social kreditgivning på riksnivå utreds i enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram, och utgående från utredningen införs social kreditgivning i hela landet under valperioden. Det beredningsarbete som krävs för kreditgivning på riksnivå inleddes med att sakkunniga hördes. På grund av brådskande

uppgifter till följd av covid-19-pandemin måste ministeriet skjuta upp det fortsatta arbetet, men social- och hälsovårdsministeriet kommer att inleda en utredning i början av 2021. En plan över lagändringar som behövs framskrider som tjänsteuppdrag.

Tanja Jaatinen, lagstiftningsråd, justitieministeriet
Johanna Isoaho, specialsakkunnig, justitieministeriet
Sofia Aspelund, lagstiftningsråd, justitieministeriet
Ritva Liukonen, specialsakkunnig, social-och hälsovårdsministeriet

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt börjar utreda och bereda lagstiftning som möjliggör tillräckliga och effektiva befogenheter för Finansinspektionen att övervaka och sanktionera verksamheten hos de som erbjuder snabblån med höga räntor.
5. Riksdagen förutsätter att statsrådet utarbetar en grundlig utredning om huruvida systemet med snabblån överhuvudtaget är behövligt och lämpligt, och på grundval av utredningen vidtar de legislativa och andra åtgärder som ärendet kräver.

4. och 5. Finansministeriet publicerade i september 2019 arbetsgruppsbetänkandet Utredning av metoder för att förebygga överskuldssättning hos hushåll (Finansministeriets publikationer 2019:56). Ett av förslagen i betänkandet var att överföra tillsynen över företag som erbjuder snabblån med höga räntor från Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Finansinspektionen, vilket understöddes i remissvaren. Finansministeriet förbereder sig på att inleda den fortsatta beredningen av förslagen i samarbete med justitieministeriet.

Miki Kuusinen, finansråd, finansministeriet

6. Riksdagen förutsätter att statsrådet fäster uppmärksamhet vid en ökning av utbildning i ekonomisk kompetens på olika stadier som en åtgärd för att förebygga problemet med skuldsättning.
6. I de nya grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen beaktas ekonomisk kompetens som en del av de mångsidiga helheterna och i vissa läroämnen. I det avseendet har den ekonomiska kompetensens roll i skolan stärkts. Ekonomisk kompetens anknyter närmast till ämnet samhällslära, som i de nya läroplanerna inleds redan i årskurs fyra. En tyngdpunkt i undervisningen är att eleverna ska få grundläggande kunskaper om hur de bör handskas med sin egen ekonomi och om ansvarsfull konsumtion.

Ekonomisk kompetens är av samhällelig betydelse. Grundläggande ekonomiska kunskaper och färdigheter bidrar till att bygga upp ett jämlikt samhälle. Hanteringen av den egna ekonomin och ansvarsfull konsumtion, som nämns ovan, intar en nyckelroll. Dessutom fördjupar sig eleverna i hur man förtjänar, använder och sparar pengar och konsumerar

hållbart. De får i praktiska situationer kunskap om ekonomisk verksamhet i närmiljön via företag, arbetsplatser och serviceproducenter.

Studien PISA 2018 undersökte också elevernas ekonomikunskaper och relaterade bakgrundsfaktorer. Enligt undersökningen hade finländska elever tillsammans med kanadensiska elever de näst bästa ekonomikunskaperna bland de deltagande länderna. Estlands elever hade de bästa ekonomikunskaperna av alla. Finland hade det största antalet högpresterande elever inom ekonomikunskap, men fler svaga elever än till exempel Estland och Kanada. Elevernas socioekonomiska bakgrund påverkade ekonomikunskaperna i Finland näst mest bland de jämförda länderna. De finländska unga är enligt undersökningen aktiva och ansvarsfulla i ekonomiska frågor och upplever att skolan ger dem goda kunskaper om ekonomi. PISA 2018-rapporten om ekonomikunskaper offentliggjordes våren 2020⁴³.

I de nyligen förnyade grunderna för läroplanen ingår ekonomikunskap i de mångsidiga helheterna och läroämnena. Med tanke på arbetsron och långsiktigheten är det inte ändamålsenligt att nu ändra riktlinjerna för läroplanen. Också i undersökningen Nuorten talousosaaminen om ungas ekonomikunskaper ansåg största delen av de unga och lärarna att ekonomikunskap inte behöver vara ett separat läroämne. PISA 2018 har samma budskap: "I Finland är ekonomikunskap inte ett särskilt läroämne i grundskolan, utan ingår åtminstone i läroplanerna för matematik, huslig ekonomi och samhällslära. Skolundervisningen har en betydande roll med tanke på det kunnande i penningfrågor eleverna i vårt land uppnår. Undersökningen talar för att ekonomikunskap integrerats i undervisningen på ett lyckat sätt, och för Finlands del korrelerade undervisningen starkt med elevernas ekonomikunskaper."⁴⁴

Dessutom ingår ekonomikunskap i kraven på yrkesskicklighet i examensdelarna i yrkesinriktade examina enligt behoven i respektive bransch. I yrkesinriktade grundexamina stärks studerandenas ekonomikunskaper också med hjälp av gemensamma examensdelar. Utbildningsstyrelsen inledde 2020 en reform av målen för kunnandet och bedömningskriterierna i de gemensamma examensdelarna. Syftet med reformen är att beskriva målen för kunnandet i de gemensamma examensdelarnas delområden mer exakt än för närvarande. Enhetliga bedömningskriterier kommer att införas för alla delområden. I samband med reformen preciseras också examensdelen om samhälls- och arbetslivskunnande inklusive målen för det ekonomiska kunnandet. Arbetet fortsätter under 2021 och reformen träder i kraft den 1 augusti 2022.

43 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-827-4>

44 https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/pisa-2018-talousosaaminen-suomalaisoppilail-la-vahvaa-osaamista-ja-vastuullista-rahankayttoa?languaged=sv_SE

Under 2020 tog man fram en helhet om ekonomikunskap som omfattar 9 kompetenspoäng och ingår i de gemensamma examensdelarnas valfria mål för kunnandet. Innehållet har utvecklats i samarbete med experter på området och finns tillgängligt för utbildningsanordnarna i början av 2021.

Projektet Bisnekset verkkoon finansierades med statsunderstöd och producerade läromedel lämpade för yrkesinriktade grundexamina om företagsverksamhet och planering av den.

I de riksomfattande grunderna för gymnasiets läroplan som godkändes i november 2019 ingår studiehelheter i ekonomisk matematik. I de läroplaner som gymnasierna införde 2020 ingår modulen MAA9 Ekonomisk matematik (1 sp) i den långa lärokursen i matematik och modulerna MAB6 Grunder i ekonomisk matematik (1 sp) och MAB7 Ekonomisk matematik (1 sp) i den korta lärokursen. Dessa studiehelheter syftar till att eleverna ska lära sig använda sina matematiska färdigheter för att beräkna tillräckligheten hos resurser, för ekonomisk planering, företagande och beräkning av lönsamhet.

I Finland har två gymnasier en särskild uppgift med fokus på ekonomikunskap och i synnerhet entreprenörskap (Lauttasaaren yhteiskoulun kannatusyhdistys ry och Ylöjärvi stad). Gymnasiet Lauttasaaren yhteiskoulu har också en riksomfattande utvecklingsuppgift som gäller undervisning med fokus på entreprenörskap och affärskunnande. I gymnasiets läroplaner ingår också studiehelheten SL2 Ekonomikunskap (2 sp).

Utöver dessa kan gymnasieutbildningens lärokurs innefatta tematiska studier som utvecklar den mångsidiga kompetensen. De tematiska studiernas mål och innehåll fastställs i de lokala läroplanerna där utbildningsanordnarna har möjlighet att samarbeta med intressentgrupper (till exempel TAT, Börsstiftelsen och så vidare) för att förbättra de ekonomiska kunskaperna.

Under 2020 har Finlands Bank tillsammans med en bred grupp intressenter berett en nationell strategi för ekonomikunskap. Strategin överlämnas till justitieministeriet i januari 2021.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Aki Tornberg, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Tommi Karjalainen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Sluta konkurrensupphandla assistans och stöd som är nödvändiga för personer med funktionsnedsättning

MI 5/2018 rd – RSk 42/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet utnämner en expertgrupp med företrädare för initiativtagarna till medborgarinitiativet och funktionshindersorganisationerna med uppdraget att så snart som möjligt bedöma och bereda behövliga lagstiftningsändringar för att säkerställa delaktighet och rättsmedel för personer med funktionsnedsättning vid beslut som gäller dem själva. Dessutom ska expertgruppen utreda behoven att ändra social- och hälsovårdstjänsterna och upphandlingslagstiftningen samt rådgivningen och anvisningarna om dem i syfte att förbättra upphandlingen av tjänster inom social- och hälsovården, inbegripet tjänster som Folkpensionsanstalten ska ordna. Behövliga lagstiftningsändringar ska lämnas till riksdagen så snart som möjligt.

1. Arbetsgruppen för tryggnad av delaktigheten för personer med funktionsnedsättning i funktionshindersservice (delaktighetsarbetsgruppen) tillsattes i december 2019 och utförde sitt uppdrag under våren och hösten 2020 med en paus på grund av coronaviruset. Delaktighetsarbetsgruppen bedömde och beredde förslag till bestämmelser om delaktigheten för personer med funktionsnedsättning samt rättsmedel i samband med bedömningen av servicebehovet och valet av sättet att ordna tjänsterna. Arbetsgruppens rapport Tryggnad av delaktighet för personer med funktionsnedsättning i funktionshindersservice är ute på remiss fram till den 15 februari 2021. Beredningsarbetet fortsätter i samband med beredningen av regeringens proposition om en reform av funktionshinderservice. Målet är att propositionen ska lämnas till riksdagen senast hösten 2022. Förslagen lämnas till riksdagen enligt tidsplanen för regeringens proposition om reformen av funktionshinderservice.

Kirsi-Maria Malmlund, jurist, social- och hälsovårdsministeriet
Sirkka Sivula, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

1. Enligt programmet för statsminister Sanna Marins regering ska funktionaliteten hos de tjänster som Folkpensionsanstalten ordnar utredas och variationen i praxis vid konkurrensutsättning av taxiresor ersatta av Folkpensionsanstalten ses över. Avvecklandet av flerkanalfinansieringen bereds separat i samband med social- och hälsovårdsreformen.

Konsultbolaget KPMG bedömde på uppdrag av social- och hälsovårdsministeriet FPA:s upphandlingsförfaranden för taxiresor, rehabiliteringstjänster och tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Utredningen färdigställdes i juni 2020. Behoven av att utveckla lagstiftningen bedöms utifrån utredningen. När det gäller rehabiliteringen och taxiresorna påverkas bedömningen också av tidsplanen för avvecklingen av flerkanalsfinansieringen och de beslut som fattas under beredningen.

Anu Kangasjärvi, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet
Milja Tiainen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

1. Arbets- och näringsministeriet svarar för upphandlingslagstiftningen och ändringsbehoven i den, och för åtgärder som föranleds av regeringsprogrammets skrivningar om detta. I enlighet med regeringsprogrammet har eventuella behov av ändringar i den gällande upphandlingslagen utretts och utreds i samband med social- och hälsovårdsreformen, och arbets- och näringsministeriet deltar och har deltagit i beredningen av totalreformen av social- och hälsovården där upphandlingsfrågorna behandlas på lämpligt sätt. Finansministeriet har för att främja upphandlingens samhällseffekter tillsatt ett åtgärdsprogram och samarbetsforum för offentlig upphandling där ministerierna är företrädare.

Social- och hälsovårdsministeriet bereder en reform av handikappservicelagen och regeringens proposition torde lämnas under 2021. Funktionshinderorganisationernas synpunkter har hörts omfattande i beredningen. RP 241/2020 om vårdreformen innehåller också detaljerade bestämmelser om upphandlingen av social- och hälsovårdstjänster.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Riikka Hietanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att delaktigheten och självbestämmanderätten för personer med funktionsnedsättning stärks när ny lagstiftning om klienters och patienters självbestämmanderätt bereds.

2. Arbetsgruppen för tryggnad av delaktigheten för personer med funktionsnedsättning i funktionshinderservicen (delaktighetsarbetsgruppen) tillsattes i december 2019 och utförde sitt uppdrag under våren och hösten 2020 med en paus på grund av coronaviruset. Delaktighetsarbetsgruppen bedömde och beredde förslag till bestämmelser om delaktigheten för personer med funktionsnedsättning samt rättsmedel i samband med bedömningen av servicebehovet och valet av sättet att ordna tjänsterna. Arbetsgruppens rapport Tryggnad av delaktighet för personer med funktionsnedsättning i funktionshinderservice är ute på remiss fram till den 15 februari 2021. Beredningsarbetet fortsätter i samband med beredningen av regeringens proposition om en reform av funktionshinderservicen. Målet är att propositionen ska lämnas till riksdagen senast hösten 2022.

En reform av lagstiftningen om självbestämmanderätt ingår i regeringsprogrammet. På grund av den covid-19-relaterade belastningen på lagberedningen har det inte varit möjligt att aktivt fortsätta beredningen under 2020. Beredningen fortsätter under 2021.

Sirkka Sivula, jurist, social- och hälsovårdsministeriet
Kirsi Ruuhonen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder om, och samtidigt säkerställer, att lagstiftningen om förutsättningarna för att tillhandahålla service till personer med funktionsnedsättning, exempelvis kraven på verksamhetslokaler, är ändamålsenlig och att anknytande besluts- och tillsynspraxis är enhetlig för att alla tjänsteanvändare ska bemötas lika och tjänstetillhandahållarna ha likvärdiga konkurrensvillkor.

3. Beredningen av lagstiftningen om serviceproducenter och relaterade frågor, inklusive en kartläggning och bedömning av nuläget, inleddes i början av regeringsperioden. I styrningen av Valvira och regionförvaltningsverken före lagändringarna betonades och betonas fortsättningsvis vikten av enhetlig avgörandepraxis och enhetlig tillämpning av lagstiftningen.

Sirkka Sivula, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Gruvlagen Nu – Initiativ till ändring av gruvlagen

MI 7/2019 rd – RSk 40/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i revideringen av gruvlagstiftningen beaktar synpunkterna i ekonomiutskottets betänkande om initiativet samt genomförandet av målen i regeringsprogrammet.

1. Projektet för att utveckla gruvlagen inleddes 2019 och utgår från statsminister Sanna Marin's regeringsprogram och ekonomiutskottets betänkande om medborgarinitiativet (MI 7/2019 rd – RSk 40/2020 rd) samt JD Pekka Vihervuoris utredning om hur lagstiftningen om gruvdrift fungerar (2019). Riksdagens skrivelse om medborgarinitiativet överensstämmer med ekonomiutskottets betänkande.

Regeringens proposition bereds vid arbets- och näringsministeriet som tjänsteuppdrag, men en arbetsgrupp med bred representation har tillsatts som stöd för beredningen, och flera möjligheter har ordnats för allmänheten att framföra sina synpunkter. Tidsplanen för lagprojektet förlängdes hösten 2020 och regeringens proposition förväntas bli klar före utgången av 2021.

Utredningar av både statsrådets kansli och ministeriet är eller kommer att bli tillgängliga som stöd för beredningen. Till exempel utreds införandet av en intressejämförelse enligt ekonomiutskottets betänkande.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen tar hänsyn till att gruvmineraler är unika naturresurser för vars utvinning samhället bör få en skälig ersättning, och den förutsätter att en gruvskatteutredning enligt regeringsprogrammet görs noggrant och i rask takt på så sätt att riksdagen får tillräckligt med tid att behandla lagstiftningsreformerna om gruvbeskattning under innevarande regeringsperiod.

2 Regeringen utreder alternativen och konsekvenserna av gruvskatten i ett forskningsprojekt som slutförs våren 2021. Därefter görs en samlad bedömning av gruvbeskattningen.

Merja Sandell, regeringsråd, enhetschef, finansministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen i syfte att garantera en tillståndsberedning av hög kvalitet avdelar tillräckliga resurser till de myndigheter som handlägger tillstånd för gruvor och att regeringen sörjer för öppen information om beredningen.

3. Ansökningarnas offentlighet bestäms enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). I 24 § i gruvförordningen behandlas ansökningsuppgifternas offentlighet:

Tillståndssökanden ska i tillståndsansökan meddela sin motiverade uppfattning om till vilka delar tillståndsansökan och dess bilagor innehåller uppgifter som ska sekretessbäggas enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) eller någon annan lagstiftning.

Sökanden ska i den mån det är möjligt i samband med ansökan lämna in ett allmänt sammandrag av de uppgifter enligt 1 mom. som finns i ansökan och som kan läggas fram för allmänheten.

3. Regionförvaltningsverken är de ämbetsverk inom finansministeriets förvaltningsområde som handlägger tillståndsansökningar för gruvdrift i en tillståndsprocess enligt miljöskyddslagstiftningen. Tillstånden handläggs inom ansvarsområdena för miljötillstånd vid regionförvaltningsverken i Södra Finland, Östra Finland, Västra och Inre Finland och Norra Finland. Regionförvaltningsverket i Norra Finland som omfattar landskapen Norra Österbotten, Kajana och Lappland får särskilt många tillståndsansökningar som gäller gruvdrift.

Resurserna för regionförvaltningsverkens ansvarsområden för miljötillstånd har under de fem senaste åren förblivit oförändrade. Antalet årsverken inom regionförvaltningsverkens ansvarsområden för miljötillstånd var 144 år 2016 och 143 år 2020. Under regionförvaltningsverkens första verksamhetsår 2010 var siffran 136 årsverken, och på lång sikt har resurserna alltså ökat något. Antalet inledda miljötillståndsärenden har varierat rätt kraftigt under de senaste åren. Till exempel mellan 2014 och 2018 inleddes som minst 634 ärenden (2015) och som mest 983 ärenden (2014).

Som en del av regionförvaltningsverkens resultatstyrning följer och ansvarar finansministeriet också för resurserna till ansvarsområdena för miljötillstånd i samarbete med miljöministeriet. Finansministeriet anser att det inte finns några särskilda resursrelaterade risker i tillståndsprocessen för gruvor vare sig när det gäller handläggningens kvalitet eller hastighet, utan att uppgifterna och målen samt de anvisade resurserna i nuläget befinner sig i jämvikt. Uppfattningen bygger på uppgifter som ministeriet fått i samband med resultatstyrningsprocessen från såväl officiella verksamhetsberättelser som den kontinuerliga kommunikationen och informationsutbytet med ämbetsverken, och på en omfattande gemensam utredning 2019 av finansministeriet, miljöministeriet, Finlands miljöcentral och regionförvaltningsverken om verksamheten inom ansvarsområdena för miljötillstånd.

I regionförvaltningsverkens handläggning av miljötillstånd säkerställs beredningsinformationens öppenhet främst med hjälp av databasen över vatten- och miljötillstånd. Tjänsten är tillgänglig för alla utan inloggning⁴⁵. I databasen finns i elektronisk form alla ärenden som inletts vid regionförvaltningsverket, kungörelser för ansökningar i hörandefasen och offentliga ansökningshandlingar samt regionförvaltningsverkets miljö- och vattentillståndsbeslut sedan 2014.

Finansministeriet anser att frågan i sig ständigt bör följas och bedömas som en del av resultatstyrningen liksom ämbetsverkens verksamhet och resurstilldelning i övrigt, men att den för närvarande inte föranleder några åtgärder.

Mikko Saarinen, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen genom lagstiftning som styr gruvdriften dels tydligare säkerställer skyddet av områden som är viktiga för andra näringar eller boende eller som har oersättliga naturvärden, dels ser till att praxis för ersättningar till dem som orsakas olägenheter är rättvis.

45 <https://ylupa.avi.fi/fi-FI>

4. Enligt ekonomiutskottets betänkande bör frågan om skydd granskas i samband med revideringen av naturvårdslagen, som hör till miljöministeriets förvaltningsområde.

5. Riksdagen förutsätter att regeringen i tidsplanen för beredningen av gruvlagsreformen beaktar effekter av Ceta på målen för beredningen.

5. I konsekvensbedömningen i regeringens proposition om gruvlagen kommer de föreslagna ändringarnas konsekvenser att granskas med beaktande av en eventuell ratificering av Ceta-avtalet. En utredning som ministeriet tidigare beställt används i beredningen av regeringens proposition. I beredningsfasen har och kommer dessutom statsförvaltningens experter på handelsavtal att konsulteras om olika möjliga konsekvenser. Ratificeringssituationen i medlemsländerna följs upp.

Riikka Aaltonen, gruvöverinspektör, arbets- och näringsministeriet (punkterna 1, 3–5)

Temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet

RP 25/2020 rd – RSv 14/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur en med tanke på restaurangföretagarnas utkomst och verksamhetsbetingelser skälig ersättning för skada genomförs så att de ekonomiska förlusterna fördelas rättvist, med beaktande av egendomsskyddet och på ett skäligt sätt mellan offentliga samfund, hyresvärdar, banker, försäkringsbolag och andra ekonomiska enheter.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål vidtar åtgärder för att i förekommande fall stödja restaurangföretagarnas försörjning under undantagsförhållandena och avvecklingen av dem.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar en rättvis intern konkurrens och sund företagsamhet inom restaurangnäringen under undantagsregleringen och när den upphävs.

1–3. Med anledning av riksdagens uttalande utarbetades regeringens proposition 67/2020 rd till riksdagen med förslag till lag om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag. Lag 403/2020 baserad på propositionen trädde i kraft den 5 juni 2020 (förordning 418/2020). Lagens bokslutsrelaterade skyldigheter för små och medelstora företag lindrades senare genom lag 1200/2020 som trädde i kraft den 31 december 2020. Systemet för stöd och gottgörelse enligt dessa

bestämmelser består av två delar som kompletterar varandra: ett stöd för återanställning och en gottgörelse för verksamhetsbegränsningar.

1. Förplägnadsföretag kunde få stöd för att sysselsätta anställda när verksamheten inleddes på nytt. Stödbeloppet är 1 000 euro per anställd. Förutsättningen var att företaget betalade den anställda totalt 2 500 euro i lön under perioden från den 1 juni till den 31 augusti 2020. Samma stöd på 1 000 euro kunde beviljas för inhyrd arbetskraft eller underleverantörsarbete. I sådana fall betalades stöd för de anställda för vilka företaget för tiden mellan den 1 juni och den 31 augusti 2020 betalade tjänsteleverantören ersättning för hyrt arbete eller underleverantörsersättning till ett värde av minst 4 500 euro exklusive mervärdesskatt för varje person. Stöd kunde beviljas för högst det kalkylerade antal arbetstagare som arbetade på heltid i företaget i februari 2020 inklusive inhyrd arbetskraft och underleverans. Stödet för återanställning gäller tiden efter perioden då kundlokaler var stängda mellan den 4 april och den 31 maj 2020, och svarar därför i huvudsak mot behoven i samband med avvecklingen av begränsningsskyldigheten samt strävan efter att bevara verksamhetsbetingelserna. Det riktas indirekt till förplägnadsföretagens anställda eftersom målet har varit att uppmuntra företagen att sysselsätta arbetskraft på nytt under tiden efter begränsningsskyldigheten och att undvika uppsägningar.

2. Systemets andra del, gottgörelsen för verksamhetsbegränsningarna, förbättrade förplägnadsföretagens möjligheter att hantera sina oflexibla kostnader såsom hyror och el- och vvs-räkningar. Gottgörelse kunde beviljas för stängningsperioden för kundlokaler från den 4 april till den 31 maj 2020 enligt förändringen i företagets försäljning på grund av stängningsskyldigheten. Gottgörelse beviljades endast sådana förplägnadsföretag som haft en lägre försäljning i april 2020 än medelvärdet av försäljningen i april–maj 2019 eller januari–februari 2020. Av dessa två valdes perioden med större genomsnittsförsäljning som jämförelsetal enligt lagen. Gottgörelsens belopp bestämdes enligt medelvärdet för försäljningen under jämförelseperioden och hur mycket mindre försäljningen i april 2020 varit jämfört med den. Om medelvärdet av försäljningen varit högst en miljon euro var gottgörelseandelen för den minskade försäljningen 15 procent. Om medelvärdet av försäljningen under jämförelseperioden varit över en miljon euro var gottgörelseandelen av den del som översteg en miljon euro fem procent. Det maximala gottgörelsebeloppet begränsades i lagen till 500 000 euro.

Stöd och gottgörelser enligt lagen har betalats enligt följande (läget den 18 januari 2021):

- som stöd för återanställning till 2 500 företag 24,0 miljoner euro (därtill cirka 500 ansökningar som fortfarande behandlas).
- som gottgörelse för stängningsskyldigheten till 7 300 företag 101,3 miljoner euro – varav 73,3 miljoner euro utan ansökningsförfarande direkt på basis av beskattningssuppgifterna till cirka 6 000 företag.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att när det blir aktuellt genomföra upphävningen av undantagsförhållandena och lagstiftningen om dem på ett sätt som möjliggör en regional gradering, i det fall att infektionssituationen tillåter det.

4. I lagen om temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (153/2020) ingick ett bemyndigande enligt vilket närmare bestämmelser om områden där det var nödvändigt att hålla förplägnadsrörelser stängda för att förhindra spridning av en smittsam sjukdom utfärdades genom förordning av statsrådet. Statsrådets förordning om temporär begränsning av förplägnadsrörelsernas öppethållning i syfte att förebygga spridning av en smittsam sjukdom (173/2020) utfärdades den 31 mars 2020 och trädde i kraft den 4 april 2020 efter att riksdagen hade beslutat om förordningens giltighet (RSk 16/2020). Enligt förordningens 2 § gällde stängningen av förplägnadsrörelser alla Finlands landskap, alltså hela landet. I 3 § ingick en uppföljningsskyldighet enligt vilken arbets- och näringsministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet regelbundet följde om förplägnadsrörelserna i de enskilda landskapen fortsättningsvis skulle hållas stängda för kunder. Bestämmelserna gällde till och med den 31 maj 2020 och ändrades inte under giltighetstiden. Sedan den 1 juni 2020 regleras förplägnadsrörelsernas verksamhet genom lagarna 400/2020 och 727/2020, som är temporära ändringar i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) och gjort det möjligt för förplägnadsrörelserna att hålla öppet, men vid behov regionalt har begränsat bland annat de tillåtna öppet- och utskänkningstiderna.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Timo Kaisanlahti, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet
Sami Teräväinen, regeringssekreterare, arbets- och näringsministeriet

Temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen

RP 53/2020 rd – RSv 69/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet före utgången av höstsessionen 2020 lämnar ekonomiutskottet en utredning om hur åtgärderna enligt de gällande uttalandena framskrider.

1 Justitieministeriet lämnade den utredning som förutsätts i det första uttalandet till ekonomiutskottet den 21 december 2020. Där redogörs för åtgärderna med anledning av uttalandena två till fem.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt samlar in ett heltäckande informationsunderlag om konsumentkrediter och överskuldsättning, utifrån vilket man kan analysera de grundläggande orsakerna till överskuldsättning och konsekvenserna av ränteregleringen samt identifiera ändamålsenliga korrigerande åtgärder, inklusive ändringar i lagstiftningen och myndigheternas befogenheter och uppgifter.

2. Justitieministeriet har gjort en utredning om effekterna av prisregleringsreformen 2019 på konsumentkreditavtalen i ljuset av indrivningsdomarna⁴⁶. Utredningen blev klar i slutet av 2020. Hösten 2020 gjorde dessutom Institutet för kriminologi och rättspolitik på beställning av statsrådet en översikt över de senaste årens utveckling i fråga om överskuldsättning⁴⁷.

Institutet för kriminologi och rättspolitik inledde också hösten 2020 en skuldsättningsanalys som slutförs före utgången av 2021. I projektet analyseras skuldproblemets bakgrundsfaktorer med hjälp av Garantistiftelsens borgensansökningar från 2009–2018. Målet är att ta fram allmän information om skuldproblem och hur de förändrats på senare tid, till exempel vilken typ av fordringar hushållets skuldproblem vanligen består av, om förändringar har skett under de senaste tio åren och om någon typisk väg till förvärrade skuldproblem kan urskiljas.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder ett övergripande och långvarigare förslag till lösning för att stävja höga konsumentkrediter, göra den sociala kreditgivningen riksomfattande, öka den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen och stärka den ekonomiska kompetensen och att statsrådet före utgången av höstsessionen 2020 lämnar en utredning till ekonomiskottet om att åtgärderna är genomförda.

3. Justitieministeriet inleder våren 2021 beredningen av permanent lagstiftning om konsumentkrediter. I övrigt hänvisar statsrådet till den utredning som lämnades till riksdagen den 21 december 2020.

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet påskyndar lagstiftningen om ett register över betalningsanmärkningar så att de som på behörigt sätt har betalat de belopp som ligger till grund för en anmärkning ska avföras ur registret inom en månad efter betalningen. Lagstiftningsförslagen ska lämnas till riksdagen senast under vårsessionen 2021.

46 <https://hankeikkuna.vnv.fi/app#/lainsaadanto/61327/asiakirjat>

47 <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20201221101608>

4. Beredningen av de lagändringar som uttalandet kräver har inletts vid justitieministeriet. Propositionen lämnas till riksdagen under vårsessionen 2021.

5. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder permanent lagstiftning om begränsning av reklam och direktmarknadsföring som gäller konsumentkrediter.

5. Justitieministeriet inleder våren 2021 beredningen av permanent lagstiftning om konsumentkrediter. I övrigt hänvisar statsrådet till den utredning som lämnades till riksdagen den 21 december 2020.

Sofia Aspelund, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Ändring av 4 § och temporär ändring av 8 § i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet

RP 57/2020 rd – RSv 47/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet aktivt och noggrant följer utvecklingen av statens specialfinansieringsbolags exponeringar och lämnar ekonomisktutskottet en utredning samt vid behov bereder ändringar i lagstiftningen för att säkerställa en ändamålsenlig nivå på och utveckling av fullmakterna senast under höstsessionen 2022.

I maj 2020 ändrades 4 § och 8 § i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet genom riksdagens beslut. Lagändringen trädde i kraft den 1 juni 2020. Lagen reglerar Finnvera Abp:s (nedan Finnveras) så kallade inhemska finansieringsverksamhet. Lagändringen förberedde och förbättrade Finnveras förutsättningar att bemöta eventuella utmaningar i företagsfinansieringen till följd av coronaviruspandemin. Ändringen av 4 § effektiviserade behandlingen av garantier som beviljas stora företag under undantagsförhållanden genom att kravet på arbets- och näringsministeriets samtycke när kreditbeloppet överstiger 35 miljoner euro ströks ur lagen. Ändringen av 8 § höjde det maximala beloppet av Finnveras inhemska finansiering från 4,2 miljarder euro till 12 miljarder euro.

Arbets- och näringsministeriet har aktivt följt utvecklingen av Finnveras exponeringar. Finnvera rapporterar till ministeriet om finansieringsansökningarnas belopp, finansieringsbesluten och beslut om ändringar i gällande finansieringsbeslut (inklusive uppskov med amorteringar). Efterfrågan på finansiering var störst i mars–april 2020 (särskilt på uppskov

med amorteringar), varefter läget stabiliserats. Finnvera publicerar också aktuell information om sin finansieringsverksamhet för SMF- och midcapföretag på sin webbplats⁴⁸.

Höjningen av Finnveras befogenheter säkerställde att företagsfinansieringen fungerar i Finland under coronaviruspandemin. Höjningarna utgjorde också en stark signal om att staten för sin del värnar om företagets finansiering under pandemin. Finlands banksystem har fungerat väl även under pandemin och Finnveras befogenheter har inte behövts fullt ut. År 2020 fick Finnvera ansökningar om finansiering för cirka 2,8 miljarder euro och beviljade cirka 1,6 miljarder euro. Cirka 56 procent mindre finansiering beviljades än vad som uppskattats enligt det försiktiga scenariot i regeringens proposition. Ansvarsstocken i den inhemska finansieringen var 2,5 miljarder euro den 31 december 2020. Finnveras beredskap att bemöta eventuella utmaningar inom företagsfinansieringen till följd av coronaviruspandemin har förlängts till sommaren 2021. Förhoppningsvis stärks företagets tro på investeringar framöver (vaccinationsprogrammet framskrider) och efterfrågan på företagsfinansiering växer. Då behöver Finnvera och bankerna sannolikt också dela på riskerna. Ministeriet bedömer på nytt hösten 2021 vilken nivå på Finnveras befogenheter som är ändamålsenlig under de kommande åren. Senast under höstsessionen 2022 utarbetar arbets- och näringsministeriet en utredning för ekonomiutskottet och bereder vid behov lagändringar för att säkerställa en lämplig nivå för Finnveras befogenheter.

Jyrki Orpana, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Temporärt kostnadsstöd för företag

RP 91/2020 rd – RSv 93/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen som komplement till kostnadsstödet och med samma uppsättning stödkriterier bereder ett stöd för primärproduktion inom jordbruket, fiskerinäring, företagsverksamhet med koppling till jordbruk och mikroföretag med 1–9 personer som förädlar jordbruksprodukter. Genomförandet av kostnadsstödet får inte fördröjas och de stöd som redan dirigerats till de här branscherna ska beaktas.

Riksdagens uttalande om kostnadsstödet (RP 91/2020 rd – RSv 93/2020 rd) förutsätter att regeringen bereder ett kompletterande stöd med samma stödkriterier för primärproduktion inom jordbruket, fiskerinäring och företagsverksamhet med koppling till jordbruk samt mikroföretag med 1–9 personer som förädlar jordbruksprodukter. Jord- och skogsbruksministeriet beredde under sommaren och hösten ändringar i de stödssystem som

⁴⁸ <https://www.finnvera.fi/swe/finnvera/finnvera-i-korthet/finansieringsverksamhet>

tagits i bruk i maj–juni 2020 redan innan det allmänna kostnadsstödet instiftades. Primärproduktionen inom jordbruket, landsbygdsföretagen och fiskenäringen har egna stödssystem som inrättats genom statsrådets förordningar med stöd av statsunderstödslagen (688/2001).

Det temporära stödet till företag inom primär jordbruksproduktion (statsrådets förordning 370/2020) och det temporära stödet till företag på landsbygden inleddes i maj 2020 med låga företagsvisa maximibelopp (högst 10 000 euro/företag). I enlighet med riksdagens uttalande anpassades båda stöden så att den företagsvisa övre gränsen höjdes till 80 000 euro och den nedre gränsen sänktes från 5 000 euro till 2 000 euro. Djurfoder som är nödvändigt för att trygga produktionsdjurens hälsa och företagsverksamhetens kontinuitet inkluderades i det temporära stödet för primärproduktion inom jordbruket. Stödsystemens giltighetstid förlängdes till den 30 juni 2021 i enlighet med giltighetstiden för EU:s temporära statsunderstödsavvikelse (Tillfällig ram för statliga stödåtgärder till stöd för ekonomin under det pågående utbrottet av covid-19 C/2020/1863 med ändringar). Tack vare tilläggsbudgetmedel inleddes det ändrade temporära stödet till primärproduktionen den 4 november 2020 efter att statsrådets förordning (736/2020) godkänkts den 29 oktober 2020. Statsrådets förordning om ändring (1100/2020) av statsrådets förordning om temporärt understöd till företag på landsbygden (367/2020) trädde i kraft den 31 december 2020 och verkställs som bäst.

På motsvarande sätt inleddes verkställigheten av det temporära stödet för fiskeriföretag i maj 2020. Det maximala stödbeloppet per företag är 10 000 euro. I enlighet med riksdagens uttalande anpassades stödssystemet så att den företagsvisa övre gränsen höjdes till 120 000 euro och den nedre gränsen sänktes från 3 000 euro till 2 000 euro. Dessutom föreskrevs för fiskförädlings- och partihandelsföretag en motsvarande stödberäkningsformel som för det allmänna kostnadsstödet. Stödsystemens giltighetstid förlängdes till den 30 juni 2021 i enlighet med giltighetstiden för EU:s temporära statsunderstödsavvikelse (C/2020/1863 med ändringar).

Antti Unnaslahti, jordbruksekonom, jord- och skogsbruksministeriet

Temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen

RP 234/2020 rd – RSv 212/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet utifrån en heltäckande analys och en internationell jämförelse noggrant bedömer om bestämmelserna om konsumentkrediter bör ändras permanent. I denna bedömning ska man särskilt

granska en effektiv påföljdsreglering och möjligheten att låta gamla krediter med hög ränta omfattas av bestämmelser som säkerställer en mer måttfull räntenivå.

En ny permanent prisreglering trädde i kraft den 1 september 2019. I samband med bedömningen av prisregleringens konsekvenser har justitieministeriet gjort en utredning om effekterna av prisregleringsreformen 2019 på konsumentkreditavtalen i ljuset av indrivningsdomarna⁴⁹. Utredningen blev klar i slutet av 2020. Institutet för kriminologi och rättspolitik har dessutom på beställning av statsrådet gjort en översikt över de senaste årens utveckling i fråga om överskudsättning⁵⁰.

Vid justitieministeriet kommer ett projekt att inledas för att göra permanenta ändringar i regleringen av konsumentkrediter våren 2021 så snart resurserna tillåter. I beredningen beaktas särskilt resultatet av de utredningar som nämnts ovan. Justitieministeriet har redan inlett en internationell jämförelse.

Sofia Aspelund, lagstiftningsråd, justitieministeriet

49 <https://hankeikkuna.vnv.fi/app#/lainsaadanto/61327/asiakirjat>

50 <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20201221101608>

13 Framtidsutskottet

Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling Hållbar utveckling i Finland – långsiktigt, koherent och inkluderande

SRR 1/2017 rd – RSk 27/2017 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

10. bedömer framtidsutsikterna för hållbar utveckling i den nya geopolitiska situationen, när Förenta staterna eventuellt drar sig ur klimatavtalet från Paris; det måste skapas alternativa scenarier och handlingsmodeller för att främja hållbar utveckling i Finland, Europa och på andra håll i världen; samtidigt måste det också bedömas mer detaljerat vilka följder en ohållbar utveckling kunde få för Finland.

10. Det är inte möjligt att uppnå målen för Agenda 2030 fullt ut om inte klimatavtalet i Paris genomförs framgångsrikt och rätttidigt. IPCC:s särskilda rapport om 1,5 graders uppvärmning förutsätter ett snabbt övergripande paradigmskifte i samhällena för att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader. Rapporten betonar vikten av att beakta även klimatåtgärderna och Agenda 2030-synergierna och de negativa bieffekterna allt bättre. Det globala klimatsatsningarna hittills har inte varit tillräckliga eftersom den nuvarande utsläppsutvecklingen kommer att leda till en uppvärmning på 3–5 grader. Utsikterna i den internationella klimatpolitiken har dock blivit hoppfullare i och med att president Biden fattade beslutet att USA på nytt återgår till Parisavtalet och därtill en rad andra klimatpositiva beslut. Också flera stora utsläppsländer som Kina, Japan och Sydkorea lovade 2020 att sträva efter klimatneutralitet på lång sikt (2050/60). EU har förbundet sig till klimatneutralitetsmålet 2050 och höjt sitt eget mål för 2030 (en utsläppsreduktion på 55 procent från nivån 1990). EU:s klimatmål genomförs med hjälp av von der Leyens kommissions gröna giv (Green Deal) som involverar alla ekonomins sektorer i arbetet för att bromsa klimatförändringen.

Effekten av strategierna på lång sikt kommer emellertid att kunna ses först efter att de har genomförts konkret. Enligt vissa uppskattningar har utsläppsökningen mattats av en aning under 2020, med det har inte påverkat koldioxidhalten i atmosfären i någon nämnvärd utsträckning. Erfarenheterna från finanskrisen visade att utsläppen och belastningen

började växa snabbt igen efter krisen. Det avgörande kommer att vara huruvida coronakrisens enorma stimulanspaket används på ett sätt som är hållbart för klimatet och miljön. Tills vidare verkar det gå så endast i en liten del av världens länder.

Alternativa scenarier tas fram, för närvarande inom beredningen av scenariot Kommande generationers Finland inom den första delen av framtidsredogörelsen. Arbetet består bland annat av dialoger med allmänheten, intervjuer med experter samt det gemensamma och kontinuerliga prognostiseringsarbetet vid ministeriet. De fyra olika scenarier som processen omfattar bygger på centrala osäkerhetsfaktorer med inverkan på framtiden. Dessa inkluderar även osäkerhetsfaktorer som är väsentliga för hållbar utveckling. Det mest optimistiska scenariot av dessa fyra är scenariot enligt hållbar utveckling och det mest negativa är scenariot enligt ohållbar utveckling. De två andra placerar sig mitt emellan.

Marja Innanen, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

Statsrådets framtidsredogörelse, del 2 Lösningar i förändringen av arbete

SRR 5/2018 rd – RSk 48/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. skapar alternativa scenarier och handlingsmodeller också för den händelse att förändringen i det globala verksamhetssystemet är bestående eller mycket långvarig. På grund av osäkerheten i den globala handlingsramen behövs mer ingående analyser också av scenarier där utvecklingsförloppet för det internationella samarbetet inte är det önskade. Detta står inte i strid med att främja de officiella målen, utan det handlar om beredskap för en alternativ framtid. När den globala handlingsramen blir mer komplicerad och EU:s beslutsfattande försvåras ökar betydelsen av exempelvis det nordiska samarbetet.

1. I den första delen av framtidsredogörelsen skapar man en samlad bild av framtidens omvärld utifrån arbetet med scenariot Kommande generationers Finland. I det kartläggs samhällsliga, tekniska, ekonomiska, miljömässiga och politisk-lagstiftningsmässiga förändringar, osäkerhetsmoment i samband med dem och osäkerhetsfaktorernas alternativa framtida utvecklingsförlopp såväl i Finland som i den internationella omvärlden. Scenarioarbetet har behandlat sambanden mellan osäkerhetsfaktorerna och identifierat grupperingar av alternativa utvecklingsförlopp som bildar konsekventa och okontroversiella

scenarier. I scenarioarbetet behandlas sålunda även osäkerheten i den globala omvärlden (bland annat i anslutning till det multilaterala och regelbaserade systemet, stormaktskonkurrensen, EU:s kohesion och aktörskap samt Rysslands utveckling). I vissa scenarier är utvecklingen av det internationella samarbetet inte den önskade. I alternativa utvecklingsförlopp förutsätter hoten och möjligheterna olika åtgärder till stöd för beredskapen.

Scenarioarbetet fungerar som en referensram i utvecklingen av den kontinuerliga omvärldsanalysen och skapar en framsynt situationsmedvetenhet samtidigt som det stöder lägesbildsverksamheten. På detta sätt kan vi även bedöma hur scenarierna utfaller och vidta behövliga åtgärder allt tidigare. Vi bygger även förutsättningar för ett mer systematiskt utnyttjande av scenarioarbetet i statsrådets strategiska beredning. Scenarioarbetet kan utnyttjas även i ministeriernas egna planeringsprocesser. I enlighet med regeringsprogrammet stöds regeringens strategiska beslutsfattande allt starkare av forsknings- och prognostiseringsdata. Målet är att den första delen i framtidsredogörelsen även i framtiden utformas som ett scenarioarbete som skapar en samlad bild till stöd för beredskapen.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

2. säkerställer att modellen för livslångt lärande utvecklas med beaktande av att en utmaning inom den närmaste tiden också är att uppdatera de redan förvärvsarbetandes kompetens inklusive den stora mängd unga vuxna som saknar examen på andra stadiet.

2. Regeringen har inlett en reform av det kontinuerliga lärandet för att svara mot behovet av kompetensutveckling i livets och karriärens olika faser. Reformen av kontinuerligt lärande bereds av en parlamentarisk grupp med företrädare för alla riksdagspartier. I uppföljningsgruppen finns representanter för arbetsmarknadsorganisationerna, utbildningsanordnarna samt övriga centrala organisationer och ministerier. Gruppernas uppgift är att bereda förslag för genomförandet av regeringsprogrammets riktlinjer om kontinuerligt lärande.

Den parlamentariska beredningens riktlinjer för reformen blev klara i december 2020⁵¹. Den parlamentariska gruppen skissade upp 27 åtgärder som inleds för att nå målen. Det parlamentariska reformprojektet fortgår fram till den 31 mars 2023. En del av åtgärderna har redan inletts. Också tilläggsresurser har anvisats för projektet. I den egentliga budgeten för 2020 anvisades 20 miljoner euro för projekt som snabbt svarar på arbetslivets kompetensbrist samt stöder målen med sysselsättningsförsöket i kommunerna och utvecklingen av regionala handlingsmodeller, 2,5 miljoner euro till kompetenscenter för invandrare i kommunerna samt i den fjärde tilläggsbudgeten 20 miljoner euro för

51 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-610-5>

åtgärder inom kontinuerligt lärande, 10 miljoner euro för öppen högskoleundervisning samt 0,5 miljoner euro för en förutredning av en samlande digital tjänst för kontinuerligt lärande. Vid närings-, arbets- och miljöcentralerna anställdes samordnare för kontinuerligt lärande. Genomslaget av de åtgärder för kontinuerligt lärande som inleddes 2020 utreds i ett projekt inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet där man också utvecklar ett system för kvalitativ och kvantitativ uppföljning. Hösten 2020 inleddes förberedelserna för att inrätta Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning.

Kirsi Heinivirta, planeringschef, undervisnings- och kulturministeriet

3. utvecklar mekanismer för att kompensera för de kostnader som förorsakas av företag, människor och regioner som mest lider av åtgärderna för att dämpa klimatförändringen.

De sektorsvisa färdplanerna för kolsnålhet blev klara sommaren 2020. Dessutom inledde Rundabordsforumet för klimatpolitik sin verksamhet 2020. Forumet diskuterar rättvisefrågor inom klimatpolitiken. I samband med reformen av klimatlagen genomfördes 2020 även omfattande samråd med allmänheten på sex språk. Med hjälp av programmet Kommunernas klimatlösningar har klimatarbetet i regionerna stötts. Dessutom styr Finland medlen i fonden för rättvis omställning till de områden och människor som drabbas mest samt i synnerhet till ett frångående av torv.

Våren 2021 deltog mer än 18 000 personer i ett samråd på nätet om klimatplanen på medellång sikt. De bedömde hur acceptabla klimatåtgärderna är ur deras egen synvinkel. Dessutom sammankallas våren 2021 det första slumpmässigt valda medborgarrådet för att bedöma hur acceptabla och effektiva de konsumentinriktade åtgärderna i klimatplanen på medellång sikt är. Klimatpanelen har också börjat utveckla en bedömningsram för rättvis klimatpolitik under 2021. För beredningen i sin helhet svarar en ministerarbetsgrupp som fokuserar på klimat- och energifrågor.

Heta-Elena Heiskanen, specialsakkunnig, miljöministeriet

4. kompletterar vid utarbetandet av statsbudgeten BNP-indikatorn med satellitbokföring och kombinationsindikatorer som bättre beräknar konsumtionen av naturresurser och mängden välfärd.

4. Sedan budgetpropositionen 2019 har temaorienterad budgetering tillämpats via budgeteringen för hållbar utveckling. För texterna för de specifika förvaltningsområdena i budgetpropositionen om genomförandet av hållbar utveckling, se uttalandena och svaren ovan om statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet för hållbar utveckling.

Johanna von Knorring-Rosenlew, budgetråd, finansministeriet

5. som objekt för temaorienterad budgetering i anslutning till förändringen av arbetet, det finländska arbetets framtid och välfärdsekonomin väljer förebyggande av utslagning bland unga, utnyttjande av partiell arbetsförhet och välfärd.

5. Statsrådet har främjat en temaorienterad handlingsmodell i regeringsperiodens olika skeden, till exempel i regeringsprogrammet, budgeten och årsberättelsen. I början av 2019 färdigställdes en rapport av en arbetsgrupp som utredde olika synpunkter på temaorienterad budgetering. Att utveckla temaorienterad budgetering är en långsiktig process som förutsätter omsorgsfull planering samt sammanjämkning av olika temagranskningar. Utöver könsmedveten budgetering och budgetering för hållbar utveckling utvecklas som ett nytt tema barnbudgetering. Bland annat diskuteras och utreds genomförandet av barnkonsekvensbedömningar och rapporteringsmöjligheterna inom olika förvaltningsområden och på olika förvaltningsnivåer samt med olika tidsintervaller.

Piia Pekola, specialsakkunnig, finansministeriet

6. genomför försök med en konstnärssallians.

6. Undervisnings- och kulturministeriet har utrett möjligheterna att genomföra en konstnärssallians i Finland. Utredningen har varit ute på remiss. Tills vidare har ärendet inte beretts vidare.

Esa Pirnes, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

7. utreder huruvida det vid sidan av BNP-indikatorn behövs nya indikatorer för att förstå effekterna av digitaliseringen och digital affärsverksamhet.

7. Statistikcentralen gjorde 2017 en utredning om digitaliseringen i bruttonationalprodukten. Handböckerna för nationalräkenskaperna förändras långsamt och inga förändringar i till exempel räkenskapernas nuvarande produktionsavgränsning torde vara att vänta åtminstone på kort sikt. "Kärnräkenskaperna" kan emellertid kompletteras med så kallade satellitkonton där man kan beskriva fenomenen i den digitala ekonomin mer ingående. För bedömningen av nationalräkenskapernas inkomstbas och skattebas är bruttonationalprodukten fortfarande en relativt bra indikator. Mer problematisk är gränsöverskridande produktion, i synnerhet när det handlar om utrikeshandel med tjänster eller koncernintern handel. Utvecklingen av informationsinsamlingen och övrigt informationsunderlag om global produktion och utrikeshandel med tjänster har en nyckelroll.

De största utmaningarna hänför sig till digitaliseringens verkningar på priset. De återspeglar sig i bruttonationalproduktens tillväxtsiffror. Vid deflatering av bruttonationalproduktens värde är producentprisindexen viktigare än konsumentprisindex. Med växande andel tjänster bör Statistikcentralen kunna satsa på i synnerhet förbättring av kvaliteten och

täckningen i producentprisindexet för tjänster. Bland övriga utvecklingsprojekt kan nämnas FoU-investeringar och programinvesteringar i räkenskaperna, om vilka man önskar få uppgifter med samma noggrannhet som om andra investeringar. För att kunna statistikföra näthandeln behövs nya informationskällor om anskaffningar via utländsk näthandel. I synnerhet betalkortsmaterial bör kunna utnyttjas mer omfattande än för närvarande.

Pasi Koikkalainen, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

8. utreder effekterna av plattformsekonomi, blockkedjeteknik och kryptovaluta på ekonomin och främjar skatteförvaltningens internationella samarbete för att främja tillsynen över plattformsekonomi och utveckla nya tjänster relaterade till plattformsekonomi.

8. Statsrådet har utrett och utreder effekterna av plattformsekonomi i flera olika utredningar, via statsrådets utrednings- och forskningsverksamhets utlysning 2020 genomförs undersökningar på teman som baserar sig på MaaS-tjänster som sammanför olika mobilitetstjänster och på samåkningstjänster som baserar sig på plattformsekonomi. Effekterna av blockkedjetekniken utreddes inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2019; Enligt en utredning av Näringslivets forskningsinstitut är det i princip möjligt att utnyttja blockkedjor till exempel i beskattningsprocessen, men tills vidare förefaller de praktiska möjligheterna svaga. Blockkedjorna har tills vidare inte lyckats infria de förväntningar som ställs på dem.

Europeiska unionen gav i juli 2020 ett förändringsförslag (DAC7) till handräckningsdirektivet med vilket bland annat inkomster från digitala plattformar läggs till i det obligatoriska informationsutbytet. Avsikten är att direktivet ska börja tillämpas från början av 2023.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli
Pertti Nieminen, specialsakkunnig, finansministeriet

9. utvecklar framtidsredogörelsens genomslag så att beredningen av framtidsredogörelsen bättre kopplas till ministeriernas gemensamma och fortlöpande prognostisering; en publikation som samlar ministeriernas gemensamma och fortlöpande framtidsarbete kan tjäna som framtidsredogörelsens första del som bygger upp en samsyn; i framtidsredogörelsens andra del kan statsrådet enligt eget val bättre öppna upp något eller några av de fenomen som aktualiserats i utredningen; redogörelseförandet möjliggör samtidigt att också riksdagen kan ta ställning till både ministeriernas framtidsarbete och även statsrådets val av spetstema.

9. Beredningen av framtidsredogörelsen fokuserar mer än tidigare på ministeriernas gemensamma och fortlöpande prognostisering för att stärka genomslaget. Prognostiseringsteamet vid statsrådets kansli samt ministeriernas prognostiseringsgrupp verkar som central arbetsgrupp för den första delen i framtidsredogörelsen, scenarioarbetet Kommande generationers Finland. Företrädarna för ministerierna gör experterna i sina förvaltningsområden och nätverk delaktiga i arbetet. Centralt i scenarioarbetet är en bred delaktighet, samutveckling och samarbete. Man samarbetar även med det nationella framsynsnätverket, nationella och internationella experter och framsynslotsen, som tillsattes på nytt för åren 2020–2023. Denna praxis har skapat ett nytt arbetssätt i statsrådets prognostiserings- och framtidsarbete och fördjupat det sektorsövergripande samarbetet. Utifrån scenarioarbetet utarbetas även statsrådets gemensamma framtidsöversikt som innehåller konsekvensanalyser per förvaltningsområde.

Det finländska samhället inkluderas i framtidsdebatten även på bredare basis: Tillsammans med stiftelsen Dialogpaus genomförs 50 dialoger om Finlands framtid. Också dessa dialoger ingår i den första delen av statsrådets framtidsredogörelse och syftet med dem är att fördjupa förståelsen av de viktigaste frågorna som gäller Finlands framtid. Dialoginbjudan riktar till människor av olika generationer och kön, från olika bakgrunder och som lever skilda vardagar för att diskutera Finlands framtid. Målet är att i synnerhet de som vanligtvis av någon anledning inte deltar i framtidsdebatten ska delta. Dialogerna stöder även målen i justitieministeriets förvaltningsövergripande demokratiprogram för att främja delaktighet och hitta nya former för dialog mellan förvaltningen och civilsamhället. Genom att stärka samtalen och delaktigheten stärker vi även Finlands framtid. Enligt erhållen feedback stärker dialogpaussamtalen förtroendet mellan människorna, förtroendet för institutionerna samt den samhälleliga resiliensen.

I den andra delen av framtidsredogörelsen beskriver statsrådet något eller några av de teman som kommit fram i scenarioarbetet samt hur lösningarna eventuellt kan se ut. Den andra delen inleds hösten 2021.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

10. utvecklar den etiska bedömningen av tekniken och bedömningen av teknikens samhällsverkningar i nätverksform exempelvis som en del av det nationella framsynsnätverket och dess strategiska centraler för framsynsarbete.

10. Statsrådet har tillsatt en gemensam högnivådelegation för offentlig och privat sektor inom teknologi. Teknologidelegationens mål är att bereda en teknologipolitik som skapar välfärd och konkurrenskraft i Finland, höja Finlands tekniska kompetens, utveckla samarbetet mellan offentlig och privat sektor och stärka Finlands ledande roll i utnyttjandet av teknologi inom alla delområden av samhället. Framsynslotsen beaktar resultaten av delegationens arbete för att utveckla teknikprognostiseringen.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

14 Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Jämställdhetslagstiftning, arbetsliv och föräldraskap

RP 195/2004 rd – RSv 24/2005 rd

1. Riksdagen förutsatte den 5 april 2005 att regeringen vidtar åtgärder för att arbetsgivarnas kostnader för föräldraskap ska fördelas mellan alla arbetsgivare enligt principen om solidariskt ansvar.

1. Från och med den 1 april 2017 har en ersättning på 2 500 euro betalats till arbetsgivaren för de kostnader arbetsgivaren förorsakas av att en kvinnlig arbetstagare blir moderskapsledig. Syftet med ersättningen är att främja kvinnors sysselsättning och lika-behandling på arbetsmarknaden. Vid behandlingen av ärendet konstaterade riksdagens social- och hälsovårdsutskott följande i sitt betänkande 29/2016: "Arbetsgivarna ansvarar dels för den ovan beskrivna lönedelen och semesterpenningen, dels för kostnader orsakade av moderskapet, särskilt under tiden för sjukskrivning relaterad till graviditeten och ledighet för vård av sjukt barn. Likaså orsakas arbetsgivaren indirekta kostnader för rekrytering och introduktion av en nyanställd eller en vikarie" ... "I Finland är det fortfarande främst kvinnor som utnyttjar föräldraledighet. Trots att allt fler män är faderskapslediga, är andelen fäder som tar ut föräldraledighet fortfarande relativt liten. Det inverkar starkt inte bara på kvinnors sysselsättning men också på familjernas vardag. En jämnare fördelning av familjeledigheter mellan kvinnor och män skulle förbättra kvinnornas ställning på arbetsmarknaden. Samtidigt skulle det stärka fädernas delaktighet i vården och uppföstran av barnet redan i den tidiga barndomen. Utskottet anser att man med fördel kan se över om systemet med familjeledighet behöver reformeras."

Statsminister Sanna Marins regering strävar efter att förbättra jämställdheten inom olika samhällssektorer. Ett särskilt fokus är att förbättra jämställdheten i arbetslivet och familjerna. I regeringsprogrammet har man enats om en reform av familjeledigheterna. Enligt regeringsprogrammet är målet att familjeledigheterna och omsorgsansvaret ska delas jämnt mellan båda föräldrarna och att jämlikheten och jämställdheten i arbetslivet ska stärkas. Enligt det som är skrivet i regeringsprogrammet ska reformen genomföras så att mammor och pappor får lika många kvoterade månader. Reformen av föräldradagpenningen och föräldraledigheterna har beretts i trepartsarbetsgrupper under ledning av social- och hälsovårdsministeriet samt arbets- och näringsministeriet. Avsikten är att propositionen ska överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2021.

Eva Ojala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Jämställdhetsredogörelse

SRR 7/2010 rd – RSk 51/2010 rd

1. riksdagen omfattar regeringens riktlinjer för att främja jämställdheten och förutsätter att
4. antalet platser på och den regionala omfattningen för skyddshemmen höjs till nivån enligt Europarådets rekommendationer och alla behövande får tillgång till tjänsterna, finansieringen fortsätter efter 2012

4. Lagen om ersättning som betalas av statens medel till producenter av skyddshemstjänster (1354/2014) trädde i kraft den 1 januari 2015. Riksdagens svar åtföljdes av ett uttalande från riksdagen om ökat anslag för att trygga fortsatt skyddshemsverksamhet. På skyddshemmen fanns det 2018 sammanlagt 179 familjeplatser, det vill säga platser för en vuxen och medföljande minderåriga barn. År 2018 inrättades fyra nya skyddshem i Tavastehus, Esbo, Seinäjoki och Tammerfors. Finansieringen för skyddshemmen ökade planenligt från 11,55 miljoner euro 2016 till 19,55 miljoner euro 2019. För att öka antalet skyddshemsplatser görs i den statliga finansieringen för skyddshemsverksamhet en nivåhöjning på först 2,0 miljoner euro och sedan ytterligare 1 miljon euro, varvid momentets nivå stiger till 22,55 miljoner euro år 2020. Anslaget höjs också med 2 miljoner euro 2021 och med 1 miljon euro 2022, varvid anslagsnivån i slutet av ramperioden 2023 stiger till 25,6 miljoner euro. Institutet för hälsa och välfärd uppskattar emellertid att det för att utvidga nätverket av skyddshem krävs en ökning på minst 2 miljoner euro per år under hela ramperioden 2020–2023.

Från 2015 till 2019 har antalet skyddshem ökat från 19 till 29 och antalet familjeplatser på skyddshemmen har ökat från 114 till 211. I februari 2020 öppnades ett skyddshem med sju familjeplatser i Kervo (Paasikiven nuorisokylän säätio). Det beviljades dessutom ytterligare 2 platser till Uleåborg och genom dessa beslut ökade därför det totala antalet familjeplatser till 211 år 2020. Avsikten är att öka antalet familjeplatser med ytterligare 20 platser 2021 och att förbättra skyddshemmens tillgänglighet.

Pirjo Lillsunde, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Tvångsarbete som liknar människohandel

RP 69/2016 rd – RSv 124/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp om det förekommer fall av sådant tvångsarbete eller motsvarande arbetsrelaterat utnyttjande som liknar människohandel och där offren inte får skydd, eftersom brotten inte uppfyller rekvisitet för människohandelsbrott i straffrättsligt hänseende, och vid behov vidtar åtgärder.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

Arbets- och näringsministeriet har utrett de eventuella behoven av att revidera lagen och de alternativa lösningarna. Diskussioner om dessa har förts med arbetsmarknadens centralorganisationer. Lagberedningen på trepartsbasis pågår som bäst.

Johanna Ylitepsa, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Diskrimineringsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018

B 6/2018 rd – RSk 45/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. bedömer eventuella behov av att revidera lagstiftningen efter att forskningsprojektet i fråga om diskrimineringslagens funktion har avslutats,

1. Resultaten av projektet (inom ramen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet) som granskar hur diskrimineringslagen fungerar publicerades den 25 november 2020 och avsikten är att använda projektresultaten vid planeringen av delreformen av diskrimineringslagen. I och med projektet som granskar hur lagen fungerar och annan tillämpningspraxis har det framkommit olika typer av behov av att förtydliga och utveckla lagstiftningen som behandlas närmare i samband med beredningen av lagreformen.

Katri Leikas, specialsakkunnig, justitieministeriet

2. utarbetar de lagändringar som behövs för att möjliggöra att försörjningsförutsättningen inte tillämpas på ansökningar om familjeåterförening som lämnats av personer som beviljats flyktingstatus och personer som beviljats sekundärt skydd,

2. För att främja skyddet av familjelivet och barnets bästa tillsatte regeringen den 15 juli 2020 ett projekt för att utvärdera lagstiftningen om familjeåterförening för personer med internationellt skydd (SMDno-2020-1659). Syftet med projektet är att bereda de ändringar i utlänningslagen som behövs för att stryka försörjningsförutsättningen som en förutsättning för uppehållstillstånd för familjemedlemmar till minderåriga personer som får internationellt skydd. I projektet utreds försörjningsförutsättningarnas inverkan på skyddet av flyktingstatus och familjelivet för mottagare av subsidiärt skydd och genomförandet av familjeåterförening. Projektet utreder problemen i anknytning till familjeåterförening och bedömer eventuella andra behov av att revidera lagstiftningen i enlighet med regeringsprogrammet, särskilt utgående från rekommendationerna i diskrimineringsombudsmannens utredning "Barn utan familj – Familjeåterförening för barn som fått internationellt skydd" som publicerades den 3 mars 2020. Avsikten är att regeringen ska lämna en proposition till riksdagen under 2021.

Tuuli Tuunanen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

3. genomför de åtgärder som behövs för att myndigheterna ska ha enhetliga tolkningar av innehållet i den i grundlagen förutsatta oundgängliga försörjningen och omsorgen,

3. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram är avsikten att inleda en reform av den sociala tryggheten och av utkomststöd. Den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta juridiskt sakkunniga arbetsgruppen för utkomststödärenden slutförde sitt arbete den 30 januari 2020. Arbetsgruppen tillsattes för att utreda förhållandet mellan socialvården och det grundläggande utkomststödet, fördelningen av sistahandsansvaret som avses i 19 § 1 mom. i grundlagen samt övriga specialfrågor i lagstiftningen om utkomststöd. Arbetet har fortsatt i den arbetsgrupp som bereder reformen av lagen om utkomststöd och som tillsattes den 28 maj 2020 av social- och hälsovårdsministeriet. Avsikten är att reformen av lagen om utkomststöd ska genomföras under den här riksdagsperioden. Reformen fortsätter utgående från de utredningsbehov som arbetsgruppen lyfter fram. Arbetet inleds under 2020. I samband med reformen av lagen om utkomststöd kommer man också att behandla innehållet i och ansvarsfördelningen för den oundgängliga försörjningen och omsorgen.

Susanna Rahkonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

4. genomför de åtgärder som behövs för att alla offer för människohandel ska bemötas jämlikt när det gäller att ordna hjälpinsatser,

4. Statsminister Sanna Marins regeringsprogram inkluderar flera åtgärder för att förbättra ställningen för offer för människohandel och tillgodose offrens rättigheter, varav en del gäller särskilt social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Avsikten är bland annat att revidera lagstiftningen så att den bättre tryggar offrens rättigheter.

Reformen av lagstiftningen för att hjälpa offer för människohandel har inletts 2020 under ledning av social- och hälsovårdsministeriet (se punkt 5). Reformen av lagstiftningen syftar till att alla offer för människohandel ska bemötas jämlikt när det gäller att ordna hjälpinsatser, oberoende av om offret har en hemkommun eller inte och oberoende av hur straffprocessen för människohandelsbrottet framskrider. Hjälpinsatsen bör i fortsättningen i högre grad grunda sig på offrets hjälpbehov.

Som en del av revideringen av lagstiftningen ska Institutet för hälsa och välfärd under 2020–2021 utreda förutsättningarna för ett finländskt servicesystem som svarar mot människohandelsoffers behov av tryggt boende med stöd och framföra förslag på hur eventuella brister kan åtgärdas.

Social- och hälsovårdsministeriet deltar aktivt i beredningen av den handlingsplan mot människohandel som ska tas fram under ledning av statsrådets samordnare för arbetet mot människohandel. Programmet kommer att innehålla flera åtgärdsförslag som gäller social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde med syftet att bland annat förbättra offrens likabehandling och ställning.

Minna Viuhko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

5. utreder eventuella behov av lagändringar i fråga om att försvaga sambandet mellan hjälp till offren för människohandel och straffprocessen, fokusera hjälpinsatserna på offren och i fråga om grunderna för beviljande av uppehållstillstånd till offer för människohandel,

5. I regeringens lagstiftningsprogram har man samlat de preliminära uppgifterna från lagberedningsprojektet om hjälp till offer för människohandel (Turvallinen oikeusvaltio Suomi: ihmiskaupan uhrien auttaminen, s. 23). Enligt programmet ska det utarbetas en helt ny lag som inkluderar bestämmelserna för hjälp till offer för människohandel ur bland annat mottagningslagen och integrationslagen. I den nya lagen uppdateras också bland annat utlänningslagen och strafflagen samt införs hänvisningar till social- och hälsovårdslagstiftningen. I lagen införs också bestämmelser om trygg boendeservice med stöd för offer för människohandel. Det ansvariga ministeriet är social- och hälsovårdsministeriet, övriga centrala ministerier är inrikesministeriet, justitieministeriet och arbets- och näringsministeriet.

Vid inrikesministeriet har det beretts forskningsprojekt om grunderna för beviljande av uppehållstillstånd till offer för människohandel. Avsikten är att forskningen ska inledas i början av 2021 och resultaten väntas bli klara cirka 4–5 månader senare. För forskningsprojektet tillsätts en styrgrupp som följer upp hur projektet framskrider och hur målen i det uppfylls.

Roope Jokinen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

5. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 1 juni 2020 en förvaltningsövergripande arbetsgrupp med syftet att bereda förslag till ny lagstiftning för att hjälpa offer för människohandel, fokusera hjälpinsatserna på offren och försvaga sambandet mellan hjälpen och straffprocessen. Arbetsgruppens uppgift är till en början att utarbeta en lägesbild om den hjälp som offer för människohandel får i nuläget och lägga fram ett förslag om hur hjälpsystemet ska organiseras. Därefter ska arbetsgruppen bereda ett förslag till en ny lag om hjälp till offer för människohandel. I det lagförslag som är under beredning ska ingå bestämmelser om trygg boendeservice med stöd för offer för människohandel. Arbetsgruppen har också till uppgift att bereda förslag till uppdatering av den så kallade mottagningslagen (lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel) och den så kallade integrationslagen (lagen om främjande av integration) samt förslag till hänvisningar om offer för människohandel som behövs i andra lagar (t.ex. socialvårdslagen och hälso- och sjukvårdslagen). Arbetsgruppen ska också bedöma de eventuella behoven av att revidera andra lagar och ge ett förslag som förtydligar ersättningsystemet för de kostnader som uppstått till följd av hjälpinsatser för offer av människohandel. Arbetsgruppens mandattid löper ut i slutet av 2022.

Minna Viuhko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

6. utreder behovet av lagändringar som gäller att utvidga arbetarskyddsmyndighetens behörighet i anslutning till människohandelsbrott.

6. Inget nytt att rapportera.

”Beredningen av regeringens proposition om att utvidga arbetarskyddsmyndighetens behörighet till att omfatta människohandelsbrott pågår och enligt nuvarande bedömning ska propositionen lämnas under våren 2021.”

Tapani Aaltela, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Jämställdhetsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018

B 22/2018 rd – RSk 49/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. utreder om lagstiftningen om tidsbestämda anställningar och inhyrd arbetskraft eventuellt behöver ses över för att motverka diskriminering på grundval av graviditet och föräldraskap,

Det finns inget nytt att konstatera om ärendet.

1. "Förebyggande av diskriminering på grundval av graviditet har skrivits in i statsminister Sanna Marins regeringsprogram. I regeringsprogrammet har man enats om att precisera lagstiftningen så att graviditet och uttag av familjeledighet inte får ha någon inverkan på huruvida en visstidsanställning förlängs. Arbets- och näringsministeriet tillsatte hösten 2019 en trepartsarbetsgrupp som behandlar också detta ärende."

Seija Jalkanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

2. utarbetar behövliga lagändringar för att en reform av familjeledigheterna ska kunna införas så snart som möjligt,

2. I regeringsprogrammet för statsminister Antti Rinnes och därefter statsminister Sanna Marins regering har man enats om en reform av familjeledigheterna. Reformen ska genomföras på ett sådant sätt att alla slags familjer behandlas jämlikt. En trepartsarbetsgrupp under ledning av social- och hälsovårdsministeriet har under hösten 2019 inlett beredningen av en reform av bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen. Arbets- och näringsministeriet har i december 2019 tillsatt en arbetsgrupp för att bereda eventuella ändringar i arbetsavtalslagen som hänför sig till familjeledighetsreformen.

Eva Ojala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

3. som ett led i arbetet för att backa upp jämställda löner strävar efter att ta fram en metod som gör det möjligt att jämföra kraven i arbetet mellan olika branscher,

3. I regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering har man enats om ett likalönsprogram, som ska vara mer ambitiöst och ha större effekter än det tidigare. Ett viktigt mål för programmet ska vara att regeringen och de organisationer som representerar arbetsgivarna och arbetstagarna förbinder sig till åtgärder för att bedöma olika arbetsuppgifters kravnivå, för att främja lönetransparens och lika lön för lika arbete samt för att motverka könssegregeringen i arbetslivet. Om innehållet i likalönsprogrammet förhandlas som bäst på trepartsbasis. Regeringens och arbetsmarknadens centralorganisationers likalönsprogram godkändes i december 2020. Målet i programmet är att minska löneskillnaderna mellan könen snabbare än tidigare. De överenskomna programåtgärderna för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män hänför sig till lönepolitik och avtalspolitik och syftar till att utveckla lönesystemet och förbättra kunskapen om löner, avveckla segregationen och samordna arbete och familj. För att öka lönejämställdheten genomför social- och hälsovårdsministeriet två forskningsprojekt: Samanarvoinen työ och en könskonsekvensanalys av arbets- och tjänstekollektivavtal ur ett likalönsperspektiv. Konsekvensanalysen görs av en oberoende, utomstående forskare.

Outi Viitamaa-Tervonen, projektchef, social- och hälsovårdsministeriet

4. ser till att praktiskt jämställdhetsarbete vidareutvecklas på alla utbildningsnivåer börjande från den småbarnspedagogiska verksamheten och så att det går att finna lösningar på de utmaningar i skolarbetet och studierna som beror på skillnader mellan könen, i inläring och andra typer av skillnader,

4. I regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering har man enats om att det ska föreskrivas att jämställdhetsplanerna är förpliktande också inom småbarnspedagogiken. Ärendet har beretts hösten 2019 i samarbete med justitieministeriet och med undervisnings- och kulturministeriet.

Outi Kumpuvaara, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

5. utreder möjligheterna att inrätta ett oberoende organ med uppgift att följa upp och bedöma hur skyldigheterna i Istanbulkonventionen uppfylls och i förekommande fall bereder lagändringar och under nästa fyraårsperiod lämnar en utredning till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om hur det nationella genomförandet av förpliktelserna i Istanbulkonventionen avancerar och hur samordningsorganets åtgärder omsätts i praktiken och vilka effekter de har,

5. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram inrättas en självständig och oberoende roll som rapportör om våld mot kvinnor. Lagberedningen ska påbörjas våren 2020 och rapportören inleder sitt arbete 2021.

Johanna Hautakorpi, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

6. ser till att de resurser som genomförandet av jämställdhetslagstiftningen och tillsynen förutsätter föreligger och säkerställer att de frivilligorganisationer som bedriver jämställdhetsarbete har möjligheter att arbeta långsiktigt för jämställdheten.

6. Jämställdhetsombudsmannen övervakar att lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) följs. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram ska problemen med identifieringen av problem med de mänskliga rättigheterna och rapporteringen åtgärdas målmedvetet så att bland annat de särskilda ombudsmännens verksamhet tryggas. Tilläggsanslaget för detta gör det sannolikt möjligt att inrätta en ny tjänst vid jämställdhetsombudsmannens byrå 2022. Höjningen är betydelsefull med tanke på ombudsmannens relativt små resurser, och den gör det möjligt att stärka verksamheten.

Johanna Hautakorpi, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Eventuella behov av att revidera lagen om integritetsskydd i arbetslivet

RP 97/2018 rd – RSv 236/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt genom lagberedning på trepartsbasis utreder de eventuella ändringsbehoven i fråga om regleringen om utredning av en arbetstagares tillförlitlighet (4 § 1 mom.) i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) och strävar efter att hitta en lämplig balans mellan integritetsskyddet för arbetstagare och arbetsgivarnas behov av informationsbehandling. I beredningen ska beaktas dataombudsmannens tolkningspraxis, utvecklingen inom lagstiftningen och vid behov EU:s direktivförslag om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten.

Arbets- och näringsministeriet har utrett de eventuella behoven av att revidera lagen och de alternativa lösningarna. Diskussioner om dessa har förts med arbetsmarknadens centralorganisationer. Lagberedningen på trepartsbasis pågår som bäst.

Johanna Ylitepsa, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen

RP 158/2018 rd – RSv 306/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att systemen med arbetstagarrepresentation och företrädarnas befogenheter förtydligas på ett sätt som garanterar arbetstagarnas rättigheter och påverkningsmöjligheter på arbetsplatsen.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

1. "Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen sammanhänger till stor del med arbetsgivarens och personalens möjligheter att lokalt komma överens om ordinarie arbetstidsarrangemang. Ett av målen i regeringsprogrammet är att främja lokala avtal. För att nå detta mål har det tillsatts underarbetsgrupper som lyder under ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen för att behandla frågor rörande bland annat lokala avtal och arbetslagstiftning. Systemen med arbetstagarrepresentation och företrädarnas befogenheter bedöms i dessa underarbetsgrupper vars mandatperiod är denna regeringsperiod."

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp hur arbetstidslagen fungerar och lämnar en utredning till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet under nästa valperiod.

2. "Arbets- och näringsministeriet följer upp hur arbetstidslagen fungerar och lämnar en utredning om ärendet under innevarande valperiod."

Nico Steiner, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Preciseringar i arbetstidslagen

RP 86/2019 rd – RSv 56/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen under 2020 bereder behövliga ändringar för att korrigera bristerna i arbetstidslagen.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har vid behandlingen av regeringens proposition (RP 86/2019 rd) om ändring av arbetstidslagen (872/2019) konstaterat att arbetstidslagen innehåller vissa preciserings- och tilläggsbehov. Utskottet har bland annat hänvisat till att lagen saknar bestämmelser om kriminalisering av brott mot bestämmelsen om nödarbete. Detta kan leda till en förändring av rättsläget som utskottet inte ansåg vara lämplig.

I samband med arbetet med att revidera arbetstidslagen skrevs straffbestämmelsen om i en mer exakt form än tidigare i enlighet med de nuvarande lagstiftningsprinciperna. I bestämmelsen identifieras uttryckligen de förfaranden som kan leda till ett straffrättsligt ansvar. Brott mot bestämmelserna om nödarbete omfattas inte av straffbestämmelserna, om inte arbetsgivaren samtidigt bryter mot vilotidsbestämmelserna. I praktiken straffbeleggs därför inte nödarbete som beordrats inom ramen för vilotidsbestämmelserna. Detta har betydelse för skyddet av arbetstagaren, eftersom samtycke till överarbete inte behövs när arbetsgivaren beordrar arbetstagaren att utföra nödarbete. Under beredningen av arbetstidslagen gjordes bedömningen att ett förfarande där arbetsgivaren utan motivering beordrar en arbetstagare att utföra nödarbete inte nödvändigtvis skulle ha en straffrättslig påföljd. Utgångsläget är att kriminalisering ska betraktas som en sista utväg.

De eventuella behoven av att precisera arbetstidslagen ska bedömas i lagstiftningsarbetsgruppen som lyder under ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen. En mer detaljerad tidsplan för regeringens proposition kan ges först när man har kunnat göra en mer noggrann bedömning av innehållet i ändringarna.

Nico Steiner, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Ändring av lagen om vuxenutbildningsförmåner och 15 § i lagen om studiestöd

RP 15/2020 rd – RSv 54/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet lämnar arbetslivs- och jämställdhetsutskottet en utredning om reformens effekter senast den 31 december 2021.

Social- och hälsovårdsministeriet utreder effekterna av reformen i samarbete med olika myndigheter och Sysselsättningsfonden samt lämnar arbetslivs- och jämställdhetsutskottet en utredning om reformens effekter senast den 31 december 2021.

Kirsi Päiväsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Komplettering av regeringens proposition om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

RP 87/2020 rd – RP 114/2020 rd – RSv 216/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder bestämmelser som möjliggör att en kund hos en kommun inom försöksområdet för kommunförsöket med sysselsättning av grundad anledning överförs till att bli kund hos arbets- och näringsbyrån och så snart som möjligt lämnar en proposition om detta till riksdagen.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder de bestämmelser som behövs för att överföra uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa från arbets- och näringsbyråerna till kommunerna i försöksområdet i större utsträckning än vad som föreslås i regeringens propositioner (RP 87/2020 rd och RP 114/2020 rd) och så snart som möjligt lämnar en proposition om detta till riksdagen.

1.– 2. Beredningen av en regeringsproposition som genomför de åtgärder som förutsätts i uttalandena har inletts vid arbets- och näringsministeriet i december 2020. Avsikten är att regeringen ska lämna en proposition i slutet av mars 2021. De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juni 2021.

Meri Pensamo, regeringssekreterare, arbets- och näringsministeriet

15 Miljöutskottet

Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser

RP 277/2009 rd – RSv 355/2010 rd

3. Riksdagen förutsatte att regeringen värnar om miljöförvaltningen genom att avsätta adekvata resurser för de uppgifter som ålagts myndigheten och vidtar åtgärder för att göra efterhandstillsynen av miljöskyddet effektivare genom att klarlägga om det går att införa en tillsynsavgift för tillsynsuppdrag enligt vattenlagen.

3. Jord- och skogsbruksministeriet har gett närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Öst-erbotten i uppdrag att utreda avgiftsbeläggningen av tillsynsuppgifterna enligt vattenlagen. Avsikten är att utredningen ska vara klar 3/2021. Beslut om fortsatta åtgärder fattas efter att utredningen är klar.

Jari Salila, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Uppföljning av effekterna av bostadsbidragsreformen

RP 231/2016 rd – RSv 237/2016 rd

2. Riksdagen förutsätter att social- och hälsovårdsministeriet vidtar åtgärder för att bedöma de personers status i bostadsbidragssystemet som bor i gemensam bostad samt utreder om begreppet hushåll behöver revideras.

2. Syftet med det allmänna bostadsbidraget är att sänka boendeutgifterna och garantera en skälig boendenivå för låginkomsthushåll. Huvudregeln för det allmänna bostadsbidraget är att de personer som varaktigt bor i samma bostad svarar för boendeutgifterna för hela bostaden och därmed hör till samma hushåll.

Avvikelse från huvudregeln kan göras endast om de boende har särskilda hyresavtal eller en boende är underhyresgäst till en annan boende.

I samband med överföringen av de studerande till det allmänna bostadsbidraget gjordes ingen ändring av begreppet hushåll. I den regeringsproposition som ledde till lagändringen (RP 231/2016) lyftes ändå fram problem som sammanhänger med reformen. Att det allmänna bostadsbidraget betalas per hushåll ledde till problem för de studerande

när det gällde att redogöra för att de bor tillsammans med någon annan eller lever i ett samboförhållande och till en skärpt behovsprövning, eftersom inkomsterna för de andra medlemmarna i hushållet påverkar bostadsbidragets belopp. Social- och hälsovårdsministeriet följer vilka konsekvenser reformen har för stödtagarnas situation och utreder behoven av att utveckla systemet med bostadsbidrag och alternativen till att förnya begreppet hushåll och konsekvenserna av detta. I enlighet med statsminister Antti Rinnes, därefter statsminister Sanna Marins regeringsprogram tillsattes en parlamentarisk kommitté för att förnya den sociala tryggheten. Enligt regeringsprogrammet är syftet en social trygghet som ur människans synvinkel är tydlig, begriplig och fungerande. Förmånsbegreppen och betalningstidpunkterna förenhetligas och samtidigt ser man även över bland annat förmanernas familjebegrepp. Också alternativ till att förnya vad som avses med ett hushåll i bostadsstödet utreds. Kommittén siktar på en långsiktig utveckling av den sociala tryggheten och arbetet utförs under två riksdagsperioder.

Mikko Horko, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Statsrådets redogörelse om en klimatpolitisk plan på medellång sikt fram till 2030

SRR 7/2017 rd – RSk 4/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. säkerställer en tillräcklig finansiering av de tilläggsåtgärder som föreslås i redogörelsen och ser till att det i samband med utvärderingen av de ekonomiska konsekvenserna av åtgärderna för att minska utsläppen också bedöms vilken tillväxtpotential de tillför företagsverksamheten, sysselsättningen och exporten och tydliggör också denna aspekt som utgångspunkt för klimatplanen vid sidan av kostnaderna för att minska utsläppen.
1. De centrala åtgärderna 2020, för vilka statliga medel användes, som ingick i den klimatpolitiska planen på medellång sikt för att minska trafikutsläppen och som kan ha positiva konsekvenser för företagsverksamheten, sysselsättningen och exporten utgjordes av olika stöd för distributionsinfrastruktur och stadsregionernas kollektivtrafik. Därtill har statlig finansiering utnyttjats även för stöd för anskaffning av helt eldrivna bilar, stöd för konvertering av personbilar till gas- eller etanoldrift samt främjande av cykel- och gångtrafik. Effekterna av dessa stöd är mer inriktade på hushåll och enskilda människor än på företag och export.

År 2020 ingick det totalt tre miljoner euro i arbets- och näringsministeriets budget för byggande av den offentliga infrastrukturen för laddning av elbilar och distributionsnätet för biogas. Beloppet höjdes till 5,5 miljoner euro i en tilläggsbudget 2020. Energimyndigheten ordnade i oktober 2020 det tredje anbudsförfarandet för infrastrukturstöd gällande användning av el och biogas i trafiken. De sökande lämnade anbud för stödbelopp med vilka de skulle vara beredda att genomföra investeringsprojekt för tankningsstationer för biogas, laddningspunkter för kollektivtrafik eller snabbladdning. Ett rekordantal anbud, totalt 213, lämnades. Av anbuderna gällde 35 biogastankning, 14 laddningspunkter för bussar och 164 laddningspunkter för snabbladdning av elbilar.

Stöden för distributionsinfrastruktur gagnar företag som bygger infrastruktur för distribution och till vissa delar även kommuner (till exempel för byggande av laddningsinfrastruktur för elbussar). Utöver att det byggs distributionsinfrastruktur kan stöden även påskynda uppkomsten av nya affärsmodeller (till exempel tillhandahållande och underhåll av olika laddningstjänster). Också yrkestrafiken kan ha nytta av stödet då distributionsinfrastrukturen förbättras och det blir möjligt med alternativa drivkrafter för allt fler företag.

I budgeten för miljöministeriet reserverades 2020 5,5 miljoner euro för projekt som främjar laddningen av elbilar i bostadsaktiebolag. I tilläggsbudgeten i juni 2020 beviljades dessutom ytterligare två miljoner euro. Samtidigt höjdes stödandelarna för återstoden av 2020. Stöden delas ut av Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA. Stödet var mindre populärt i början av året, men efterfrågan ökade till det trefaldiga hösten 2020 till följd av de höjda stödandelarna och uppskjutna bolagsstämmor som ordnades först på hösten på grund av coronavirusläget. Anslaget 2020 räckte därför inte till för alla stödansökningar, och beviljandet av en del ansökningar flyttades fram till 2021 och det årets anslag.

Byggande och underhåll av laddningsinfrastruktur har vissa positiva effekter på den regionala sysselsättningen. Användningen av el i trafiken minskar även Finlands beroende av olja och förbättrar bytesbalansen.

I kommunikationsministeriets budget 2020 hade det reserverats sex miljoner euro för stöd för anskaffning av helt eldrivna bilar samt för stöd för konvertering av personbilar till etanol- och gasdrift. Fram till den 31 december 2020 hade totalt 3 499 statsstödda elbilar köpts eller långtidshyrts (247 elbilar 2018, 1 046 bilar 2019 och 2 206 bilar 2020). Vid utgången av 2020 hade endast 35,87 procent av det fyraåriga anslaget för 2018–2021 (24 miljoner euro) använts.

År 2020 reserverades totalt 32 900 000 euro för främjandet av gång och cykling (moment 31.20.31). Av denna finansiering reserverades 31,5 miljoner euro för investeringsprogrammet för att främja gång och cykling. I 2020 års projektutlysning inom investeringsprogrammet inkom 131 ansökningar. I dem ansöktes det om totalt 67,5 miljoner

euro statsunderstöd för förbättring av förhållandena för gång och cykling i kommunerna. Utvecklingsbehoven är avsevärt större än vad statsunderstödet räcker till för. År 2020 reserverades tio miljoner euro för främjandet av gång och cykling inom statens trafikledsnät.

Stödet för kollektivtrafiken i de stora stadsregionerna uppgick 2020 till 13,25 miljoner euro och för de medelstora stadsregionerna till 8,125 miljoner euro. Dessutom riktades totalt 20 miljoner euro i stöd till stadsregionerna för klimatbaserade åtgärder. Kollektivtrafiken i de stora och medelstora stadsregionerna har en måttlig inverkan på näringsverksamheten, bland annat om man ser till tillgången till arbetskraft. En ökning av kollektivtrafiken har även en liten positiv sysselsättande effekt i stora och medelstora stadsregioner.

Med energistödet har finansiering riktats till värmeproduktionsprojekt för industri- och affärsfastigheter samt små regionala värmeverk. Dessa handlar typiskt om att man övergår från oljeuppvärmning antingen till fastbränslepannor som utnyttjar träbiomassa eller till jordvärme.

Dessutom antog riksdagen i februari 2019 en reform av den så kallade distributionsskyldighetslagen. Enligt den stiger distributionsskyldigheten gällande biobränsle till 30 procent senast 2030.

Största delen av åtgärderna för att minska utsläppen inom jordbruket finansieras med medel ur landsbygdsutvecklingsprogrammet för Fastlandsfinland 2014–2020. Regeringsprogrammet lägger fram ett flertal åtgärder för att förbättra klimatsäkringen inom jordbruket.

För att genomföra målen i regeringsprogrammet inledde jord- och skogsbruksministeriet en samlad helhet av klimatåtgärder inom markanvändningssektorn med målet att minska utsläppen samt upprätthålla och stärka kolsänkorna och kollagren. I enlighet med regeringsprogrammet bereds klimatplanen för markanvändningssektorn under detta år, och de klimatåtgärder som har inletts här inkluderas i planens genomförande. Inom jordbruket främjas bland annat odlingsmetoder, odlingssätt, produkter och tjänster som binder och lagrar kol. Inom skogsbruket ser man till skogarnas skötsel, tillväxtförmåga och hälsa samt främjar klimatsäkra odlings- och hanteringssätt. För att på ett kostnadseffektivt och effektivt sätt kunna genomföra klimatåtgärderna förutsätts bland annat tillgång till ett starkt kunskapsunderlag och konsekvensbedömningar, och därför har nya forskningsrön och ett effektivt utnyttjande av dem en nyckelroll när åtgärderna bereds och genomförs. Det anvisade beloppet för att stärka klimatpolitiken och klimatåtgärderna inom markanvändningssektorn uppgick 2020 till totalt cirka 20 miljoner euro. Under 2020 bereddades det nya forsknings- och innovationsprogrammet Fånga kolet, statsrådets förordning om understöd till klimatåtgärder inom markanvändningssektorn och om det anslag som anvisats

för detta ändamål samt en lag och förordning om beskogning av impediment. Dessutom inleddes ett flertal utredningsprojekt för att främja ett klimatsäkert jord- och skogsbruk och gödsling med aska i torvmarker främjades.

I enlighet med regeringsprogrammet bereds som bäst ett program för klimatvänlig mat som syftar till att minska klimatavtrycket från den mat som konsumeras samt ge allmänheten bättre insikter i livsmedelsproduktionen. Ett ytterligare mål är att stödja samhällets omställning till ett klimatsäkert livsmedelssystem. I ett klimatsäkert livsmedelssystem beaktas alla aspekter av hållbarhet: social, ekonomisk, kulturell och ekologisk. Under 2020 har det utifrån programmet för klimatvänlig mat förts dialogsamtal om Hållbar mat runt om i Finland. Utvecklingsprogrammet Ansvarsfulla mattjänster är i startgroparna. Det bereds också en utredning av att utvidga livsmedelsinspektörernas roll så att den omfattar även näring och matsvinn och ett pilotprojekt planeras. Likaså förbereds ett nationellt samarbete kring växtproteiner och utredning av resultatbaserade finansierings- och upphandlingsmodeller inom programmet för klimatvänlig mat.

Regeringsprogrammet har som mål att halvera matsvinnet fram till 2030. Dessutom utarbetas en färdplan för att minska matsvinnet i varje led av livsmedelskedjan. Färdplanen blev klar i början av 2021.

I regeringsprogrammet understryks på många ställen främjandet av förnybar energi, i synnerhet för produktion och användning av biogas samt det relaterade näringskretsloppet. Den arbetsgrupp som bereder det nationella biogasprogrammet (ANM) lämnade sin slutrapport i slutet av januari 2020 och den innehöll ett brett spektrum av åtgärdsförslag.

Jord- och skogsbruksministeriet anvisar högst 5,1 miljoner euro till ett försöksprogram som finansierar innovativa lösningar för näringsåtervinning. Finansieringsutlysningen för det nationella försöksprogrammet 2020–2022 öppnades sommaren 2020. Försöksprogrammet är en fortsättning på det program som startades 2016–2018. Målet är att skapa förutsättningar för en fungerande marknad för organiska gödselpreparat och således säkerställa återvinning och effektiv användning av näringsämnen. I enlighet med regeringsprogrammet infördes ett investeringsstöd för biogasanläggningar och nya gödselhanteringstekniker (2020–2021, totalt 7,5 miljoner euro) i december 2020. Dessutom bereds ett produktionsstöd för biogas som baserar sig på näringsåtervinning (2021–2023, totalt 16 miljoner euro) och som en del av regeringens coronaåterhämtningspaket en temporär höjning av stödprocentsatsen för jordbrukets investeringsstöd och landsbygdens företagsfinansiering till 50 procent.

För att uppnå målet med ett Klimatneutralt Finland 2035 krävs det att kommunerna deltar intensivt i klimatarbetet. Kommunerna utgör plattformar för lokalt och regionalt klimatarbete samtidigt som de möjliggör, deltar och sparrar.

Miljöministeriets program Kommunernas klimatlösningar (2018–2023) främjar och påskyndar kommunernas och regionernas klimatarbete. Programmet har finansierats med en miljon euro/år 2018–2020 och i genomsnitt 1,67 miljoner euro/år 2021–2023. Programmet syftar till att sänka tröskeln så att så många nya kommuner som möjligt ska gå med i det målinriktade klimatarbetet.

Via programmet har både nationella, regionala och lokala klimatprojekt finansierats. I de nationella projekten har det tagits fram verktyg och handlingsmodeller som har kunnat användas för att påskynda klimatarbetet på regional och lokal nivå. Finansieringen har huvudsakligen inriktats på konkreta klimatprojekt på lokal nivå (12–14 projekt/år). Delvis har finansieringen riktats till små försök (10–15 försök/år).

Exempel på programfinansierade projekt på nationell nivå som blev klara 2020 är 1) ett enhetligt system för utsläppsberäkning och en utsläppsdatatjänst som omfattar alla 310 kommuner och 18 landskap i Finland 2) en receptbok för klimatledarskap som baserar sig på att kommunerna lär av varandra och 3) handlingsmodeller för att påskynda kommuninvånarnas klimatåtgärder. Ett gott exempel på regional nivå är närings-, transport- och miljöcentralernas klimatfärdplan som lägger grund för främjandet och påskyndandet av den statliga regionförvaltningens klimatarbete samt samarbete med landskapsförbunden. I projekten på lokal nivå har man fokuserat på kommunernas klimatledarskap, påskyndandet av kommuninvånarnas klimatarbete, främjandet av gemensamt klimatarbete med närbelägna kommuner, kommunernas och företagens klimatsamarbete, byggnadernas energilösningar och kolsnål trafik.

Programmet Kommunernas klimatlösningar har inkluderat den kommunala och regionala synvinkeln i den nationella beredningen av klimatpolitiken (till exempel klimatlagen och klimatplanen 2035). Programmet framhäver ett nära och dialogiskt samarbete mellan olika intressegrupper på nationell, regional och lokal nivå vid definitionen av och strävan efter ett klimatneutralt samhälle med cirkulär ekonomi.

2. inför klimatfostran på alla nivåer av utbildningssystemet för att säkerställa rätt attitydklimat och riktar klimatinformation på bred front till alla målgrupper

Klimatfostran hör till på alla utbildningsnivåer. Utbildningsstyrelsen genomförde 2019 resultatprogrammet Klimatansvar i utbildning som inkluderade ett åtgärdsprogram för klimatansvarstagande som togs fram tillsammans med intressentgrupper. Utbildningsstyrelsen har också på sin webbplats samlat undervisningsmaterial om klimatansvar och cirkulär ekonomi av olika aktörer. År 2020 stödde Utbildningsstyrelsen fortbildning i klimatfostran för personal inom utbildningsväsendet med statsunderstöd.

I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen har hållbar utveckling tagits med som en aspekt i de innehållsliga målen. Den allmänbildande utbildningen har som mål att garantera att elever och studerande har den kunskap, de färdigheter och beredskaper de behöver i framtiden. I grunderna för läroplanen (allt från planerna för småbarnspedagogik till grunderna för gymnasiet läroplan) ingår en stark lärväg för hållbar utveckling allt från småbarnspedagogiken till andra stadiet. Hållbar utveckling (inklusive klimatförändringen, naturens mångfald) uttrycks bland annat i värdegrunden, i definitionen av verksamhetskulturen och i den mångsidiga kompetensen samt i de allmänna målen för undervisningen i läroämnena och i deras centrala innehåll. I till exempel grunderna för gymnasiet läroplan 2019 konstateras under mångsidig kompetens att den studerande ska få forskningsbaserad kunskap om motverkandet av klimatförändringen och tryggheten av naturens mångfald och förstå cirkulär ekonomi. Dessa teman behandlas via de olika målen och innehållen i de olika läroämnena från språk till samhällslära läroämnen eller från naturvetenskaper till konst- och färdighetsämnen så att de stärker den studerandes aktörskap.

I grunderna för gymnasiet läroplan ingår även klimatrelaterade teman i målen och innehållet i läroämnena samt de samlade läroämneshelheterna. Yrkesutbildningen fokuserar framför allt på att utbilda yrkeskunniga personer inom olika branscher i enlighet med arbetslivets behov. Den kompetens som behövs för stävandet av och anpassningen till klimatförändringen har inkluderats i kraven på yrkeskunskap i examensgrunderna för olika branscher, men ny kunskap och de snabba samhällslära förändringarna förutsätter ständig uppdatering. Från början av 2021 har det i de förnyade grunderna för grundexamen inkluderats en ny valfri examensdel, verksamhet med ansvar för klimatet.

Universitetet har beaktat klimatförändringen och den cirkulära ekonomin i undervisningen inom sina egna specialområden. Dess olika aspekter finns heltäckande med i hela landets kursutbud. Climate University har också lagt upp den öppna webbkursen ilmasto.nyt för alla högskolestuderande. Också yrkeshögskolorna ser klimatförändringen som en förändringsfaktor i omvärlden och har svarat på den. Via lärarutbildningen täcker man utvecklingen av hela utbildningssystemet ur detta viktiga allmänbildande perspektiv.

Klimatfrågorna har nu för första gången gjorts mer synliga i det riksomfattande ungdoms-politiska programmet VANUPO.

Närings-, transport- och miljöcentralen i Mellersta Finland beviljar behovsprövade statsunderstöd för projekt i miljöfostran inklusive för olika projekt i klimatfostran. För närvarande pågår knappt tio projekt med fokus på klimatfrågor finansierade med dessa understöd. I en del av dem sker verksamheten bland barn och unga, i andra bland vuxna. I många projekt är skolan åtminstone en av arenorna där verksamheten sker och lärarna

en av målgrupperna, men i några nås målgrupperna på deras fritid. Projekten genomförs i huvudsak av föreningar. Materialbanken MAPPA som startades med finansiering från miljöförvaltningen och som numera verkar med bland annat finansiering från Utbildningsstyrelsen har samlat material om hållbar utveckling. Materialbanken har bland annat erbjudit sina användare "ryggsäckar" med utvalt material om klimatfostran. MAPPA administreras av Finlands natur- och miljöskolförbund rf.

Dessutom har utveckling av klimatkommunikation och handlingsmodeller, spridning av god praxis inom klimatfostran och till exempel försöksprojekt om en hållbar livsstil finansierats ur miljöministeriets program Kommunernas klimatlösningar.

I Finland bedrivs klimatkommunikation av flera ministerier, statens forskningsinstitut samt aktörer inom den kommunala sektorn och civilsamhällesorganisationer. Sedan 2010 har miljöministeriet samordnat samarbetet inom klimatkommunikation med olika aktörer. Samarbetet gör det möjligt att utvidga klimatkommunikationen så att den får en större räckvidd än endast en organisation. Gruppen har bland annat gett ut nättidningen *Klimaatti*, låtit genomföra enkäter, informationsgrafik, sett till samordningen av vetenskapskommunikation och delat information om kampanjer och evenemang. År 2020 deltog klimatkommunikationsgruppen aktivt i ett klimatnarrativt projekt samordnat av utrikesministeriet som samlade ett omfattande engelskspråkigt PowerPoint-material för ambassaderna och andra instanser. Materialet tog upp klimatåtgärder, inklusive klimatfostran, av olika inhemska aktörer. Man kan också vänta sig att regionförvaltningens klimatkommunikation blir aktivare, eftersom flera närings-, transport-, och miljöcentraler har anställt en person för att samordna klimatarbetet, och närings-, transport och miljöcentralerna har ett aktivt klimatnätverk.

Dessutom förnyar Finlands miljöcentral och Meteorologiska institutet den för alla öppna klimatguiden både innehållsligt och tekniskt under 2020 och 2021. Miljöministeriet har även finansierat olika projekt som bland annat stöder kommunernas klimatkommunikation. Ett projekt som finansieras är webbplatsen *Hiilihelppi* med vägledning för allmänheten om koldioxidavtrycket från boendet. Webbplatsen lanseras våren 2021. Sitra stödde också den omfattande webbplatsen *Earth School* av UNEP och TED-Ed. Webbplatsen kan användas även på finska. Webbplatsen har många uppgifter för undervisning om klimatförändringen, naturen och cirkulär ekonomi.

Miljöministeriet kommunicerar om klimatfrågor i många kanaler, till exempel via webbsidor, instagram och twitter, för att nå olika grupper. I samband med revideringen av klimatlagen publicerades i början av 2021 en lättläst sida med information. Dessutom översattes samrådsdokumenten på nätet till engelska och de tre samiska språken utöver att de fanns på finska och svenska. I samrådet om klimatlagen bedrevs ett intensivt samarbete med

Stiftelsen Dialogpaus samt ett flertal projekt som finansierades av Rådet för strategisk forskning, bland annat BIBU och ALL-YOUTH STN. I samrådet om klimatlagen nåddes över 3 000 personer, inklusive barn och unga, genom riktade samråd.

Också organisationernas arbete inom klimatfostran är betydande. De genomför projekt som utvecklar sektorn, men erbjuder även forum för dem som är intresserade av ämnet. Till exempel Facebook-gruppen Ilmastokasvattajat som administreras av Biologi- och geografilärarnas förbund BGLF rf. har tusen medlemmar.

3. på grund av bakomliggande osäkerhetsfaktorer som påverkar planen aktivt granskar utfallet för målen i fråga om utsläpp och miljö- och biodiversitet i synnerhet för trafikens del och vid behov föreslår tilläggsåtgärder för att målen ska nås

3. Hösten 2019 tillsatte kommunikationsministeriet en brett sammansatt arbetsgrupp för att bereda en färdplan för fossilfria transporter för Finland. Arbetsgruppen lämnade sin slutrapport i oktober 2020. Arbetsgruppen gav en rekommendation om hur växthusgasutsläppen från den inhemska trafiken kan halveras fram till 2030 och reduceras till noll senast 2045. Arbetsgruppen granskade även olika sätt för att minska utsläppen från internationell sjö- och flygtrafik i Finland. Arbetsgruppens rekommendationer gäller fyra olika trafiksystem, det vill säga väg-, spår-, sjö- och flygtrafik. De gäller alternativa drivkrafter, fordonens energieffektivitet, trafiksystemets energieffektivitet och prissättningen av trafiken samt trafikskatterna. Efter att arbetsgruppens rapport färdigställdes har beredningen av färdplanen för fossilfria transporter fortsatt vid kommunikationsministeriet.

Hösten 2019 tillsatte finansministeriet en tjänstemannaarbetsgrupp för att se över hur trafikbeskattningen fungerar. Arbetsgruppen ger rekommendationer för reviderad beskattning, effektivare utsläppsstyrning och säkrad skattebas. Som första åtgärd granskade arbetsgruppen hur beskattningen av arbetsförmånerna fungerar och behovet av reformer. Arbetsgruppen publicerade 2020 en separat interimistisk rapport om beskattningen av arbetsförmåner i trafiken. De föreslagna revideringarna togs med i budgetpropositionen för 2021. Slutrapporten färdigställs i mars 2021.

Uppnåendet av klimatmålen följs i den klimatårsberättelse som årligen lämnas till riksdagen. Särskild prioritet har den klimatpolitiska planen på medellång sikt och de mål som ingår i den. Den första årsberättelsen lämnades till riksdagen i juni 2019. I en skrivelse i början av 2020 lade riksdagen fram sin ståndpunkt om utvecklingen av årsberättelsen. I den andra årsberättelsen från juni 2020 är de utvecklingsbehov som riksdagen påtalade redan delvis beaktade. Avsikten är att granska de innehållsliga kraven i årsberättelsen utifrån riksdagens riktlinjer i samband med den aktuella revideringen av klimatlagen.

4. beaktar de utvecklingsbehov som nämns ovan i utskottets betänkande när klimatplanen utvärderas, och utreder särskilt en reform av skatte- och incitamentsystemen för att främja utsläppsmålen.

4. Klimatlagen kommer att revideras i enlighet med riktlinjerna i statsminister Sanna Marins program under valperioden. Beredningen inleddes i början av 2020. Hösten 2020 inleddes arbetet med att upprätta en ny klimatpolitisk plan på medellång sikt. Den nya planen utarbetas parallellt med den nya klimat- och energistrategin. Planen kommer att ligga i linje med regeringsprogrammets klimatmål som att Finland ska vara klimatneutralt 2035. Detta mål kommer att kräva ambitiösa åtgärder inom alla sektorer.

En utredning som ingående granskade behoven av ändringar i energibeskattningen för att effektivisera utsläppsstyrningen färdigställdes på uppdrag av finansministeriet i oktober 2019. Beredningsarbetet fortgick i en arbetsgrupp tillsatt av ministeriet. Arbetsgruppens mandatperiod gick ut i augusti 2020. Arbetsgruppens uppgift var att som ett led i skattereformen för hållbar utveckling bereda en total översyn av energibeskattningen för ökad utsläppsstyrning i syfte att verkställa regeringsprogrammets skrivningar om energibeskattningen. Dessutom skulle arbetsgruppen bedöma eventuella andra behov att utveckla det nuvarande energibeskattningsystemet.

Efter att arbetsgruppens rapport färdigställts höjdes i den första fasen av skattereformen för hållbar utveckling skatten på bränslen som används för uppvärmning, i kraftverk och arbetsmaskiner till 2,7 euro per megawattimme från ingången av 2021. Skattestödet för samproduktion sänktes genom sloandet av formeln för att sänka den värmemängd som beskattas i produktionen och därigenom skatten på de bränslen som används för värmeproduktion. Sänkningen av energiinnehållsskatten på samproduktion är fortfarande 7,63 euro per megawattimme.

Dessutom slopas återbäringen av energiskatt på bränslen till energiintensiva företag stegvis 2021–2024 på så sätt att företagen 2025 inte längre är berättigade till återbäring. Sloandet av återbäringen genomförs så att energiskattebelastningen för de företag som belastas mest av en höjning av nettobeskattningen ökar kraftigast först i slutet av övergångsperioden. Sänkningen av elskatten till EU:s minimiskattenivå (0,05 cent/kWh) och ändringarna i återbäringen av energiskatter gäller industri, gruvverksamhet och yrkesmässig växthusodling. Sänkningen av elskatten gäller även el som används i annat jordbruk, men detta görs i enlighet med nuvarande system som en återbäring av skillnaden mellan skatteklass I och II.

I början av 2021 inleddes även ett stegvist slopande av skattestödet för paraffinisk dieselolja.

Som det redan nämdes ovan granskas vid sidan av energibeskattningen även trafikbeskattningen som bäst av en arbetsgrupp tillsatt av finansministeriet med tanke på såväl effektivare utsläppsstyrning som statsfinansernas behov. Arbetsgruppens mandat går ut i mars 2021.

Frivilliga Green deal-avtal är ett relativt nytt sätt att svara mot klimatutmaningarna och främja cirkulär ekonomi. Green deal är ett frivilligt avtal mellan staten (oftast miljöministeriet) och olika aktörer såsom branschorganisationer och kommuner. I avtalen sätts ambitiösa mål på branschnivå eller till exempel för en kommungrupp och måluppfyllelsen följs upp. Företagen och kommunerna inför sina egna åtaganden i avtalen och anger sina egna åtgärder inklusive indikatorer för att främja målen i avtalen. Med hjälp av målen kan verkställandet av lagstiftningen effektiviseras, lagstiftningen kompletteras eller vissa mål uppnås utan ytterligare reglering. Green deal-avtal utnyttjas även som en metod för att nå målen i den klimatpolitiska strategin på medellång sikt. Hittills har åtta Green deal-avtal ingåtts. Tre av dem hör tätt ihop med uppnåendet av klimatmålen. I slutet av 2018 ingick kommunikationsministeriet och miljöministeriet ett Green deal-avtal med Autoalan keskusliitto ry och Bilimportörerna och -industrin rf. Enligt avtalet ska koldioxidutsläppen från trafiken minskas, ibruktagandet av alternativa drivkrafter främjas samt bilbeståndets medelålder och skrotningsålder sänkas. Hösten 2019 ingick miljöministeriet ett Green deal-avtal med Tekniska Handelsförbundet för en minskning av koldioxidutsläppen från arbetsmaskiner bland annat via elektrifiering. Det senaste Green deal-avtalet till stöd för klimatmålen är det Green deal-avtal om utsläppsfria byggarbetsplatser som miljöministeriet skrev under tillsammans Esbo, Helsingfors, Åbo och Vanda stad samt Senatfastigheter hösten 2020. Med hjälp av avtalet eftersträvas en minskning av växthusgasutsläppen från byggarbetsplatserna i kommunerna och de offentliga organisationerna som ingår i avtalet via hållbar upphandling, till exempel genom att skapa och tillämpa gemensamma upphandlingskriterier och genom att elektrifiera dels arbetsmaskiner som upphandlas och används på byggarbetsplatsen, dels byggarbetsplatstransporter. Efter att avtalet undertecknats har även samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster (HRM) anslutit sig till avtalet och strävan är att få med även andra städer, kommuner och offentliga organisationer. Green deal-avtalen rapporteras årligen.

Magnus Cederlöf, miljøråd, miljöministeriet

Ändring av avfallslagen

RP 195/2017 rd – RSv 42/2018 rd

2. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet bevakar verkställandet av lagändringen och till utskottet före utgången av 2027 lämnar en bedömning av de samlade konsekvenserna, i synnerhet för prisutvecklingen när det gäller hushållens avfallsavgifter, för de kommunala tillsynsmyndigheternas arbetsmängd och för en eventuell ökning av olaglig avfallsbehandling i glesbygden.

2. En ändring av avfallslagen (445/2018) som gäller ansvarsfördelningen för kommunalt avfall och gränserna för försäljning till utomstående gällande verksamhet som bedrivs på marknadsvillkor av anknutna enheter och upphandlande enheter inom kommunens avfallshantering trädde i kraft i början av 2019. Eftersom lagen har varit i kraft en mycket kort tid och övergångstiden på tre år för verkställandet i områden där kommunen ordnar avfallstransporterna fortfarande pågår kan några bedömningar av lagens konsekvenser inte i detta skede presenteras.

När lagändringens konsekvenser följs upp bör även andra ändringar i avfallslagstiftningen som görs under uppföljningsperioden beaktas liksom deras konsekvenser för avfallshandlingens verksamhetsfält. Till exempel regeringens proposition om ändring av avfallslagen och vissa andra lagar som avser genomförandet av EU:s avfallslagstiftningspaket avses lämnas till riksdagen i början av 2021. Propositionen syftar i synnerhet till att öka återvinningen av kommunalt avfall och innehåller bland annat förslag som avsevärt ändrar avfallshandlingsarrangemangen för avfall som kommunen ansvarar för. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram ska avfallslagen dessutom ändras så att gränsen för försäljning till utomstående när det gäller kommunala avfallshandlingsaktörer är fortsatt 10 procent även efter den 1 januari 2030. Avsikten är att konsekvensbedömningen och behövliga lagändringar ska beredas senast under 2022.

Alla de ovan beskrivna lagändringarna är kopplade till varandra och deras konsekvenser är således omöjliga att separera från varandra i praktiken på ett tillförlitligt sätt. Miljöministeriet har för avsikt att ordna genomförandet och uppföljningen av konsekvenserna av alla de ovannämnda lagändringarna som en samlad helhet på så sätt att en rapport över lagändringarnas konsekvenser kan tillställas utskottet inom den tidsfrist utskottet förutsätter senast före utgången av 2027.

Riitta Levinen, miljöråd, miljöministeriet

Klimatårsberättelsen 2019

B 17/2019 rd – RSk 2/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med översynen av klimatlagen i enlighet med regeringsprogrammet reviderar bestämmelserna om klimatårsberättelsen i en mer strategisk riktning så att berättelsen på bästa möjliga sätt stöder den klimatpolitiska debatten och stärker rapporteringen om hur genomförandet av åtgärderna motsvarar de skärpta målen och vilka åtgärder som krävs för att utsläppsutvecklingen ska gå i önskad riktning.

Statsrådet lämnade den 17 juni 2020 den andra klimatårsberättelsen i ordningen till riksdagen. Med årsberättelsen syftar man till att ge riksdagen en möjlighet till diskussion om aktuella klimatpolitiska frågor utifrån den senaste informationen. I årsberättelsen granskas utsläppsutvecklingen inom olika sektorer och måluppfyllelsen bedöms utifrån tillgängliga utsläppsutvecklingsbedömningar.

I beredningen av klimatårsberättelsen 2020 beaktades i tillämpliga delar riksdagens ställningstaganden till innehållet i och utvecklingen av årsberättelsen på det sätt som framfördes i riksdagens skrivelse RSk 2/2020 rd. Således ansågs det vara ändamålsenligt att utvidga utsläppsrapporteringen i årsberättelsen till att gälla totala utsläpp och totala sänkor redan i detta skede. Dessutom kompletterades årsberättelsen 2020 med en rad framåtblickande element, i synnerhet en bedömning av uppnåendet av klimatneutralitetsmålet för 2035. I berättelsen inkluderades även en bedömning av anpassningsläget, även om en sådan enligt den gällande klimatlagen hade behövts endast en gång under valperioden. Dessutom granskar årsberättelsen de politiska åtgärder som tillämpas, trots att det enligt den gällande lagen vore tillräckligt med en granskning vartannat år.

En utvidgning av innehållet i klimatårsberättelsen redan nu sågs som en ändamålsenligt åtgärd eftersom behovet av en utvidgning var starkt påkallat också för att innehållsbeskrivningen enligt klimatlagen kan betraktas som ett minimikrav. I kraven på innehållet i årsberättelsen kommer preciseringar och tillägg att föreslås i samband med revideringen av klimatlagen i enlighet med riksdagens riktlinjer.

Magnus Cederlöf, miljöråd, miljöministeriet

SNELLMANSGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-383-595-5 PDF
ISBN: 978-952-383-576-4 tryckt
ISSN: 2490-0966 PDF
ISSN: 2490-0613 tryckt